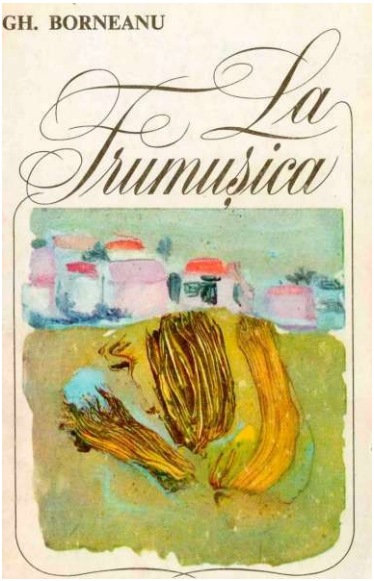

GH. BORNEANU
LA FRUMUŞICA
ROMAN
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Între zi şi noapte, lupta era în toi. Prin cerul coborât peste casele oamenilor, lumina se trudea să-şi facă loc; plecat încă de aseară, întunericul se trăgea încet, înapoi, în pământ.

La vremea aceea se întorceau lăutarii. Cei mai în vârstă mergeau încet, apăsaţi de ani şi strânşi în ghetele de lac; cei tineri o luau înainte; când simţeau că s-au depărtat prea mult se opreau, aşteptau până ce erau ajunşi şi iar o porneau repede. Se ţineau lanţ de-a lungul străzii şi vorbeau tare, de parcă se tot certau.

Coana moaşă se răsucea în pat, da vina pe ei şi-i blestema cum îi venea la gură; câinii, treziţi din somn, îi lătrau cu furie, urmărindu-i până la ei în Fundătură.

După un timp, la Frumuşica uruiau obloanele şi uruitul lor vestea deşteptarea în toate trei străzile ce duceau acolo.

Prima ieşea pe poartă Marinica. Sub şorţ ascundea o sticlă, iar într-o mână ţinea strâns gologanii pentru ţuică. Se ducea la Frumuşica. La întoarcere, adesea se întâlnea

cu Lina spălătoreasa. Se întâmpla câteodată să se întâlnească chiar în mijlocul drumului şi, atunci, rămâneau acolo de vorbă. La spatele lor se aşezau liniştiţi, cu capul în pământ, câinele Marinichii şi căţelul spălătoresei. Numai când în stradă se zărea primul bărbat, femeile se despărţeau în grabă. Câinele şi căţelul rămâneau pe loc, bot în bot, mirosindu-se pe rând şi lovind, când unul, când celălalt, cu coada în pământ, până când băiatul din prăvălia Frumuşichii, isprăvind de stropit trotuarul, azvârlea pe ei apa rămasă în găleată. Mârâind şi arătându-i colţii, plecau spre maidan.

Printre porţile larg deschise îşi făcea loc, poticnindu-se, Bălanul; apoi ieşea, clătinându-se pe capră, camionagiul şi în urmă camionul trosnind din toate încheieturile. Bălanul lua drumul cârciumii unde, rămânând pe capră, nea Radu mai bea cu poftă o ţuică, în vreme ce Marinica îl duşmănea pe dinapoia porţilor.

Cam în acelaşi timp luau drumul cârciumii şi alţi vecini.

Băieţii din prăvălie îi serveau pe tăcute; toţi beau ţuică, să se întărească. Cum dădeau pe gât „dorobanţul” – din două înghiţituri, mirându-se de fiecare dată că se terminase, o porneau grăbiţi spre oraş, la serviciu.

Grăbit, ieşea-n stradă şi Tase Vulescu, perceptorul, dar întârzia la Frumuşica, de unde pleca şi mai zorit.

— Marş acasă! ţipa la Grivei, care-l păzise în uşa prăvăliei; şi-l ameninţa cu bastonul.

Grivei privea blând în ochii stăpânului şi, ca dovadă de ascultare, se ducea şi el pe maidan.

Numai nea Gheorghe Puiaru sta în poartă. Aştepta să iasă cocoşul.

— Haide, Cucurigu!

Cocoşu făcea nazuri; îşi strâmba gâtul şi-l privea numai cu-n ochi.

— Hai, băieţelu tatii!

„Băieţelu” se învârtea pe lângă el călcând îngâmfat şi uitându-se cu celălalt ochi.

— Hai, Cucurigu! Să mâncăm zăhărel!

Şi nea Gheorghe Puiaru întindea braţele, iar Cucurigu îi sărea în mâini şi din mâini pe umăr. Încântat de isprava cocoşului şi mai ales de el însuşi, pleca spre cârciumă. Mergea încet, cu capul întors, vorbindu-i mereu şi aşteptând să-i iasă în cale vreun vecin care să-şi facă cruce şi să se minuneze. La Frumuşica Cucurigu sărea pe sacii din prăvălie, ciugulea din toate şi se uita lung, cu gâtu-ntins şi capul pe o parte, la sticlele cu băuturi colorate.

După ce-şi bea ţuicile, nea Gheorghe se-ntorcea acasă cu pintenatul după el. Mai cu vorbe bune, mai cu sila, ajungea să-l bage în curte.

— Nu fi trist, băiatul tatii! Are tăticu' treabă, îl dezmierda printre uluci ciripindu-şi vorbele.

Dar Cucurigu nu-i lua-n seamă scuzele, râcâia mai departe pământul şi ciugulea printre zorele.

Se scurgea un timp în care în stradă nu se mai vedea picior de om.

Prins între plopii din fundul maidanului soarele se ridica cu greu aprinzându-se de ciudă. Încetase şi vântul de dimineaţă, o frunză nu mai mişca.

Domnea o linişte ca pe lacurile poeţilor.

Deodată, strada prindea viaţă. Din toate curţile ieşeau şcolari şi şcolăriţe; ei – mai groşi, mai îndesaţi; ele – firave, şuie. Băieţii se strigau, se aşteptau unii pe alţii, se întrebau dacă ştiu lecţiile şi, apoi, plecau spre şcoală zoriţi. Fetele se adunau în grupuri şi începeau să vorbească. Vorbea una cu alta, vorbeau două câte două, trei câte trei şi vorbeau toate de nu se mai înţelegea nimic. Şi nu se grăbeau niciodată.

Din străzile învecinate veneau alte grupuri tot atât de vorbăreţe, făcând din strada Maidanului drumul gălăgiei, al copiilor şi al vieţii.

În gura porţii, Săndică plângea în hohote şi ţipa că nu se duce la şcoală dacă mamă-sa nu-i dă bani să-şi cumpere abţibilduri. Camionăreasa se lupta cu el, dar puştiul urla cât putea agăţându-se când de poartă, când de fusta ei.

— Las, feme, nu mai bate! strigă la Marinica madam

Gomba, ieşită afară la ţipetele lui.

Apoi l-a chemat pe copil.

— Vin la mine, Sandica, să dau bani.

Băieţelul s-a dus, bâzâind. Mai înainte ca să-i pună gologanul în palmă, Gomboaia n-a uitat să-i spună:

— După mas nu faci gălăgi la ferest me; duci pe maidan!

Ţâncul s-a făcut c-ascultă, a luat darul şi a plecat spre şcoală ştergându-şi nasul cu mâneca şorţului. Tudorel, băiatul Linei, care-i ţinea calea, l-a întrebat, curios tare, dar şi cu necaz scris pe faţă:

— Cât ţi-a dat?

— Zece bani! i-a răspuns – şi ochii plini de lacrimi îi râdeau.

Atât i-a fost lui Tudorel! Şi-a pus în gând ca a doua zi să ţipe şi el că nu se duce la şcoală.

Când au ajuns în dreptul curţii cu grilaj de fier, amândoi asmuţeau cu penarele căţeluşa moaşei Târâianu.

„Haimanalele! Ăştia-i strică şi p-ai noştri!” gândea supărat domnul Binău trecând cu Pişcot de mână.

Îl ducea la Şcoala Evanghelică, la nemţi.

Venea apoi rândul „domnilor” să plece la serviciu. Dar, domnul Duţulescu, funcţionar la C.F.R., îşi făcea de lucru în grădiniţa casei, rupând frunzele uscate, până ce îl zărea pe domnul profesor Buduretii. Ca din întâmplare îi ieşea înainte, şi, după ce-i dădea bună dimineaţa, trecea cu smerenie în stânga, unde aştepta ca profesorul să înceapă vorba. Domnul Buduretti era totdeauna plictisit, vorbea puţin şi abia răspundea la salut. Nu-i plăcea strada, nu-i plăceau vecinii. N-avea însă ce să facă. Locuia mai departe, în casa cu balcon, pe care o luase de zestre. În tinereţe visase să aibă un palat pe Calea Victoriei şi mai visase şi multe altele. îl încurcase însă o peţitoare bună de gură, care-i promisese marea cu sarea, dar îl aşezase în mahalaua Tirchileşti. Singura răzbunare era să nu scoată din note rele copiii vecinilor, dacă aveau nenorocul să înveţe la liceul unde era el profesor.

Mult mai târziu pleca şi domnul inspector

Paraschivescu. Coana Frosa îl însoţea până în poartă. Acolo îl cerceta cu de-amănuntul, de sus până jos, îi trecea mâinile pe sub reverele hainei, încerca un nasture şi, la urmă, dădea şi un bobârnac uşor, peste un fir de praf nevăzut. Domnul Paraschivescu se supunea cu plăcere aşteptând cu pălăria pe cap şi bastonul pe mână. Când inspecţia era gata, îşi săruta nevasta pe frunte; coana Frosa se lăsa pe genunchi, smerită; domnul inspector era mic de statură.

După ce plecau şi „domnii", strada rămânea din nou pustie. Din fundul curţilor răzbeau zgomote de cratiţi, de tocătoare şi miros de rântaş.

La un răstimp, o căruţă în goana cailor hodorogea de-a lungul drumului bolovănos, ridicând nori de praf şi întărâtând toţi câinii.

Coana Frosa aştepta să se risipească praful şi trecea drumul la „coniţa" Irina, sora ei mai mică, călcând din piatră-n piatră, în vârful papucilor roşii, tigheliţi cu mărgele. Se ducea să ia o dulceaţă şi să-şi ghicească în cafea, îi plăcea dulceaţa de vişine, şi ca la Irina nu era la nimeni, iar Veta, fata din casă, o servea cu apă de la gheaţă, în pahare mari şi umflate, ca nişte butoiaşe. Cât mai schimbau o vorbă, le aducea şi cafeaua. După ce o bea, sorbitură cu sorbitură, coana Frosa s-apuca de ghicit. Ceştile erau mereu frumoase şi în zaţ cădeau numai vorbe bune „bani şi dragoste la aşternut.

Când liniştea era mai mare, pe neaşteptate, strada a vuit de gălăgie. Cârduri-cârduri, alergându-se şi ţipând, copiii se întorceau de la şcoală.

— Ce s-a întâmplat!? s-a mirat Nicuşor care trăsese fitul.

— S-a închis şcoala pe-o săptămână! Unu Gatoschi, dintr-a treia, are scarlatină, i-au răspuns în cor.

— Măă, ce noroc pe ei! îi fericea Nicuşor.

El învăţa la altă şcoală.

Pe deasupra plopilor cu vârfurile aprinse, soarele intrase în casa Gomboaiei făcând-o să iasă afară într-un nor de fum de ţigară. N-a rămas în uşă, care da de-a

dreptul în stradă; a coborât pe prima din cele două trepte ale scării. Acolo îi plăcea să stea. Între uşa deschisă şi buza trotuarului era locul de unde nu-i scăpa nicio mişcare de-a lungul celor două străzi; şi tot din acel loc se uita în cârciuma Frumuşichii ca într-o carte deschisă.

„Ce sfrijitură! De unde or fi ieşit fetele atât de frumoase?!” se crucea în limba ei madam Gomba.

O văzuse pe nevasta profesorului în balcon.

Şi-a întors capul repede, să o piardă din minte. Privirea i s-a oprit în fundul curţii cu boltă de viţă, proprietatea coanei Frosa. Cu mâinile în şold şi cu ţigara lipită pe buză, doamna Paraschivescu se uita cum servitoarea curăţă de pene nişte pui de găină.

„Deştepte femei! Una mai procopsită ca alta! Au ştiut ce-au vrut! Cum au găsit unul bogat, au pus mâna pe el şi nu l-au mai scăpat. Sunt fericite! îşi fac toate gusturile şi n-au nici grija zilei de mâine. Nu ca mine! Ce folos c-am fost frumoasă!” se lăuda Gomboaia, căinându-se în acelaşi timp.

Şi gândurile-i zburau mult în urmă. I le-a tulburat Mitică Villan.

— Sărut mânuşiţele, madam Gomba!

O salutase de peste drum scoţându-şi pălăria până la pământ. Se ducea la Frumuşica, să se dreagă; se trezise cu gura amară şi cu o dogoreală în coşul pieptului.

— Tot frumoasă! Nu te laşi deloc! i-a mai zis.

Şi artistul dădu din cap, aplecându-l la dreapta şi la stânga în semn de ameninţare prietenească.

— Fost, tom Villan, fost! s-a plâns cochetă.

Înalt şi subţire ca o trestie, vecinul se depărtă cu paşi mari, dar cu grijă ferindu-se de praf.

„Păcat de el!” l-a compătimit madam Gamba.

Privirea îi fugise în ulicioară. Se înălţase pe vârfuri să vadă mai bine în curtea surorilor Bănescu. Căuta să prindă un semn de viaţă; o mişcare cât de mică; o fereastră sau o uşă deschizându-se. Dar, azi ca şi ieri, nici umbră de suflet omenesc, niciun zgomot. Parc-ar fi fost o casă părăsită. În timp ce madam Gomba gândea la soarta celor două surori,

ce păreau a fi rupte de lume, cu ochii iscodea prin alte curţi. Nu găsi însă nimic de luat în seamă. Femeile îşi vedeau de treburi, zorite, cu ţâncii ţinându-se de coada lor şi plângând fără sfârşit.

La Frumuşica, niciun client. Privită din soare, cârciuma părea mai întunecoasă şi mai adâncă. Cei doi băieţi de prăvălie jucau ţintar, în picioare, la o masă, îngânând un cântec trist de la ei din sat.

Madam Gomba îşi terminase ţigara şi inspecţia de dimineaţă. Mai înainte de a intra în casă, se mai uită o dată de-a lungul străzilor.

În curtea cu grilaj de fier şi pietriş roşu rămăsese numai Irina. Sta într-un fotoliu de paie, cu ceaşca de cafea în mână. Nu avea nimic de făcut. În oraş nu ieşea; promisese să nu iasă niciodată fără sora ei. Vrând să-i arate că-l iubeşte, se legase de mâini şi de picioare. De mai bine de doi ani trăia ca o sfântă; o vorbă nu schimbase cu alt bărbat. Simţea însă că nu va mai rezista. Degeaba o tot bătea la cap coana Frosa să mai aibă răbdare.

„E uşor să dai sfaturi! Dar să fii tânără, să stai singură ani şi ani, să aştepţi un om pe care nu-l iubeşti, şi să-i şopteşti şi vorbe de dragoste, e ceva fără seamăn de greu. E un blestem!” – se răzvrătea irina; şi capul i s-a lăsat moale pe umăr.

Pe maidan cocioaba lui nea Oancea, toată în soare, arăta mai înaltă, mai luminoasă. Din ochiurile de geam plecau fâşii de aur, în care prinsese foc nisipul de pe prispă. Pe acoperişul ţuguiat, bolovanii puşi să ţină tabla scăpărau în dogoarea căldurii; umbra plopilor ce străjuiau căsuţa fugise pe pământ.

Gina, fata lui nea Oancea, umbla printre bălăriile de pe maidan. Nu căuta nimic, dar lângă ele i se părea că nu e singură. Din când în când privea cu ochii trişti în lungul drumului unde se întorceau elevii de la şcoală.

În stradă, nu se zărea picior de om. Părea că lumea se încuiase în case şi prin curţi. Deodată, dinspre tramvai, se auzi o hărmălaie urmată de lătrat de câini. De pe locurile unde se găseau, femeile au ciulit urechile cu faţa

spre oraş.

„Apă de pomană! Aaapă!” striga Vasile sacagiul, lung şi înfierbântat, ca o chemare la binecuvântarea lui Dumnezeu.

Şi strigătul puternic a pătruns de-a lungul străzii, până dincolo de încrucişarea de la Frumuşica. Femeile s-au repezit la doniţe; copiii întâlniţi în drum au fost răsturnaţi şi lăsaţi întinşi ca pe câmpul de luptă; într-un minut strada s-a umplut de ele.

„Aaapă de pomană! Apă!” s-a mai auzit o dată şi sacaua a dispărut în mijlocul lor.

Din luminarea lipită de marginea de sus a butoiului se ridica o dâră de fum înălţându-se liniştită la cer, spre sufletul celui plecat în veci.

Sacagiul împărţea de zor pomana. Marinica, nevasta camionagiului, da să plece, dar s-a oprit să-ntrebe:

— Pentru cin «e, mă Vasile?

— Pentru răposatu tata lui dom Nae Fântânaru.

— Colivă nu i-a făcut! I-a fost teamă că sărăceşte f a zis femeia şi s-a dus, bombănind, cu doniţele pline.

Primele care apăreau la prânz erau domnişoarele Buduretti; se-ntorceau de la Externat mergând umăr în umăr, cu paşi mari şi râzând pe-nfundate de Titi Cornea. La colţul străzii, liceanul le lăsa singure. Aştepta să intre-n strada părintească împreună cu colegii lui. Aşa făcea de la o vreme. îi era frică să nu-l vadă cei de acasă. Mai bine să-şi bată joc de el surorile Buduretti decât să-l bată domnul Cornea, tatăl lui, care-i promisese o chelfăneală soră cu moartea dacă nu se ţine de carte şi rămâne iarăşi repetent.

Elevii se opreau în celălalt cap al străzii, sub balconul casei profesorului. Acolo se despărţeau.

— Salve, Gică!

— Salve, Mircea!

— Salve, dragă!

De un timp, printre băieţi şi fete, se vorbeau multe. Dar nici azi Mircea Andreescu n-a simţit privirea Cormehii Buduretti; aplecându-se peste balcon să-l vadă, peste ochii negri îi căzuse părul blond.

Din tramvai coborâse, suflând greu, domnul Binău, cu Pişcot de mână. Ajungând din urmă o vecină, şi-a întrebat în franţuzeşte copilul ce lecţie nouă a-nvăţat azi la şcoală. Târându-şi picioarele, băieţaşul i-a răspuns în româneşte:

— Tot aia.

Tase Vulescu, perceptorul, îi povestea noutăţi domnului Măgureanu. Se îndreptau spre Frumuşica. Acolo, domnul Măgureanu a comandat o jumătate de vin vechi, pe placul prietenului său, care spunea că băutura veche e ca femeia bătută: nu ţi se urcă niciodată în cap.

Nu apucaseră să termine jumătatea, şi cârciuma Frumuşichii, aşezată ca un stă vă ar la încrucişarea a trei străzi, se umpluse cu toţi domnii din vecinătate. Băieţii din prăvălie le serveau ţuică şi vin rece; negustoriţa, de la casă, rotea priviri calde.

O parte din copii se şi strânseseră pe maidan. Unul venise cu o bucată de pâine muiată-n sos, altul cu un pumn de fructe. Cei care erau cu mâna goală priveau cu jind la sosul ce se prelingea pe bărbia şi pe cămaşa celor ce mâncau. Pofta le răscolea foamea şi le topea mândria.

— Dă-mi să muşc şi eu.

— Nu-ţi dau, că ieri m-ai înjurat de mamă.

— Lemn şi fier să nu să prindă, mai încercă pofticiosul.

— Degeaba! Mortul de la groapă nu se întoarce! i-a amintit copilul cu gura plină.

— Dacă nu-mi dai, te bat.

— Să nu te-atingi de el, că te mardesc eu! se răsti un altul.

Repede s-au format două tabere şi bătaia a-nceput. Pe viaţă şi pe moarte. Pumnii curgeau iuţi, într-o învălmăşeală scurtă. Unul a icnit, altuia i-a dat sângele din nas; niciunul n-a ţipat, nimeni n-a plâns.

Bătaia era în toi.

— Cine se joacă de-a hoţii şi vardiştii? a strigat un nou venit.

Copiii s-au despărţit iarăşi în două tabere. La hoţi au

trecut cei mai dezbrăcaţi. Vardiştii au început a-i fugări. Câţiva încolţeau pe unul din ei şi-l prindeau de mâneca hainei sau de cămaşă; hoţul nu se da prins, se smucea cu putere şi vardiştii rămâneau mai totdeauna în mână c-o fâşie din cămaşă, iar hoţul mai gol. După ce toţi hoţii erau prinşi, se schimbau rolurile; hoţii se făceau vardişti.

Pişcot, unicul copil al familiei Binău, trimis de părinţi la culcare, sărise pe fereastră şi fugise pe maidan.

— Şi eu sunt hoţ! a ţipat vesel.

Şi copiii i-au rupt şi lui hainele.

După un ceas de fugă obosiseră şi hoţii şi vardiştii; sudoarea le curgea caldă şi sărată pe obraji, picioarele le ardeau ca focul. Pe maidan, soarele frigea. Ceata plecă să se odihnească pe trotuar, la umbra caselor.

— Mişcaţi-vă d-aici! Voi n-aveţi somn? Haimanalelor! îi ocărî de la fereastră, în cămaşă de noapte, moaşa Târâianu.

— Dacă eşti bătrână, d-aia n-ai somn! i-a trântit-o Vrabie în râsul copiilor.

— Dormire-ai la Pătrunjelu, lângă tata, derbedeule!

— Derbedoaică eşti dumneata, coană moaşă! îi întoarse, vorba puştiul.

— Huoo, ţiganule! Am să te dau pe mâna vardistului! s-asmuţi moaşa cu vocea gâtuită de supărare.

— Huoo! Huoo! ţipă la ea droia de copii, care se îndrepta spre umbra altor case, de unde, de asemenea, fură goniţi, până ajunseră la madam Gomba.

Acolo se lungeau pe trotuarul rece şi toată ceata amuţea, adormind mai repede decât moaşa Târâianu. Când soarele se mai potolea îi deştepta chiar Gomboaia şi, după ce le împărţea o farfurie plină până-n vârf cu cireşe, le spunea cu vorbă bună:

— Haideţi, duceţ acum pe maidan, băieţi.

— Ducem, ducem! aprobau puştii râzând şi, cu gura plină de cireşe, plecau într-acolo.

În dreptul străzii Răsuri, o parte dintre ei, cu Vrabie în frunte, le-a spus celorlalţi:

— Hai pe la papagal, să râdem!

Pe Răsuri s-au oprit. Ştiau acolo o cucoană bătrână, de care lumea zicea că-n tinereţe ar fi fost un pui de lele. Cu un an în urmă, copiii văzuseră în curtea ei, agăţată sub bolta de viţă, o colivie mare, vopsită în verde, în care era un papagal. Şi de atunci, de câte ori treceau prin apropiere, se strângeau la gard, se mirau de culoarea penelor şi-l asemuiau cu cel desenat prin cărţile lor de şcoală. De la un timp s-au plictisit uitându-se şi nu se mai opreau.

Când strugurii au dat în pârg, a început să le lase gura apă. Tot mai des dădeau târcoale prin faţa curţii. Într-o zi, au aşteptat până ce nu s-a mai văzut nimeni, şi, ca pisicile, s-au căţărat deasupra gardului. Erau cu mâinile întinse, gata s-apuce ciorchinii, când, pe neaşteptate, au auzit un glas ţipând:

„Hoţii la struguri! Hoţii la struguri!”

Nici ei n-au ştiut când au fost jos, în stradă. Abia atunci s-au dezmeticit. Au văzut papagalul sărind furios în colivie şi ţipând de zor.

Printre copii fusese şi Vrabie. Curtea cu papagal şi boltă de viţă da cu spatele într-un maidan. Vrabie pândea. De câte ori cucoana pleca d-acasă, se urca pe gard şi de acolo întărită papagalul. Tot văzându-l, orătania s-a obişnuit cu el. Nu se mai zbătea în colivie, ba-l aştepta s-apară cocoţat pe uluci. Simţind că i-a intrat în voie, s-a dus mai des şi nu s-a lăsat până ce nu l-a învăţat să strige şi ce auzise la el acasă vorbindu-se despre stăpâna papagalului.

La un semn, copiii s-au ascuns pe după casă şi l-au lăsat numai pe Vrabie.

„Cucoana e rea de muscă! Cucoana e rea de muscă!” striga papagalul, sărind de pe un băţ pe altul bucuros că-l vedea.

Cum au ajuns în marginea maidanului au început să se fugărească; le scăpărau picioarele ca mânjilor scăpaţi la câmp.

Pe prispa cocioabei, goală până-n brâu, Gina se spăla. Când apa rece, luată cu mâinile din lighean, se prelingea şiroaie de pe faţă pe sâni, mijlocul i se subţia mai mult.

Dând cu ochii de ea, câţiva dintre ei, mai răsăriţi, au rămas nemişcaţi.

La capul străzii întorcea o trăsură în trapul moale al cailor. După ora la care sosea, şi după cât era de frumoasă, oricine ştia că nu poate fi decât „Grecu”. Tot atât de sigură era şi Veta, servitoarea Irinei. Cum o auzea, îşi punea şorţuleţul curat şi ieşea în poartă.

După ce trăsura se oprea, Grecu se ridica întâi în picioare, uitându-se o clipă peste capul descoperit al muscalului, pe urmă, punea piciorul ţeapăn pe scara birjei, apoi pe cel bun. Ca să coboare de pe scară pe trotuar făcea la fel. Vrea să arate că nu era şchiop, dar cucoanele şi femeilte de pe stradă îl porecliseră deja „damblagiu”, iar copiii, privind la el, îşi aduceau aminte de lecţia de citire din clasa a III-a primară, cu domnul bogat din trăsură, pe care trecătorii îl credeau fericit, dar el era olog.

Veta îl înconjura cu zâmbete, deoarece „domnul” îi refuza totdeauna ajutorul; se sprijinea într-un baston gros, terminat cu un manşon de cauciuc.

Din pragul marchizei, unde-l aştepta, Irina făcea câţiva paşi spre el, mici şi iuţi, să se arate tare bucuroasă, îl îmbrăţişa binişor şi-l săruta pe armândoi obrajii. Grecu ar fi vrut să facă la fel, dar nu-i da mâna să lase bastonul. Mergând la braţul ei, totdeauna gol, păşeau încet şi ajungeau cu bine în casă. Fata, care-i urmărea, zâmbea mulţumită, apoi alerga să pună apă la fiert.

Vecinele ştiau de la coana Frosa că logodnicului surorii sale nu-i plăcea nimic: nici berea, nici vinul, nimic, nimic, dar pentru o cafea bine fiartă ar fi în stare să dea orice. Cum era gata, servitoarea o aducea pe o tavă mare, dar în ibric. Tot după spusele coanei Frosa, aceasta era a doua mare plăcere a Grecului: s-o toarne el în ceşti. După ce-i servea, Veta ieşea afară trăgând uşor uşa, chema căţeluşa, să nu mai latre, şi intra cu ea în bucătărie.

Până spre înserat, o linişte deplină domnea în curtea cu pietriş roşu.

Pe maidan, copiii se fugăreau, se ascundeau în bălăriile mai înalte ca ei, se certau, se băteau şi se

împăcau, şi iar se băteau.

Pe nesimţite, întunericul se cuibărea în fundul maidanului şi aripa lui liniştită punea încet stăpânire pe tot întinsul, strecurându-se printre bălării, umplându-le de taine.

Ţipetele capiilor se pierdeau cu încetul în ciripitul vrăbiilor venite devreme să se culce; şi, ca somnul să le ajungă mai curând, plopii le legănau uşor.

Nevestele ieşeau ia ferestre sau în pragul porţilor şi din vârful buzelor îşi spuneau una alteia ce-au pregătit pentru masa de seară şi se întrebau cu grijă ce vor mai găti a doua zi.

Bărbaţii se întorceau de la serviciu, în grupuri de câte doi-trei, zăbovind în faţa porţilor o bucată de vreme.

Copiii nu se îndurau să se despartă şi continuau joaca, alergând şi ţipând prin mijlocul drumului.

— Haide acasă, c-a venit tac tu! strigau mamele la ei.

Frica li se strecura prin sângele înfierbântat; bosumflaţi şi se încind, se îndreptau spre case.

Strada rămânea în linişte şi-n întuneric. Departe, la cafeneaua lui Spânu, se auzea o armonică. La un timp, apărea şi lampagiul; trecea în pas grăbit, din felinar în felinar, aprinzând cu băţul de foc lumina cea nouă, împinsă pe ţevi până dincolo de Frumuşica.

În urma lui, târându-şi piciorul, căznea, lătrat de câini, Tanşor jurnalistul, strigând prelung gazeta şi întâmplarea cea mai de seamă:

„*Adevărul*, ediţia patraaa… A murit Doamna Cuza… Aseară la dos p ce noaptea… *Adevăru*… ediţia patraaa…”

Seara, liceenii se strângeau „la felinar”, peste drum de Frumuşica. Veneau periaţi, cu ghetele lustruite şi pomădaţi pe bruma de păr scăpată prin şiretlicuri de ochii profesorului-diriginte; şi nu uitau să-şi scoată afară, cât mai bogat, batista de la buzunarul vestonului.

Apăreau pe rând: Gică Vulescu, Titi Coraea, Bujoi, Alecu Duţulescu, Măgureanu şi, câteodată, Mircea Andreescu. Toţi erau în cursul superior. Lui Titi Cornea şi lui Gică Vulescu le dăduse bine mustaţa.

De la felinar vedeau tot ce se-ntâmplă la Frumuşica, dar mai cu seamă la madam Gomba, erau în calea ucemicelor care se întorceau acasă de la lucru şi, tot pe acolo, treceau în grabă servitoarele cu mânecile suflecate şi sânii gata să plesnească sub bluzele de borangic, călcând sănătos, de scăpărau pietrele, sub cizmele lor creţe cu care veniseră de acasă, din Ardeal. Se duceau la cârciumă să cumpere vin şi sifon.

— Unde fugi aşa, Ancuţo? a întrebat-o Trti Cornea pe servitoarea coanei Frosa.

— Mă duc degrabă să iau vin, că s-o aprins conaşu subt limbă.

— Vezi să nu-ţi dea foc şi ţie!

— No! tună-l, Doamne! Că pentru conaşu şi coniţa-i peste măsură! l-a lămurit Ancuţa râzând.

Din Răsuri, apăruse Zoica, nepoata moaşei Târâianu. La două-trei zile venea să-i pună ventuze mătuşă-sii. Coana moaşă spunea la toată lumea că mână uşoară ca a ei n-are nimeni; fata se văita că gură rea ca a mătuşă-sii n-a mai văzut. Moaşa avea însă două rânduri de case şi n –, avea copii.

Cum au zărit-o, elevii şi-au dat coate:

— Uite-o pe Zoica! Uite-o pe nepoata moaşei!

Când a ajuns aproape de ei, Bujoi, cu faţa spre ea, s-a făcut că vorbeşte cu ceilalţi, spunând cu voce tare:

— *Donnez riches*! *L'aumône est soeur de la prière*, *Hélas*! *quand un vieillard*, *sur votre seuil de Pierre Tout roudi par l'hiver*, *en vain tombe à genoux*".

— *Oui*, *oui*, *mon cher*! i-a răspuns Titi Cornea îngroşându-şi vocea ca franţujii, chiar în clipa în care fata se găsea în dreptul lor.

După ce Titi şi-a terminat rolul, Bujoi a continuat:

— *Quand les petits enfants*, *les mains de froid rougies Ramassent sous vos pieds les miettes clés orgies*, *La face du Seigneur se détourne de vous*.

Zoica s-a pierdut. I-a părut rău că nu ştia şi ea franţuzeşte. Era elevă la Şcoala de menaj, unde nu se preda limbi străine, dar şi-a pus în gând să înveţe singură.

Îndată ce nepoata moaşei s-a depărtat, Titi şi-a adus aminte de profesorul de franceză care-l ameninţase că-l lasă din nou repetent şi nu-l scotea din trei. I-a alungat gândurile rele Cornica; ieşise în balcon împreună cu sora ei.

— Haideţi la ele! le-a propus el repede.

Au pornit în grup. Gică Vulescu a trecut la mijloc şi a început să cânte. Alesese o romanţă, cu *a frropos*, să o înduioşeze pe Maria, sora Cornichii.

Era un cer umplut de soare, Când ţi-am trimis într-un buchet Iubirea mea mistuitoare şi-al inimii adânc secret.

Buchetu-a fost a mea junie şi dacă astăzi s-a uscat, Tu poate nu l-ai sărutat, Maria mea, Marie.

Gândecul a pătruns până-n salonul Irinei. Cuconiţa sta singură, pe întuneric. Ciulise urechile, asculta cuvintele de dragoste. Când liceenii au ajuns în dreptul ferestrelor ei, pe trotuarul de peste drum, a tras uşor un capăt de perdea şi i-a privit. Călcau rar, ţineau să arate că-i apasă povara dragostei şi durerea cântecului.

„S-au făcut băieţii mari!” şi-a zis Irina şi privirea i-a rămas pe Titi Cornea.

În dreptul balconului elevii s-au oprit, şi, cavaleri, le-au salutat făcându-le şi plefcăciuni.

— Frumoase fete, dar păcat! La dumneavoastră nici Romeo n-ar ajunge!

— De ce, domnule Bujoi?! s-a arătat mirată Cornica.

— I-ar tăia Titi scara.

Cel cu musca pe căciulă i-a aruncat o uitătură vrăjmaşă şi o înjurătură printre dinţi.

— N-are decât să poftească prin curte, a zis Maria.

— Ar păţi-o mai rău! L-ar prinde domnul profesor şi l-ar bate, s-a temut Duţulescu.

Băieţii au izbucnit în râs; numai Titi s-a ţinut. Gică Vulescu s-a apropiat de Măgureanu şi i-a şoptit la ureche:

— Asta n-ar fi nimic. Ar vedea-o pe madiam Buduretti.

Măgureanu s-a ţinut să nu pufnească, dar Cornica, mai şireată, a bănuit şi n-a vrut să le rămână datoare.

— Fiţi fără grijă. N-o să mai vină niciodată Romeo.

L-a auzit pe domnul Gică Vulescu cântând şi a murit de-a binelea.

— Te-a ars, Gică! Te-a lovit unde te doare, a sărit Titi bucuros.

— Lăsaţi glumele! mai bine cântaţi ceva frumos, i-3 îndemnat Maria.

Băieţii i-au făcut pe plac. Gică se umfla în guşă şi cânta numai în falset. Dar, în toiul cântecelor, madam Buduretti le-a chemat înăuntru.

— Mai ieşiţi pe urmă, s-au rugat liceenii.

— Dac-or „adormi babacii, au fost la o vorbă fetele.

Copiii de pe cele trei străzi erau la fel ca toţi copiii; nu le plăcea şcoala, mai ales când era vreme frumoasă. De aceea trăgeau fitul. Plecau ca de obicei, cu cărţile la ei, spre mulţumirea părinţilor, care le mai da şi un gologan pentru cărnuri. Cei mai mici se opreau în fundul maidanului; cei mai răsăriţi hoinăreau prin gropile lui Tonola, dând cu praştia după vrăbii până oboseau. Când credeau că era ora de întoarcere, o luau spre drumul şcolii, unde îşi aşteptau colegii şi, împreună cu ei, se-ndreptau spre case.

— De ce ai lipsit ieri, Vulescule? l-a luat la rost „Domnişoara”, noua profesoară a clasei a treia.

— Mi-a dat tata ghetele la dres.

Profesoara s-a găsit în încurcătură; cazul lui Vulescu nu era dezbătut în manualele de pedagogie.

— Dar pe Murgescu cine l-a văzut? Lipseşte de-o săptămână!

— L-am văzut eu. E pe capră, s-a grăbit să-l pârască un elev din banca întâi.

Domnişoara nu înţelegea.

— Cum pe capră? Ce vrei să spui?

— S-a făcut birjar.

— Va fi amendat tatăl lui! hotărî profesoara.

— N-are tată. E mort, minţi altul, din fundul clasei.

Domnişoara se înduioşa pe loc, şi, renunţând la ameninţări, începu lecţia.

— Citeşte compunerea Duţulescu.

— N-am scris-o.

— Iarăşi? Leneşule!

— N-am avut cerneală... mi s-a spart călimara, a scornit-o pe loc elevul.

— De ce nu te-ai dus la un coleg s-o fi scris la el?

Puştiul n-a avut minciuna pregătită; se îndreptă spre catedră cu palma-ntinsă, să-şi ia pedeapsa.

— Ustură? riâse de el un coleg, în timp ce se întorcea în bancă.

— Ustură. Da' o să vază ea! Mâine nu mai vin la şcoală!

Duţulescu se ţinu de cuvânt şi împreună cu el şi alţi colegi de clasă. Când se supărau pe profesoară nu se mai duceau la şcoală câte două, trei zile. Dacă se întâmpla să se supere într-o luni, lipseau toată săptămâna. Duminică abia le trecea necazul. Atunci se hotărau să nu mai tragă fitul şi se gândeau să-şi facă lecţiile. Gum era însă să plece de pe maidan tocmai în toiul jocului?!

Când Mircea Andreescu s-a mutat în strada Maidanului era firav, palid şi spelb. La început se apropiase cu teamă de cei de vârsta lui; îi văzuse puşi pe gâlceavă, puternici şi arţăgoşi. Curând, însă, l-au primit între ei, s-au împrietenit uşor şi nu l-au bătut niciodată. Poate unde arăta prea slab, sau prea blond. Şi nu i-au pus nicio poreclă. Şi el s-a deprins repede cu jocurile lor aprige. Le ţinea pasul, ba la fugă îi şi întrecea. De aceea, copiii se certau să-l aibă tovarăş de grupă. Era şi curajos, corect şi punea tot sufletul pentru izbânda taberei lui.

La fel se purta şi la liceu, unde era primul în clasă. Nimeni nu-l sfătuise să înveţe carte, afară de mama lui, ¿şi nimeni nu-i făcea daruri când lua notele cele mai bune. Mamă-sa câştiga puţin, abia s-ajungea; lucra cu ziua croitoria, acasă la cliente. îl lăudau în schimb profesorii. Câţiva însă aveau pică pe el. Mai ales cel de matematici, deoarece elevul Andreescu rezolva unele probleme pe o cale mai simplă, dar mai gândită. Profesorul rămânea cu ochii căscaţi la tablă şi cu sufletul închis.

Cel de muzică venea la lecţii înarmat cu o trestie de mare, cu care bătea măsura la solfegii, dar cu care bătea elevii. Le dădea numai în cap. Într-o zi, mai supărat, l-a plesnit şi pe el. Fără o vorbă, a ieşit din clasă şi s-a dus la directorul liceului. Ce-i va fi spus, nu s-a ştiut niciodată, dar de atunci „ofticosu”, cum îl porecliseră şcolarii, n-a mai venit cu trestia, bătea măsura cu degetul şi se uita pizmaş la el.

Când s-a făcut mare, din băieţaşul plăpând de altă dată nu-i mai rămăsese decât ochii albaştri şi părul blond. Crescuse înalt, zvelt şi puternic. Firea şi-o păstrase întocmai: rămăsese tot atât de bun şi de prietenos. La şcoală nu pregeta să dea o mână de ajutor unui coleg, chiar cu riscul de a fi dojenit.

Adevăraţii lui prieteni erau copiii. Ţinea însă să fie curajoşi, ca şi el; îi sfătuia să înveţe şi la mulţi le ajuta să-şi facă temele la materiile mai grele. Şi ei îl iubeau. Cum îl vedeau, de departe, întorcându-se de la liceu, îi fugeau înainte şi-l rugau să le dea lor ghiozdanul să-l ducă. Mergeau apoi în jurul lui, mândri şi veseli, povestindu-i toate năzbâtiile făptuite ori puse numai la cale. Mircea asculta atent, făcea haz şi-i încuraja. După ce-şi termina lecţiile, se duceau totdeauna pe maidan, şi, ca să le fie pe plac, se amesteca în jocurile lor, se lăsa învins şi atunci toţi tăbărau pe el fericiţi.

În ultima vreme, uneori, şedea singur în fundul bălăriilor. Era acolo o stivă de pietre mari, uitată de mult. Se urca pe ea şi rămânea cu privirea pierdută, ca îmbătat de amurg. În zilele acelea pleca mai devreme trecând găinditor printre prietenii lui.

În timpul zilei, nea Oancea, tatăl Ginei, sta foarte rar acasă; sau lucra sau întârzia în vreo cârciumă. Meteahna băuturii o căpătase în timpul şi din cauza serviciului. Era butar. Muncă grea. După câţiva ani de opinteli, se îmbolnăvise de surpătură. Ce putea să facă?! Altă meserie nu cunoştea; şi gura cere pâine şi încă multă, îşi strângea mai tare mijlocul în brâul vânăt şi muncea înainte, băgând butoaiele de vin în pivniţele negustorilor. Boala însă nu-i

da pas şi, ca să mai prindă putere şi curaj, bea.

A ibăuit azi, a băut mâine şi din ce în ce mai mult, pentru că şi surpătură se mărea. Dar o nenorocire n-a venit singură nici la nea Oancea. Într-o iarnă i-a murit şi femeia lăsându-i în grijă pe Gina, fetiţa ei, căci o luase cu copil. Cum s-o crească?! Nici nu se pricepea şi nici nu avea timp. La început, îi lăsa o bucată de pâine, câteva măsline şi niţică brânză. Când s-a făcut mai mare îi punea în mână doi-trei gologani. La şcoală n-a dat-o; nici nu s-a gândit s-o dea. Acum îi era de folos. Făcea curat, spăla rufele; avea un suflet în casă cu care să schimbe o vorbă.

— Tu ai mâncat, fă fată?

— Da, tată.

Trudit de muncă, butarul se culca îndată, iar fetiţa alerga afară la joacă. Noroc că maidanul era mare şi vara ţinea mult.

Capiii o iubeau, pentru că Gina era bună şi prietenoasă. Apoi, licul pe care se jucau era al ei. Aşa credeau, de vreme ce într-o margine a lui se sprijinea căsuţa în care locuia nea Oancea.

— Gina, după masă venim la tine.

— Veniţi, v-aştept!

Se întorceau, acolo V făceau veacul, jucându-se printre bălăriile care creşteau mai mari ca ei. Când se însera, fetele şi cei mici plecau. Gina rămânea pe lângă băieţii mai răsăriţi. Aceştia povesteau basme cu stafii şi cu draci până se înfricoşau şi ei şi o ştergeau cu inima cât un purice.

În primele zile se speriase şi ea. Spaima dura până ce ajungea în odăiţă şi aprindea lampa. Obosită de joc adormea, repede, cu toţi dracii ce-i alergau prin cap. Când se deştepta, soarele era sus. După o bucată de vreme spunea ea poveşti cu muma pădurii şi cu Scaraoschi, auzite sau născocite; şi nu mai avea teamă. Copiii care o ascultaseră se rugau să-i ducă până în stradă, unde lumina felinarului le topea treptat frica. Gina se întorcea acasă, închidea uşa cu cheia, să nu intre hoţii, şi, aşteptând să vină tatăl ei, o fura somnul.

De joc şi de somn mult s-a înălţat repede. Figura îi rămăsese însă mică, cu trăsăturile delicate, iar în ochi avea totdeauna o umbră tristă.

„Sărăcuţa!” făcea câte o cucoană şi o mângâia.

— De ce eşti aşa de slabă? Mănâncă mai mult! o sfătuia alta.

Gina nu prea avea cum să ia în seamă sfaturile ce-i dădeau, dar nici cucoanele nu o ajutau să se împlinească. Tot pe la câte o vecină mai săracă găsea o mână de ajutor. Mama lui Tudorică şi a lui Ionică, Lina spălătoreasă, o aducea din când în când acasă şi o ospăta cu o farfurie de mâncare. Şi copiii ei erau destul de firavi, dar femeia nu lua în seamă, privea la toţi trei cum mâncau cu poftă. Poate, în sufletul ei de mamă, se gândea, văzându-i împreună, că, cine ştie, mai târziu, când Ionică o fi în stare să-şi ţină nevastă, n-ar fi rea Gina.

Fetiţa lui nea Oaneea a crescut însă mai repede decât Ionică.

— Ptiu, bată-te norocul! Te-ai făcut fată mare! i-a zis într-o zi o vecină privindu-i sânii, care începuseră să se arate prin bluză.

În faţa vecinei, Gina s-a ruşinat, a lăsat ochii în jos şi a luat-o la goană spre casă. Ajunsă în odăiţa ei s-a întins pe pat, până ce inima nu i-a mai bătut tare; pe urmă s-a ridicat şi s-a dus în faţa oglinzii; şi-a tras bluza în lături, s-a privit; s-a apropiat mai mult. Acum îi vedea bine. A trecut uşor cu mâna peste ei, i-a strâns încet în palme. Din strânsoarea lor s-a pornit un val de plăceri, tot trupul îi cuprinsese; în suflet i se strecura ceva neînţeles. I-a strâns mai tare.

Ar fi rămas aşa împletită în braţele ei, dar un copil a strigat-o chemând-o la joc. A fugit afară în soare. Din el, din văpaia lui, ţâşnise viaţa în sângele ei tânăr. Prinsă în jocul copiilor a uitat repede de clocotul venit fără de veste.

Se mai întâmpla câteodată ca vreun băiat să înlemnească în mijlocul încăierării sau al jocului cu ochii pe îmbolditurile din bluză. Atunci Gina se ruşina, pleca în casă. De la un timp însă, copiii se obişnuiseră cu sânii ei şi

mai ales ea cu privirile lor.

Mircea nu o băgase niciodată în seamă. Se juca cu colegii lui sau cu copiii. Prima oară a luat-o de braţ când a dus-o să-i arate cum să ţină zmeul.

„De ce o alesese tocmai pe ea!?” I s-a părut, sau poate a fost aievea, dar, mergând alături, i-a strâns braţul lângă al lui, uşor, ca o alinare. Ar fi mers cu el până la capătul pământului! Şi ce frică i-a fost că n-are să se-nalţe zmeul! Când l-a văzut sus, a fost fericită. A luat-o la fugă înapoi.

— Îţi mulţumesc, Gina, l-ai ţinut bine.

Atâta i-a spus. N-a mai ştiut de ea, era cu ochii la zmeu.

De atunci, Gina făcea în aşa fel încât să se joace pe lângă el. De vreo două ori, uitându-se pe furiş, l-a văzut cum o urmărea prin gloata de băieţi şi fete. Prinsese o fărâmă de curaj; o prinsese însă şi dorul de el. Când Mircea nu venea pe maidan se întrista şi, atunci, fetele trebuia s-o roage până să se hotărască să ia parte la joc. Câteodată, cu toate rugăminţile lor, rămânea pe prispa cocioabei, uitându-se în drumul pe care bănuia c-ar putea să apară.

Era însă spre sfârşitul toamnei. Au căzut ploi reci şi copiii nu s-au mai strâns pe maidan. Din când în când, se mai abătea pe la ea o prietenă cu care sta de vorbă făcând planuri pentru vara următoare. Dar rar de tot.

A venit şi iarna şi a fost grea. Ninsese mult, troienele erau cât casa. Cocioaba ei abia se mai vedea din zăpadă. Crivăţul sufla cu putere; ramurile plopilor, rămase ca nişte nuiele, se loveau unele de altele cu zgomote seci.

Fetele nu mai întârziau la vorbă pe stradă; de la şcoală, cele care învăţau, se duceau repede acasă. Şi niciuna n-a mai dat pe la Gina. Ce greu treceau zilele! Şi ce departe era primăvara! se gândea mereu la Mircea, se vedea lângă el ducând-o de braţ să-i ţină zmeul. De câteva ori a stat în ger, să-l vadă trecând. S-a dus chiar până în faţa curţii lui, dar n-a avut noroc.

Iarna se înăsprea din zi în zi. Nea Oancea avea mai

puţin de lucru şi, adesea, în odăiţa lor era frig ca afară. Ghetele i se rupseseră de tot. N-a mai putut ieşi decât în primăvară.

— Ce-ai făcut toată iarna? a întrebat-o Mircea când a revăzut-o.

— Am stat în casă.

— Ai stat la întuneric, de aceea ţi s-au făcut ochii atât de negri.

Şi mânat ca de o vrajă, a rugat-o să-l primească în jocul lor. A doua zi a venit din nou lângă ea; şi de atunci mereu.

Apucase să însereze. Soarele de după muchia pământului se vedea unde o să apună. Într-acolo, departe, peste Vespari, frunzele pomilor sclipeau.

De-a lungul calcanului caselor domnului Măgureanu umbra creştea mereu, se întindea către mijlocul maidanului.

Pe lângă Gina mai rămăseseră câteva fete. Poate simţiseră că era tristă şi nu voiau s-o lase singură, poate stăteau s-audă de la ea ce o durea, s-asculte frământări de dragoste, să le doară, ca şi cum ar fi fost ale lor. C-aşa sunt fetele! Când l-au văzut pe Mircea şi-au luat rămas bun şi au plecat trăgând cu coada ochiului în urmă.

Gina şi Mircea erau acum singuri, îrutâia oară. Ea sta nerăbdătoare şi cu frica-n sân. „O să-mi mărturisească? O să mă-ntrebe pe mine? Dacă n-o să-mi spună nimic?!” Ştia pe de rost suite de întrebări şi tot atâtea răspunsuri. Le născocise iarna întreagă.

El nu ştia cum să înceapă, se sfia.

— Gine ţi-a pus numele Gina?

— Mama, să mă răsfeţe.

— Nu naşa?

— Naşa m-a botezat altfel; nu ştiu cum.

— Câţi ani ai?

— O să-mplinesc şaisprezece.

— Te-a sărutat cineva?

— Da, dar cu sila.

Cina l-a văzut cum a lăsat ochii-n jos.

— Eu n-am vrut, i-a mai spus repede.

I-ar fi mărturisit tot, şi teama şi îndoielile ei; dar Mircea rămânea tăcuit; faţa i se întristase, se făcuse palid. Între degete strivea un fir de iarbă. L-a întrebat ea, cu vorbele tremurate:

— Da’ ţie ţi-a plăcut vreo fată?

— De ce vrei să ştii?

— Ca să nu mai fi trist.

— Îţi plac numai oamenii veseli?

Gina nu se gândise cum trebuie să fie oamenii.

— Nu ştiu, dar… mă doare când eşti supărat.

El s-a temut s-o mai întrebe, să nu afle alt răspuns, să-şi alunge singur nădejdile ce-i dăduse.

Dintr-o latură a pragului, cu o mână în buzunarul plin cu seminţe, Frumuşica privea la but ari.

Toţi erau mari, spătoşi şi graşi: cât boloboacele.

Munceau din greu. Unii ţineau de frânghii, alţii împingeau cu spatele în fundul butoiului. Năduşeala se prelingea în broboane mari peste feţele lor, numai sprâncene şi mustăţi. Din când în când, câte unul se oprea să-şi strângă mai tare mijlocul într-un brâu lat şi vânăt. Apoi iar se opinteau toţi odată.

— Hăii rup!… Hăii rup!…

Şi altă sută de vedre de Drăgăşani cobora încet, în adânc, la răcoare.

— Coană Frumuşico, când om termina, să ne dai şi nouă din vinu’ ăsta, aşa cum l-am băgat.

— V-aş da, numai să nu vă-mbătaţi.

— Eu nu mă-mbăt decât sâmbăta. Poate Oancea, că el se greşeşte şi în timpul săptămânii, a răspuns cel căruia îi poftise inima la un pahar de vin bun.

Negustoriţa n-a mai zis nimic. O trăsură cu coşul ridicat se oprise peste drum, la madam Gomba. Din ea a coborât o tânără, zorită tare şi, aproape în fugă, a dispărut pe uşa lăsată deschisă. Apoi s-a dat jos un bărbat, a plătit birjarului şi”, fără să se grăbească, a intrat şi el în casă. Ochii negustoresei s-au tulburat; obrajii i s-au aprins, iar şorţul i s-a întins şi mai mult în dreptul sânilor. A rămas

nemişcată, cu uitătura pironită în fereastră unde văzuse un braţ gol, alb, şi un transperant căzând; între dinţi sfărâmă încet» un colţ dintr-o sămânţă de dovleac.

De la madam Gomba a ieşit întâi Ilonca ţinând pe braţ un coşuleţ cu o sticlă şi un sifon gol şi a trecut drumul spre prăvălie. După câteva clipe a apărut şi stăpâna, ¡mică şi grasă, şi s-a oprit pe scară. Vântul îi resfira părul gălbui ca tutunul şi-i flutura colţurile capotului de catifea *bleu pale*, cu mâneci largi. S-a uitat cu grijă de-a lungul străzilor, a tras de câteva ori din ţigară şi s-a înapoiat în casă, ţinându-şi capotul cu mâna. Când a păşit peste treaptă, i s-au văzut pulpele grase, semănate cu ghemotoace de varice.

Frumuşica intrase în prăvălie căzută pe gânduri; abia îşi mişca picioarele, nu vedea pe nimeni; abătută, se dădea încet după tejghea unde rămăsese ca pierdută.

Nu-şi mai lua ochii de la tânărul în haină neagră, cu guler de broderii şi manşete dantelate. Era îmbrăcat ca de bal, dar se afla în mijlocul unei pajişti smălţate cu mii de flori, şi graţios, oferea o floare galbenă unei fete îmbrăcate în alb, roşie de fericire. Era reclama săpunului de toaletă „Cher Ami”, prinsă alături de cea care reprezenta un cioban; sprijinit într-o bâtă lungă şi cu căciula dată pe spate, ciobanul privea cu jale şi fluiera a pagubă în mijlocul unui morman de oi moarte. Pieirea le ajunsese numai din vina lui. Nu le dăduse în fiecare zi porţia de „Gălbezoid”.

Ilonca a venit la casă să plătească. Un băiat îi aşezase în coşuleţ o sticlă de vin şi un sifon de la gheaţă.

— E una nouă? a întrebat-o, curioasă, întorcându-se către ea.

Servitoarea s-a apropiat mai mult şi i-a răspuns în taină:

— N-am mai văzut-o pe la noi şi-i tare junä. îi spunea conaşului cu care a venit că-i e teama, şi conaşul o tot mângâia. A spus însă iconiţa să ne mai păstraţi un sifon la rece. Spre seară vine, ştiţi, străinu acela, cu duduca brunetă. De câte ori vine ¡îmi dă un bacşiş bun, iar coniţa-i

tare mulţumită; la uşa lor niciodată nu ascultă!

Când a crezut că i-a dat tot raportul, a zis săru-mâna şi, râzând şiret, a plecat în grabă.

Frumuşica a rămas la casă, tăcută. Gândurile i se îndreptau din nou înapoi. Se vedea fată de liceu. Cât de mult îi plăcea uniforma de şcolăriţă! Dimineaţa se scula mai devreme, să aibă timp, şi se îmbrăca pe îndelete în faţa oglinzii. Peste rochiţa gri, croită strâns în talie, punea şorţul făcut din caşmir, plisat bogat şi prins numai în bretele; la gulerul alb din dantelă, lucrat de ea, înnoda o cravată bleumarin, de aceeaşi culoare cu bereta, pe care o purta ştrengăreşte, trasă pe o ureche, lăsând în cealaltă parte să i se vadă părul negru, lucios. Se mai privea în oglindă, se răsucea, se uita şi la ghete, apoi îşi punea cărţile în ghiozdan, şi pleca voioasă.

Ştia că, mai totdeauna, în drum, avea s-o ajungă elevul de la Liceul Lazăr, că va merge o bucată în urma ei; apoi se iuţea să-i treacă înainte, fără să aibă curajul să o privească, ca după câţiva paşi să rămână iarăşi în urmă, până la statuia Rosetti, unde din nou o întrecea. Acolo se uita la ea o clipă, şi o lua către Cişmigiu, spre liceul lui.

Dând colţul bulevardului, adeseori, îi ieşea în faţă sublocotenentul care mergea grăbit la staţia de tramvai. îl simţea cum o priveşte şi cum, apropiindu-se, privirea îi alerga când în ochi, când pe sâni, când de-a lungul corpului.

Ar fi vrut şi ea să se uite drept în lumina ochilor lui albaştri, dar n-avea curaj; paşii îi erau nesiguri, simţea cum obrajii şi mâinile i se încălzeau…

Tatăl Frumuşichii era convins că prea multă carte strică. Negustor vechi, cunoştea şi sufletul din datornicii lui. Printre ei, în afară de câţiva beţivi, cei mai mulţi erau oameni cu carte. Toţi plăteau datoria la întâi ale lunii, când primeau leafa, mai cumpărau cu bani câteva zile d-ale băcăniei, apoi, în tot restul lunii, luau pe datorie.

Şi atunci, la ce bun cartea?!

De aceea, după ce primise în secret peţitori, în înţelegere cu nevastă-sa, hotărî, chiar de a doua zi, să n-o

mai lase la şcoală.

Frumuşica plânse de îşi înmuie cravata bleumarin. De carte, ca de carte, dar de uniformă i se rupea inima.

— Las-o focului de învăţătură. Ajunge! Ce, vrei să te-mbolnăveşti? o certa mamă-sa, de câte ori o vedea cu ochii în lacrimi.

Fata plângea însă mereu şi mai ales când îi ieşea în faţă sau îi apărea în gând o şcolăriţă. Ea ştia bine că niciodată, în timpul celor cinci ani de liceu, nu-şi pierduse mai mult de o jumătate de oră cu lecţiile; că de multe ori plecase la şcoală cu ele neînvăţate şi că mai totdeauna temele le făcea de la colege, în clasă. Colegele ei erau fete bune. Frumuşica le trata cu prăjituri, iar ele o ajutau să copieze şi la lucrările scrise. Cu tot deverul făcut cofetarului, domnişoara de matematici o lăsase repetentă în clasa a patra, pentru că în ruptul capului nu putuse să se lămurească cum X plus Y este egal Z.

— Ei, hai… Ce atâta plâns? Ai să te faci urâtă şi n-are să te mai ia nimeni – i-a spus într-o zi mamă-sa; apoi s-a dus lângă ea, a mângâiat-o şi i-a murmurat: Să vezi tu ce bărbăţel îţi găseşte mama!

Frumuşica mai purtă încă un timp uniforma, dar până la urmă, ca să-i facă pe plac mamă-sii, se îmbrăcă de domnişoară.

— Tu, te măriţi? o iscodeau colegele care treceau pe la ea.

— Nu, nici nu mă gândesc.

Nu ştia că în acel timp peţitoarea făcea fel şi chip să mai scoată încă zece mii de lei de la tatăl ei şi că viitorul ginere o şi văzuse pe ascuns.

Într-o duminică avu loc „vederea”. Din partea Frumuşichii erau numai părinţii ei; din a lui Fântânaru, în afară de părinţi şi de peţitoare, au venit şi două mătuşi: una dinspre mamă, cealaltă dinspre tată. Au sosit în două trăsuri. În prima – mama lui, cele două mătuşi şi peţitoarea; în a doua – Fântânaru şi tatăl său. Poftiţi în salon, femeile s-au strâns într-un colţ, unde vorbeau liniştit şi se mirau cu mâna la gură, în vreme ce bărbaţii se

avântaseră în ale negoţului.

Frumuşica, care habar n-avea de rostul vizitei, răsfoia un album de fotografii. După dorinţa mamei sale, la timpul cuvenit, făcu onorurile casei, aducând la început, pentru toţi, şerbet de trandafiri.

Femeile s-au servit pe îndelete, ciugulind din vârful linguriţei; bărbaţii au băgat linguriţa în gură pe dos şi, prinzând-o între limbă şi cerul gurii, au scos-o ca spălată.

În timp ce musafirii mai luaseră puţin avânt, domnişoara gazdă ieşi urmată de mamă-sa, s-aducă şi restul trataţiei.

— Îţi place? o întrebă cu grijă şi grabă.

— Cine?!

Îndată pricepu. Se opri. I se păru că în jurul ei totul se învârteşte: figuri şi umbre nelămurite îi lunecau prin faţă; un cerc format din colegele de şcoală se apropia jucând şi săltând, se depărta în grabă, se pierdea; dar revenea mai aproape, până lângă ea; din mijlocul lor apăru elevul de la „Lazăr”, palid, zâmbind trist, apoi ofiţerul, alte colege, iar elevul de la „Lazăr”…

— Serveşte acum din astea, îi zise întorcându-se de la bucătărie, şi îi puse în mână o farfurie plină cu minciuni.

Femeile lăudau, una după alta, calitatea uscăturilor, iar bărbaţii le mâncau scuturându-le de zahăr şi făcându-le drum pe gât cu ajutorul şpriţurilor.

După ce îşi făcuse datoria, Frumuşica se aşezase din nou lângă album, de unde privea ca prin sită spre Fântânaru. Peţitoarea, care se înţelesese din ochi cu mamă-sa, trecu lângă ea şi-i şopti mieros:

— Ce mai brun, maică! apăsând pe brun, necunoscând nici ea, ca şi multe alte femei şi fete, nimic din taina trăiniciei culorilor deschise.

Când Fântânaru o văzu pe peţitoare suflându-i la ureche, fu sigurr că era vorba de el. Se potrivi mai bine pe scaun, umblă la nodul de la cravată, dar cu toată încordarea ce depuse nu mai găsi loc potrivit mâinilor. Nu ştia ce să facă cu ele. Deşi n-ar fi vrut, nu nimeri altceva decât să le ocupe răsucindu-şi când cu una, când cu

cealaltă, mustaţa.

După o jumătate de ceas vederea se terminase. Fântânaru era încântat, părinţii şi mătuşile lui mulţumiţi, iar peţitoarea îşi lăuda mai mult marfa. Prinsese curaj. Şi tot drumul, gura nu i-a stat.

— Trebuie să-l iei! E negustor cu prăvălie şi e bărbat bun! Duminică vine să te ceară, hotărâse cu asprime mama ei.

Nae Fântânaru urmă obiceiul: a doua oară veni singur. În schimb, erau de faţă doi unchi şi două mătuşi de-ale fetei. După ce femeile îi lăudaseră mustăţile şi butonii de aur, în timp ce bărbaţii tânguiau un negustor ce damblagise, una dintre ele, cea mai bătrână, se ridică de pe scaun şi zise:

— Hai, lăsaţi acum! Morţii cu morţii şi viii cu viii! Să fiţi fericiţi, rostiră cu glas tare celelalte rude.

Şi o iuţeală îi cuprinse pe toţi. Se aduse două farfurii lungi pline cu gustări, se turnă vin în pahare. Fântânaru se ridică primul, ciocni cu Frumuşica şi-l bău până la fund.

— Bun fu! l-a lăudat privind la paharul ţinut sus, în dreptul ochilor, de se vedea din uitătură că-i setos.

Fata se purtase bine şi de astă dată. Servise dulceaţă şi cafea, ciocnise paharul cu Nae Fântânaru şi se uitase pe fereastră.

După două săptămâni s-au logodit. Între logodnă şi nuntă, Nae şi părinţii lui, împreună cu Frumuşica şi ai ei, s-au dus la „Moşi”. Acolo, după ce au intrat în câteva panorame, au poposit la o ţuicărie. Bărbaţii au băut ţuică cu floricele, femeile au mâncat floricele cu zahăr vopsit. Primii s-au cam îmbătat; ele au răguşit. De la ţuicărie, tot căscând gura la călueşei şi la dulapuri, au ajuns în grădina Eliad, unde s-au ospătat cu mititei, fripturi şi turtă dulce şi au băut ca la un praznic. Pe urmă s-au fotografiat „la minut”. La început numai logodnicii; apoi familiile la un loc. Când le-au scos, parcă erau alţii, dar le-au păstrat ca amintire. Înainte de plecare, Nae i-a cumpărat Frumuşichii o trompetă, iar el şi-a ales un fes cu canaf, l-a pus în cap, pe-o sprânceană, şi se încrunta ca un spahiu. Făcea pe

Osman Paşa şi o ruga să sune asaltul. Logodnica nici nu l-a luat în seamă; privea tristă la mulţimea din jurul ei. Neavând încotro a dat asaltul fără trompeţi strigând ura până (la ieşirea din „Moşi”, unde a răguşit şi el.

Altă dată, logodnicul şi familia sa au fost invitaţi la prânz şi, pentru că era cald, au mâncat în grădină. După cafea, profitând că cei bătrânsi intraseră în casă, Nae s-a repezit s-o sărute. Frumuşica, care tocmai strângea masa, s-a făcut că-i cade din mâini tava cu pahare şi a scăpat.

Între timp, era gata-gata să se strice logodna. Părinţii lui ţineau morţiş ca nunta să se facă la salon şi cu arhiereu. Tatăl fetei se opunea şi la una şi la alta. Până la urmă s-au învoit: nuntă cu arhiereu, dar nu la salon, ci acasă.

Gând mirii s-au întors de la biserică, naşii i-au aşteptat cu pâine şi sare şi i-au legat pe amândoi cu un ştergar de gât. Din nou Nae a profitat de ocazie, şi-a lipit obrazul de al ei. Fruimuşichii i se părea că se sufocă, s-a făcut că tuşeşte, şi iar a scăpat. La masă au fost aşezaţi alături. Ginerele închina mereu paharul cu socru-său şi-l da pe gât. Frumuşica se făcea că ascultă la ce-i îndruga o mătuşă. Ceilalţi bărbaţi beau cu spor, lăudau vinul şi vorbeau tare. Femeile mâncau şi criticau în şoaptă friptura. După hora miresei, pe care au jucat-o cu toţii, cheful s-a înteţit.

Pe la patru dimineaţa, noii căsătoriţi se pregăteau de plecare. Lăutarii au simţit şi au dat marşul. Ca la o comandă, plânsul a-nceput. Mama Frumuşichii, care aştepta de mult cu o lacrimă în ochi, vărsa şiroaie; mătuşile, verişoarele şi prietenele se smiorcăiau. Frumuşica nu plângea, nu putea să plângă. În gât i se pusese un nod sec şi amar.

Când s-a dat jos dim trăsură, acasă la el, tremura ca varga.

— Ce, ţi-e frig?!

— E puţin cam răcoare, găsi cu greu.

— Las că ne vârâm repede sub plapomă şi o să te încălzeşti.

Cum au intrat în dormitor, Nae se dezbrăcă grăbit şi se băgă în aşternut.

— Ce faci?! Nu te dezbraci?

Frumuşica privea prostită în pământ. Îşi scoase încet rochia, o aşeză cu grijă pe spatele unui scaun şi se îndreptă, stingherită, către pat. Ar fi vrut să nu ajungă niciodată.

Bărbatu-su o trase lângă el, îşi înfipse mâinile în sânii ei tari şi, prinzându-i gura, o sărută lacom. Un miros acru de vin şi de năduşeală o izbi. Tremura toată. Vru să se împotrivească, dar nu îşi mai simţi mâinile.

A doua zi se trezi singură în pat, cu dureri de cap şi prin tot corpul. Istovită şi cu mintea răvăşită, trecu cu privirea peste mobilele din dormitor. Pe măsuţa de noapte o aştepta o dulceaţă de caise verzi şi un pahar cu apă. Se întoarse cu faţa spre fereastră. Gând lumina o izbi în plin, trăi încă o dată tot adevărul. Îşi luă capul în mâini şi cătă spre soare cu ochii înecaţi în lacrimi.

— *Evviva la Brenda*, *la Brenda evviva*! şi sărut mânuşiţele, coană Frumuşico, strigă vesel Mitică Villan, intrând în prăvălie. Apoi îşi scoase pălăria, se duse după tejghea şi sărută frumos, pe rând, mâinile negustoriţei.

— Iarăşi tristă?! Prea devreme ai început-o! La bătrâneţe, tot supărată o să fii. Până atunci, să-ţi spun o taină: femeile bătrâne, care arată mereu supărate, o fac din cochetărie. Ştiu că pe alocurea le lipseşte un dinte, doi, şi d-aia nu râd niciodată. Pe când dumneata! Ia râzi!

Frumuşica a vrut să se împotrivească. S-a uitat însă la artist, a clipit des din pleoape şi a râs cu gropiţe în obraz.

— Ei, vezi ce bine-ţi şade?! Ai nişte dinţi să spargi cu ei sâmburi de măsline, nu altceva. Apropo! Un şpriţ şi două-trei măsline, drăguţule, adăugă, cerându-le băiatului din prăvălie.

Cum i-a adus paharul, l-a băut pe nerăsuflate. Numai nodul gâtului i s-a mişcat în sus, alunecând printre capetele gulerului scrobit până sub bărbie unde dispăru, ca să iasă din nou, mare cât o nucă, deasupra butonului de

la gât. Cu ochii în paharul gol, plesni din limbă. îi fusese sete şi şpriţul rece îi mersese la inimă. Chemă din nou băiatul ce-l servise.

— Încă unu, drăguţule, c-au rămas măslinele.

Apoi, privind zâmbăreţ la negustoriţă:

— De la dumneata, coniţă, că acum te-ai mai înveselit, un lucru aş vrea să aflu: măslinele te fac să bei sau băutura cere măsline?

— Nu, dom'le Mitică, coana Frumuşică e supărată din cauza servitoarei de la Gomboaia. Nu ştiu ce i-a spus că d-atunci s-a întunecat. Nimic nu-i mai rău, nene, ca o servitoare! Umblă cu vorba de colo până colo şi bagă numai zâzănii, încercă să-l lămurească, amestecându-se în vorbă, nea Gheorghe Puiaru, care bea la o masă cu un prieten.

— N-ai dreptate, drăguţule; nu ele sunt de vină.

— Cine atunci?

— Stăpânii, drăguţule! Ei vorbesc de rău toate rudele, pe prieteni şi pe cunoscuţi de faţă cu ele. Cum s-a depărtat, plecând după treburi, o iau şi pe ea la rând. Servitoarea trage cu urechea la uşă şi, apoi, face la fel ca stăpânii.

— Da' să tragă cu urechea, cine le-nvaţă?

Nea Gheorghe Puiaru a rămas fără răspuns. În prăvălie intrase perceptorul Tase Vulescu. Se vedea că era băut, dar mai cu seamă supărat. Se îndrepta spre negustoriţă. Auzind vocea artistului, pe loc s-a întors şi a strigat:

— Bine, omule! De când te caut!

— Dar ce s-a întâmplat, drăguţule, de ţipi aşa?

— Ce! Nu ştii? Mi-a fugit băiatu'. ăl mare, Gică, ăl din liceu!

— Ce vorbeşti! Istoria naibii! s-a mirat, cu părere de rău, Mitică Villan.

— Da, domnule! Ieri dimineaţa, pe la şapte, mă duc să-l scol, să plece la şcoală. Nevastă-mea taman îi pregătea ceai. Intru în odaia lor, dar în pat îl găsesc numai p-al mic. Credeam că e pe-afară. Aştept niţel, plec din odaie, mă-

ntorc din nou. Ia-l de unde nu-i! îl scol p-al mic şi-l întreb: „Mă, nu l-ai văzut pe nen tu? Unde a plecat?” El nu ştia nimic. Mă uit în ghiozdan, îi găsesc toate cărţile. Mă uit la haine, ale lui lipseau. Ies pe stradă, întreb încoace, întreb încolo, degeaba! Se făcuse opt. Trebuia să mă duc la slujbă, că, de când cts boala nevestei şefului, e greu să-i intri în voie.

— Ce are?! a întrebat Frumuşica îngrijorată.

— Cum, nu ştiţi!? I s-a aplecat din nişte peşte. De Sfântul Constantin şi Elena i-a adus cineva câteva kilograme de crap. O parte, că era mult, l-a făcut marinată; restul, saramură şi prăjit. După masă, ţine-te. Rău, rău şi din ce în ce mai rău. Şi de atunci, iacă mâine se fac două săptămâni, femeia nu-şi mai vine în fire. SCĂ ce stă şi deodată i se pare că mănâncă peşte şi, să mă iertaţi…

— Ce bei? îl întrerupse artistul.

— Lasă şpriţul. Să ne dea un vin vechi.

— Imediat, coane Tase, sări Tudor, băiatul din prăvălie, care trăsese cu urechea de la tejghea.

— Şi cum îţi spuneam, pe la zece mă duc la liceu şi întreb aşa, pe departe, pe colegii lui. Nu vream să ştie directorul şi profesorii; abia aşteaptă să-i scadă notele. Aflu că nu e acolo. Mă-ntorc acasă. Cum intru în curte, nevastă-mea îmi iese înainte şi-mi spune plângând: „A plecat, Tase, a fugit! Mi-a spus Ştefan a lui Duţulescu, că vrea să se facă artist”. Şi acum, caută-l. Unde?! D-aia întrebam de dumneata. N-o fi nimerit la teatru dumitale?

— Ia ascultă, dom’le priceptor, n-o fi la „Moşi”, pe la panorămi? şi-a spus părerea neîntrebat nea Gheorghe Puiaru.

Tase Vulescu s-a uitat urât la el, dar celălalt nu s-a oprit, i-a zis mai departe:

— Da, dom’le Tase, nu te mira! Că şi p-al meu, astă vară, tot acolo l-am găsit. Fugise de la meşter de vreo zece zile. L-am dibuit într-o panoramă spoit pă ochi ca dracu’. Făcea pă arapu! L-am luat cu binişoru acasă „i-am dat să mănânce, că era lihnit de foame, şi pe urmă i-am tras o bătaie de n-o mai face pă arapu toată viaţa lui. Da acum îşi

vede de treabă. E băiat bun, dragu tatii!

Perceptorului nu i-a venit bine. Era supărat pe copil „dar ca orice părinte îşi iubea odrasla şi vedea în el o mare scofală. Pe loc i-a luat apărarea.

— Ce tot vorbeşti, dom'le! Ce-mi tot dai zor dumneata cu „Moşii". Acolo s-o fi dus al dumitale, nu al meu. Eu sunt sigur că s-a dus la Conservator. Dumneata ştii ce-i aia Conservator? E şcoală de artişti! Ai înţeles? Şcoa… la… de ar… tişti, dom'le!

În timp ce vorbea, mândria lua locul supărării. Treptat, dintr-un părinte mâhnit, devenea tatăl unui copil în drum spre glorie. îl şi vedea jucând pe o scenă, înconjurat de mulţimea care-l aclama. Dar imaginile ce îşi făurea şi defilau nelămurite nu erau prea departe, cu toată împotrivirea lui, de sala unui spectacoll de bilei. Mai mult nu putu să născocească. Mâniat, chemă băiatul din prăvălie şi comandă din nou de băut. Apoi se uită lung la Mitică Villan. Căuta sprijin, i-ar fi cerut ajutor să-şi clădească în minte un teatru mare îşi frumos. îl luă deoparte şi se aşezară amândoi la o masă aflată mai în fund.

Nea Gheorghe Puiaru tăcuse. Bea şi se gândea la Conservator. A vrut să-ntrebe ceva pe prietenul cu care era la masă, dar s-a oprit. Îşi adusese aminte «că votase cu conservatorii, însă niciunul din ei, printre multe ce-i spusese înainte de vot, nu-i pomenise c-aveau şi şcoală de artişti.

Mitică Villan căuta să-şi liniştească prietenul.

— Nu fi necăjit, drăguţule! Dacă i-o plăcea şi-o avea şi talent, poate s-ajungă bine.

— Eu nu sunt supărat, dom'le, că vrea să se facă artist. În definitiv, treaba lui! De altfel şi băiatul domnului inspector tot artist se face. Da' pentru asta l-am dat la şcoală şi-am cheltuit atâţia bani cu el? Mă-sa plânge toată ziua. Zice că mai bine să moară, decât să-l vază maimuţărindu-se şi fără mustăţi… Ei, de! Femeie, o întoarse repede, dându-şi seama că vorbise de funie în casa spânzuratului.

Uitându-se din uşă, subcomisarul Chirchiu o văzuse pe Frumuşica la casă. Şi-a tras chipiul mai pe sprânceană, şi-a umflat pieptul sub tunică salutând-o, încă din mers, cu două degete la cozoroc. Negustoriţa se făcea că nu-l vede, număra mai departe f¡şicurile de bani.

— Ce harnică eşti, coană Frumuşico! Şi harnică şi frumoasă! a complimentat-o cât mai în şoaptă, de teamă să nu-l audă băieţii din prăvălie.

— Prea îţi plac toate negustoriţele, domn şef. O să te afle nevasta şi ai s-o păţeşti, l-a limpezit femeia, tare, să nu atârne nicio bănuială.

Domnul şef nu s-a pierdut. A privit-o galeş, şi i-a suflat printre dinţi:

— Numai una, coană Frumuşico!

Simţind clienţi în fundul prăvăliei şi întorcând capul, dădu cu ochii de artist şi de perceptor. Nu se aşteptase să-i întâlnească. Mirosi, îndată, că-i rost de băut şi, arătându-se voios, strigă la ei:

— Ce vă pasă! Beţi în doi. Percepţia să trăiască!

— Şi băiatu'! Da, dom'şef! Şi băiatu', care se face artist, a sărit nea Gheorghe Puiaru.

— Ce spui, nene?! îl faci artist? Care va să zică o să mai avem unul d-al nostru în teatru. Asta-i bună, îmi place!

În timp ce vorbea, se şi apropiase de masa lor. Perceptorul îl trase lângă el, îl pofti să stea, apoi, numai între ei, îi povesti că, urmând dorinţei copilului şi după sfaturile profesorilor care au văzut că are talent, l-a dat la Conservator, adică îl face artist.

— Ce zici, domn e Mitică, a nimerit-o? Că dumneata te pricepi mai bine.

— A nimerit-o. Numai c-o să fie ca mine, fără mustăţi.

— Atâta pagubă! Să-ţi trăiască flăcăul, coane Tase. Să fie fericit şi el şi dumneata! îi ură subcomisarul bătându-l prieteneşte pe umăr.

Se mai comandă vin. Perceptorul bea din ce în ce mai mult şi-l îndemna şi pe artist, care se cam codea. Chirchiu n-avea nevoie de îmbieri.

Nea Gheorghe făcea zâmbre de mult. N-a mai putut

să reziste, s-a sculat în picioare şi s-a dus spre domnul Vulescu.

— Când o juea-ntâi, am să iau bilet să-l văd şi eu.

— Să vii la mine, să te bag gratis! se şi lăudă perceptorul de parcă era stăpânul teatrului. De „Moşii" lui Puiaru uitase.

— Vin! De ce nu?! Nu-i băiatu' nostru? N-a crescut sub ochii noştri? Parcă-l văd şi acum sărind gardurile la vecini după corcoduşe şi furând din coşurile oltenilor.

Tot lăudându-l, ajunse la masa lor şi, fără să fie poftit, îşi trase un scaun şi se aşează lângă subcomisar. După oarecare şovăială veni şi prietenul lui, luă loc alături de domnul Vulescu. Alte sticle se goliră repede. Perceptorul se aprinsese. Ciocnea cu toţi şi bea pentru fiecare din ei şi pentru Gică. Omul lui nea Gheorghe sufla pahar după pahar şi se jura că-i pare rău că nu şi-a dat şi el băiatul la Conservator. Se caia, să-i cânte în strună. Nu mai ştia de el de mult. Rătăcea pe undeva, picolo pe un vapor, aşa auzise. Chirchiu spunea că ar fi făcut la fel, dar n-avea decât fete. Domnul Tase Vulescu îl compătimea, îşi fericea copilul şi comanda mereu de băut.

Afară se înserase. Mitică Villan s-a uitat la ceas şi a vrut să plece. Perceptorul se împotrivi; ceilalţi se grăbiră să-i ţină hangul.

— Lăsaţi-l în pace. Are omu' treabă. O să-ntârzie de la teatru şi azi trebuie să joace, i-a sfătuit Frumuşica.

— Ce să joace! mai bine să bea! a răbufnit nea Gheorghe Puiaru, înţepenit, uitându-se în pahar şi încontrându-se cu gândurile care-i treceau prin cap.

Artistul se sculase de la masă, hotărât să nu mai întârzie o clipă. Tase Vulescu se uită lung şi mustrător în ochii lui, şi-i spuse cu dojana în glas:

— Care va să zică, mă laşi, dom'le Villan?! Mă laşi taman acum! Brava! Dar să ştiu de bine că nu ştiu ce se-ntâmplă şi n-ai să pleci. Păi ce!? Eu te-am lăsat altă dată? Şi aveam destule de făcut. Da le-am amânat. Când e chef – e chef!

Pe măsură ce prietenul lui se supăra mai tare, Mitică

Villan se convingea că are dreptate şi că nu se făcea să plece. Subcomisarul îl luă de mână, îl trase jos pe scaun răstindu-se:

— Stai, dom'le, c-ai să joci şi mâine. Ce! Doar n-oi muri!

Artistul s-a dat bătut. Gând le spuse că rămâne, de bucurie, se bău şi pentru el câteva pahare. Cheful se legase bine.

De la o vreme însă, vinul le întărise limba şi le muiase picioarele. Subcomisarul a vrut să povestească ceva, dar n-a putut să sfârşească. Prietenul lui, nea Gheorghe, a încercat de două ori să se ridice de pe scaun, n-a fost în stare şi a renunţat. Perceptorul comanda vin prin semne. Nea Gheorghe Puiaru bea, se uita la el şi părea că râde. Mitică Villan fluiera la urechea subcomisarului, acesta ţinea ochii ¡închişi, bolborosea şi da mereu din cap.

Frumuşica plecase de mult. Băiatul din prăvălie aducea vin şi pe urmă căsca. Lampa cu gaz aerian, atârnată în mijlocul cârciumii, le ţinea isonul; lumina se micşora încet, ca strânsă de o mână nevăzută, apoi iarăşi prindea viaţă, descriind cercuri inegale de umbră pe tavan. Muştele, strânse la întunericul abajurului, sâcâite de lumină, bâzâiau somnoroase.

La un răstimp se mai auzea un „Să trăieşti, coane Tase!" sau „Să-ţi trăiască băiatul"! Comesenii se trezeau şi iar beau.

Nechemaţi, aproape pe furiş, au apărut şi lăutarii.

— Să vă facem o cântare, coane Tăsică, să trăieşti! – i-a şuierat vioristul îndoindu-se mult din şale şi, fără să mai aştepte răspunsul, i-a dat drumul.

Pe aripi de cântec, osteneala nopţii pierdute şi greutatea vinului au zburat uşor. Cheful a ţinut până spre ziuă. La plecare, nea Gheorghe Puiaru îl ducea la braţ pe domnul Tase Vulescu. Când au ajuns în dreptul casei perceptorului, l-a luat de gât, l-a sărutat pe amândoi obrajii şi i-a spus hotărât:

— Ştii ce, dom'le priceptor?! îmi fac şi eu băiatu'

artist. Chiar mâine îl scot de la meşter.

Şi a plecat vorbind cu el însuşi şi aprobându-se.

Era duminică. O parte din lume mai dormea încă. Cei mai mulţi se sculaseră şi cotrobăiau prin jurul casei. Unul bătea un cui într-o şipcă din gard, altul scormonea binişor pământul de la rădăcina unei flori.

„Cât a crescut de săptămâna trecută! Şi a scos şi boboci!” se mira liniştit Radu camionarul.

Nea Gheorghe Puiaru da boabe la păsări, le chema cu nume răsfăţate şi le certa cu blândeţe.

„Mă㠄! Ce-i şi cu găinile astea!” gândea, asemuindu-le cu oamenii şi da mereu din cap. Pe urmă şi-a chemat cocoşul favorit, l-a făcut să-i sară în palme, din palme pe umăr, şi i-a spus: „Haide la plimbare, că azi e duminică”, şi, cu pintenatul pe umăr, da târcoale curţii.

Domnul Tase Vulescu era şi el în picioare. Se bărbierise în tihnă, îşi pusese banduliera peste mustăţi şi, cu cafeluţa-n mână, ieşise în grădiniţă. Agale, dăduse ocol răsadurilor de flori; ici, colo, rupsese o frunză uscată. Se uitase şi în pomi; apoi se aşezase la măsuţă. După ce a sorbit o dată din cafea, l-a chemat pe Grivei şi a reînceput exerciţiile de dresaj. „Hep!” făcea scurt, şi câinele sărea peste bastonul întins la un metru deasupra pământului. Ajuns dincolo, se oprea uitându-se în ochii stăpânului, aşteptând bucăţica de pâine muiată în cafea. Domnul Tase se uita şi el lung. Vrea să înţeleagă ce se petrece în capul câinelui; dar Grivei îl privi mai departe cu aceiaşi ochi blânzi şi da moale din vârful cozii.

„Ce-i cu câinele ăsta, domnule! Ca un copil!” şi gândul i-a fugit la Gică, copilul lui cel mare, care se întorsese acasă istovit de foame şi de nesomn, după ce trăsese câteva zile cortina la un teatru şi dormise pe unde apucase. Vrusese să-l bată, dar mamă-sa îl apărase, primind ea pumnii îndreptaţi asupra lui. L-a trimis apoi la şcoală, cu bilet pentru motivarea absenţelor, în care arăta că băiatul fusese bolnav. În ascuns îi dăduse şi un franc. În timp ce domnul Tase Vulescu era cu gândul la Gică, Grivei înfuleca bucăţi mai mari de pâine, deşi sărea mai rar peste

baston.

Din fundul curţilor şi din bucătării se auzeau plânsetele copiilor.

„Frige, mamă! Frige apa şi mi-a dat clăbuc în ochi!” ţipau ţâncii cât îi ţinea gura, băgaţi câte doi în albia de rufe, înotând! în clăbucul săpunului, de semănau cu nişte cocoloşi de zăpadă. În zadar se văitau. Până nu li se făcea pielea roşie, nu scăpau din mâini. Numai atunci puneau prosopul pe ei, îi luau în braţe, îi ştergeau bine şi-i sărutau cu foc, să-i împace.

Plictisiţi de ţipetele lor, bărbaţii ieşiseră în stradă, unde, adunaţi în grupuri de câte doi, trei puneau ţara la cale.

Strânşi în gulerele proaspăt scrobite de neveste, arătau mai ţepeni ca-n alte zile. Dar erau cu voie bună. După o bucată de timp, fără ca nimeni să-i îndemne, se pomeniră pornind-o către Frumuşica.

În urma lor venea şi nea Gheorghe Puiaru, chemându-şi de zor cocoşul.

— Hai, Cucurigu! Hai, băiatule! şi orătania pintenată călca ţanţoş, zvârlindu-şi picioarele ca soldaţii la defilare.

În hazul vecinilor, intră în prăvălie cu cocoşul după el.

Cum scăpau din albie, copiii îşi beau la repezeală ceaiul şi fugeau afară. Spălaţi şi primeniţi arătau şi mai frumoşi. Numai că o clipă nu şedeau locului. Până să plece pe maidane se alergau şi ţipau de credeai c-a luat oraşul foc, tulburând somnul „domnilor” din vecini, care ar fi vrut să doarmă mai mult duminica; sau se ţineau de toate năzdrăvăniile.

„Faceţi nod! Faceţi nod!” îşi şopteau văzându-l pe părintele Radu, dar cum puţini din ei aveau batistă, pe care s-o înnoade, aşteptau orânduiţi să taie drumul popii.

Înainte, părintele îi certa pentru obrăzniciile lor, dar de la un timp nu-i mai băga în seamă. Mergea încet, sprijinindu-şi în toiag anii mulţi, cu gândurile la vremurile trecute. Acum trebuia să facă aproape în fiecare zi de două ori drumul de acasă la biserică, şi lui i se părea drumul şi

la dus şi la întors tot atât de greu. În casele parohiei se mutase ginerele, care în ruptul capului nu vrusese să-i ia fata, până ce nu-i lăsase lui locuinţa.

„Ce lume, Doamne! Şi eu am luat-o pe Dragomira numai cu douăzeci de galbeni şi patru pogoane”, gândea trist popa Radu.

— Hai, soro, că trece părintele! Ce naiba, tot nu eşti gata?! se oţărea printre dinţi o bătrână. Ieşise în capul ulicioarei, nu mai avusese răbdare.

— Acuşica. Să iau lumânarea.

După puţină zăbavă, au plecat amândouă. Una mai scundă ca cealaltă. Două mogâldeţe, înfofolite din tălpi până în creştet în negru, cu fustele încreţite mărunt, ca pielea de pe obrajii lor. Vecinii le ziceau „văduvioarele”.

Aşa le pomeniseră. Copiii le botezaseră „băbuţele”. Ele se numeau Bănescu.

În mers îşi potriveau o cută de la bluză şi îşi cercetau vârful ghetelor ce abia se zăreau de sub fustă. Ţineau să fie curate, să nu se umple de praf.

— Şi zici c-a trecut de mult?

— Păi cred că dă colţu’ acu, îi răspunse soră-sa, cu vocea stinsă, aproape să nu fie auzită.

Niciuna din ele nu ajungea însă să vadă până la capătul străzii, unde preotul mergea mai încet şi sufla tot mai greu.

— Atunci n-a început slujba, că părintele Nicu nu intră în biserică până nu vine socru-său. Nici n-are voie, nu-l lasă bătrânul. Aşa i-a pus condiţia.

— Eh! E el mai boieros!

Din depărtare s-a auzit zgomot de automobil. Ca în fiecare duminică, Mary Beşliu venea cu copilul să-şi ia surorile la plimbare, la *Chaussé*.

— Vine cu otomobilu, să sperie strada, îngână cea mai mică.

— Treaba lor! i-a tăiat-o scurt cealaltă şi până la biserică n-au mai scos un cuvânt.

Automobilul s-a oprit la coana Frosa. Mary a trecut drumul la Irina, iar băieţelul, îmbrăcat ca o păpuşă, în

haine de catifea şi cu jabo, a alergat la „tanti Frosi”.

Cum i-au auzit uruitul, copiii şi dăduseră fuga. Cei mai îndrăzneţi îi pipăiau caroseria şi cauciucurile; alţii priveau de la distanţă uitându-se în luciul vopselei, în care se vedeau turtiţi şi căpăţânoşi. Şi se stricau de râs. Pe Bébé, odrasla lui Mary, l-a supărat îngrămădeala din jurul automobilului şi n-a aşteptat să iasă în stradă odată cu mătuşi-sa, întârziată în faţa oglinzii pentru o ultimă examinare.

— Mişcaţi-vă d-aici! s-a răstit cum a ajuns în poartă.

Copiii nu s-au sinchisit.

— N-auziţi, jerpeliţilor? a ţipat, foc făcut, Bébé.

Acum auziseră bine.

— Pe cine faci jerpelit, mă boiernaş ofticos? l-a luat la rost unul dintre ei şi s-a dus înfipt la el.

— Ce boier, mă! Are rude-n Fundătură. E neam cu ai lui Coroabă, l-a dat de gol Săndică în gura mare; şi toţi au izbucnit în râs.

Bébé îşi pierduse curajul, făcea feţe-feţe. Din mijlocul curţii, unde ajunsese, coana Frosa şi-a dat seama de primejdia ce se abătuse asupra nepoţelului şi a alergat să-l scape. Tocmai atunci apăruseră şi celelalte două surori, gata de plimbare. Auzind-o pe coana Frosa drăcuind şi văzându-şi copilul galben ca ceara la faţă, într-un suflet a fugit la el.

— *Mais*, *quesqu’il y a*, *Bébé*?

— Uite, mamă, derbedeii ăştia au zgâriat automobilul şi m-au înjurat, minţi văzându-se la adăpost.

— *Ah*! *Des goujars*! exclamă, cu scârbă, Mary.

Şi, ca să nu-i rămână odrasla nerăzbunată, îl îndemnă:

— Înjură-i şi tu, mamă!

Dar până să-i înjure Bébé, i-a înjurat ea.

Din douăzeci de piepturi mici şi tot din atâtea guri, a pornit o ploaie de răspunsuri, care de care mai potrivite, de n-au ştiut surorile Beşliu cum să plece mai repede.

— Huoo! Huoo!... La oase! ţipau copiii în urma automobilului, în care vântul flutura penele de la trei

pălării de cea mai nouă modă.

După ce automobilul a dispărut, înfuriaţi, au plecat spre maidan punând la cale, sub jurământ, să-i tragă o bătaie soră cu moartea lui Bébé, în prima zi când îi vor mai călca picioarele pe strada Maidanului. În drumul lor povesteau şi altora isprava şi grupul se mărea întruna. Când intrau pe maidan, au văzut-o pe Gina urcată pe stiva de pietre. Care mai de care a alergat să-i povestească ce se întâmplase. Fata era numai urechi, o prinsese mânia lor.

Dar, în marginea maidanului, apăruse Mircea. Cum l-a zărit, i-a şi lăsat, a luat-o la fugă, tare, cât au ţinut-o picioarele şi nu s-a oprit decât în braţele lui.

Copiii au rămas uluiţi. Simţindu-le privirea, Mircea i-a dat repede drumul din braţe.

— Ne-au văzut copiii! Ce-au să zică?! s-a întrebat roşindu-se la faţă.

— Că-mi eşti drag! şi a ridicat ochii la el topită.

I-a dat apoi mâna şi-au plecat spre ei. Ajunşi în mijlocul lor, fata lui nea Oancea le-a cerut să povestească mai departe. Atâta şi aşteptau. Unul mai mic şi mai gol a pornit-o înaintea celorlalţi.

— Şi, când ne-a înjurat, am înjurat-o şi eu. Pe ea şi pe fiu-su!

— Dacă te prindea şi-ţi trăgea o bătaie bună? la Zgândărit Mircea, să-l înfurie mai tare.

— Pe cine să bată?! Ce! Eu nu fugeam?

Numai liceanul a râs cu poftă.

— Da noi unde eram?! Rupeam rochiile după ele, au sărit repede câţiva.

— După ce l-om bate, să-i luăm şapca, hotărî unul dintre copii.

— Să i-o luăm, să i-o luăm! ţipa gloata.

Fata s-a uitat la Mircea. Ştia că a lui e veche. I-a trecut prin minte s-o ţină pentru el.

Băiatul i-a ghicit gândul. Şapca o avea de doi ani; vestonul, şi mai vechi, ajunsese lustruit ca o vioară nouă. Fără să vrea se uită şi la ghete. Apoi îşi ridică capul şi privi departe, spre sfârşitul cerului. Pe fruntea albă, lată cât

palma, i s-au săpat dungi drepte, adânci, de la o tâmplă la alta; obrajii i s-au supt, parcă îl străbătea un junghi; buza de jos îi tremura; se făcuse palid; rămăsese ţintuit.

Încet-încet, în ochii umbriţi s-au aprins lumini, nădejdi născute din vis şi din vârsta lui. Auzind-o pe Gina cum făcea planuri peste planuri, a surâs. S-a uitat apoi la toată ceata de copii, săraci tot ca el, poate mai săraci; i-a mângâiat pe fiecare în gând. Apoi a plecat; i-a lăsat să făurească mai departe visuri în închipuirea lor bogată, să se răzbufte, să se bucure cât mai mult. S-a dus departe de ei; simţea nevoia să fie singur.

Rând pe rând au început să sosească şi liceenii. Au venit şi Titi Cornea, şi Bujoi, Duţulescu, Gică Vuescu, băieţii domnului profesor Buduretti şi a alergat într-un suflet şi Pişcot, care obţinuse o învoire de o oră să se joace, dar nu pe maidan. S-au adunat laolaltă elevi, ucenici, băieţi fără meserie, lucrători şi toţi copiii de pe cele trei străzi. Maidanul era plin.

Liceenii se strânseseră în jurul lui Gică Vulescu şi-l întrebau despre actori, despre repetiţii, dar mai ales despre actriţe. Gică răspundea la toate, şi cu amănunte, minunându-se el însuşi de unde putea să scornească atâtea gogoşi. Titi Cornea şi Duţulescu îl priveau cu nesaţ. La urmă l-au înjurat prieteneşte pentru marea greşeală ce făcuse părăsind teatrul.

— Am făcut pe gustu lu’ tata, i-a minţit şcolarul, arătându-se plictisit.

Lângă cocdoabă, un grup de fetiţe în rochii colorate şi cu cozile pe spate, se jucau de-a „băcănia”, vânzând nisip şi praf de cărămidă în fostele cutii de vax şi de cremă de ghete. O bună parte din marfă o vărsaseră pe rochiţele proaspăt spălate; restul o vindeau scump, pe pietricele. Şi ţipau toate, că nu dau pe datorie.

Alături de ele, o parte din copii jucau nasturi. Mamele, care aveau ghinion, se pomeneau cu toţi nasturii de sidef furaţi din cutie, şi, câteodată, mai cu niciunul la feţele de pernă şi la plapumă.

Alţii se fugăreau şi din cea mai mică pricină se

înjurau şi se ameninţau. Doi dintre ei şi-au tăbărât câţiva pumni, repede, pe tăcute, în preajma altora, care nici n-au luat în seamă apriga încăierare. Necazul le trecu însă pe loc, continuând să fugă şi să ţipe. Mai târziu, au plecat în grămadă să strice „băcănia” fetelor.

Cei mai mari jucau rişca. Gând pierdeau, îi lua cu năduf şi, de necaz, îi plesneau pe cei mici care căscau gura la ei sau îi goneau cu înjurături, zicându-le că sunt „piază rea”.

Titi Cornea s-a „încurcat” primul, şi după el s-au luat şi ceilalţi liceeni. Mircea Andreescu a pierdut repede toţi banii care-i avea. Uitându-se în fundul maidanului a văzut-o pe Gina stând de vorbă cu Spirea. Înfuriat, a plecat spre ei.

— O să se bată! s-a temut Bujoi cu ochii după el.

Liceenii încetaseră jocul, priveau încordaţi.

— Eu l-am chemat, i-a spus fata, speriată, venind repede înaintea lui.

Nu spunea adevărul; îşi dăduse însă seama de ce putea să se întâmple. îl ştia bine pe Spirea şi-i fusese frică să nu-i facă vreun rău lui Mircea.

Celălalt aştepta, gata de bătaie. S-au măsurat cu priviri pizmaşe; niciunul însă n-a îndrăznit să înceapă; amândoi erau tineri şi puternici. Dar tot Spirea l-a ameninţat:

— Ce vrei, mă?! N-ai auzit c-o să fie femeia mea? S-o laşi în pace!

Mircea s-a uitat întrebător la ea.

— Minte! I-am spus că nu vreau. Minte! a ţipat Gina şi, luându-l de mână, l-a tras spre cocioabă.

Liceanul păstra îndoiala pe faţă.

— El a trimis o fată după mine! zicea c-are o vorbă pentru tata. Crede-mă! se dezvinovăţea pe drum cu lacrimile în ochi.

Spirea rămăsese pironit; jocul la rişcă reîncepuse.

Pe cerul înalt soarele se mişca alene, părea că n-ar mai fi vrut să coboare. Lumea îl lăsase singur, să păzească strada, şi se dusese la masă.

Mâneau afară, la umbra pomilor sau a caselor, în jurul meselor scoase din bucătărie. Bărbaţii şedeau unde umbra era mai deasă, cu vinul lângă ei; nevestele alergau la bucătărie, aduceau mâncările, alegeau soţului bucata cea mai bună, împărţeau porţiile la copii şi, la urmă, îmbucau şi ele pe apucate.

Copiii nu beau vin, nu le dădeau de teamă să nu prindă darul băuturii. Iar ei rămâneau c-un dar, pe undeva, şi, când ajungeau mari, beau şi pentru anii pierduţi.

„Vinul nu-i pentru copii!” hotăra tata, de parcă cita din cele Zece Porunci, când mama încerca să le toarne câteva picături în paharul cu apă.

„E ca să se-mbete tat-tu!” gândea în sinea ei, dar trebuia să asculte de stâlpul familiei, mai ales când stâlpul se cam clătina.

Cei mici nu scoteau o vorbă. Mâneau tăcuţi, cu gândul la joacă, şi cuminţi ca nişte îngeri. Prinseseră obiceiul sărbătorii. După un pahar, două de vin, capul familiei prindea arţag şi, pentru că avea timp să se ocupe şi de educaţia lor, le căuta nod în papură. Acum îşi aducea aminte de notele rele sau de geamurile sparte în vecini, şi rar se întâmpla să nu le tragă o chelfăneală. Noroc că unde dă părintele creşte, chiar dacă cresc cucuie, şi că lecţia de educaţie nu ţinea prea mult. îi scăpa Petrică Ţapu. Plecate din faţa Frumuşichii, sâmbete şi romanţele lui se auzeau în toate trei străzile. Dorul şi jalea, prinse ascuţit pe clapele armonicii, se strecurau în suspine lungi până-n fundul curţilor îmbiind lumea la joc şi la băutură. La auzul lor bărbaţii chiuiau, femeile oftau în taină, gata să-şi dea sufletul. Picioarele li se înfierbântau şi le venea să joace, uitând de şedinţa de educaţie abia începută în partea ei practică.

Nici coana Frosa nu putea să rabde şi frământa, pe loc, o sârbă, tremurându-şi sânii şi plesnindu-şi papucii de talpa piciorului gol, în timp ce soţul ei sorbea tacticos a doua cafea, tare şi fiartă bine, dar care nu-l oprea să adoarmă ca un copil, de cum se-ntindea pe canapea.

Numai Frumuşica părea liniştită la casă. Nae, însă,

se învârtea prin prăvălie, nu-şi găsea loc. Pentru el sărbătoarea era un chin. Târgul fiind închis, n-avea unde să se ducă. În tot timpul săptămânii pleca dis-de-dimineaţă după marfă şi, la fiecare cumpărătură, bea aldămaşul până-n noapte, deşi îi jura mereu nevesti-sii că n-are să mai pună vin în gură. Acasă, se temea de Frumuşica. Când pofta de băutură îl pătrundea, îşi căuta de lucru prin curte. Se plictisea şi acolo, se întorcea mai mahmur. Ronţăia boabe de cafea prăjită, mânca lămâie, dar degeaba. I se scurgeau ochii după vinul ce se ducea ca untdelemnul pe gâtul clienţilor. De necaz, certa băieţii de prăvălie, era ursuz cu lumea şi da lipsă la cântar. Timpul se scurgea însă greu, de parcă l-ar fi ţinut cineva în loc, iar el fierbea, devenea din ce în ce mai arţăgos şi rar se întâmpla să nu se certe şi cu Frumuşica.

La madam Gamba nicio birjă. Ferestrele erau deschise larg, iar transperantele ridicate sus de tot, ca la un sanatoriu. Servitoarea avea liber. Mâncase grăbită, o aştepta un caporal în gura „Moşilor” la ora patru şi, ca să nu dea bani la tramvai, plecase pe jos de la două. Rămăsese însă stăpâna acasă, atentă la orice zgomot, dar mai ales la trapul cailor de la trăsură. Se întâmplă să aibă şi duminica vizite. De aceea trebuia să fie totdeauna prezentă; altfel pierdea vadul.

Dar o. răscoleau cântecele armonistului, mai ales când Petrică Ţapu o dădea în valsuri. îi aducea aminte de un honvez cu umerii laţi, în tunică roşie strânsă în talie. îl cunoscuse la un bal unde a învârtit-o până şi-a pierdut capul. De acolo a dus-o la el acasă, nu la părinţii ei, cum îi promisese. Ce era să mai facă! Nici să-l certe n-a putut. Honvezul o luase în braţe şi îi astupase gura cu sărutări. Se vedea apoi într-o gară, cu lume multă forfotind în jurul ei. îl căuta, speriată. Ttârziu, a venit şi el, grăbit. Primise ordin, îl mutase în alt oraş. Mai erau câteva clipe şi trenul pleca. A strâns-o la piept şi a sărutat-o. Şi din fugă s-a urcat pe scara vagonului de unde a salutat-o, cu mâna la chipiu, până s-a topit în fumul locomotivei. Era pentru ultima oară…

Când soarele se mai potolea, o parte din tirchileşteni ieşeau la plimbare, sau se duceau în vizită. Pleca şi familia profesorului Buduretti. În cap mergeau cei doi băieţi mai mici, în costume de marinar; în spatele lor, ceilalţi doi, mai mari, în uniformă de liceu; urma Comica şi sora ei ţinându-se de braţ, iar la coada şirului – profesorul şi nevastă-sa. Familia se oprea din mers la Bufet, prăfuită şi năduşită. Acolo ocupa o masă aproape de muzica militară. Băieţii mâncau prăjituri, fiecare câte una, Cornica şi Maria luau îngheţată şi, mai târziu, gustau amândouă dintr-un ţap. Profesorul şi doamna beau laolaltă două halbe şi trei ţapi. Gând muzica cânta domnul Buduretti bătea tactul, doamna fredona, băieţii mai mari se uitau după bone, iar cei mici beau într-una apă. Numai fetele nu se simţeau bine şi aşteptau să se întoarcă acasă.

Pleca şi familia Binău. Domnul Binău aşteptase în poartă o bună bucată de vreme cu Pişcot de mână. Soţia lui găsea totdeauna ceva de făcut în ultimul minut. Încerca dacă uşile de la garderob erau bine încuiate, lăsa mai jos un transperant, golea o scrumieră, se ducea apoi în fundul curţii şi controla coteţul cu găini, lega câinele în lanţ, iar la urmă intra şi în bucătărie, să-i mai spună încă o dată servitoarei să fie cu ochii-n patru. Când credea că nu i-a scăpat nimic, o pornea spre poartă, gata năduşită. Se duceau în oraş, la rude. Copilul mergea răstignit, cu ochii după zmeu.

— Mergi frumos! *Tu Ji-aş pas honte*? Eşti băiat mare!

Întâi îi făcea observaţie tată-su, pe urmă mamă-sa şi aşa îl ţineau până ajungeau la tramvai, pe care domnul Binău îl oprea din mers, ridicând bastonul în sus, de se speriau şi caii.

— Taxa, vă rog! anunţa taxatorul, făcând acrobaţii1 cu mâinile şi picioarele pe scara vagonului deschis.

— Două bilete de cinspe, şi capul familiei întindea treizeci de bani.

— Da băiatu’ nu e al dumneavoastră?

— Ce băiat, domnule! Nu vezi că e copil? Am să te reclam la Direcţie că nu ştii să-ţi faci serviciul! se răstea

domnul avocat, de se mai speriau o dată caii.

Taxatorul tăcea, rupea două bilete, dar în gând socotea din nou vârsta puştiului măsurându-l de la cap la picioare şi înapoi.

Numai în tramvai Pişcot rămăsese copil, sau mai bine zis ştia să facă pe copilul mic. În timpul certei privea în altă parte, făcându-se că nu ştie despre ce e vorba, până când taxatorul pleca, continuând cu furie acrobaţiile pe scările vagonului.

Coana Ioana, soţia domnului Duţulescu, era înfuriată din cauza bărbatului care întârzia. îl aştepta în poartă pusă pe ceartă. Cum al văzu ieşind din casă, se răsti la el:

— Bărbat eşti tu?! Uită-te! Curg hainele după tine!

Domnul Duţulescu îşi ridică pantalonii; coana Ioana nu se mulţumi.

— Îndreaptă-ţi cravata, mototolule! Cum o să ies cu tine-n lume? îl ocăra nevastă-sa printre dinţi, de teamă să n-audă vecinii.

Apoi se repezi la el, îl trase de cravată, îi puse pălăria după gustul ei şi o porni cu paşi iuţi. Domnul Duţulescu o urmă mergând o bucată de drum înapoia ei. Când crezu că s-a mai potolit, mări pasul, o ajunse din urmă şi întrebă:

— Zici că mergem şi pe la văru?

— Nu mai mergem! s-a răstit nevastă-sa.

Pe copii nu-i lua. Coanei Ioana nu-i plăcea să meargă în vizită cu tot cârdul după ea. îi lăsa acasă, adică pe maidan. Nici copiilor nu le plăcea să-i ducă pe la rude. O dată îi luaseră şi ţineau minte ce păţiseră. îi trezise cu noaptea-n cap şi îi spălase frecându-i cu cârpa mai tare decât în alte duminici, până la plecare îi ţinuseră ţintuiţi pe scaune, să nu se murdărească şi să nu-şi mototolească hainele, iar pe drum numai că nu-i bătuse; tot în răsteli i-a ţinut. La rude, i-a făcut de râs, spunând tuturor că nu învaţă, că toată ziua stau pe maidane şi că era hotărâtă să-i dea la cizmărie.

Când nu erau de faţă, nimeni pe lume nu avea copii mai buni, mai silitori şi mai cuminţi că ai ei.

Cei mai mulţi dintre tirchileşteni se duceau şi după

masa tot la Frumuşica. Unii se aşezau la mesele din „grădina” de pe trotuarul presărat cu leandri, se dezbrăcau de haină şi beau pe îndelete, cu ochii la armonist. Petrică Ţapu, şerpuind fără sfârşit armonica, le cânta, pe rând, melodia preferată. Alţii intrau în cârciumă. Fugeau de lumină, căutau întunericul. Lumina aspreşte vinul; întunericul îl ocroteşte, îi păstrează aroma, îl descântă şi-l umple de taine.

În prăvălie se aflau, rămaşi dinainte de prânz, Mitică Villan şi Chirchiu. Villan rămăsese pentru că îl rugase subcomisarul. Sunt oameni care nu pot să refuze, şi artistul era dintre aceştia. Poliţaiul nu plecase pentru că îi plăcea să bea şi se prăpădea după Frumuşica. Mort, copt era şi după altă crâşmăriţă din secţia lui. Până în ziua în care îmbrăcase haina cu nasturi lucitori îşi iubise numai nevasta şi copiii.

Tot timpul sta cu ochii i pe negustoriţă, n-o slăbea deloc. Frumuşica se făcea că nu pricepe, îşi vedea liniştită de treburi. Chirchiu bea, se uita galeş şi aducea mereu vorba de ea.

— Nu ţine la el! Ascultă-mă pe mine! Ai să vezi dumneata!

— Taci, domnule. Ce oameni sunteţi!

— Fugi, domnule! Uite, să-ţi spun eu. Un băiat din prăvălie, care a plecat de la ei şi a venit pe la Secţie cu nişte daraveri, mi-a spus mie că nici nu mai dorm împreună. Nu-l mai primeşte ea.

— Da răi mai sunteţi! O fi femeia bolnavă, l-a dojenit artistul, cu amărăciune.

De afară s-au auzit chiote. O trăsură cu caii în spumă trăsese în faţa cârciumii. Venise în trap iute, birjarul abia putuse să oprească.

— Ohohooo! Opreşte aici! La Frumuşica! strigau veseli cei din fundul trăsurii.

Laolaltă erau şapte. Doi pe capră: birjarul şi ţambalagiul. Pe scăunel, tot doi: un viorist şi cel cu naiul. Pe pernele din fund trei cheflii. Sosiseră cu lăutarii cântând, iar ei chiuind şi cu toţi câinii de pe stradă lătrând

în urma lor. Cum au ajuns, lăutarii s-au dat jos, continuând să cânte. Cei din fund au mai rămas, se uitau la lumea care se adunase şi zâmbeau. Erau fericiţi. Pe urmă au coborât şi ei şi, îndată ce au pus piciorul pe pământ, au început să joace. Băteau o sârbă cu paşi mici, înaintând spre prăvălie. Toţi trei erau înalţi şi bine legaţi. La faţă ajunseseră ca parizerul; o ţineau într-un chef de sâmbătă seara. În prag s-au oprit, jucând mărunt, pe loc, eu lăutarii lângă ei.

— Să vie negustorul! a strigat cel mai în vârstă la băiatul care le ieşise înainte.

Nae Fântânaru s-a arătat bucuros de oaspeţi, şi-au strâns mâna cu multă prietenie.

— Să ne dai un vin d-al dumitale, dar aici, în bătătură, că suntem setoşi, venim de departe.

Veneau tocmai din mahalaua Porumbarului, după ce chefuiseră o bună bucată de vreme în prăvălie la „Mână bună”. îi adusese faima cârciumii născută din întunecimile cu foc din ochii negustoriţei, din răsfăţul vinului în cerul gurii şi din legendă.

Cum au comandat de băut, au pornit-o mai cu foc.

— Iac-aşa! Pe loc, pe loc! strigau din când în când, şi parcă toată lumea era a lor.

Printre cei ce priveau alaiul sosit în trăsură era şi Lina spălătoreasă. Sta aproape de intrarea în cârciumă şi făcea zâmbre. O întărâtau sârbele bătute în loc. Unul dintre cheflii s-a oprit cu ochii pe ea şi a poftit-o. Linii i-a dat inima brânci, nu s-a lăsat rugată. Cei trei bărbaţi s-au aprins mai mult, au apucat-o strâns de umeri şi, cu ea la mijloc, au intrat în prăvălie, unde au rămas, bând şi jucând, până spre seară. La plecare, au luat-o şi pe ea. I-au făcut loc în fundul trăsurii, între ei. Erau acum opt, dar Lina era mică şi firavă.

— Mână, birjar! Pe Ghiocei, la cârciuma lui Ion Spânzuratu! a poruncit unul dintre ei.

Şi trăsura a plecat în goană cu lăutarii cântând.

La Lică era bal. Până-n strada Viitor s-auzeau lăutarii. Nu se dansa decât vals, gavotă, polcă şi cadril. Nici vorbă de sârbe sau de hore. Aşa voia dom Lică,

stăpânul balului. În viaţa de toate zilele era copist la Ministerul de Domenii şi, fiind neînsurat, locuia la părinţi, în fundul ulicioarei. Numai el rămăsese burlac; doi fraţi şi o soră se aşezaseră de mult la casele lor. Multe fete l-ar fi luat, că-l ştiau băiat bun şi fără niciun viciu. Şi nici urât nu era. Niţel cam pirpiriu şi cu gâtul prea lung; încolo, ca toţi oamenii.

Dom Lică avea o singură patimă: dansul. Se ducea la toate balurile de unde se întorcea acasă frânt, dar fericit. Vara, când sălile din oraş se închideau, se dansa la el. În fiecare duminică, veneau mai din vreme doi-trei prieteni, cu câteva fete, să-i dea o mână de ajutor. Unii întindeau sforile între pomi – de care agăţau lampioanele; alţi: se îndeletniceau cu biletele de intrare scriindu-le cu mâna pe bucăţele de hârtie, peste care dom Lică punea o ştampilă veche de la Minister şi le şi iscălea. Fetele măturau bine pământul de pe toată întinderea curţii şi scoteau afară scaunele pentru lăutari. Când totul era gata, dom Lică intra în casă să se îmbrace. În timp ce-şi punea jacheta se uita cu grijă pe fereastră, tot îi era frică să nu se înnoreze.

De cum se-nsera, începeau să curgă dansatorii. Veneau şi de prin străzi mai îndepărtate, soseau în grupuri.

— Să trăieşti, dom Lică!

— Ura, nene Lică!

— O să fie grozav, băieţi! A-nvăţat lăutarii valsul *Aur şi Argint*, am făcut eu rost de note.

— Brava, dom Lică. Priceput ca dumneata, mai rar!

Ca şi cum i-ar fi pus în mâini o comoară, aşa arăta dom Lică. Se înfoiase de-i pârâise plastronul, scrobit din belşug şi călcat scoarţă la „Spălătoria de Lux” din Piaţa Romană.

— Gata! a dat poruncă lăutarilor.

Şi dansul a-nceput.

Fetele plăteau zece bani, cavalerii douăzeci. Atâta costa o seară de bal şi dansau de când începeau lăutarii să c’înte, până se da marşul de plecare. Se opreau doar când erau frânţi. Atunci se plimbau prin jurul casei sau se odihneau sprijinindu-se de pomi.

Din drum, se vedeau lampioanele aprinse, înecate într-o boare deasă de praf şi s-auzea vocea lui dom Lică conducând cadrilul.

„*En avantl* Câte patru!…”

„*Tours des dames*!…”

În ulicioară se adunaseră mai toate femeile de pe cele trei străzi. Veniseră s-asculte lăutarii, să-şi mai aducă aminte, dar să păzească şi fetele, să nu scape pe maidan.

De-a lungul străzilor stăruia mirosul de fleici şi de mititei. Tudor, băiatul din prăvălia Frumuşichii, se mai liniştise; fusese în curte şi-şi turnase o doniţă de apă în cap. Răcorit, învârtea cu cleştele ultimii mititei rămaşi pe grătarul scos afară, pe trotuar.

Se potolise şi lumea; mâncase bine şi cu poftă. „Grădina” de pe trotuarul prăvăliei era plină. Nea Gheorghe Puiaru venise cu nevasta şi cu toţi copiii. Domnul şi doamna Cornea îi luase numai pe cei doi băieţi mai mici. Pe Titi nu-l mai pofteau la cârciumă; de când se făcuse mare, făcea nazuri. Era şi coana Frosa. Răbdase cât răbdase, dar, până la urmă, o răpusese mirosul. 11 cărase pe bărbatu-su după ea şi nu s-a lăsat până ce n-a mâncat şi patru mici, deşi o încerca ficatul.

— Hai la culcare, o îndemnase după un timp domnul inspector Paraschivescu; abia îşi ţinea pleoapele să nu-i cadă.

— Să mai cânte o romanţă, îi răspunsese, pe gânduri, cu ochii la lăutari.

Veniseră şi Floarea, Niţă Şişu, Tincuţa, Ion Frumosu şi Spirea. Se aşezaseră mai la o margine, lângă grătar. Cei de la mesele din apropiere se uitau la ei, dar pe furiş; le era teamă să nu li se năzară vreo pricină.

Lăutarii îi cântau lui nea Gheorghe Puiaru.

— Mai lasă-i şi nouă, nene Gheorghe.

— Păi lângă voi o s-afume mai rău, mă Spireo.

— Să nu oftici d-atâta bunătate! l-a cârâit, acru, Niţă Şişu.

— Dă-i! Nu vezi că-s puşi pe ceartă? l-a sfătuit în

şoaptă Gherghina, nevastă-sa.

Nea Gheorghe Puiaru nu s-a speriat. A cerut primaşului să-i cânte *Fetiţă de negustor*. S-avusese bine în tinereţe cu fata unui pânzar; d-aia îi plăcea.

Spirea şi Niţă Şişu îi aruncau priviri pizmaşe, pe sub borul pălăriei; ceilalţi beau şi ascultau la Floarea. Fata îngâna lăutarii cu voce stinsă, s-audă numai cei de la masa ei. Deodată, s-a oprit, s-a uitat la Spirea şi l-a întrebat:

— De ce n-ai venit cu Gina, mă? spuneai c-o aduci în seara asta.

Spirea nu i-a răspuns.

— Te faci că n-auzi! Mi se pare că e-n cobză cu altu' şi te-a lăsat cu ofu la inimă!

Flăcăul s-a întunecat, mânia prinsese să fiarbă în el. Încruntat, a mormăit spre Niţă Şişu:

— Spune-i, mă nea Şişule, să-şi ţie fleanca.

Niţă n-a apucat să scoată o vorbă c-a sărit şi Tincuţa cu gura. Erau gata-gata să se certe. Noroc că nea Gheorghe Puiaru dăduse drumul tarafului, îl trimisese la masa lor.

Lăutarii n-au avut ce să facă, deşi ştiau ce-i aşteaptă. Dacă nu se duceau, mai rău o păţeau.

Trecuse de miezul nopţii când Spirea şi prietenii lui plecau de la Frumuşica spre altă cârciumă. În frunte mergeau băieţii, cu mâinile înfipte în buzunare şi cu pulpanele hainei date mai în lături, să li se vadă brâul. Aşa le era portul. Călcau tăcuţi şi încruntaţi, aduşi de umeri şi cu capu-n pământ. Din când în când, câte unul ridica ochii la cer. Şi în locul ălui de sus apărea o fată cu pofte în ochi şi cu floare roşie în păr. Atunci se oprea şi dădea un chiot lung, lung, şi amarnic, ascuţit ca o sfâşiere.

Floarea şi Tincuţa vorbeau – fără oprire ţinându-se de braţ.

În urma lor lăutarii cântau ca la nuntă.

Era o dimineaţă frumoasă, cu lumină multă, cum sunt toate dimineţile de vară în Bucureşti.

Gina se trezise devreme, deşi adormise târziu, nici nu ştia când. Încercase să mai doarmă, căznindu-se să ţină

ochii închişi, dar nu reuşise. A sărit din pat, s-a îmbrăcat şi a ieşit afară, pe prispa plină de soare. De acolo a căutat spre maidan. Niciun copil încă. S-a aşezat la măsuţa acoperită cu jurnal şi a rămas cu privirea ţintuită-n oglindă. Altă dată ochii ei erau ca două lacuri cu apa limpede, umbriţi de sălcii; acum arătau tulburi, obosiţi. Şi genele-i cădeau mai grele, ca un păpuriş. S-a întristat. Nu trebuia să arate aşa! Mircea avea să vină în curând; îi făgăduise; îl rugase ea. A rupt o garoafă din ghiveciul de pe corlata ferestrei şi a pus-o în păr. S-a uitat din nou în oglindă. Floarea îşi aprinsese petalele, părul i se făcuse mai negru.

Dar timpul trecea greu. A plecat pe maidan. Căuta prin bălării locul unde şezuse cu Mircea până târziu, în noapte. S-a aşezat jos şi a rămas cu gândul la el.

Pe deasupra bălăriilor gonea o albină. Când trecea prin soare, aripioarele-i erau de aur. Ici-colo, se oprea, se afunda zorită până-n inima unei floricele. De altele se apropia numai, tremurând o clipă deasupra lor; se înălţa apoi în zbor drept în sus, gonind mai departe. La ifrină, a zburat în cercuri mari, până nu s-a mai văzut.

Copiii începuseră să se strângă. Veneau şi elevii de liceu, prietenii lui Mircea. „De ce nu venea şi el?! De ce întârzia, când noaptea fusese atât de lungă?” Şi Gina iar se întristă.

L-a văzut de departe. A pornit-o în fugă. Cu cât se apropia, inima îi bătea mai tare. Când a ajuns aproape de tot, s-a oprit, n-a mai avut curaj ca înainte. N-a mai ştiut cum să-l întâmpine, a lăsat capu-n pământ.

— Mă aşteptai? a întrebat-o.

— De mult, de dis-de-dimineaţă!

— Credeam că mai de mult.

Gina a rămas tăcută. Căuta în minte, dar nu găsea ce să-i răspundă. El s-a grăbit să-i vină în ajutor. I-a lăudat garoafa din păr, apoi a luat-o la braţ şi au plecat împreună.

Cât de mândră se simţea! Nu era el băiatul cel mai de vază? Toată lumea îl lăuda, nimeni n-ar fi îndrăznit să-l bată sau să-i spună un cuvânt rău. Lângă Mircea, de

nimeni n-avea teamă. Şi Gina păşea uşoară uitându-se în ochii lui.

Maidanul vuia. Copiii, mai mulţi ca oricând, alergau cât îi ţineau picioarele şi râdeau cu toată gura. Era zi de sărbătoare. Pe ea au strigat-o fetele, bucuroase că se întorsese. El s-a oprit la băieţii care încinseseră o capră. S-au despărţit cu părere de rău, dar joaca i-a prins repede.

Când îi venea rândul lui Mircea, cei din apropiere făceau roată, aşteptau să-l vadă sărind. Nimeni nu sărea mai sus şi mai departe! îşi făcea vânt, fugind repede; picioarele abia i se mai vedeau. Din goana în care era, se oprea, ca şi cum ar fi fost împietrit, bătea cu putere în pământ şi zbura, cu picioarele şi mâinile întinse, ca o pasăre cu zborul iute.

Atunci părea mai blond şi mai frumos.

O adiere rece, venită de departe, s-a strecurat printre copii. În urma ei, vântul a mişcat toată bălăria; plopii, surprinşi, şi-au tremurat frunza.

În iureşul jocului n-au simţit decât alintarea răcoarei sosită pe neaşteptate. N-au privit spre miazănoapte, unde cerul se făcuse ca păcura; n-au auzit bolboroseala surdă, din depărtări, de unde se ridicau, urcând greoi, nori negri ca noaptea, cu capete şi braţe de balaur, porniţi să înghită bolta toată. Zgomotele înăbuşite au prins însă putere. Un bubuit prelung s-a pierdut spre asfinţit, şi bubuitul, ca amnarul din basm, a dat foc cerului, făcându-l să clocotească şi să se frământe. Din fierberea uriaşă răbufneau nori ca de cerneală. Pe sub ei alergau alţii mai iuţi, mai vineţi, gonind către soare.

Deodată, o trosnitură năprasnică şi bolta a crăpat în două. De-a lungul despicăturii, fulgerul a şerpuit ca un bici de foc aprinzând în drumul lui norii.

Copiii încremeniseră cu ochii pe cer. Niciunul însă n-a fugit. Voiau să înfrunte norii înfricoşători, care le stricaseră jocul. Numai fetele şi-au făcut semnul crucii. Gina alergase lângă Mircea, sta lipită de el, cu privirea ascuţită.

Soarele dispăruse, îl înghiţise într-o învălmăşeală

scurtă o dihanie vânătă cu labe ca de urs.

Şi vijelia creştea. Bălăriile se zbăteau mai tare, se frângeau şi se ridicau, scuturate şi chinuite ca de o boală tuibată. Frunzele smulse de vânt şi împroşcate cu zgomot alergau de parcă erau scoase din minţi. Prinse pe o spinare de vânt se îmbulzeau mai sus, tot mai sus, căutând undeva scăpare. Din înaltul lor, plopii zise năpusteau peste cocioabă, îngropând-o sub ei; rămâneau un timp prăvăliţi, trosnind ca în văpaia focului, apoi se părea c-au iertat-o, se desprindeau de ea; ajunşi însă sus, se aplecau spre maidan, de unde, luându-şi vânt, se năpusteau mai cu furie; şi pentru că coliba nu cădea, şuierau din ce în ce mai prelung, mai ascuţit, şi mai dureros…

Când stropi mari cât aluna au început să plesnească în pământul bătătorit, copiii s-au risipit în goană. Maidanul a rămas gol. Numai Mircea nu fugise. Se oprise lângă Gina, îl ţinea căldura ei.

— Hai la mine, Mircea! şi amândoi au luat-o la fugă.

Ploaia se înteţea. Picăturile cădeau mai repezi, se înmulţeau mereu. O pânză deasă, ţesută din fire alburii s-a aşternut greoaie peste maidan.

Gina şi Mircea au intrat în cocioabă. Erau pentru prima oară singuri sub un acoperiş. S-au aşezat pe pat, umăr lângă umăr, amândoi stingheri.

— Ţi-e haina udă. Scoate-o, să nu te-mbolnăveşti, l-a sfătuit îngrijorată.

El a scos-o încet, a aşezat-o pe spatele singurului scaun din odăiţă zicând:

— Ce frumoasă era furtuna!

— Eu nu sunt frumoasă? Nici nu te-ai uitat la mine! s-a plâns fata şi, făcând pe supărata, şi-a lipit obrazul de al lui.

— Ba da! Tu eşti mult mai frumoasă… Tu eşti o fată ruptă din poveşti şi lăsată pe pământ… Azi-noapte te-am ţinut până târziu lângă mine şi te-am alintat ca în basmele cu zâne. Ochii tăi trişti râdeau de bucurie; era în ei toată bucuria mea şi a ta. Aş fi vrut să-ţi împărtăşesc mai curând o clipă din noaptea noastră. Nu ştii ce dor mi-a fost de

tine…

Gina se făcuse mică. I se părea că aude cântecul din noaptea trecută. Se lipise de el. Nu scotea un cuvânt. îi era frică să vorbească. Sta uimită, privea ca la Dumnezeu. Pierdută, a întins mâinile, l-a luat uşor de umeri; şi-a plecat capul pe o parte, sub gura lui, şi ochii îi ţinea mereu în ai lui; îl ruga. Apoi i-a închis, a lăsat genele să-i cadă, o mână şi-a plimbat-o peste frunte, i-a pus-o moale pe ochi, i-a căutat gura şi s-a ghemuit sub el.

Afară vijelia se scornise mai cu furie. Plopii se încovoiau, se smuceau şi trosneau, îngreuiaţi de apă. Bălăriile zăceau întinse la pământ, răpuse. Ploaia năpădea, turnată cu găleata, şi părea fără sfârşit.

Dar, departe, dincolo de capătul oraşului, s-a ivit pe cer, ca trasă cu linia, o muchie de lumină. Încet, muchia s-a căscat, s-a mărit, s-a făcut cât palma şi creştea văzând cu ochii.

Obosiţi de câtă ploaie vărsaseră, norii se retrăgeau din calea luminii, lăsându-se în jos, în partea cealaltă a lumii. În mijlocul cerului a apărut soarele, scăpărând de lumină şi aruncând suliţi de foc în coasta lor.

Pe maidan, pământul căpătase viaţă; şi din viaţa lui, se iidica molcom iz reavăn plutind pe o boare de aburi.

Marinica, nevasta camionagiului, plecase să împrumute un pumn de cuie. Furtuna îi dărâmase gardul. Când a ajuns în dreptul maidanului, s-a oprit privind lung la plopii ce străjuiau cocioaba. Unul din ei era prăvălit la pământ. A dat din cap şi şi-a făcut cruce.

„Semn rău, maică! Au rămas plopii cu soţ!” s-a temut Marinica şi s-a mai închinat o dată, de frică.

— Eu zic să stăm şi niţel pe bancă. E umbră şi coana Ioana n-o să se supere oricât de tare am vorbi. Sau poate eşti grăbit să pleci la liceu?

— Nu, domnule Villan. Azi după-masă se duc numai cei din cor, i-a răspuns Mircea.

După ce au stat jos, artistul a continuat să-i povestească.

— Pe vremea mea, drăguţule, nu se învăţa prea multă

carte, şi, ca să-ţi spun drept, eu n-am învăţat nici câtă se cerea pe atunci. Am şi eu partea mea de vină, o are şi profesorul de fizică pe a lui. La corijenţă m-a întrebat de ce balonul poate să zboare. Eu i-am răspuns cât mă tăia capul, ce mi-a venit atunci în minte: „Zboară, pentru că e împins de vânt”. Profesorul n-a fost mulţumit, m-a întrebat dacă şi catedra, împinsă de vânt, ar putea să zboare. M-am uitat la catedră, m-am uitat şi la tata, care asista la corijenţă mea, şi am tăcut. Ajuns acasă, tata m-a urecheat zdravăn; rămăsesem repetent. După bătaie a ţinut să mă şi lămurească, luând o piatră şi zvârlind-o în sus. „Uite, mă! Vezi cum cade? Cum o să rămână sus, dacă e mai grea ca aerul… prostule!”

Mie nu-mi venea să mă uit nici la piatră, nici la el cu aerele ce-şi luase. Am tăcut şi atunci, de ruşine şi de teamă. Nu după mult timp am plecat din casa părinţilor; m-am dus de capul meu, dar când treceam pe lângă o şcoală mi se muiau picioarele. Mai târziu am uitat de toate. Şi de fizică şi de frica şcolii. M-au năpădit alte gânduri, m-au luat grijile vieţii. Când am citit însă prima oară despre Blériot şi l-am văzut, într-o revistă, zburând deasupra Parisului, fără să vreau mi-am adus aminte de profesorul de „ştiinţe fizice” care ne învăţa că nu pot pluti în văzduh decât lucrurile mai uşoare ca aerul, şi l-am văzut şi pe bietul tata dând cu piatra în sus. Mă cuprinsese o pornire răutăcioasă. Aş fi vrut să fie şi ei de faţă, să le vâr în ochi aeroplanul lui Blériot, să mărturisească că au greşit; să-mi ceară iertare pentru răul ce-mi făcuseră. Mergând cu imaginea aeroplanului în ochi, mi-a trecut supărarea. Regretam că nu mai trăia tata, să vază şi el această minune. Cât s-ar fi bucurat! îl pasiona tehnica, făcea mare caz de orice descoperire văzută sau aflată din revistele străine. Nici nu poţi să-ţi închipui cu ce bucurie a venit acasă în ziua când s-au pus în circulaţie primele tramvaie electrice.

— A murit de mult?

— Acum zece ani. L-a călcat tramvaiul.

— Care? Electricul?

— Nu, drăguţule. Ca o culme a ghinionului: cel cu cai.

— Profesorul mai trăieşte?

— Trăieşte, dar a ajuns rău. Nu ştiu unde şi cum, la multă vreme după plecarea mea din liceu, a cunoscut o actriţă. El nu mai era tânăr, iar ea abia ieşise din Conservator. La început poate l-o fi plăcut, dar ca să nu lungesc povestea, trebuie să-ţi spun că actriţele sunt cum sunt cozonacii: cu cât cresc mai mult, cu atât sunt mai uşoare. Mai târziu el se îndrăgostise ca un nebun, iar ea iubea pe alţii. Şi, fiindcă am pornit-o pe comparaţii, eu cred, drăguţule, că dragostea e ca luna de pe cer.

— Luminoasă, vreţi să spuneţi, domnule Villan.

— Nu. Luna când nu creşte, scade.

— Ca luna februarie.

— Da. Se potriveşte şi aşa, încuviinţă artistul şi îşi reluă povestirea.

Cu toate sacrificiile făcute, ea l-a părăsit, iar el, nenorocitul, nu o poate uita. Când joacă, aleargă la teatru, se amestecă printre copiii de la galerie de unde o aplaudă cu toată puterea care i-a mai rămas. Din când în când, mă pomenesc cu el pe la mine. Vine să-i dau veşti. Dacă nu sunt acasă, mă aşteaptă ore întregi.

— Dumneavoastră nu-i amintiţi, cred, de zborul balonului.

— Vai, sărmanul! Cum aş putea face una ca asta! Nu-i destul de bătut de soartă? Ba, câteodată, îi spun că m-a întrebat de el, şi atunci pleacă fericit ca un copil.

— Cum? îl consideraţi năpăstuit?

— Desigur.

Mircea se pregătea să-i răspundă, să spună ce gândea, dar un băiat veni să-l vestească că-l aşteaptă Gina şi Bujoi. Erau pe maidan şi-l rugau să vină acolo.

Şi-au luat rămas bun, hotărând să se vadă cât mai curând.

Abia aştepta să se întâlnească cu Bujoi. Nu se mai văzuseră de câteva zile.

— Un veac întreg mi s-a părut c-a trecut, iar tu un

semn de viaţă n-ai dat, l-a certat în timp ce-i strângea mâna, cu Gina lângă el, că fata îi ieşise înainte alergând.

— Dragă Mircea, te rog să nu fii supărat. Câtă vină am, vei vedea îndată. Mult mai uşor mi-ar veni să mă disculp dacă şi tu ai fi auzit de întâmplarea lui Napoleon cu clopotele.

— Nu, n-o cunosc. Povesteşte-o, te rog.

— Pe vremea când era împărat, într-unul din nenumăratele şi vijelioasele-i inspecţii prin ţară, s-a îndreptat şi spre o comună mărginaşă. După cum era statornicit, încă înainte de intrarea lui în orice localitate, toate clopotele trebuiau să bată. Dar, în comuna din poveste, linişte, în văzduh niciun dangăt.

„Pentru ce nu s-au tras clopotele?” s-a repezit furios la primar.

„Rugăm pe Majestatea-Voastră să ne ierte, dar nu le-am tras din o mie de motive”.

„Spune câteva”.

„Întâi, n-avem clopote”.

„Ajunge!” l-a oprit împăratul.

Aşa şi cu mine. N-am avut haine, n-am avut cu ce să mă îmbrac. Cum am venit de la liceu, mama mi le-a luat, le-a curăţat întâi cu ceai de ciuin, a aşteptat apoi să se zvânte bine şi numai după aceea le-a călcat. Treaba asta a durat toată după-masa de ieri. Dar le-a scos o dungă la pantaloni de stau în picioare! Ia te uită, l-a poftit, privind în lungul lor, încântat.

— Nu-l crede, Mircea. Spune gogoşi. El a ţinut să fie „la dungă”! Pentru Comica. De la o vreme nu ştie cum să se mai ferchezuiască şi tot timpul cată-n balcon, l-a pârât Gina, dar surâsul îi juca pe faţă.

— Foarte bine face că se găteşte. Are şi pentru cine. Comica e fată frumoasă, nu ca tine, o urâtă!

— Eu urâtă?! Eu sunt şi mai frumoasă când vreau! şi Gina şi-a vârât mâinile în părul de la spate, l-a apucat bine, l-a ridicat până deasupra capului, apoi dintr-o învârtitură l-a răsucit, şi-a făcut un coc înalt şi boltit cum îl poartă chinezoaicele; şi cu aceeaşi iuţeală şi-a înfipt în el degetele

de la mâna dreaptă, resfirate a pieptene de podoabă, lântrebând: sunt uriâtă? Uitându-se când la unul, când la celălalt, se abţinea să nu pufnească în râs.

— E urâtă foc, dragă Mircea. Ai dreptate, a glumit prietenul lui după clipe lungi de tăcere.

— Da!? Na, atunci! a zis ea şi mâinile i-au alunecat în jos.

Odată cu iele s-a topit şi cocul.

— Ţi-ai făcut lecţiile? Şi toate exerciţiile la aritmetică? a luat-o la rost Mircea, de necaz. Hai să mi le arăţi!

Cu ea de mână a plecat spre casă. Trebuia să rămână numai cu Bujoi, să poată sta de vorbă în linişte. Gina i-ar fi stingherit.

— Aşteaptă-mă la stiva de piatră! Vin îndată, i-a spus din drum Mircea lui Bujoi.

Din stradă au străbătut râsete, mereu mai tari, şi un clocot de vorbă aprinsă. În pas grăbit şi strânşi ciorchine, liceenii de pe cele trei străzi veneau spre ei. Nu apucaseră să intre bine pe maidan şi au început să strige:

— Măă Mircea! Ce-aţi pierdut, mă!

— Bine, mă Bujoi, cum de n-aţi fost şi voi!

— De când vă căutăm!

Şi se prăpădeau de râs.

Când au ajuns lângă ei, care mai de care s-a avântat să povestească ce se întâmplase. Până la urmă, l-au lăsat pe Duţulescu.

— Eu am prins şpilul. Ei habar n-aveau. Şedeau de „cobză” la felinar. Tocmai ieşisem pe poartă când, ce văd?! O trăsură nemaipomenit de frumoasă intra în strada noastră. Strălucea mai tare decât o oglindă, iar de cai ce să vă mai spun… Nişte trăpaşi încordaţi şi albi ca laptele. Şi un vizitiu jobenat şi cu favoriţi.

În dreptul curţii tramvaistului a încetinit trapul, sta gata să oprească. „Cine o fi în trăsura asta atât de şucară?” mi-am zis, şi, aplecându-mă pe un picior să mă uit mai bine, am ginit în fundul ei un domn. Întâi jobenul i l-am ginit. Parcă atunci îl cumpărase de la „Fain” de pe

Calea Victoriei, p-al din vitrină. Sclipea soarele în el! Ăsta s-a rătăcit? Sigur! La cine dracu' să vină pe la noi? mi-am făcut eu socoteala, deştept tare, chiar în clipa când el cobora şi o pornise în direcţia mea.

De ce venea, mai mult îmi lua ochii. La zece mii de bărbaţi, unul elegant ca el. Până la piele l-aş fi dezbrăcat, tot să fi luat de pe el. La chip, însă, cum au zis şi ei, cam nasol, croit într-o muchie, aducând cu un toporaş.

— Ce etate avea? câţi ani i-aţi dat? l-a întrebat Bujoi.

— Cam bătrân. Bătea la 26 – 27 de ani.

— Daa! au fost într-un glas şi ceilalţi, iar Duţulescu a înnodat firul povestirii.

— După câţiva paşi, numai, l-am şi dibuit, am înţeles ce-l adusese pe strada noastră: Cornica Buduretti! Drept spre casa ei îşi îndreptase privirea! Cu ochii puşi pe ea a trecut de mine, fredonând, să pară că-i distrat. Atunci, din spatele lui, le-am făcut semne disperate băieţilor. Până să priceapă şi să ajungă la mine, boiernaşul se găsea în dreptul casei Cornichii, şi, mă Mircea, şi, mă Bujoi, s-a oprit. Şi s-a uitat lung, lung! La ferestre se uita mai cu seamă. Dar, ca niciodată, casa – pustie. Nimic nu mişca. Nicio găină măcar, din alea cu care se mândreşte madam Buduretti, olandeze.

A scos omul şi portţigaretul, a ales o ţigară, a bătut-o de capacul tabacherei, a scos şi plicul de chibrituri, i-a dat foc, dar în zadar. Noi cu ochii pe el, însă pe furiş. Nu ştiu de ce, trebuie să mărturisesc, n-am avut curaj să-l privesc în faţă. Ei poate s-or lăuda, or zice altfel, dar nici Titi, care era în drept, n-a clintit.

— Aşa e, mă? l-a întrebat.

— Lasă chestia asta! Povesteşte mai departe, s-a stropşit Titi, acru.

— Bine, dom'le! Uite, continui. Văzând că nimic nu mişcă, nici la ferestre, nici prin curte, jobenatul a plecat înainte, agale şi a mers aşa, până a ajuns aproape de grilajul Irinei. Acolo a făcut stânga-mprejur şi a pornit-o înapoi, fredonând mereu şi privind încotro îl durea. Şi, mă băiete, când nimeni nu se aştepta, deodată s-a auzit

scârţâind uşa de la balcon! Am tresărit. Toţi! Iar el a înlemnit, cu mâna care ţinea ţigara suspendată în aer. Şapte perechi de ochi, cu ai lui opt, se pironiseră acolo, sus. Ga în clipa următoare să apară cine? Domnul profesor! Ştergându-şi ochelarii cu batista şi privind miop.

Ce-a mai fost, să vă povestească Titi. Că din momentul acela i-a venit inima la loc.

Rămas singur, artistul se uitase în lungul străzii. Ferestrele caselor mai sclipeau în soare, scăpărările de lumină născute din ele se încrucişau ca într-o joacă. Închise ochii, se gândi o clipă, apoi întoarse capul spre Frumuşica. Rar s-a văzut cârciumă-n soare! Cârciumarii sunt ca femeile; pe întuneric au mai mult curaj.

Lui Mitică Villan i s-au aprins poftele, n-a putut să reziste şi a plecat cu gândul să bea numai un şpriţ, deşi ştia că la cârciumă nu-i ca la dentist: când intri, setea te-apucă mai tare, nu te lasă. Cum a ajuns în mijlocul prăvăliei, răcoarea şi mirosul de vin l-au înviorat.

— *Evvviva la Brenda*, *la Brenda evviva*! a strigat ve –, se, şi T-udor, care moţăia, s-a trezit râzând.

Dogoreala soarelui slăbise, pe trotuarul Frumuşichii umbra creştea. Băieţii din prăvălie scoteau afară mese şi scaune şi le aşezau între leandrii aduşi din fundul curţii. La sfârşit unul din ei a răcorit partea rămasă liberă, făcând câţiva opturi cu stropitoarea şi „grădina” a fost gata.

Subcomisarul Chirchiu, domnul Duţulescu şi Mitică Villan beau la o masă, înăuntru. Nae Fântânaru le da de mult târcoale.

— Bea şi dumneata, domnule, un şpriţ, că n-o fi foc, îl aţâţa subcomisarul.

— Lasă omu-n pace, a îngânat Mitică Villan.

— Da’ ce?! Dânsu nu-i creştin? Ce? L-a omorât el pe Christos?

— Lasă-l, dom’le! a îngăimat cu greu artistul şi şi-a sprijinit capul pe masă.

Negustorul s-a dat bătut, şi-a tras un scaun lângă ei. Un băiat i-a adus şi lui un pahar.

Frumuşica era în curte, o descosea pe spălătoreasă.

Ţinea să afle cum o duce Irina cu Grecu. Lina înşira vrute şi nevrute, pândind momentul potrivit; venise să-i ceară o jumătate de litru de ţuică pe datorie.

— Câţi ani să aibă Grecu?

— Eu cred că bate la şaizeci, coniţă. Veta mi-a spus că l-a auzit ea când îi spunea coniţei Irina c-o să împlinească cincizeci. Da minţea Grecu, să se facă mai tânăr.

— Cu nunta cum a rămas?

— De, coniţă, eu cred c-a fost numai o vorbă scoasă de coana Frosa, s-o acopere pe coniţă Irina. I-a logodit de gura lumii şi tot logodiţi sunt, deşi a trecutără doi ani. Da Grecu e-nsurat. Ştie şi Veta, dar nu vrea să spuie. O omoară coana Frosa! Ştie şi madam Gomba. De unde o fi aflat, nu ştiu, da ştie sigur. Zău, coano Frumuşico! Da e mai bun ca un bărbat. îi cară toate bunătăţile. Stă sticlele cu băuturi la ea ca la prăvălie. Zacăr, le aduce cu lada. De dulceţuri nu mai vorbesc; are două rafturi pline. Aduce cât nu poate ea să mănânce şi coana Irina tot nemulţumită e. Ce-o fi vrând?! Şi bogat şi tânăr? Asta mai rar!

Aici, Lina s-a oprit. îi da rând negustoriţei să-şi spună părerea. Văzând că tace, i-a fost frică să nu scape ţuica, a înnodat repede firul clevetirii şi a căutat s-o zgândărească.

— Da ferit-a sfântul să le ceri ceva! Nu dă un dram la nimeni. Se îmbuibă numai ele, ea şi coana Frosa, iar pentru alţii numai vorbe rele…

Frumuşica s-a prins şi a întrebat-o, mândră şi cu arţag:

— N-o fi zicând şi de mine cine ştie ce?

— Ba zice, coniţă, săru’mâna! zice că te ţii cu artistu, i-a răspuns spălătorească în şoaptă.

Apoi se apropie mai mult şi-i suflă la ureche:

— Zice că de unde ar avea artistu bani dacă nu i-ai da dumneata…

Negustoriţei i s-a suit sângele-n cap.

— Eu cu artistu!? Nu le e ruşine! Păi să nu le spui lui Nae să le facă praf, cu grec cu tot?

— Parcă eu nu le-am spus!? Vedeţi-vă de treabă! Nu

se uită coana Frumuşica la artist. Nici frumos, nici tânăr, şi beţiv. De, dacă-ar fi altfel de om, ai mai zice!

Frumuşichii i-a mai venit inima la loc. Lina nu s-a priceput să ghicească ce gânduri îi alergau prin minte şi, crezând că-i cântă în strună, urmă cu mai mult curaj:

— Da' ce, coniţă, se potriveşte artistu cu domn Nae? Păi bărbat ca domn Nae mai rar, zău coniţă!…

— Bine! Du-te, i-a tăiat scurt vorba negustoriţa şi a intrat în prăvălie.

Frumuşica a rămas împietrită. Nu-i venea să-şi cread? ochilor. I s-a părut mai urât şi mai beat ca niciodată. De poftă şi de teamă, Fântânaru băuse mult şi repede.

Înfuriată, s-a dus înfiptă la el cu privirea încruntată. Dar fulgerele negustoriţei n-au putut răzbate prin vâscul vinului aşternut pe mintea cârciumarului. Lui i s-a părut că nevastă-sa zâmbeşte şi a vrut s-o oprească lângă ei. Văzând că nici nu-i pasă, Frumuşica i-a poruncit:

— Lasă paharul şi pleacă în casă!

Nae surâdea, parcă nici n-ar fi auzit.

— Vino lângă mine, nevestică, i-a repetat îmbietor şi tărăgănat.

Frumuşica fierbea, foc se făcuse. Întâlnind şi privirea plină de pofte a subcomisarului, mai tare s-a întărâtat. Nici vinul din cârciumar nu se limpezea.

— Vino, n-aştepta să te rog! răcni spart bărbată-su şi, dintr-o smucitură, o trase lângă el.

— Nu-i frumos, drăguţule! Lasă-ţi cocoana-n pace. Aude lumea şi vă faceţi de râs. Nu-i frumos! încercă să-l împacertistul trezit de scandal.

— Aşa e, îngână şi domnul Duţulescu.

Numai subcomisarul n-a zis nimic.

Frumuşica se lupta să scape. Nae o apucase însă bine, o ţinea de-o mână strâns. Văzând că n-are altă scăpare, şi-a adus repede aminte de arma cu care, de când e lumea, femeile au biruit: plânsul. Ca şi pe mama şi pe mama-mare a ei, la comandă, au podidit-o lacrimile.

Pe Fântânaru, ca pe toţi bărbaţii din lume, plânsul l-a

muiat, i-a dat drumul, a lăsat-o să plece. Plângând, Frumuşica s-a repezit înăuntru, în casă, furioasă, dar şi speriată.

— Te-a fraerit. Nu ştii cum s-o iei. A mea nici nu crâcneşte! s-a grozăvit batjocoritor şi încrezut subcomisarul. 1

— S-o crezi dumneata! i-a retezat-o Duţulescu.

Fără să mai scoată o vorbă, negustorul golea pahar după pahar. Faţa i se buhăise, mâinile îi tremurau, în ochii mari adunase şi răutatea subcomisarului.

Titi Cornea se făcea că-nvaţă. Sta în grădiniţa din faţa casei, la o măsuţă plină de cărţi. Adusese mai multe afară, să-l convingă şi pe tatăl lui că citeşte. Se aşezase însă în aşa fel încât să poată vedea până-n dreptul casei familiei Buduretti. Cum a zărit-o pe Comica ieşind în balcon, a scos oglinjoara, şi-a potrivit batista de la buzunarul hainei şi, tiptil, să nu-l simtă nimeni, s-a strecurat în stradă; şi cum a făcut primii paşi, a început să fluiere. Se făcea că n-o văzuse, dar era numai urechi. Spera să-l oprească ea. Pe urmă s-a gândit că s-ar putea să n-o audă şi n-a mai fluierat. Dar, degeaba. Ajunsese în dreptul balconului şi Comica nu dădea niciun semn. Trebui să renunţe la şiretlic. Mai făcu câţiva paşi, îşi întoarse capul şi se uită spre ea făcând pe miratul.

— Ce plăcere! Erai în balcon?!

— Eu credeam că m-ai văzut, domnule Titi, dar bănuiam că eşti grăbit.

— Nu, domnişoară, zău, nu te-am văzut! Parol! M-aş fi oprit imediat. Nu te dai jos?

— Nu.

— A! Ştiu! Aşa-ţi place dumitale, să priveşti lumea de sus.

— N-ai dreptate, domnule Cornea. Eu nu sunt cum crezi dumneata. Dar e primejdios să cobor. Mi-e frică.

— De mine, domnişoară?!

— Nu de dumneata, de tatăl dumitale! şi Comica izbucni în râs.

Liceanul se făcuse roşu ca racul. O privi cu

duşmănie, dar numai o clipă. I se păru mai frumoasă. Era aşa cum o vedea în toate orele de clasă, care treceau cu gândul la ea şi cu teama să nu fie ascultat.

Comica îl văzuse pierdut şi ar fi vrut să-l necăjească mai mult, dar din ulicioară ieşiseră Bujoi şi Duţulescu şi se îndreptau spre ei. Încă de departe, elevii şi-au scos şepcile şi au salutat-o până la pământ.

— V-am prins! le-a strigat Bujoi cu ton de glumă, dar pe undeva, însă, îl râcâia.

— Te-nşeli! Ieşisem numai o clipă, c-am de învăţat la franceză. Mâine dăm teză, s-a apărat Comica.

— Şi vrei să iei un zece?

— Aş! Doamna de franceză e foarte severă. Toarnă la treiuri…

— Dumneata ai luat vreunu'?

— Mai mulţi, dar anul trecut. De când a vorbit tata cu ea nu-mi pune mai puţin de opt.

O luase gura pe dinainte.

— Eu credeam că te-a meditat Mircea, a înţepat-o Titi; găsise prilej să se răzbune.

— Numai Gina a avut noroc. În câteva luni a învăţat să citească perfect, a adus vorba Duţulescu şi de fata lui nea Oancea, văzând-o pe Cornica fărând feţe-feţe.

— O să facă şi versuri ca Mircea, a mai pus şi Bujoi paie peste foc.

Era rândul domnişoarei Buduretti să albească. O lovise drept în inimă. Să n-o simtă liceenii, se uita de-a lungul străzii, aiurea. Salvarea i-a venit de la mamă-sa; o chema jos, strigase din curte. Şi-a cerut scuze şi a plecat grăbită.

— Vezi ce iute a şters-o, mă Titi, când i-am pomenit de Mircea şi de Gina? N-a mai zis nici pâs. Altminteri face pe isteaţa, o ponegrea Bujoi.

Se vedea însă că vorbeşte cu ciudă.

Duţulescu a fost de aceeaşi părere, ba i-a pus în spinare şi altele. Numai Titi tăcea, îi părea rău c-o supărase.

— Mă duc acasă să-nvăţ, că s-o fi sculat tata, le-a

spus şi a plecat ascunzându-şi tristeţea.

Au plecat şi ceilalţi doi. Mergeau tăcuţi, duceau în gând un cap de fată blondă, în care râdeau doi ochi negri.

Din înaltul cerului unde sta pironit, soarele prinsese puternic vremea şi o ţinea în loc. Sus, în aer, jucau sclipiri de foc într-o lumină orbitoare; jos, pământul ardea ca pus pe jar.

Subcomisarul Chirchiu ieşea de la Frumuşica izbindu-şi sabia de treptele scării. Era furios. Nici în prăvălie nu vrusese să mai rămână; stătuse mai bine de un ceas, singur, bând şi vorbind cu Tudor şi cu celălalt băiat. O dată îi întrebase, aşa în treacăt, unde-i stăpâna.

— E plecată, răspunseseră armândoi, înţeleşi.

Frumuşica sta ascunsă în fundul curţii, la umbra leandrilor.

„A dracului femeie! Parcă dă cu bobii!” îi azvârli în gând subcomisarul.

Ieşit în stradă n-a ştiut ce să facă, încotro s-apuce. A trecut drumul, a luat-o pe trotuarul pe care se mai ţinea o dungă de umbră. Mergea agale, pe lângă garduri. Căldura îl încinsese. Broboane mari de sudoare i se prelingeau pe ceafă şi pe gulerul tunicii, cămaşa i se lipise de corp. Se deschise la guler, îşi scoase chipiul, dar, după un timp, simţind că soarele îl frige mai tare, şi-l puse din nou în cap. Arşiţa îl sâcâia, mai tare îl înfuria. Găsea că făcuse rău plecând: îşi zicea că trebuia să o mai aştepte. „Poate ar fi venit”, credea. îi apăreau însă în minte băieţii din prăvălie. „Nu-şi băteau oare joc de mine? Nu cumva erau înţeleşi?” se întreba, şi vedea negru. Când era mai necăjit, auzi glasul lui nea Gheorghe Puiaru.

— Da unde-aţi plecat-o, domn şef, pă căldura asta?

Cârchiu se uită printre zorele, îl văzu stând pe scaun, la umbră. Întâmplarea era bine venită; avea să se mai răcorească, poate să şi bea ceva, să-şi schimbe gândurile. Nu aşteptă să fie invitat şi intră în grădiniţă.

— Mare zăduf! Cuptor nu altceva! se văită, mergând pe poteca de cărămizi, apropiindu-se cu paşi rari de nea Gheorghe.

Gazda se sculă repede ¡şi-l pofti să stea.

— Luaţi loc, domn şef, şi să vă facă nevasta o cafea. Cu niţel rom. Merge! Să vă mai răcoriţi puţin.

— Nu-ţi deranja cucoana, nene, făcu pe „complezentul” Cârchiu.

Bucuros de întâmplare, voia să se arate prietenos. Cu nea Gheorghe nu se socotea însă prieten; nici vorbă de aşa ceva cu un negustoraş de păsări. Fără să mai aştepte un nou îndemn, se aşează pe scaun, îşi deschise toţi nasturii de la tunică, dete chipiul pe ceafă şi scoase, uşurat, un oftat. Apoi trecu cu privirea peste grădiniţă, măsurând-o de la un capăt la celălalt şi socotind în gând câţi metri ar avea. Tot socotind, simţea că se răcoreşte. Cămaşa i se zvânta pe corp. Mai oftă o dată, prelung, şi din oftat furia îi mai trecu.

Gazda plecase la bucătărie jşi-şi zorea nevasta să fiarbă mai iute cafeaua, învârtindu-se pe lângă ea cu sticla de rom în mână. I-a trecut însă prin minte că nu-i frumos să-şi lase mosafirul singur şi s-a întors în trap. Avusese grijă să ia şi două păhăruţe. S-au cinstit în tihnă, până să vină Gherghina, romul se împuţinase. Subcomisarul se simţea bine, prinsese poftă de vorbă şi chef de băutură. De Frumuşica uitase. Îşi sorbea tacticos cafeaua, când zări cocoşul cunoscut de toată lumea. Sta într-un colţ la umbră, picotea.

— Aaa! Uite cocoşul, zise vesel, şi, prefăcut, rămase cu veselia pe faţă.

Ştia că-i face mare plăcere gazdei.

— Se odihneşte. E zăduf, îi explică nea Gheorghe Puiaru, şi nu putu să se oprească să nu-i trimită un cuvânt de mângâiere.

— E cald lu’ băiatu’ tatii. E cald lu’ Cucurigu, făcu îmbrăţişându-l cu privirea, cântându-şi vorbele.

Cocoşul îşi înălţă de un deget capul, deschise un ochi, dar numai pe jumătate, şi se uită la tăticul lui. Zăduful era însă în toi. Picoti din nou.

— Adu-l, nene, aici, să văd şi eu ce marafeturi l-ai mai învăţat, îi ceru Cârchiu.

Nea Gheorghe se codea. N-ar fi vrut să-i strice somnul, dar nici domnului şef cheful. Plecă spre el mergând binişor. Când fu aproape, calcă în vârful picioarelor. Cocoşul însă II simţise, deschise, cât o crăpătură, aicelaşi ochi, fără să mai salte capul. „N-am poftă de joacă”, parc-ar fi zis, dar nea Gheorghe îl giugiuli, îl trase de creastă, apoi de coadă, îl şi hâţână vorbindu-i mereu ca unui copil răsfăţat. Până la urmă n-avu împotro. Se ridică pe picioare, se scutură alene, şi, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de cineva, se ciuguli sub o aripă.

— Hai, Cucurigu tatii! Hai, băieţaşule! îi tot cânta stăpână-su, până ce pintenatul o porni după el.

Nu călca însă în pas de defilare, ca în zilele lui bune. Abia mergea. Când ajunse lângă subcomisar, nea Gheorghe Puiaru îi azvârli o frântură de zahăr. Cocoşul o luă fără grabă şi, numai după ce o trânti de două-trei ori cu ciocul în pământ, când la stânga, când la dreapta, o înghiţi. Nici după ce îşi luă porţia de zahăr nu arăta mai bine dispus, în zadar îl îmbia să-i sară pe umăr.

— Ia să-l muştruluiesc eu niţel! se întărită domnul şef, şi până să prindă de veste, îl şi înşfăcă.

— Hai! Hopa sus! Că de nu, te duc la poliţie! îl ameninţă.

Cucurigu se uita la nasturii strălucitori de pe tunica subcomisarului, întindea gâtul, îşi lăsa capul când pe o parte, când pe alta, privea epoleţii brodaţi cu fir, dar atât. Nu vrea să-şi facă vânt ca altă dată şi dintr-o fâlfâitură să fie sus pe umăr.

Cârchiu îl ridicase în dreptul capului şi-l certa de zor.

Pasărea a prins să se uite ţintă în ochii lui.

Ce i s-o fi părut?! Ce-o fi văzut în ochii subcomisarului?! Nu s-o fi plăcut în oglinda lor?! Poate a crezut că vede un duşman, căci, deodată, cioc, şi ochiul poliţistului s-a scurs ca un gălbenuş de ou.

Nea Gheorghe Puiaru rămăsese de piatră. Subcomisarul, trăsnit, mai ţinea cocoşul în mână. Apoi îl azvârli cu putere, jos. Pe urmă voi să-l prindă, cu gând să-l omoare, dar îi trecu prin minte că nu i-ar fi fost de niciun

folos şi se repezi la stăpânu-su:

— Criminalule! M-ai lăsat fără vedere! Criminalule! ţipa şi nenorocirea i se brăzda mai puternic pe faţă.

— Da ce sunt eu de vină? Ce? Te-am rugat eu să te joci cu el?! Dumneata ai ţinut morţiş! se dezvinovăţi în gura mare nea Gheorghe Puiaru.

Răspunsul primit îl lămuri. Ce să mai încerce! îşi scoase batista şi-şi acoperi ochiul scurs. Disperarea şi durerea îl buimăciseră.

Atrasă de ţipete, lumea din apropiere dăduse năvală. La început nimeni nu înţelegea ce se întâmplase. Unii credeau că-i o ceartă în glumă; alţii bănuiau că-s beţi. Când s-au dumirit, câţiva dintre ei interveniră împăciuitor:

— Lăsaţi! Nu-i timp de ceartă! îi sfătui unul.

— Du-te repede la Colţea, la spital, îl zori altul.

Lina spălătoreasă adusese o batistă muiată în rachiu şi-l sfătuia:

— Pune-o pe ochi, domn şef. Îţi alină durerile.

Subcomisarul privea cu ochiul rămas lumea adunată, fără să scoată o vorbă. Ascultă de sfaturile primite şi plecă spre spital.

Vrând să-i vină în ajutor, nea Gheorghe îi strigă din poartă:

— Aleargă, domn şef! Ia tramvaiu!

Vestea s-a dus ca vântul din poartă-n poartă, de-a lungul celor trei străzi. Locatarii ieşeau în prag şi-şi spuneau unul altuia isprava cocoşului. Femeile îşi făceau cruce, bărbaţii se minunau, şi toată lumea se îndrepta zorită spre casa cu pricina.

— Doamne! Ce pacoste pe bietul om! se tot crucea domnul Măgureanu.

— O fi fost beat turtă, îşi strecura veninul perceptorul, vrând să-l scoată vinovat.

Între timp curtea se umpluse. Istovit, nea Gheorghe povestea cele întâmplate. Cei de faţă se mai mirau o dată, se închinau şi nu le venea a crede.

— Şi unde-i cocoşul? întrebă perceptorul.

Nea Gheorghe se uită în grădiniţă, printre picioarele

vecinilor, şi-l văzu. Speriat de atâta lumea, Cucurigu sta lipit de gard.

— Uite-l, şi stăpânu-su îl arătă, păstrând amărăciunea pe faţă.

— Da ce vină are cocoşul?! se miră cineva din mulţime.

— Are dreptate! Ce, cocoşu e om? îşi dădu Lina cu părerea.

— De! Să nu dai de vreun bucluc, nene Gheorghe! s-a temut unul din băieţii de prăvălie de la Frumuşica.

O nouă amărăciune i se strecură în suflet. „Ceasul rău!” gândea bietul om şi nu ştia ce să mai zică.

— Ştii ce, dom’le? Ascultă-mă pe mine. Taie-l. E corp delict, îl sfătui, cu autoritate, perceptorul.

De mai bine d-un ceas madam Binău se gătea. Îşi pusese o rochie nouă, de *soie ecrue*, cu nasturi de sidef, dăduse cu suliman pe faţă, şi, deasupra lui, cu pudră; se pudrase şi pe gât, din belşug, şi pe decolteu; se făcuse albă ca varul. Numai sprâncenele îi luceau; le arcuise mai tare, curistic. Până şi-a pus pălăria, a zăbovit mult şi a năduşit de două ori. Avea mâinile scurte, iar pălăria era cât o roată. Dar după ultimul jurnal, din pai negru şi gătită cu trandafiri roz. Gând a fost gata, a ieşit în poartă să-l cheme pe Pişcot. S-a uitat pe stradă, a strigat cât a putut de tare, însă n-a dat de el. Copilul fugise pe maidan. Trebuia să plece, dar nu vrea să lase casa pe mâna servitoarei. S-a întors bombănindu-l şi, în timp ce-şi punea mănuşile, dădăcea femeia să fie cu ochii în patru. Şi-a mai potrivit o dată pălăria, şi-a luat umbreluţa şi portofelaşul şi a plecat.

Nu putea să nu se ducă. O întâlnise pe madam Buduretti şi îi promisese o vizită *coute que coute*. Fuseseră colege de pension, şedeau pe aceeaşi stradă şi totuşi se vedeau foarte rar. Convingerea doamnei Buduretti era că madam Binău e de vină. Nu atât ea, cât bărbatul ei, care, de când fusese numit avocat al Statului, nu-şi mai încăpea în piele. Şi nevastă-sa se luase după el.

Părerea doamnei Binău era contrară. Ea găsea că fosta ei colegă e de vină. Se luase după bărbată-său, care

credea că dacă-i profesor de liceu, toată lumea trebuie să li se închine. „Treaba lor dacă ceilalţi vecini se ploconeau! Cu ei o greşiseră; copilul lor învăţa la Şcoala Evanghelică”.

Madam Buduretti o aştepta în salon. Când a auzit cioc, cioc în uşă, s-a sculat de pe scaun, s-a mai uitat o dată în oglindă şi a strigat la servitoare:

— Fugi de deschide, c-a venit!

Madam Binău a intrat cu zâmbetul pe buze.

— *O, 7 na chère*! a exclamat gazda, ca şi cum nu s-ar fi văzut de o veşnicie.

— *O, chérie*! a imitat-o cealaltă, gata să leşine de emoţie.

S-au luat în braţe şi s-au sărutat cu zgomot.

— Ia loc, te rog. Dar, nu! mai stai niţel, să te văd bine. Mi-aduci aminte de pensionul nostru, de copilăria noastră. Parcă te văd!

Madam Binău a rămas câteva clipe în picioare; pe urmă s-a aşezat într-un fotoliu.

— Ei, *ma chère*, ia spune-mi. Noi n-am vorbit niciodată mai mult. Cum o duci? Dar copilul ce-ţi face? îl zăresc din când în când pe stradă. Seamănă cu tine; şi puţin şi cu bărbatul tău. Are ochii tăi şi gura ta, dacă mă uit mai bine la tine. S-a făcut băiat mare. Are nouă ani? O să se facă voinic. Ei, dar spune-mi de bărbatul tău. Trebuie să fie foarte mulţumit acum, când l-a numit la Stat. O fi muncind şi mult, are răspundere… Dar tu? Cum te simţi? Eşti perfect sănătoasă? Mai cânţi la pian? Tot aşa de bine? Te admiram la pension. O! Dar abia acum văd! Ce rochie ai, *ma chère*! Splendidă culoare. Am avut şi eu una la fel, dar cu ţesătura parcă mai deasă. Şi ce bine-ţi vine!

Băgase mult la moară nevasta profesorului, îi turuia gura. Noroc c-a venit servitoarea cu dulceaţa. Cât a mestecat şi a băut apa a tăcut. Mai avea o coajă de portocală în gură, când s-a pornit din nou.

— Tu ieşi? Eu mai deloc. De altfel sunt şi foarte ocupată. Câteodată ne ducem pe la rude, dar rar de tot. Duminicile însă mergem totdeauna la *Chaussé*. Asta-i plăcerea lui Alexandru. O bere bună, la aer curat. Cu

ocazia asta facem o mică excursie, auzim şi muzică. Şi mai scăpăm şi de strada asta, *ma chère*! Nu-i vorbă că pentru mine e ca şi cum n-am sta aici. Din când în când o primesc pe madam Paraschivescu. O fi fost ce-o fi fost, dar acum e nevastă de inspector şi ce să-ţi mai spui, *ma chère*, *e à sa place*. Irinei însă nu-i calcă picioarele. Alexandru a zis că fac rău, că dacă o primesc pe Frosa nu se cade să n-o invit şi pe sor-sa, da' eu m-am opus. O să mă mai gândesc. De altfel, Irina e foarte şic cu fetele mele. Mereu le trimite flori şi mai zilele trecute i-a trimis Cornichii o cutie cu bomboane numai de şocolată. Da cum îţi spuneam, nici nu vreau să ştiu că am vecini, mai ales că Alexandru s-ar face foc. Dacă se-ntâmplă, câteodată, să vie moaşa Târâianu şi o găseşte acasă, mi-aprind paie în cap. Degeaba îi spui eu că m-a servit, ştii că pe ultimul copil l-am născut numai eu ea. Până să vie doctoru', gata, *ma chère*.

Abia către sfârşitul vizitei a apucat şi mama lui Pişcot să-i facă câteva complimente şi să ceară adresa cizmarului la care-şi comanda ghetele. Când să plece, nevasta profesorului a întrebat-o:

— *À-propos*! De ce n-ai venit şi cu băieţelu?

— L-am lăsat acasă. Învăţa de zor, că ştii cum sunt nemţii. *Ein*, *zwei*, *drei*! Nu-i de glumă cu ei.

Gazda a condus-o. Pe scară, madam Binău i-a repetat invitaţia.

— *Comptez sur moi*, *ma chère*, a răspuns tare madam Buduretti, să fie auzită de vecini.

În pragul porţii s-au sărutat din nou cu foc.

— *Au revoir*, *ma chère*.

— *Au revoir*, *chérie*!

În faţa Frumuşichii se aduna tot mai multă lume. Din prăvălie se auzeau ţipete, răzbăteau zgomote de luptă, de învălmăşeală.

— O omor! Şi vă omor şi pe voi! urla Nae Fântânaru cu mâna în gâtul lui Tudor.

Speriat, cu ochii ieşiţi din orbite, băiatul se trăgea înapoi, muncindu-se să-şi scoată gâtul din în m-a cârciumarului. În acelaşi timp rotea priviri desperate spre

clienţi, căuta scăpare la ei.

Era ajun de sărbătoare. Prăvălia gemea de lume. Nae se întorsese mai devreme, ştiind că-i zi cu dever mare. Venise să dea o mână de ajutor şi-l mai vedeau şi clienţii. Destul lipsea mai toată săptămâna.

Nu-i trecuse nimic prin minte când intrase în cârciumă şi n-o văzuse pe Frumuşica la casă. Se întâmpla uneori ca nevastă-sa să fie la bucătărie sau prin curte, după treburi. A dat mâna cu câţiva clienţi, schimbase câteva vorbe cu alţii, şi-a scos haina şi a agăţat-o lângă casă, şi-a suflecat mânecile şi pe urmă intrase în rost. Luat de treburi uitase de ea.

— Unde ţi-e cucoana?! se mirase domnul Tase Vulescu.

— Trebuie să fie prin casă, îi răspunsese, în timp ce ducea de băut unor clienţi de la mesele din fund.

— Te-a lăsat singur tocmai azi coana Frumuşica, îi spuseseră şi aceştia, obişnuiţi s-o vadă totdeauna în prăvălie.

Lipsa negustoriţei se simţea. Nae plecase s-o caute. Se dusese întâi la bucătărie şi nu găsise pe nimeni, ieşise în curte, de unde strigase servitoarea, dar nici de acolo nu primise niciun răspuns.

„Pe unde-or fi femeile astea?” se întrebase mirat. „O fi bolnavă”, îi trecuse prin minte şi se îndreptă grăbit spre dormitor.

La început nu ştiu ce să creadă. Văzu garderobul gol, cu uşile date în lături. Se uită mai bine, văzu că şi cuvertura de pe pat lipsea. Nu înţelegea nimic. Rămăsese buimac. Privirea-i căzu pe măsuţa de lângă pat. Şi tresări. Fotografiile Frumuşichii şi ale familiei ei nu mai erau. Acum înţelese.

„A fugit!” gemu cu un cuţit în inimă, şi se trase pe pat.

N-avu timp să-şi macine durerea.

„Banii! Dac-a luat şi banii?!” şi la gândul banilor sări ca ars.

Deschise scrinul şi căută cu înfrigurare în căsuţa

unde-i ştia ascunşi. Nici urmă de bani! rămase prostit, eu mâna în căsuţa goală.

„M-a nenorocit!” se văicărise şuierat, cu un glas din alte lumi.

Simţea că zise istoveşte, că se frânge; i se părea că viaţa se scurgea din el. În cap i se roteau vârtejuri, mintea i se-ntunecă. A rămas un tixnp cu ochii-n pământ. Şi în pâcla minţii şi-a făcut loc gândul răzbunării. S-o prindă! S-o omoare! Să-i prindă pe cei care au ajutat-o să fugă! Gine-o fi ajutat-o?!

Luat de furie, alergase ca un nebun din nou la bucătărie. Servitoarea sta sfioasă într-un colţ. Simţise că vine primejdia şi chibzuia cum să iasă din încurcătură. Ce să-i spună? Cum să mintă mai bine? Nimeni n-o văzuse când o ajutase pe stăpână-sa să-şi ducă legăturile la trăsură. Se întunecase, iar birjarul trăsese chiar în faţa porţii. Dar când îl văzu pe jupân, se sperie, îşi pierdu cumpătul, uită toate planurile ce-şi făcuse. Găsi însă altă scăpare, pe care i-o puse în gură spaima. Mai înainte ca negustorul să se repeadă la ea, prefăcându-se că plânge şi că se destăinuieşte, miorlăi:

— Eu nu ştiu nimic, jupâne! Tudor ştie! Cu el a şopotit toată ziua!

Atunci, Fântânaru dăduse buzna în prăvălie şi se repezise, ca scos din minţi, la băiat. Cu mare greutate, clienţii îl scăpaseră, îi făcuseră vânt.

— Lasă-l, dom’le! Ce, vrei să intri-n belea? îl sfătuise domnul Tase Vulescu, în timp ce-l ţinea de o mârsă.

De cealaltă îl apucase nea Gheorghe Puiaru.

— Vină-ţi în fire, omule! îl rugase vecinul.

Ceilalţi muşterii, sculaţi de la mese, şedeau roată, gata să sară şi ei la nevoie.

La ţipetele lui Fântânaru câţiva vecini, împreună cu Mitică Villan, alergaseră să vadă ce s-a întâmplat. Artistul n-a mai apucat să întrebe pe nimeni. Domnul Măgureanu s-a tras lângă el şi i-a suflat:

— A fugit Frumuşica!

Şi din om în om, din casă-n casă, vestea a făcut ocolul

străzilor, mergând roată, ca un tren electric de copii.

„A fugit Frumuşica!”... Taca-taca-taca... „A fugit Frumuşica...” taca-taca-taca... „A fugit Frumuşica”... şi trenul s-a întors de unde-o pornise.

„A fugit cu toţi banii!” taca-taca-taca... şi toată seara trenul n-a stat locului.

Prima femeie care a aflat a fost madam Gomba. Trăsura oprită pe înserat în poarta curţii negustoriţei îi dăduse oarecari bănuieli. „Cum de n-am fost mai atentă?!” se întreba găsindu-se vinovată. Să plece de peste drum, din nasul ei, fără să o simtă, asta nu-şi putea ierta. „Şi cu cine o fi plecat? Cine i-o fi sucit capul? Unde s-o fi dus?” o rodea, murea să ştie. De ce nu i s-a destăinuit ei? Ar fi putut s-o sfătuiască, să-i dea o mână de ajutor, să-i găsească o locuinţă ferită...

Fugise şi ea de-acasă de mai multe ori. Prima dată, era de curând măritată. Ce frică a tras! A şters-o în grabă, luând lucruri de nimic şi uitând tot ce era mai de preţ. A doua oară se obişnuise. Şi-a strâns din timp tot ce era al ei, a pus ochii şi pe ce avea el mai de soi şi, în ziua aleasă, a trimis-o şi pe servitoare de acasă. A încărcat tot în linişte, în două trăsuri, şi dusă a fost...

„Fost prost!” i-a zis înciudată madam Gomba, aşteptând-o pe Ilonca, care căsca gura în faţa prăvăliei, unde lumea se strânsese ca la urs.

Cum i s-a adus vestea, coana Frosa a trecut repede drumul.

— Ei! Ai văzut, Irino? Nu ţi-am spus eu că Frumuşica cloceşte ceva? Ştiam eu că nu mă-nşel niciodată! Se vedea după ochi ce pui de lele zăcea-n ea. Sigur! A fugit cu artistu. O să-i mănânce bănişorii şi p-ormă o să-i facă vânt. Ai să vezi! O s-ajungă rău!

— Da’ n-a fugit cu artistu! Am fost eu acolo şi era în prăvălie, a contrazis-o servitoarea, amestecându-se în vorbă.

Spusele Vetei au pus-o în grea încurcătură. Îşi făcuse în minte un plan. Acum totul se năruia. Dar, nici vorbă să se dea bătută. Părerea ei trebuia să rămână în picioare.

Altfel, ar fi scăzut în ochii Irinei. Numai prin gura ei, credea coana Frosa, Irina trebuie să afle ce e bun şi ce e rău în viaţă. Nu numai datorită ei viaţa soră-sii era o plăcere?

— Ce te pricepi tu! s-a răstit la fată şi apoi urmă: S-a aranjat ea aşa, să nu bată la ochi. A plecat întâi Frumuşica şi pe urmă o să se ducă şi el, să nu ştie Fântânaru de unde să-i ia.

Veta amuţise. Rămase un timp pe gânduri; apoi, ţinând capul în jos, vorbi ca pentru ea, dar destul de tare, să poată fi auzită:

— Să ştii că aşa e! Are dreptate coana Frosa. Da proastă sunt! Cum de nu mi-a dat prin cap?!

Irina tăcea. Parcă nu era de faţă. Ar fi vrut să scape de sora ei, să fie singură. Nu isprăvea însă coana Frosa, care pricepuse că iar era cu capul în nori. Se temea ca fuga Frumuşichii să nu fie muşcătura de şarpe. Şi o spăla pe negustoriţă în toate apele.

— O să ajungă la stăpân. Ăsta o să-i fie sfârşitul îşi încheie ameninţător judecata şi plecă acasă.

„Cred c-am răcorit-o!” îşi zicea, satisfăcută, în timp ce trecea strada. Dar, nici ea nu şi-a dat seama, cum un fior venit din senin i-a prins întreg trupul. Fiorul s-a destrămat însă mult mai repede decât ar fi vrut: şi-a văzut bărbatul în pat, scurt cât un ciot, cu faţa roză şi grasă ca de copil dormind cu burta-n sus.

Lina spălătoreasă şi Marinica şedeau în coasta prăvăliei, mai la întuneric. Vorbeau pe şoptite, să prindă zvonurile care-şi făceau drum.

La început, când au aflat vestea, au fost ca scornite de Ucigă-l Toaca. Umblau din om în om, zorite să spună tuturor că Frumuşica fugise, şi o bucată de vreme nu le-au stat nici picioarele, nici gura. Parcă erau plătite. Numai când pentru toată lumea, de la mic la mare, fuga negustoriţei n-a mai fost o taină, s-au potolit, s-au chemat una pe alta şi s-au tras mai la o parte.

— Ce zici, soro!? se mirară amândouă deodată.

— Te-ai fi gândit la una ca asta? întrebă, după ce

crezu că s-a minat îndeajuns, Mariniea.

— De, femeie! Ce să zic? De bine n-o fi plecat, că nu pleacă nimeni de bine.

— Da' avea tot ce-i trebuia! Mâncată – mâncată, că toate bunătăţile le avea sub mână; gătită – gătită, că nimeni n-o întreba pe ce cheltuia. Apoi ce Dumnezeu o mai fi vrut şi ea? o iscodi Mariniea, crezând că Lina cunoştea tainele Frumuşichii şi i le va spune şi ei.

— Avea, nu zic că n-avea. Da toate nu făceau doi bani. îi lipsea ceva.

— Ce? se repezi cealaltă, crezând c-a prins firul.

— Bărbat, soro! îi răspunse Lina răspicat.

— Păi Nae?

— Cu Nae or fără Nae, tot un drac! Ascultă-mă pe mine, că ştiu eu ce ştiu. C-aşa suntem, noi femeile, oropsite de Dumnezeu. Stai şi-l aştepţi şi el vine acasă beat, de cade de-a-mpicioarele; şi tu rămâi cu ochii-n tavan toată noaptea. Aşa era şi-al meu, de mi-am mâncat tinereţile cu el. Când s-a prăpădit, de nimic nu mai era bun, s-a văitat Lina şi a oftat adânc.

— Parcă Radu al meu e mai breaz! se spovedi şi nevasta camionarului şi oftă şi ea cât a putut de tare.

Apoi au plecat tăcute; au trecut drumul şi s-au amestecat printre lume.

Până şi domnişoarele Buduretti coborâseră din balcon în stradă. Se ţineau strâns de braţ, mai strâns ca de obicei.

Cum le-au văzut, de departe, liceenii au dat fuga la ele. Titi Cornea era în cap, ţinea să fie primul care să-i anunţe Cornichii fuga negustoriţei. Dar n-a apucat. Cei rămaşi în urmă s-au înţeles repede, s-au oprit şi au strigat în cor:

— A fugit – Frumu-şica!

Titi s-a oprit şi el, s-a întors cu faţa la ei şi le-a trântit-o supărat:

— Tâmpiţilor!

Surorile Buduretti s-au pornit pe râs; mai cu seamă Cornica. Titi s-a întristat, i s-a strâns inima. Nici de astă

dată n-avusese noroc.

— Cu cine-a fugit? i-a întrebat Maria când ajunseseră aproape de ea.

— Cu birjarul, i-a răspuns Bujoi.

— Măă! Da spiritual mai eşti! au sărit la el ceilalţi.

— Lăsaţi glumele şi spuneţi, i-a rugat Cornica.

— Să vă spuie Titi, că el ştie, zise Gică Vulescu, vrând să-l necăjească.

— Eu cred că cu tata, că încă n-a venit acasă, glumi Măgureanu şi şcolarii râseră cu poftă.

— Şi s-au ascuns la madam Gomba, completă Bujoi.

— Sunteţi nişte nesuferiţi, s-a plâns Maria.

— Să mergem până-n faţa dreiumii. Poate acum s-a aflat cu cine a fugit, a propus unul dintre ei.

Au plecat într-acolo. Domnişoarele Buduretti mergeau la mijloc; liceenii pe lături şi înapoia lor, ca o escortă.

— Dar bine sunteţi păzite! s-a mirat Titi, de necaz că n-ajpucase un loc mai aproape de ele.

— Fii pe pace. N-are cine să ne fure, l-a liniştit, acră, Cornica.

Când au ajuns aproape de lumea care căsca gura strânsă pe trotuarul de peste drum de Frumuşica, s-au oprit. Cornica se făcea că-i atentă la ceea ce se petrecea în prăvălie, dar ochii-i iscodeau oprin mulţime.

— Nu-l vezi? Uite-l, îi arătă Bujoi, întinzând mâna spre cârciumă, ştiind ce căuta fata în ascuns şi fiindu-i necaz.

— Pe cine?! a tresărit şcolăriţa.

Pe Nae Fântânaru, la masă; şi liceanul zâmbi privind-o cu coada ochiului.

Comica n-a zis nimic, şi-a întors doar capul de la el.

Apoi îi spuse Mariei că vrea să se înapoieze. Şi au plecat îndată.

Şcolarii iar le-au escortat. Unul a încercat să facă o glumă, dar nu s-a prins. Mergeau tăcuţi.

Liniştea şi întunericul străzii le adusese mai aproape, le auzeau şi respiraţia.

Numai pe Titi inima îl purta departe. Era cu Comica pe lacul Teiului, opriţi cu barca sub o salcie pletoasă, îi săruta mâinile albe şi se jura că o iubeşte.

S-au trezit când au ajuns în dreptul casei cu balcon, unde s-au despărţit în linişte, pe gânduri.

Surorile Buduretti se urcaseră în camera lor şi se dezbrăcau tăcute.

— Ce tristă sunt! Unde o fi fost Mircea?

— Şi tu?! o întrebă Comica, făcând ochii mari.

Apoi începu să plângă cu capul în pernă.

Mai cu forţa, mai cu binişorul, clienţii îl potoliseră pe Nae. Fiecare căuta să-i spună o vorbă bună, să-l încurajeze, să-i dea un sfat.

— Poate-ai supărat-o, drăguţule, şi o fi plecat la vreo rudă. Ai să vezi că peste o zi, două, o să te cheme s-o iei acasă, îi spuse Mitică Villan.

— Da banii de ce i-a luat? s-a răstit negustorul şi sângele iar i se urcă la cap.

Când Fântânaru pomeni de bani nimeni nu ştiuse ce să răspundă. Lăsaseră capul în pământ, dar toţi gândeau: „Mulţi trebuie să fi avut!” Şi ciobanului din reclama atârnată pe perete parcă i se dăduse căciula mai pe spate şi fluiera a mai mare pagubă. Nea Gheorghe Puiaru îşi luă inima-n dinţi, rupse tăcerea şi zise:

— I se urâse cu binele! Dumneata să fii sănătos. Femei, cât lumea! Dai c-o piatră în una şi nimereşti zece…

— Ei! Nici aşa, nene, se împotrivi domnul Tase Vulescu, cu gândul la negustoriţă.

— Adică ce vrei să spui?

— Ce vreau să spun?! Păi ce, coana Frumuşica era aşa, fitecine? Rar femeie ca ea! Şi frumoasă şi harnică! De! Să ne ierte Dumnezeu… Dar, se-ntoarce. Eu sunt sigur cum vă văd. I-o fi venit şi ei aşa, un bâzdâc, întoarse către sfârşit vorba şi perceptorul, văzând că negustorul era iar pe foc.

— Şi eu tot aşa cred, drăguţule, adăugă Mitică Villan, care prinsese curaj, auzind că mai era şi altcineva de părerea lui.

Fântânaru îi privea strâmb. A vrut să zică ceva, dar s-a oprit. A scos numai un oftat lung, ca o mârâială de câine rău.

— Hai la noi la masă să bei un vin şi-om mai vedea, îl îndemnă domnul Măgureanu, împingându-l binişor către una din mesele din fundul prăvăliei.

Negustorul se codi, mai oftă o dată şi încă o dată, dar până la urmă luă loc lângă ei.

— Ce bei, dom'le? îl întrebă perceptorul.

— Tudore! strigă Fântânaru, cu glas spart, întorcându-se către băiatul de prăvălie.

Tudor lăsă clienţii şi, cu frica-n sân, călcând repede şi în vârful picioarelor, se apropie de jupână-su. Acesta îl apucă de şorţ, îl trase mai aproape şi-i şopti ceva la ureche. Tudor a înţeles şi tot în vârful picioarelor o şterse spre gârliciul pivniţei.

Clienţii şi prietenii lui Nae prinseseră curaj.

— Ia lăsaţi! Nu se prăpădeşte lumea pentru o femeie! Numai să afle ele şi ai să vezi ce târcoale o să-ţi dea! vru să-l încurajeze domnul Măgureanu.

— Să nu mai aud de femei! O dibui eu şi p-asta unde a fugit. Nu-mi scapă ea. O să mă pomenească şi moartă! le tăie vorba negustorul, hotărât şi încrezut.

Între timp, Tudor sosise cu două sticle înfundate. Din porunca stăpânului schimbă paharele şi le umplu pe rând. Se auzea numai gâlgâiala vinului ieşind pe gâtul sticlei. Comesenilor le lăsa gura apă, bănuiau că trebuie să fie ceva rar, vin din care se înfrupta numai negustorul la zile mari. Tase Vulescu n-a mai putut să răbde, a pus mâna pe pahar.

— Ia să te vedem, domn Nae, cum te lauzi. Şi perceptorul luă vin în gură cât pentru o grijanie. îl ţinu câtva timp pe limbă, nemişcat; în gând, parcă făcea o socoteală. Apoi îl lipi de cerul gurii, mişcă din limbă de câteva ori, de jos în sus, pe urmă îl împinse spre buze, pe care, după ce le muie, le bătu una de alta, repede, făcând un zgomot mic, ca o chemare de bibilică.

— Halal vin! zise plesnind la urmă din limbă.

Ceilalţi făcură la fel, afară de negustor care-şi bău paharul dintr-o sorbitură.

— E de vreo zece ani? îl întrebă artistul.

Îi plăcuse mult şi, în acelaşi timp, voia să-i cânte-n strună, să-l facă să mai uite că-i fugise nevasta.

— Cam aşa ceva, îngână Nae, deşi ştia bine de când îl avea.

În gând îi reapăru nevastă-sa; dar se scutură. Voia să şi-o scoată din minte. îl chemă din nou pe Tudor şi-i porunci să aducă alte două sticle.

— Ce vin, nene! îl lăuda nea Gheorghe Puiaru şi bea de stingea.

— O dulceaţă, nu altceva! Şi merge şi fără mâncărică, îl descânta domnul Măgureanu – îl bei şi cu ochii.

— Ba, ce bun ar fi fost acum cocoşu lui Puiaru la tavă, le aminti, în glumă, perceptorul.

— Nu-i aşa, domn Nae? Ce-ar mai mânca şi Cârchiu din el! L-ar sfâşia! adăugă domnul Măgureanu.

— Să fie de sufletu' şefului! Las că dresez acum altu', să-i scoată şi ochiu' care i-a mai rămas, sări nea Gheorghe în hazul celorlalţi.

Râdeau cu poftă. Căutau prilej să-l înveselească pe negustor, să-i mai treacă ponosul, şi amintirea cocoşului era bine venită.

Cheful se legase bine. Beau clienţii, bea şi Nae. Negustorul vrea să se-mbete, să nu se mai gândească la nimic. Dar nu reuşea. Din când în când, cineva îi băga în cap, ca pe o fotografie, chipul Frumuşichii, ţinând în mână o pungă cu aur, şi iarse-ncrunta, îşi umfla pieptul, gemea, strângea din pumni şi se uita chiondorâş la cei de la masă.

— Tudore! Adu vin! Adu-l tot! Dă la toată lumea! poruncea negustorul, gândindu-se să nu mai rămână niciun strop din vinul ales chiar de el şi păstrat cu grijă de la nunta lor.

Băiatul se codea, nu ştia ce să facă. îi părea rău de bunătate de marfă, dar se temea şi de stăpână-su care arăta din ce în ce mai pornit.

Cei de la masă se îmbătaseră bine. Vorbeau şi beau

între ei, veseli, ca la un praznic. Pe negustor îl uitaseră. Numai din timp în timp câte unul îndrepta paharul spre el şi îi ura în treacăt: „Să trăieşti, domn Nae”! Nimeni nu bănuia ce se petrecea în mintea lui. De la o vreme, se părea că le numără paharele, parc-ar fi vrut să li le smulgă de la gură. Se uita la fiecare, pe rând, cu ochi răi.

— Drăguţule, mai pune-mi un pahar, îl rugă Mitică Villan pe Tudor, care veghea pe aproape.

N-apucă să-i toarne. Nae era în picioare, roşu la faţă, cu vinele umflate cât degetul, ca strâns de gât.

— Nu le mai da! răcni, şi după ce îi mai măsură o dată, plin de ură, apucă masa cu amândouă mâinile şi o azvârli spre galantar, cu tot ce se găsea pe ea.

Comesenii nu înţelegeau bine ce se întâmplă. Nea Gheorghe întindea mâna, în vânt, după pahar; perceptorul gândea cum să-şi arate supărarea faţă de negustor, dar nu găsea cuvintele.

— Nu-i frumos, drăguţule, a reuşit să zică artistul. Dar zgomotul făcut de căderea mesei, de sticlele şi paharele sparte, îl scormonise mai tare, îl scosese din ţâţâni.

— Taci, marţafoiule! ţipă, şi îi puse mâna stângă în gât iar cu dreapta începu să-i care la pumni.

Dădea unde nimerea. Pe urmă i-a luat mâna din gât şi da cu amândoi pumnii. Ca o minge ajunsese artistul în mâinile vânjoase ale negustorului.

— Lasă-l, dom’le! Ce-ai cu el?! se împotriviră ceilalţi clienţi din prăvălie, repezindu-se să-l scape.

Cu ajutorul lor, artistul găsi, printre pumnii lui Nae, uşa prăvăliei; zăpăcit de bătaie şi de băutură, o porni către centrul oraşului, spre teatru.

Supăraţi, unul câte unul, prietenii lui Nae şi toţi muşteriii părăsiră cârciuma.

Când Fântânaru se văzu singur, furia nu-şi mai găsi margini.

— Am s-o omor! Unde e, mă? zbiera la Tudor. Băiatul din prăvălie, luat iar de spaimă, fugi pe una din uşi. Nae turba. Nu ştia pe cine să se mai răzbune. Se zbătea ca într-

o cuşcă, de la un capăt la celălalt al prăvăliei, ameninţând, ţipând şi înjurând-o pe Frumuşica şi pe toată lumea. Scos din minţi, puse mâna pe un sifon şi-l azvârli cu toată puterea în mijlocul vitrinei. Zdraaang răsună ca un trăsnet şi cioburile de la geamul galantarului căzură cu zgomot pe trotuar. Zdraaang! se auzi încă o dată şi geamul mare cât peretele de la celălalt galantar se transformă în ţăndări.

— Am s-o omor! urla, spărgând tot ce-i ieşea în drum.

Lumea de afară privea uimită, dar nimeni nu vrea să se amestece. Când ajunsese în culmea disperării, al doilea băiat din prăvălie se duse spre el şi, privindu-l cu mustrare în ochi, îi zise:

— Prăpădeşti marfa, jupâne!

Nae se opri; buimac, se uită la băiat. Se apropie de elr îl privi mai bine. O dâră de lumină i se aprinse în ochii tulburi. Lăsă să-i cadă din mână sticla ce-o apucase la întâmplare. Căzu şi el, alături, la o masă, frânt; îşi întinse capul pe braţ, gemu de câteva ori şi adormi.

Băiatul a tras repede obloanele, s-a dus apoi după Tudor şi amândoi l-au dezbrăcat şi l-au culcat în patul Frumuşichii.

După ce coana Frosa plecase la ea acasă, Irina a răsuflat uşurată. Nu mai era în stare s-o asculte, ştia bine încotro bătea soră-sa. S-a întins pe banca din grădiniţă, şi-a tras perniţa sub cap. Era acum singură, cu gândurile ei. Fuga Frumuşichii o răscolise.

„Curajoasă femeie! A lăsat tot şi s-a dus. Şi bine a făcut. La ce-i foloseau banii lângă un om pentru care nu simţea nimic? Cu ce s-ar fi ales din viaţă? Cu nişte rochii şi o mâncare?! Şi pentru atâta, să fie obligată să se scoale cu noaptea în cap, să muncească până la istovire, să aibă griji şi să-şi piardă tinereţea stând în prăvălie? Păcat de frumuseţea ei!…” îşi zicea Irina.

Pe urmă şi-a închipuit-o la iubit, acasă. O vedea alături de bărbatul care o aşteptase cu grijă şi cu dor, strângând-o în braţe, fericit că venise, jurându-i c-o va adora toată viaţa.

În gând cu fericirea negustoriţei a adormit.

Pe cer stelele prindeau viaţă. Scăpată printre ramurile caişilor, o pată de lumină stăruia ca un balsam pe fruntea ei. Din pietrişul încins, căldura se ridica molcom.

Şi Irina visa.

...Se făcea că era în dormitor, cu lampa mare aprinsă. Sta, culcată, numai în cămaşă de noapte. În pragul uşii apăru un bărbat înalt, îmbrăcat în haine de catifea albastră, cu pantaloni scurţi, numai de trei palme, încreţiţi în jurul coapselor. Avea picioarele înalte, puternice şi încordate, ca de oţel, acoperite cu ciorapi lungi, de culoare roz. Se uita la ea cu surâsul pe buze. I-a făcut semn să nu se sperie, s-a apropiat, a luat un scaun şi s-a aşezat lângă pat, la capul ei. Şi i-a vorbit... Ce voce caldă avea! îi spunea că o văzuse prima oară în automobil, plimbându-se cu surorile ei la Şosea, şi că de atunci o urmărise cu înfrigurare. Se gândise zi şi noapte numai la ea, făcuse fel şi chip s-o poată întâlni singură, să-i spună focul ce-l mistuia. Pentru că nu găsise altă cale, trecuse peste orice, venise la ea acasă.

Îi vorbea mereu şi o privea cu nesaţ.

Ba a prins să-i resfire părul, l-a lăsat să-i cadă peste umeri, peste sâni; i-a luat mâinile, îi săruta degetele pe rând. Printre sărutări i-a spus, murmurând:

— Nu mai sta o clipă aici. Ţi se fură toată tinereţea. Duci de douăzeci şi doi de ani (minţea şi-n vis; avea douăzeci şi cinci) o viaţă de pustnic. Toţi ai tăi nu-ţi vor decât răul. Vino cu mine. Cunosc o ţară minunată. Vei trăi ca-n paradis...

A luat-o din pat, o purta pe braţe ca pe un fulg. Ieşise cu ea în curte. Acolo, pe Irina a prins-o frigul; era numai în cămaşă. Voia să-l roage să o ţină mai strâns, mar aproape...

Dar a trezit-o o plesnitură puternică. Nae Fântânaru spărgea geamurile de la galantare.

Numai Gina şi Mircea nu plecaseră de pe maidan. Se duseseră în fundul lui, unde bălăriile creşteau mai dese şi mai înalte. Erau singuri.

Liniştea se aşternuse peste întreg locul. Cocioaba lui

nea Oancea o turtise întunericul. În jurul ei, plopii făceau de gardă, şedeau nemişcaţi, cu vârfurile înfipte în sus, în noapte.

Şi cerul dispăruse; fugise mult mai sus, acolo unde ochiul nu-l mai poate prinde. Rămăseseră numai stelele şi erau mai multe ca niciodată. Stea de stea. Unele, mari cât banul, strălucind ca aurul, trimiteau pale de lumină până pe pământ. În jurul lor puzderie din cele mici, sclipind sfios, abia atunci luând viaţă. Mezinele, strânse în roiuri, se jucau de-a v-aţi ascunselea; se stingeau şi s-aprindeau.

Gina sta întinsă pe iarbă, cu capul pe picioarele lui. Privea la stele.

— Mircea, câte stele sunt pe cer?

— Multe. Un milion.

— Şi cât e un milion?

— Întâi să te sărut şi pe urmă îţi spun.

Şi-a aplecat capul peste al ei, a privit-o cu drag. În ochi îi juca lumina stelelor. A luat-o în braţe şi a sărutat-o.

— Să-ţi spun cât de mare e un milion?

— Nu, sărută-mă.

Când s-au despărţit, stelele mici se stinseseră de mult. Se topeau şi cele mari, sclipeau mai rar şi mai prelung.

Surorile Bănescu au aflat abia a doua zi, către prânz, că Frumuşica fugise. Nu auziseră nici plesniturile geamurilor, când Nae izbise în ele cu sifonul. La ora aceea, băbuţele, cum le botezaseră copiii, dormeau de mult.

Când una din ele, Păuna, s-a dus la prăvălie după cumpărături şi a dat cu ochii de galantarele sparte, s-a speriat. Fără să-l întrebe, Tudor i-a spus ce se întâmplase. Grăbită s-a întors acasă şi i-a povestit surorii ce văzuse şi ce auzise.

— Treaba ei! i-a retezat-o Alexandrina la sfârşit.

Păuna n-a mai scos o vorbă. A tăcut, cum tăcuse toată viaţa în faţa soră-sii. Ascultase de ea mai mult ca de părinţii lor, care le lăsaseră singure pe lume pe când erau tinere, tinere de tot.

O singură dată i-a părut rău că nu-i ieşise din cuvânt.

…Avea atunci şaptesprezece ani. Fusese la Peschi, unde dusese broderiile lucrate de amândouă şi se întorcea grăbită, de teamă să n-o prindă noaptea pe drum. Aproape de strada lor şi-a dat seama că un domn tânăr se luase după ea. A doua zi s-a pomenit cu un coş încărcat cu flori. Dimineaţa următoare, între flori găsise ascunsă o sticlă de parfum, iar peste câteva zile *o* scrisoare în care îi mo spunea că vrea s-o vadă. Dacă ea n-ar fi vrut altfel, o ruga să-l primească la ele.

Sora ei s-a opus; îi era ruşine de casa lor mică şi sărăcăcioasă; şi nici nu i-a dat voie să-l întâlnească în altă parte. El îi trimitea mereu flori şi cutii mari cu bomboane. Într-o după-masă, Păuna a făcut cum a făcut şi s-au întâlnit. Pe urmă s-au văzut mai des, pentru că începuse să-l iubească. A aflat însă Alexandrina şi n-a mai lăsat-o să iasă în oraş. După un timp, s-au trezit cu el şi faţă cu amândouă i-a spus că o adoră şi că venise s-o ia, să plece împreună în străinătate. Ca să le îndepărteze orice gând rău, îi punea la o bancă 20.000 lei sau, dacă credea ea că e mai bine, îi lăsa Alexandrinei. Scosese şi banii, o îndemna să primească. „Doamne! Ce de bani!” în viaţa ei nu văzuse atâţia.

Şi de astă dată soră-sa a împiedicat-o. El n-apucase să iasă bine pe poartă, când i-a spus răstit:

— Ce-o să zică lumea când o auzi c-ai plecat necununată? Dacă o să te lase p-acolo, printre străini? Tu nu ştii ce răi sunt bărbaţii!

El a venit şi a doua zi, a rugat-o din nou. Câte nu i-a spus…

„Să ne mai gândim”, a fost ultimul cuvânt al Alexandrinei.

Când s-a întors după răspuns, soră-sa închisese poarta cu cheia, n-a mai vrut să-l primească şi, pentru că întârzia lângă gard, a ieşit afară şi l-a ameninţat că pune câinele pe el.

De atunci nu l-a mai văzut, n-a mai avut nici veste. Abia după mult timp a citit în gazetă că fusese numit într-o slujbă, undeva, prin străinătate.

„Era un tânăr de neam mare şi bogat”, îşi încheie povestea Păuna şi rămase moleşită, ca după boală.

Niciodată însă nu şi-a spus durerea de faţă cu sora ei şi niciodată n-au mai vorbit amândouă de el. Dar, multă vreme i s-a părut că-l vede la uluci. Şi se vedea şi pe ea privindu-l pe după perdele, cu frică să n-o găsească Alexandrina cu lacrimile-n ochi.

Aproape de prânz Nae Fântânaru se întorsese la prăvălie. Adusese şi patru geamgii, într-un camion, şi, cum au ajuns, s-au aşternut cu temei. El tot nu era mulţumit, îi zorea mereu. îl năpădea năduful când se uita de pe trotuar prin galantarele rămase căscate. Dacă intra un client, se făcea că nu-l vede, îi era ruşine. După câteva ore bune de muncă, geamurile au fost la loc. Fântânaru a răsuflat, i se luase o piatră de pe inimă. Şi-a privit lung prăvălia, ca şi cum o vedea prima dată, a intrat înăuntru cu curaj. A aliniat câteva sticle, a tras mai într-un colţ o masă; apoi s-a uitat peste mărfuri. Toate erau la locul lor şi cu grijă puse. Părea că uitase tot necazul. Dar, a dat cu ochii de casă. Locul i s-a părut mai mare şi mai gol.

Băieţii din prăvălie, care-l pândeau, i-au ghicit gândurile, i le-au citit în ochii mari, în care năvălise întunericul.

— Du-te, jupâne, niţel prin oraş, îndrăzni să-l sfătuiască Tudor.

— Nu mă duc! se răsti negustorul şi se aşează la casă.

— Da’ nici n-ai mâncat, jupâne, i-a amintit celălalt băiat.

Fântânaru sta tăcut; nici băieţii n-au mai scos o vorbă.

În uşa prăvăliei a apărut Cârchiu. Peste ochiul scos avea o bandă de stofă neagră înnodată sub chipiu.

Nae a rămas cu gura căscată, băieţii la fel. Subcomisarul era însă vesel. Nici n-apucase să intre bine înăuntru şi gura îi turui a:

— Care va să zică, o păţirăm! Halal să ne fie! Eu am pierdut un ochi şi dumneata nevasta.

Celălalt nu ştiu ce să-i răspundă, a mormăit un „De”!

…

— Însă tot dumneata mai norocos. Neveste cât lumea, dar eu ochi – mai greu.

Negustorul n-avea chef de vorbă şi poliţaiul a priceput.

— Să bem ceva, de necaz, dom'le Nae, l-a îndemnat şi a comandat două şpriţuri. Da ce-am auzit? L-ai bătut pe artist de l-ai frânt. De ce, dom'le? E amestecat în fuga coanei Frumuşica?

Nae căuta să-şi aducă aminte. Ştia că băuse, ştia cu cine stătuse la masă, dar că-l bătuse pe Mitică Villan habar n? cca.

— Da' de unde, dom'le! în supărarea mea l-oi fi zgâlţâit niţel, da de bătut nici vorbă. Scorneala lumii!

— Aşa-i cum spune jupânul, domn şef. Nici nu l-a atins, i-au sărit repede în ajutor băieţii de prăvălie.

— Mă miram şi eu. Ce să ai dumneata cu artistu?! Las că-l întâlnesc eu şi chiar dacă l-ai înghesuit niţel, o să-i treacă. E doar băiat de-al nostru…

— N-aveţi decât să-l întrebaţi şi pe nea Gheorghe Puiaru, c-a fost de faţă, a mai zis Tudor.

Să schimbe vorba, să-i aducă aminte de cocoş; şi şiretlicul a prins.

— Pe nen-tu Puiaru să-l ferească Dumnezeu să dau ochii cu el. Să nu creadă c-a scăpat! Să se-nveţe minte să mai dreseze cocoşi! îi răspunse Cârchiu încruntat.

— Da, domn şef! Dumneavoastră sunteţi cu puterea-n mână, i-adevărat, dar ce-o să puteţi să-i faceţi, că el a tăiat cocoşul.

— O să vedem noi! încheie ameninţător vorba şi se întoarse spre negustor.

— Şi ce-ai de gând? Stai aşa şi nu faci nimic T Dă-o pe mâna poliţiei! Am auzit c-a fugit şi cu banii dumitale. Dă-o pe mâna noastră şi ţi-o aduc pachet.

Nae oftă adânc.

— Să mă mai gândesc, să mă sfătuiesc şi cu neamurile, să văd ce-o să zică şi ele…

— Mi-e că pân' te-oi hotărî o să-ţi pape bănişorii, şi

pe urmă, ia de unde nu-i!

— Da’ nu-i cine ştie ce sumă…

Nu voia să afle lumea cât era de bogat. După cum nu voia să se ştie că erau o parte din zestrea Frumuşichii. Grosul îl avea la bancă pe numele lui şi al ei.

— În definitiv, treaba dumitale. Eu venisem să-ţi dau un sfat, ca unu care cunosc legile.

— Mai treci zilele astea p-aici, îngână Fântânaru. Voia să scape de el. Nici nu se gândea să aibă de-a face cu poliţia.

Subcomisarul crezuse că, în sfârşit, sosise prilejul să pună mâna pe negustoriţă. I se păruse c-o are în palmă.

O şi vedea făcându-i ochi dulci, s-o scape. Dar planurile

I se năruiseră. A plecat abătut târându-şi sabia de trotuar.

— Ce s-amestecă domn şef?! Ce-l priveşte pe el?! se miră Tudor.

Nae Fântânaru nu l-a auzit; rămăsese cu ochii pe pereţi.

Lumea de pe cele trei străzi se culcase. Se mai vedeau numai luminile de la Frumuşica şi abureala din jurul felinarelor cu gaz aerian. Ardeau numai câteva; unele se stinseseră de mult, altele pâlpâiau. Trecuse şi vardistul de noapte, îi bocăniseră cizmele pe caldarâm. Nu se mai auzeau nici romanţele cântate în surdină sub balconul surorilor Buduretti, plecaseră şi liceenii.

Şi madam Gomba da să intre în casă, dar a simţit paşi repezi pe trotuar. După mers, şi-a dat seama că nu putea fi decât moaşa Târâianu şi a aşteptat-o.

— Bună seara, coana moşe! Ce mai faci?

— Bună seara, madam Gomba! Da mă scuzi, sunt grăbită, naşte Ionească, i-a răspuns trecându-i prin faţă, fără să se oprească.

— Care?

— A lui Ionescu, aprodu de la Justiţie, după Răsuri.

— Sărac femeie!

N-a apucat să mai zică altceva. Coana moaşă era

departe, dădea colţul. Când a trecut pe sub felinar i s-a văzut pălăria bâţâindu-se pe vârful capului.

Deodată s-au scornit câinii. Madam Gomba a căutat să pătrundă prin întunericul străzii, dar n-a zărit pe nimeni. Iar lătratul se sporea, se făcea mai tare. Până când, departe, dinspre Ghica Vodă, a străbătut cântec de armonică.

„Cine-o fi?!” se gândi.

S-a lămurit numai când au ajuns în bătaia luminii din galantar. N-a mai stat o clipă în uşă, a intrat repede în casă.

Cu Petrică Ţapu la mijloc, veneau călcând bălăbănit Niţă Şişu, Tingirică şi Spirea. Şi armonistul cânta fără-ncetare. Au intrat la Frumuşica. Când Nae Fântânaru i-a văzut, nu i-a mai căzut bine; şi-a dat seama că erau cu chef şi puşi pe scandal.

— Să vie un chil şi-un sifon! Da rece! Ca gheaţa! a comandat Niţă Şişu din uşă, încruntându-se la băieţii din prăvălie.

Tudor s-a uitat la jupână-su, nu ştia ce să facă. Negustorul a dat din cap, semn să-i servească.

Până să le aducă băutura, flăcăii s-au aşezat la masă, făcându-i loc şi armonistului între ei. Numai Spirea şi

Petrică Ţapu şi-au scos pălăriile; ceilalţi doi au rămas cu ele în cap. Erau tunşi ca-n palmă, fuseseră de curând închişi la Secţie pentru „bătaie şi tulburarea ordinii publice”.

Petrică Ţapu şi-a întins armonica. Melodia a pornit-o pe sunete ascuţite, lungite la nesfârşit; durerea aluneca sfâşietoare, tăia ca un cuţit în carne vie. Cânta şi Spirea, încerca să se ţină după armonică. Prietenii lui îl ascultau. Din când în când cântau şi ei, când melodia era mai dureroasă sau cuvintele mai aprige. Şi atunci, toţi trei, aveau în ochi sclipiri ca de oţel.

— Mai dă-ne un chil, băiete, dar mai rece! a poruncit Tingirică.

— Am vrea să-nchidem. E ora târzie şi…

— Ia mai lasă iordanele, jupâne! Sau poate banii

noştri nu merg la dumneata! i-a tăiat vorba Niţă Şişu, plin de ţâfnă şi cu vorba lată. îi purta pică mai de mult, de când Nae îl scosese din prăvălie cu forţa.

Negustorul s-a stăpânit, n-a zis nimic; se vedea însă că buza de jos îi tremura.

Deşi le-a mai adus de băut, flăcăii tot căutau râcă.

— Unde-i mă, negustoriţa? S-a topit şi v-a umflat şi lovelele. Halal de ea că n-a stat cu nişte fraieri ca voi! mârâi Tingirică uitându-se chiondorâş la băiatul din prăvălie.

Tudor nu l-a luat în seamă, şi-a căutat de lucru.

— Tăceţi ca peştii! V-a luat piuitul! i-a mai batjocorit. Şi n-ar fi contenit, dar Spirea l-a tras lângă el, i-a suflat ceva la ureche şi l-a potolit.

Armonistul se oprise să răsufle. Spirea adusese din nou vorba de Gina, le mărturisea c-o iubeşte şi le împărtăşea temerile ce-l rodeau.

— Amante câte vrei, şi toate nişte târfei a grăit, scârbit, Niţă Şişu.

— Păi taman tu vorbeşti aşa, care eşti căzut la Floarea, i-a trântit-o Tingirică.

Lui Şişu nu i-a venit bine; a strâns din fălci şi şi-a strâmbat gura.

Spirea s-a grăbit să-i liniştească. Avea chef să sembete, să vorbească mereu de Gina, simţea nevoia să nu rămână singur. Le-a propus să meargă în altă cânciumă, să se ducă la Grecu, pe Viitor. L-a chemat pe Tudor şi i-a cerut să le facă socoteala.

— E scump! s-a răstit Tingirică, când a auzit cât era de plată.

— Nu e scump, dom'le. Ăsta e preţul cu care vindem la toată lumea.

Celălalt băiat de prăvălie s-a apropiat şi el de masă. Nae Fântânaru n-a vrut să se amestece, a rămas la casă.

— Nu plătim niciun cinci! a hotărât Niţă Şişu, şi cei trei prieteni s-au sculat, au dat să plece. Tudor s-a repezit, a pus mâna în pieptul lui Spirea şi l-a ameninţat:

— Nu plecaţi d-aici până nu plătiţi!

— Vină-ţi în fire, mă puşti bătrân! Vrei să-ţi numeri dinţii pe jos? l-a ameninţat Tingirică.

Tudor nu se lăsa, îl ţinea bine pe Spirea. Tovarăşul lui l-apucase de haină pe Tingirică.

— Trebuie să plătiţi! se răstea şi el.

Niţă Şişu fierbea. Dârzenia băieţilor de prăvălie îl înfuriase mai tare. A băgat mâna în brâu şi cu o smucitură a scos şişul.

Numai cât au văzut lama cuţitului sclipind şi le-au dat drumul, s-au tras înapoi. Li se tăiase picioarele de frică.

— Mă băgaţi în belea! Vă dau maţele afară! a răcnit la ei cu ochii ieşiţi din orbite.

Tuci or şi celălalt băiat se uitau la negustor, nu ştiau ce să facă. Nae sta înţepenit la casă. Altă dată s-ar fi repezit ca o furtună. Nu-i era frică de revolver, dar de cuţit!… în viaţa lui încasase multe, dar şi mulţi scandalagii şi mardeiaşi ca Tingirică şi ca Şişu ieşiseră stâlciţi din cârciumă. Acum, parcă nu era în prăvălia lui. l-a măsurat doar, când plecau, a dat din cap, părea că zice: „Bine, bine! Ne mai întâlnim noi!”

Băieţii din prăvălie au rămas mofluzi, cu capu-n podea.

Când cei trei mardeiaşi au ajuns în dreptul maidanului, Spirea s-a oprit şi i-a cerut armonistului să cânte de dragoste. Petrică Ţapu a ales o romanţă duioasă. Niţă Şişu şi Tingirică ascultau şi oftau, cu capul pe umerii lui. Spirea privea prin întuneric spre căsuţa în care locuia Gina. A vrut s-o ia într-acolo, s-o cheme afară. Dar a stat pe gânduri. îi mai rămăsese o urmă de nădejde, a socotit că nu trebuie s-o supere mai tare.

— Du-te şi-o scoală, l-a îndemnat Şişu. Sau ţi-e frică de târşală cu nea Oancea? i-a mai spus, să-l zgândăre.

— Nu mi-e frică de nimeni pe lume! Da o iubesc. Mă doare când mă gândesc la ea. Uite aici mă doare, a arătat şi a dus mâna la inimă. Mă doare! Pă libertatea mea! se spovedea Spirea căznindu-se să plângă.

— Când eram ca tine, le puneam jos eu d-a sila. La niciuna nu eram căzut.

— N-o ştii p-asta, Şişule. Şucără fată, pă libertatea mea! O păpuşă! Îl ştiu şi pe şcolaru cu care se ţine. E puşt, da' e chipeş şi-nfipt, i-a luat apărarea Tingirică.

— Ce n-am încercat, nene Şişule, dar degeaba! se văita Spirea.

— Eşti şi tu o fleoarţă… Ca mine… Ca toţi… Da' o să ne treacă… când om fi în pământ, l-a limpezit Niţă Şişu apăsând pe fiecare cuvânt.

Lui Spirea îi apăruse în gând Mircea şi ura îi năpădea în suflet.

— Să mergem, nene! Hai la Grecu. Să plecăm d-aici. Că de nu, iese rău!

Apoi l-a luat pe armonist lângă el.

— Petrică, să-mi zici cântecu meu de inimă rea… aşa cum ştii tu… să-mi scoţi zădufu din inimă.

Şi l-a îmbrăţişat, l-a sărutat pe amândoi obrajii.

Au plecat cu armonistul între ei. Intrau în strada Viitorului şi tot se mai auzea vocea lui Spirea, care cânta, sfârşit:

Azi e zi de sărbătoare, *Toată lumea la plimbare*, *Fane-al mamii*, *Fane*.

Numai Fane la-nchisoare, *Cu lanţurile de picioare*, *Fane-al mamii*, *Fane*.

Locatarii din strada Maidanului abia se sculaseră. Femeile erau la bucătărie, aţâţau focul pentru ceaiul de dimineaţă. Deodată s-a auzit un ţipăt de-a lungul drumului.

— Săriţi! Săriţi!

Din mijlocul străzii, numai în capod şi cu părul vâlvoi, moaşa Târâianu ţipa cât o ţinea gura:

— Săriţi! Mi-a luat căţeluşa din curte. Săriţi!

Hingherii prinseseră şi javra ei. Picaseră la o oră bine aleasă. Primii câini, din capul străzii, îi luaseră ca din oală; îi găsiseră dormind la soare, întinşi pe lângă garduri. Dacă ar fi venit mai târziu, prada n-ar fi fost atât de bogată. Oamenii aflaţi pe afară ar fi luat potăile la goană, s-ar fi iscat vâlvă mare. Şi mulţi ar fi scăpat.

La ţipetele moaşei toată lumea a dat fuga în stradă. Unii bărbaţi ieşiseră numai în pantaloni, alţii în cămaşă şi-

n izmene. Odată cu ei se repezise şi toată puzderia de copii. Se înfiinţase şi madam Gomba în uşă, familia Buduretti se îngrămădise în balcon.

Numai Irina rămăsese în casă; trăsese puţin perdeaua la o parte şi privea somnoroasă.

— Săriţi! ţipa de zor moaşa Târâianu, ţinând cu amândouă mâinile hăţurile cailor înhămaţi la duba hingherească.

Duba era o cutie mare de tablă, pusă pe patru roţi şi trasă de doi cai. Hingherii mergeau tiptil înaintea ei, la vreo treizeci de paşi, cu şbilţul în mână, o prăjină în capul căreia se afla un laţ de sârmă. Când laţul era pe după gâtul câinelui, hingherul trăgea cu putere de prăjină, cu amândouă mâinile, ridicând-o în sus, cu câine cu tot. Şi aşa, pe sus, zvârcolindu-se de moarte, îl băga prin gaura de deasupra, pe care vizitiul o deschidea numai când unul din tovarăşii lui venea cu Azorică ori cu Grivei spânzurat în şbilţ.

Vizitiul a vrut să dea bice cailor, dar nea Gheorghe Puiaru, dintr-un salt, a fost lângă el pe capră, a şi pus mâna pe hăţuri. îi fusese şi uşor să sară; era desculţ şi numai în cămaşă şi-n izmene. Lumea a prins curaj, a dat năvală spre dubă. Văzându-se în primejdie, hingherii s-au strâns în fugă.

— Dă-te jos! a strigat unul dintre ei la nea Gheorghe şi l-a ameninţat cu şbilţul.

Tudor, băiatul din prăvălia Frumuşichu, care s-a ţinut pe aproape, s-a repezit la el şi l-a ameninţat:

— Să nu cumva să dai! Şi scoate căţeaua coanei moaşe! I-ai luat-o din curte!

Între timp sosiseră într-un suflet şi locatarii din capul străzii; băgaseră de seamă că le luaseră câinii. Ieşise afară şi coana Frosa, cu bărbatul lângă ea, venise şi Titi Cornea şi după el şi Gică Vulescu.

Hingherul n-a avut de lucru şi l-a plesnit pe Tudor cu şbilţul peste umăr. Atât a trebuit! Toată strada a tăbărât pe ei. Gât ai clipi au fost prinşi ca într-un vârtej. Pumnii curgeau din toate, părţile, femeile îi trăgeau de păr. Cele

care n-ajungeau îi întindeau de haine sau îi ciupeau de unde apucau.

Coana Frosa îşi scosese un papuc şi se avântase cu el în mină. Soţul ei, domnul Paraschivescu, se repezise şi el; în învălmăşeală îi zburase panamaua din cap. Radu camionaru îl plesnea cu biciul pe cel de pe capră. Îngrozit, hingherul nu mai simţea loviturile, se uita încotro să fugă. Copiii tăbărâseră pe dubă şi dădeau cu pietroaie şi cu pumnii în ea.

Titi Cornea apucase de un capăt al uşilor de la spate şi trăgea de el cât putea. Când se opintea mai cu temei, a dat cu ochii de Irina. îl privea prin muchia de lumină. Ca să-i arate că la el se uită, a tras mai mult perdeaua în lături. Acum, o vedea bine: înaltă şi cu trupu-n pârg, ca de fată mare; cămaşa de noapte îi sta agăţată de sâni.

Dar Lina spălătoreasă a fost mai isteaţă ca Titi. În timp ce învălmăşeala era în toi, a alergat până-n casă şi a venit cu o toporişcă. Când a dat de două ori cu ea, lacătul de la uşi, cu belciuge cu tot, a sărit cât colo şi hurdubaia s-a deschis ca de la sine. Înăuntru, vreo douăzeci de câini de toate neamurile şi mărimile, tremurând de frică, se înghesuiseră către fund. Văzând uşile deschise au năvălit afară.

— Huoo! Huoo! îi huiduia lumea, să-i gonească cât mai departe.

Nu mai era nevoie de îndemnul oamenilor, alergau de le sfârâiau picioarele.

Doi dintre hingheri scăpaseră cu fuga: vizitiul şi unul mai costeliv. Ceilalţi doi au fost bătuţi măr şi s-au ales şi cu hainele făcute praf. Noroc că n-avuseseră mare lucru pe ei. Înfricoşaţi, s-au urcat pe capră şi au pornit-o în goană cu duba spartă.

— Să vă păziţi! ţipa nea Radu camionarul după ei arătându-le biciul…

Către vremea prânzului, iar s-au scornit femeile. Ca luate de spaimă arătau. Alergau de la una la alta, îşi împărtăşeau vestea, minunându-se, iar pe undeva, pe dedesubt, prea bine nu le părea. Tot gelozind-o în gând,

aşteptau pe la garduri s-o audă.

— Uite-o! Iese, soro! Uite-o!

Ea era. Maria, fata a mai mare a ţaţei Constandina şi a tramvaistului. Pe la sfârşitul iernii trecute ieşise un zvon. C-ar fi fugit d-acasă. Şi zvonul se adeverise. Lumea îşi făcuse fel de fel de închipuiri. Până o uitase.

Păşea grăbit, sub umbreluţă, să n-o bată soarele. Când a ajuns în grădiniţa casei, s-a oprit cu privirea în florile de sub corcoduş.

— Părăluţe, Mario. C-am strâns seminţe astă-vară, o lămurea mama ei stând sfioasă alături.

Le cunoştea la fel de bine. C-un an în urmă rupea câte un fir şi-l punea în păr când o trimiteau ai ei la Frumuşica, să cumpere cafea d-un ban. Şi-a adus aminte şi a zâmbit; a desprins un boboc, l-a păstrat în mâna înmănuşată. La poartă s-a oprit din nou. Se uita de-a lungul străzii şi prin curţile vecinilor; iar gândurile îi fugeau înapoi.

„Uite şi casa în care stă Alexandru. Ce-o mai fi făcând? M-o fi uitat? Ce bine valsa! Şi ce gură frumoasă avea!…”

Dar trebuia să plece. Avea atâtea de făcut! Numai la croitoreasă două probe. Când să-şi ia rămas bun, n-a ştiut ce să facă. Muscalul aştepta cu capul descoperit; mamă-sa cu picioarele goale, în papuci. Încurcată, i-a sărutat mâna şi s-a urcat în trăsură.

Când a trecut în strada Teilor, a dat poruncă birjarului să treacă prin faţa bisericii Tirchileşti, unde şi-a făcut trei cruci mari, să-i mulţumească lui Dumnezeu c-o ajutase.

Pe la sărbătorile Crăciunului ce trecuse, tot îi ieşea în drum un domn, cobora repede din trăsură cum o vedea. Nu mai era tânăr, mai mult a flăcău tomnatic arăta. Dar bucşit de bogat, dintr-o uitătură înţelegeai. „Numai blana de pe el face o avere” – se pomenise zicând Maria.

Azi aşa, mâine altfel, până la urmă a scos-o din minţi. Şi a fugit cu el. Dar cu cât zilele treceau, cu atât se prindea mai mult de ea. C-avea Maria mersul mândru, ca

de englezoaică frumoasă, şi sângele iute, aprins în soarele de pe maidane. Spuneau unii, iar de la ei a trecut la femeile din vecini şi la altele, că îi căra la bijuterii şi la bănet de se speriase şi neamurile. Numai ea nu se speria, c-avea pofta săracului.

Acum, că se chibzuise bine de tot, venise să-şi ceară iertare de la părinţi. Dacă a văzut muscalul afară, cum era să n-o ierte ţaţa Constandina?

Irina şi Titi erau vecini. Pe o bucată de curte îi despărţea doar un gard. Până mai în urmă cu un an, când se întâlneau, ea îi răspundea la salut, ca unui elev de liceu. Dar Titi crescuse şi încă repede. Se făcuse băiat mare, bun de armată. De la o vreme îi făcea plăcere să-l vadă. Poate îi plăcea roşeaţa din obrajii lui curaţi ca porţelanul, sau poate, unde se lăţise în umeri, de nu-l mai încăpea vestonul de şcoală.

„Domnişoara" se şi plictisea de moarte. Cu o zi înainte, la ora obişnuită, trăsura trăsese în faţa curţii, dar goală. Muscalul îi adusese o scrisoare prin care Grecu o ruga să-l ierte că nu poate veni, având treburi ce nu puteau fi amânate. Pe lângă scrisoare, îi lăsase un buchet de flori şi o cutie mare de bomboane.

Ca să treacă timpul ieşise afară în curte. Stând întinsă pe bancă, şi-a simţit vecinul venind în grădiniţă să-şi facă lecţiile. I se părea că-l şi vede la masă citind. S-a sculat şi s-a apropiat de gard. Asculta atentă, auzea pietrişul trosnind sub picioarele lui. Ar fi vrut să-l cântărească mai bine, în ascuns; s-a uitat după o crăpătură, după un ochi, dar n-a găsit. Gardul era înalt şi bine încheiat. Inima o îndemna la mai mult. Se chibzuia ce să născocească.

I-a trecut prin cap să-l invite la ea, dar imediat s-a răzgândit. îi venise în minte alt plan. A chemat-o pe Veta şi i-a spus:

— Du-te alături, la domnişorul Titi, şi roagă-l să-mi împrumute o carte. Şi să-i spui să nu se supere.

Servitoarea s-a întors îndată, i-a adus vorbă că domnişorul plecase s-o caute şi că va veni el însuşi cu ea.

Irina era într-o rochiţă subţire şi-n papuci de mătase roz. A intrat grăbită în dormitor, se pregătea să se schimbe. S-a văzut însă în oglindă şi s-a oprit. Aşa cum era îmbrăcată, arăta foarte tânără. „Parcă nici douăzeci de ani n-aş avea”, s-a complimentat încântată de ea, cu surâsul pe buze; şi-a aranjat doar părul şi s-a înapoiat în grădiniţă.

Titi zăbovea. Se căznea să-şi facă bruma de cărare, dar părul Tunis scurt nu se culca în lături, cu toate că-l apăsa cu peria şi-l udase bine. După un timp, a venit ţinând în mână două cărţi: *Bel Ami* şi *Viaţa amoroasă a celebrei curtezane Ninon de Lanclos*. Irina i-a mulţumit, le-a păstrat pe amândouă, deşi pe prima o citise, şi l-a poftit pe bancă. Apoi s-a aşezat şi ea alături.

— Cum să-ţi spun? Până mai ieri erai un copil. Acum trebuie să-ţi zic domnule.

— Să-mi spuneţi Titi, a răspuns liceanul, cu ochii în pompoanele de la papuci.

— Atunci zi-mi şi dumneata pe nume. Nu vrei să fim prieteni? Să vii din când în când să mă vezi?

Titi s-a emoţionat. Broboane de apă, mici cât vârful de ac, îi apăruseră printre tuleiele mustăţii. Vecina l-a simţit şi s-a bucurat.

Fără să-i fi dat poruncă stăpână-sa, Veta le-a adus dulceaţă, iar linguriţa mai plină i-a servit-o lui. După ce au băut şi apă, să-l pună mai la largul lui, Irina l-a întrebat în ce clasă este, cum o duce cu şcoala. El i-a povestit că în curând tenmină a şaptea şi că vrea să se facă doctor, s-a plâns de câţiva profesori care-i făceau mizerii şi a mai minţit zicând că nu-i ameninţat la nicio materie. Nu i-a spus nici că era repetent. Ea asculta atentă, luând parte la necazurile şi laudele lui. După vreo jumătate de oră, Titi s-a ridicat de pe bancă şi, pregătindu-se de plecare, s-a scuzat spunând că are de învăţat.

— Cum o să termin cărţile, o să bat în gard să-mi dai altele, a ţinut să-i amintească vecina, când ajunseseră lângă poartă; şi s-a uitat la el galeş.

— Aştept cu plăcere… Irino, s-a încumetat liceanul.

Simţise de unde bătea vântul şi prinsese curaj.

După ce toată dandanaua cu hingherii se sfârşise, coana Frosa îşi făcuse mâna streaşină, să se apere de soare, şi trecuse drumul la sora ei. A găsit-o în pat, citind.

— Ce zici, dragă!? L-ai văzut pe Paraschivescu? N-a avut de lucru şi şi-a stricat panamaua.

— De, dragă! S-a luat şi el după tine, a învinuit-o irina, cu mustrare în glas.

Coana Frosa a întors-o repede.

— Ce citeai?

— Un roman. L-am împrumutat de la Titi.

Simţea nevoia să vorbească de el. Numai cu Veta, care o prinsese suită pe scaun şi uitându-se în grădiniţa lui, mai schimbase un cuvânt-două.

— Coniţă! Da frumos s-a făcut domnişoru Titi! îi spusese odată, văzând-o căzută pe gânduri.

— Ei! Ţi se pare ţie, răspunsese prefăcută.

— Domnişorul Titi se cam uită lung în curte ia noi, mai zisese altă dată.

— I-o fi plăcând grădiniţa noastră.

— Să nu-i placă altceva, coniţă, se temuse Veta râzând şiret.

Văzând că soră-sa nu zice nimic, Irina a adus din nou vorba de el.

— S-a făcut mare şi frumuşel.

— E! Un mucos.

Coanei Frosa nu-i da nimic prin minte. O chemase pe Veta şi-i spusese să pună de cafea. Irina se făcea că citeşte, zâmbea în carte şi, cum le-a adus cafelele, s-a grăbit s-o bea; apoi a pus ceaşca cu gura-n jos, pe farfurioară, şi aştepta cu nerăbdare să se usuce zaţul. Cealaltă sorbea tacticos. Între două sorbituri se opri tresărind, ca şi cum dibuise ce urmărea.

— *À-propos*! a zis. Ai mai auzit ceva de Frumuşica?

— Nu! i-a tăiat-o scurt Irina, de frică să nu înceapă povestea de la cap.

Dar coana Frosa nu s-a lăsat.

— E tot cum spuneam eu! Acum papă bănişorii, dar când i-o termina, atunci să vedem ce o să se facă!

Soră-sa s-a făcut că n-aude, a întors o pagină de la carte. Între timp, zaţul se uscase. Coana Frosa s-a aşezat mai bine pe scaun, a luat ceaşca şi s-a uitat mai întâi pe buza ei, de jur-împrejur. Pe urmă şi-a băgat ochii în ea şi, pe măsură ce totul i se arăta neted ca în palmă, dădea mai tare din cap, se minuna.

— Ptiu, Irino! Să mai zici aşa şi aşa! Uite cum se potriveşte de bine scrisoarea care ţi-a trimis-o, uite câtă lume aplaudă… Cade-n lume, dragă! Şi tu care credeai că-s minciuni, că l-o fi oprit scorpia bătrână şi nu l-o fi lăsat să plece. Uită-te şi tu…

Şi i-a pus ceaşca sub ochi, iar cu capătul unui chibrit îi arăta:

— Vezi aici, în jurul cozii? Uite-l… leit el… Uite şi lumea.

Ca s-o convingă, i-a spus că rareori i s-a întâmplat să vadă o ceaşcă atât de frumoasă şi de clară şi că de nu se va întâmpla întocmai, n-o să mai ghicească câte zile o mai trăi.

— Cade-n lume, Irino! a mai zis o dată uitându-se în zaţ.

— Bine, dragă, bine! Dar altceva nu mai cade?

Se gândea la Titi.

Câteva zile în şir îl pândise Spirea pe nea Oancea, tatăl Ginei, îi aţinea calea la întors acasă. Într-una din seri l-a văzut venind. A aşteptat până a ajuns în dreptul lui şi, după ce i-a dat bună seara, i-a spus:

— Aş avea o vorbă cu dumneata, nene Oanceo. Da bei un vin? Fac cinste.

— Mănânci, calule, orz?…

L-a dus la Grecu, pe Viitor, s-au aşezat în fundul prăvăliei.

— Cred că ştii de ce e vorba, a început-o Spirea.

— Bănui, dar nu sunt sigur.

Ştia însă ce-l durea pe flăcău.

— Vreau să te fac socru mare.

În serile în care îl aşteptase chibzuise mult, îşi făcuse un plan după care să-i vorbească. Se hotărâse să-l

măgulească, să-i promită marea cu sarea. Dar, nici nea Oancea nu voia să-şi spună cuvântul prea repede.

— Păi nu e fata mea, mă băieţaş. E fata răposatei, cu unu din Ploieşti. Ăla e ta-su adevărat. Da' nu s-a mai auzit nimic de el chiar după ce s-a prăpădit biata mă-sa, Dumnezeu s-o ierte… Şi a vărsat pe jos câteva picături de vin. I-o fi sete, săraca, pe-acolo pe unde o fi, a zis plângând-o, iar în ochi i s-a arătat o dâră tristă.

— Ce facem, nene? Mi-o dai? l-a luat din scurt Spirea, uitând repede ce chibzuise.

— Da' nu-i prea crudă, mă Spireo? Este ea trupeşte, dă-i mică de ani, sărăcuţa.

Băiatului i-a venit în minte Gina, a văzut-o fugind pe maidan, mlădioasă ca o trestie, şuie la trup; l-a văzut şi pe Mircea ieşind de la ea, noaptea târziu. Şezuse la pândă ascuns în bălării.

— E taman bună, nene Oanceo.

— Ce să-ţi spun?! Nu ştiu nici eu ce să zic. Dar faci nuntă? Pui pirostriile?

— La început fără cununie, pân-oi strânge ceva bani şi cu ce mi-o da şi tata… O lună, două… Mă jur! Pă libertatea mea!

— De, flăcăule! S-o întrebăm şi pe fată.

Cu o mână i-ar fi dat-o şi cu două nu.

Spirea a înţeles că se lasă greu. S-a ţinut însă, nu s-a mai abătut de la planul ce-şi făcuse. I-a jurat că o iubeşte, că va fi bărbat de treabă, că Gina n-o să ducă nicio lipsă şi dacă o să-i vină greu singur, n-are decât să se mute cu ei, la părinţii lui.

— De, nene Oanceo, azi-mâine te ajung bătrâneţile, şi e bine să ai şi dumneata un locşor unde să pui capul, i-a mai înşirat băiatul arătându-se grijuliu.

— Aşa e, mă Spireo. Ai dreptate; şi văd că eşti băiat bun. Eşti tu cam iute, dar o să te potoleşti. Mi-a vorbit şi Marinica, ea te-o fi cunosdind mai bine…

Flăcăului i-a venit apă la moară, a comandat încă o jumătate de vin şi un sifon, şi i-a îndrugat şi alte bucurii ce-l aşteptau dacă-i dă fata.

— Pe urmă, nene Oanceo, nu vreau să-ţi spui, da dumneata ştii. Tata, pe lângă casele în care stăm, mai are şi un loc în Tei, pă colţ, başca dă căruţă şi patru cai; şi eu sunt singurul copil… Şi dacă vreau, oricând pot s-o iau pe fata lui Şontroacă. Are bani grubă şi-o vrea şi mama. Pe când Gina? Săracă lipită! Dar ţiu eu la dumneata, nene, d-aia, nu de altceva… Pă libertatea mea!

— Bine, mă flăcăiaş. Vino duminică după timpul prânzului, a încheiat vorba butarul, după ce băuse ultimul paha<r.

Spirea l-a dus până la colţul străzii. Acolo l-a lăsat. N-a vrut să-i vadă lumea împreună; ar fi dat de bănuit şi lumea e rea. Tatăl fetei s-a oprit la Frumuşica unde a cerut un sfert de vin şi s-a aşezat la o masă. Aştepta să pice vreun vecin, un prieten, voia să întrebe şi pe altul ce să facă, să se sfătuiască. În prăvălie nu intra niciun cunoscut. A stat ce-a stat, şi a pornit-o spre maidan, la cocioaba lui.

Gina era la măsuţă, cu o carte şi un caiet în faţă. Apropiindu-se de ea a văzut cum mâna care ţinea creionul mergea uşor pe hârtie, făcea nişte semne pe care el niciodată nu le înţelesese. Uitându-se cum scria, a rămas cu privirea pe mâinile ei.

„Ce frumoase sunt! Şi luminoase ca ale mamă-sii”. S-a uitat mai bine, i-a cercetat trăsăturile feţei, l-a adus şi pe Spirea alături. mu-i de ea” şi-a zis. E drept, nu-şi spusese ultimul cuvânt, dar îl chemase acasă.

— Gino, tu ai vrea să te măriţi?

— Nu, tată, nu acum, i-a răspuns, continuând să scrie lecţia.

— Bine faci, draga tatii.

Scăpase de chin, s-a bucurat. A plecat, păşind uşor, cu teamă să n-o stingherească. Se ducea să se culce. Trecuse un timp şi n-adormise. Şedea cu ochii deschişi, se tot răsucea, nu-şi găsea locul în pat. Iar Spirea parcă se agăţase de gâtul lui. Şi, deodată, şi-a văzut nevasta; i-a apărut tristă, ca în ziua când o luase la el cu Gina în braţe.

Naică şi Turei s-au găsit la o margine a maidanului, lângă calcanul casei domnului Măgureanu. Stăteau în

apropierea zidului, nu îndrăzneau să păşească în inima lui. I-ar fi răsturnat ceilalţi copii mai mari, în iureşul jocului.

Năică şi Turei se cunoşteau de mult; din prima zi când fuseseră în stare să plece singuri din curţile părinţilor şi amândoi ajunseseră pe maidan.

Turei era blond, cu un năsuc cât o bilă, cu ochii albaştri şi mici ca două puncte. Şi era plin de pistrui până-n creştetul capului. Ca să nu-i fie cald, mamă-sa îl tunsese ca-n palmă.

Năică umbla desculţ, ca şi prietenul lut, Turei Avea însă pantalonii făcuţi praf în tur. Noroc că era botos, de-ţi venea tot să-l săruţi şi se ţinea bine pe nişte picioruşe scurte şi grase. În cap îi luceau doi ochi negri, ca smoala.

— Joci bile? l-a întrebat Năică pe Turei.

— Joc.

— Câte ai?

— Zece.

— Arată-mi, a cerut Năică.

— Uite.

Şi Turei a scos din buzunarul pantalonului câteva bile colorate. Le ţinea în fundul palmei, mică cât o coaje de nucă. Cu degetele de la cealaltă mână a început să numere.

— Una… două… şase… zece!

Când Turei număra, Năică era numai ochi.

— Dar tu câte ai? a vrut să ştie şi Turei.

— Tot zece.

Dar Năkă n-a făcut dovada.

— Ce jucăm?

— Tot „rontul”, a hotărât Năică.

Turei a luat o piatră şi a zgâriat un ront pe pământ. Nu s-a mulţumit; nu-l scosese rotund. A zgâriat altul, alături. Nici al doilea nu era ca la carte, dar a zis: „Gataaa!” Năică trăsese vama: o linie strâmbă; lui i s-a părut dreaptă şi a zis şi el: „Gata vama!” Au pus fiecare câte două bile în cerc. Cu una, ceva mai mare, numită buhoi, dădeau pe rând, de la vamă. Buhoiul trebuia să meargă de-a dura, să izbească bilele puse în mijlocul

ţarcului, şi din puterea cu care le lovea, să le facă vânt Câte scoteai afară, atâtea câştigai. Dar, niciunul nu nimerea deloc ţinta. Vama încă n-o treceau; se pândeau unul pe altul. Uitau când le era rândul şi se certau.

— E rândul meu!

— Ba al meu!

Şi dădeau amândoi, în acelaşi timp.

Când fugeau după buhoi, arătau ca doi ursuleţi.

Erau în toiul jocului. Grivei, câinele perceptorului, venea pe lângă calcanul casei, cu capul în pământ. Ajuns în dreptul rontului cu bile s-a oprit cu picioarele din spate chiar în mijlocul lui.

— Marşşş! Marşşş! a ţipat Năică.

— Huoo! Huoo! îl huiduia Turei.

Grivei nu clintea. Privea cu ochii şterşi printre droaia de copii. Au mai ţipat o dată amândoi la el, dar, văzând că nu pleacă, s-au dus şi l-au împins cu mâinile. Degeaba! Nici nu i-a luat în seamă. Atunci au început să dea cu palmele şi pumnii în el. Bondoci şi goi cum erau, arătau ca Remus şi Romulus sculaţi în picioare şi tăbărâţi cu pumnii pe lupoaică.

Ceva mai departe, Gina se juca într-un grup de fete, dar cum avea o clipă de răgaz se uita la ei. Când înţelesese că Grivei le stricase jocul, pufnise în râs. Dar nici să rabde n-a mai fost în stare. A venit, pe furiş, pe la spatele lui Năică şi i-a acoperit ochii cu palmele.

— Ghici, cine e?

Ca să n-o recunoască, îşi schimbase vocea şi în acelaşi timp îi făcuse semn lui Turei să tacă.

— Maria, a zis puştiul, după ce s-a făcut că se gândeşte.

— N-ai ghicit. Dacă ghiceşti, îţi cumpăr bomboane.

— Gina! Gina! a strigat, râzând din toată inima.

Era bucuros că o păcălise.

Fata l-a luat în braţe şi i-a umplut de sărutări toată faţa bucălată. Apoi, încântată, a plecat cu amândoi de mână spre Frumuşica.

— De care bomboane să-ţi cumpăr, Năică?

— De toate.

— Turei, tu de care vrei?

— Ca lu’ Năică, i-a cerut, de frică să nu se păcălească.

Degeaba şedea negustorul de dimineaţă până noaptea în prăvălie. De niciun folos nu era că da vinul cel mai bun din pivniţă, pe care altă dată nu-l servea decât pe sprânceană. Cu fiecare zi trecută, deverul se făcea tot mai mic. Odată cu fuga Frumuşichii, plecaseră cei mai buni clienţi. Parcă se vorbiseră. Se mai oprea din când în când un trecător, veneau femeile să cumpere d-ale băcăniei şi copiii la bomboane. Dar nu de aici ieşea câştigul. Nu se mai aşterneau pe petrecere Tase Vulescu, nici domnul Măgureanu de la Poştă; îl ocoleau nea Gheorghe Puiaru, domnul Duţulescu, şi toţi cei ce fuseseră de faţă când Nae îl bătuse pe artist. Nici rugăminţile lui Tudor, ce se făcea că din întâmplare le ieşea înainte, nu-i îndupleca.

După artist tânjea mai cu seamă băiatul. Gâte lucruri frumoase nu-i povestise! Călătoria lui pe mare până la Constantinopol şi despre oraşele şi aşezările romanilor din Transilvania. îi împrumuta şi cărţi pe care le citea pe nerăsuflate înainte de culcare sau le ţinea ascunse printre mărfuri şi cum clienţii îi lăsau o fărâmă de răgaz, ciupea câte o pagină-două, pe furiş. Tot de la el avea în dar *o călătorie în jurul lumii* şi *Gulliver în ţara piticilor*. „Ce om bun şi vesel! Niciodată supărat. Nici când se ştia lefter, fără o leţcaie în buzunar. Şi ce frumos vorbea cu toată lumea, chiar când era băut”, îşi amintea Tudor. De aceea şi el îi servea paharele mai pline, îi da marfa pe alese şi cu bătaie la cântar.

Cei mai mulţi dintre foştii clienţi se duceau la Amărâtu, pe Răsuri. Nu le plăcea însă. Alta era calitatea băuturii, prea drămuia marfa şi prea era sfrijit şi ursuz cârciumarul. Dar şi la Frumuşica lucrurile se schimbaseră. Rămăsese negustorul cu ochi suri, posac şi mai sanchiu acum. Negustoriţa luase cu ea toată voia bună.

— Auzi! Să bată un client! Şi ce client! Ultima para o lăsa la el în prăvălie! Aşa ceva n-am mai auzit! povestea

supărat domnul Măgureanu celor cu care bea la Amărâtu.

— Şi pentru ce, dom'le?! Pentru că i-a fugit lui nevasta. Parc-ar fi fost obligat artistu să i-o păzească, i-a ţinut isonul unul din comeseni.

Şi Frumuşica le-a apărut în gând: năltuţă, subţirică în talie, cu gropiţe în obraz şi cu ochii roată.

— Frumoasă femeie! s-a trezit zicând domnul Tase Vulescu.

Nea Oancea şi Gina mâncau când a apărut Spirea. Era spilcuit ca un ginere şi în mână ţinea o sticlă de vin.

Butarului i-a rămas dumicatul în gât. Uitase de el. Încurcat, l-a poftit să stea pe pat. Fata l-a măsurat de sus până jos. Flăcăul a înţeles cum e primit, dar nu şi-a pierdut curajul. Avusese grijă să-l întărească la cârciumă. A scos ţigările din buzunar – îşi cumpărase un pachet de „Dame" –, obişnuit, fuma ţigări făcute cu mâna şi, trăgând dopul de la sticlă, le-a spus:

— V-am găsit bine. Taman la masă. Să bem un pahar.

— Da' nu trebuia să te dai de cheltuială, măi Spireo, l-a dojenit gazda.

— Vai de mine! Nimica toată. Şi o să bea şi Gina cu noi, că… acu e fată mare.

Ultimele cuvinte le-a rostit rar, apăsat, să fie cu două înţelesuri. Gina a vrut să-i prindă privirea. El a simţit şi s-a ferit; turna vin şi se uita în pahare. Ea nu i-a spus ¡nimic, dar a dat să plece.

— Ce? Pleci?! a întrebat-o aiurit.

Apoi s-a întors, încruntat, la butar.

— Nu i-ai vorbit?! Eu am venit după răspuns, cuna ne-a fost vorba.

— Păi, m-am gândit că-i mai bine să vorbim în trei. Să-i spui şi ei de faţă cu mine ce mi-ai spus mie şi dacă o vrea şi ea, treabă bună!

— Biine! a mârâit flăcăul şi supărarea i s-a arătat mai tare pe faţă.

— N-avem nimic de vorbit, tată. Ştie de mult că rfu vreau să mă mărit cu el, i-a spus Gina, limpede, să nu rămână nici umbră de îndoială.

Spirea venise hotărât s-o ia cu vorbă bună, să-i intre în voie. Îşi călcase pe suflet. Răspunsul lui nea Oancea şi dârzenia fetei i-au întunecat însă mintea. A lăsat drumul pe care-şi pusese în gând să meargă şi, ca totdeauna, nesocotit la mânie, a ameninţat-o:

— Gândeşte-te bine! Poate nea Oancea habar n-are de ce ştiu eu!

— Ce ştii? Spune! i s-a împotrivit cu curaj.

— Că te ţii cu Mircea, cu şcolaru-ăla blond, şi că nu ieşi toată noaptea din bălării!

Îşi pierduse de tot cumpătul, îi năpădiseră în minte şi vorbele mamei lui. „E o sărăcie! Te-ai găsit tu să-i iei lu' Oancea beleaua din casă! Şi n-ai văzut cum îi joacă ochii-n cap? Am auzit că de mică are amanţi! De! Copil din flori! O pacoste, mă băiete!"

A înşirat tot ce ştia, tot ce văzuse. S-a uitat apoi la nea Oancea, bănuise c-o să-l vadă în toate stările, când va afla că fata lui nu mai era cuminte.

Gina nu crezuse că un altul s-ar putea amesteca în viaţa ei. Sta cu Mircea noaptea în bălării fiindcă în braţele lui se simţea fericită. Era pentru prima oară când i se spunea că făcuse o faptă urâtă. Pâra lui Spirea venise pe neaşteptate, o surprinsese. Şi-a pierdut curajul, a căutat scăpare la nea Oancea.

Da, tată… Mi-e drag! Şi el mă iubeşte… Mă ţin cu el, s-a spovedit, pierdută.

Butarul privea la ea cu ochi blânzi. Flăcăul s-a convins că nu-i de partea lui şi, ca să-i facă inima rea, a mai zis:

— Păi da! Eşti bună acum, dar cum o termina şcoala o să-şi ia valea. Poate chiar mai-nainte, când oi fi cu burta la gură!

Crescută pe maidan, Gina ştia să-şi apere dragostea. Spirea o lovise în ceea ce avea mai scump. Mircea era Dumnezeul ei. Prin el trăia o viaţă pe care nu o înţelegea bine, o viaţă de vise, şi celălalt încerca s-o întunece când visul era mai frumos. Scoasă din fire s-a repezit la el ţipând:

— Să nu mai spui un cuvânt de el! Nu meriţi nici să-i stai în faţă! Tu eşti o haimana, la fel ca toţi prietenii tăi. Voi vă bateţi nevestele, le puneţi să muncească şi voi trândăviţi! Le luaţi cu voi în cârciumă să râdeţi de ele! Voi n-aveţi inimă!

Spirea s-a încruntat mai tare. Nu ştia ce să facă. Dacă ar fi fost singură, ar fi stâlcit-o în bătaie. S-a uitat pizmaş la ea şi i-a răspuns tărăgănat.

— O să te văd eu când oi fi cu copilu-n braţe! Tot aşa o să te răţoieşti?

Dar fetei nu-i mai era teamă. Văzuse că nea Oancea nu vrea s-o dea după el. L-a măsurat cu dispreţ şi i-a spus-o verde, fără înconjur:

— Crezi că mă sperii? Nici nu ştii ce mult aş vrea să am un copil cu el. Dac-o să mă lase, am să muncesc, o să-l cresc singură, dar cu unul ca tine n-am să mă mărit niciodată!

Apoi a ieşit afară pe maidan.

Spirea încremenise. Vânăt la faţă, a luat paharul, l-a umplut şi l-a băut până la fund. Apoi, dând a rău din cap, a zis, cu scârbă:

— E o târfă! O să umple spitalu!

Tatăl fetei nu scosese o vorbă; se uitase pe prispă, prin uşa rămasă deschisă. Auzindu-l, s-a aprins, simţea cum îi zvâcnesc tâmplele; dar s-a stăpânit. L-a întrebat liniştit, cu glas domol, ca pe un copil:

— Dacă-i aşa, de ce vrei s-o iei?

— Îmi făceam o ambiţie. Pă libertatea mea! Dar acum m-am lecuit.

— Eu credeam c-o iubeşti, că te-a lovit dragostea ca pe orice tânăr. Şi parcă-mi părea rău de tine. D-aia am tăcut. Dar dacă-i aşa, du-te! Pleacă repede, băieţaş! Ia-ţi şi vinul şi du-te sănătos! Că de nu, fac eu o nuntă cu tine de se duce pomina-n tot Tirchileştiul!

Şi, ameninţător, s-a sculat în picioare. Numai cu pieptul umpluse jumătate din odăiţă.

Spirea a plecat trântind uşa, înjurând printre dinţi. Nea Oancea s-a făcut că nu-l aude. Ca să-i mai treacă

necazul a ieşit pe prispă de unde se uita după Gina. A zărit-o alergând, într-un grup de fete.

„Isteţ copil! Păcat că nu-i al meu!” şi-a zis cu tristeţe.

Ch ea în gând, a pornit-o agale, are Frumuşica.

De la Gina, Spirea a plecat spre casă. Şi nu s-a oprit nicăieri. Nici la Grecu, unde-l ştia pe Tingirică, nici la cafeneaua lui Spânu. Pe drum, furia l-a apucat mai tare.

„Ce gâlmă am fost! Trebuia să-i plesnesc una cu sticla-n cap şi să-l las lat. Am fost un fraier! M-a dus cu vorba, şi-a bătut joc de mine… Iar ea! Cum îi mai turuia gura! Făcea pă avocata. S-a şi înfipt în mine. Avea curaj! Unde era cu ta-su. Dau eu însă ochi cu ea, când o fi singură. O să-i rup cozile şi o să-i fac guriţa aia care turuia numai sânge… Şi lepra aia de Marinica! Că sucită, că-nvârtită, că el e de partea mea şi că ce zice el e sfânt! Numai iordane! Mi-a băut şi-un chil de ţuică. Am să-i trântesc un brânci să se ducă d-a berbeleaca. Scârbă bătrână…”

Năduful îl întorcea iar la Gina.

„Ce fartiţii făcea! Şi cum ţipa! Ce târnuială o aşteaptă! Să mă ţină minte, să-i iasă fumurile din cap… A zăpăcit-o liceanul… Mă răfuiesc eu şi cu el. O să-l fac să-mi zică nene!”

Ajuns acasă, s-a ferit să dea ochi cu ai lui, a intrat de-a dreptul în bucătărie. îl văzuse însă mamă-sa şi, făcându-se că are treabă, s-a dus peste el. Nu-i fusese greu să-nţeleagă că venea de la Gina; era mohorât şi arăta istovit la faţă. Bănuise încă de la masă, prea mâncase în grabă, plecase mult mai devreme ca de obicei şi se îmbrăcase în hainele de sărbătoare. Cu vreo două zile înainte îi spusese şi o vecină că-l zărise bând şi tăinuind cu Oancea.

— Da’ ce-i cu tine?! Parcă ţi s-au înecat corăbiile.

Băiatul tăcea, se uita-n pământ. Mamă-sa nu s-a lăsat, ţinea să afle ce s-a petrecut.

— Faci pe bosumflatu?! Nu te-a vrut fata lui Oancea? Să zici bogdaproste!

— Ce te amesteci dumneata?! Vezi-ţi d-ale dumitale, a mormăit.

— Cum să nu m-amestec?! Ce, nu-s mama ta?! îţi vreau binele! Uite şi ieri a venit nevasta lui Şotrocea. ia-o pe fii-sa, dacă ţi s-a făcut de-nsurătoare. Fată bună, gospodină şi cu părăluţe…

Lui Spirea i-a apărut în minte Leana lui Şotrocea. Potrivită la statură, spălăcită la faţă şi cu ochii că ai capului de miel în borş. Şi-a văzut-o şi pe Gina, când ţipa la el şi făcuse ochii mari. „Ce negri erau! Şi moi, catifelaţi… ca de căprioară”.

S-a repezit la uşă, a tras de ea cu putere şi a plecat bombănind. Se ducea la Grecu, să-l caute pe Tingirică. Mamă-sa a ieşit şi ea în curte.

— Tragi a sărăcie, mă băiatule! a strigat în urma lui şi a dat din cap până a trecut de poartă.

Comica pândea-n balcon. Nu era încă ora la care Titi grăbea spre maidan, dar de teamă să nu-l scape se postase mai devreme.

Rămăsese acasă, cu toate stăruinţele mamei sale. Spusese că i s-a sucit o vână de la un picior, călcând greşit. Când ceilalţi începuseră să se pregătească de plecare, se făcea că umblă greu, că are dureri. Câteodată uita, dar îşi aducea repede aminte şi iar şchiopăta. Madam Buduretti i-a făcut un bandaj cu apă de plumb şi a sfătuit-o să stea liniştită într-un fotoliu. îi părea rău că o lăsa singură şi îi promisese că se vor întoarce mai curând.

Doamna şi domnul Binău, cu Pişcot la mijloc, plecaţi în vizită şi trecând spre oraş, au zărit-o în balcon.

— Ce s-a întâmplat?! Azi nu vă duceţi la *Chausse*?! s-a mirat madam Binău, când au ajuns mai aproape.

— Ai mei au plecat. Eu m-am lovit la un picior şi nu pot să calc. Mă doare!… s-a văitat prefăcută.

— I-auzi! Sărăcuţa! Şi te-ai izbit tare?

Ar fi vrut să-i mai vorbească, dar Pişcot o trăgea de mână. După ce s-au depărtat câţiva paşi, i-a şoptit bărbatului:

— Ce nebuni! Lasă fata bolnavă singură, şi ei pleacă la plimbare. Parcă mureau dacă nu s-ar fi dus o dată la Bufet!

— Cine, *maman*? Cine moare? a întrebat copilul.

Trăsese cu urechea, dar nu prinsese bine.

— Nu-i treaba ta! *Tu n'as pas horite*?! Mergi frumos! s-a răstit mamă-sa printre dinţi şi l-a apucat mai strâns de mână.

În timp ce familia Binău se depărta, Titi ieşea de la el, fluierând. În dreptul Irinei a mers mai încet. În grădiniţă nu era însă nimeni. I-a părut rău, dar s-a gândit că-i prea devreme; soarele mai ardea. Tot chibzuind, trecuse de balcon, când a auzit-o pe Comica strigându-l. Mirat, s-a oprit locului, nu-i venea a crede.

— Ce-i cu dumneata de eşti acasă?!

— M-a durut capu'… acum însă mă simt mai bine. Dar… dumneata unde te duceai?

— Mă plimb niţel şi pe urmă trec pe la băieţi, pe maidan. Nu cobori?

— Ba da. Vin îndată. Vreau să fac niţică mişcare.

„Ce s-o fi întâmplat?! S-o fi supărat pe Mircea?"

se întreba Titi. La orice s-ar fi aşteptat, numai să meargă cu el la plimbare nu. O rugase de mai multe ori, dar nici nu vrusese să audă. De la un timp, mai mult râdea de el. Şi zi de zi îi luase frica. La întoarcerea de la şcoală rămânea tăcut în urma ei, cu necazul în suflet şi pizmuindu-şi colegii cărora le turuia gura pe lângă ea. Cu alte fete era îndrăzneţ, găsea totdeauna o glumă cu haz, se pricepea să facă complimente. Numai lângă Comica amuţea sau, neştiind ce să-i spună, aducea vorba despre şcoală. Domnişoarei i se făcea lehamite, iar pe el îl lua spaima, aducându-şi aminte de notele lui rele. Încerca să facă un spirit, se gândea să scornească vreo minciună, să-şi reamintească o întâmplare veselă, dar nimic nu izbutea. Când ajungea acasă, murea de necaz.

„Parcă aş fi Motogan!" îşi zicea şi-i venea să-şi dea cu pumnii în cap.

Liceanul ajuns de pomină îi fusese coleg. Prostănac, dar mare tocilar. Într-o zi l-a scos la lecţia de drept. Profesorul era dintre aceia care explicau perfect, nu dădeau niciodată note rele şi vorbeau frumos cu elevii.

— Spuneţi, domnule Motogan, ce este *quasi-contractul f*

Şcolarul s-a gândit, şi-a încreţit fruntea, şi-a frământat pumnii, s-a roşit, dar n-a reuşit să scoată o vorbă. Profesorul aştepta răbdător răspunsul.

— Am uitat cuvântu-ntâi, a zis într-un târziu Motogan.

— Începeţi cu al doilea, l-a poftit, calm, profesorul.

Comica a apărut îmbrăcată „domnişoară”. Purta o rochie de etamină, cu bolero, *plis soleil*. Vrusese să-şi pună şi pălăria, dar la urmă renunţase. S-a gândit că nu se ducea decât pe lângă casă şi nici nu i s-ar fi văzut bine părul; şi nu multe fete îl aveau blond şi frumos ca al ei.

Au plecat împreună, Titi mândru de el şi de ea. Ar fi vrut să fie toată strada plină, să-l vadă. Era sigur că vor merge în sus, pe Ghica Vodă. De când aştepta o întâmplare norocoasă! Crezuse c-a venit. Când au ajuns în dreptul Frumuşichii, Comica a trecut drumul, a luat-o pe trotuarul care ducea spre maidan. Visul i s-a spulberat. Ştia că acolo erau toţi liceenii, era convins că vor veni droaie în jurul ei. „Şi desigur, va fi şi Mircea”, şi-a spus, abătut.

— La ce te gândeşti, domnule Titi? l-a întrebat Cornica, văzându-l că tace.

El n-a avut curaj să-i spună că se gândeşte la ea şi până să găsească un răspuns, ajunseseră.

Maidanul vuia. Liceenii, laolaltă cu alţi băieţi, jucau fripta. Plesneau palmele de parcă trăgeau – cu puşca, iar bâzâiala după fiecare lovitură semăna cu un strigăt de victorie.

Mai lângă stradă, şi de-a lungul calcanului casei domnului Măgureanu, o droaie de copii, de vârsta lui Năică şi a lui Turei. Pe lângă ei alţii şi mai mici, scăpaţi de acasă. Veneau prima oară pe maidan. îi adusese ţipetele şi veselia, dorul de ceilalţi.

Gina era în fundul maidanului pe stiva de pietre. împletea cozile unei puştance, cu părul ca mătasea porumbului şi cârnă. Fetiţa sta cuminte, i se uita în ochi, ar fi vrut să-şi lipească obrazul de al ei, să o ţină strâns în

braţe. Dar Gina îi răsucea de zor cozile şi, pentru că răbda şi nu zicea nimic, i le strângea mai tare, cu gând să i le facă frumoase. În jurul lor, alte fete se jucau cu o minge de aârpă împletită în ochiuri de sfoară.

Cornica se oprise în marginea maidanului, de unde se uita după Mircea.

Primul a zărit-o Gică Vulescu.

— Uite-o, mă, pe Cornica cu Titi. Hai la ei!

— Lăsaţi-i să vină ei aici, s-a împotrivit Bujoi.

Gică Vulescu, Dăscălescu şi Măgureanu au dat fuga spre ea. Mircea şi Bujoi au rămas pe loc, jucând mai departe fripta. Cornica a văzut, a înţeles şi a durut-o, dar s-a prefăcut că nu observă nimic.

— Hai şi noi la băieţi, i-a spus, într-o doară, lui Titi.

În câteva clipe liceenii le-au ieşit în drum; şi au fost la o vorbă:

— Ce onoare! Să ne vizitezi pe maidan!

— M-a adus domnul Cornea.

„Ce mincinoasă e!” şi-a zis în gând Titi.

Ar fi vrut s-o mustre cu o privire, să înţeleagă că nu vrea s-o dea de gol, dar Cornica mergea înainte, spre grupul unde era Mircea. Venise pe maidan pentru el. Nu-l mai văzuse de câteva zile, dar i se părea că a trecut un veac. Şi îl visase urât. Qt de tare se speriase!

Când au ajuns pe locul unde încinseseră fripta, jocul a-ncetat. Liceenii au făcut cerc în jurul ei.

— Nu vă dor palmele când daţi atât de tare?! s-a mirat şcolăriţa.

— Ne-au bătut profesorii până ni le-au îngroşat, i-a servit-o Gică Vulescu.

Fusese elevul domnului Buduretti şi nu putea să uite că-l asculta mereu şi îl ţinea numai în note proaste. Să scape, fugise la alt liceu.

— Eu credeam că le exersează să te-aplaude pe dumneata, la teatru, îi aduse aminte, să nu-i rămână datoare.

— L-a aplaudat ta-su mai tare. Cu bastonul! a sărit şi Dăscălescu în ajutorul domnişoarei.

Au râs şi s-au împăcat.

Gina o zărise de cum păşise pe maidan. Îi mai despletise o coadă fetiţei, i-o răsucise la loc, dar n-o slăbea din ochi. Deodată, s-a sculat şi ca un vârtej a ajuns între ei, şi, făcându-se că n-o vede, i-a întrebat de ce încetaseră jocul. Apoi, s-a uitat mirată la ea. Mircea le-a prezentat.

— Domnişoara Gina Oancea – domnişoara Cornica Buduretti.

Amândouă s-au măsurat. Tot grupul privea atent la ele. Lui Mircea i-a fost teamă că Gina se va pierde. A luat-o lângă el şi ţinând-o de umeri, a întrebat-o pe Cornica:

— Vezi ce frumoasă e? Uite ce ochi are. A adunat toate nopţile-n ei!

S-a pierdut şcolăriţa, n-a ştiut ce să răspundă. Fata lui nea Oancea şi-a dat seama şi a poftit-o:

— Nu vrei şi te joci cu noi, cu fetele?

Încerca să-i vină în ajutor, dar şi s-o ia dintre băieţi.

Ea se uita la Mircea, nu ştia ce să facă.

— Du-te, a îndemnat-o.

Şi Cornica, cuminte, l-a ascultat

Lui Titi i-a stat inima. Până atunci mai trăsese nădejde.

„Am fost un prost că n-am înţeles mai demult! Nu merită s-o iubesc!” s-a hotărât cu necaz.

Jocul la friptă reîncepuse. Titi s-a tras în lături şi fără să-l simtă nimeni, s-a strecurat printre copii. Pleca acasă întristat; dar şi cu râcă pe ea. N-apucase însă să iasă din maidan şi s-a întrebat:

„O fi ieşit Irina în grădină?”

Şi a iuţit pasul.

Noaptea se lăsa încet peste căsuţele din jurul maidanului, apăsându-le mereu. De aproape, din marginea lor, pleca cerul. Pomii, rămaşi mai sus, păreau bucăţi de dantelă lipite pe el.

Printre bălării intrase spaima. Unele luaseră cap de lup, altele braţe de drac; şi de frică, şedeau încremenite. Numai plopii de lângă cocioabă n-aveau astâmpăr, îşi tremurau fără încetare frunza.

Mircea se întorcea la Gina. De pe prispă, fata l-a simţit prin întuneric şi i-a fugit înainte. Tremurând, l-a luat în braţe, şi-a lipit obrazul de al lui şi i-a spus cu glasul înăbuşit:

— Ce bine c-ai venit mai repede! Mi-era teamă! Azi să stăm lângă casă, să nu ne ducem mai departe.

El n-a ştiut ce să creadă şi s-a speriat. Fuseseră toată după-masa împreună, o văzuse jucându-se cu prietenele ei. Şi-a adus aminte că venise de câteva ori lângă el să-i spună că-l iubeşte şi fugise râzând. După plecarea Coraichii, rămăsese în preajma lui. Nici când se dusese la masa de seară nu-i pomenise nimic. De Spirea nu aflase.

— Să-mi spui tot ce s-a întâmplat, i-a cerut, după ce s-au aşezat pe iarbă, lângă prispă. Să nu-mi ascunzi nimic. Ai auzit?

— Nu vream. M-am gândit mult. Şi când mă jucam, mă-ntrebam dacă trebuie să-ţi spui. Îmi era teamă să nu te superi. Dar m-a luat spaima. Nu mai m-am gândit la mine…

A venit Spirea şi m-a cerut lui tata. Mai vorbise cu el fără ca eu să ştiu. Pentru că n-am vrut, m-a pârât că mă ţiu cu tine. De tata însă nu-mi e teamă. I-am mărturisit tot. El n-o să mă certe, n-o să-mi facă nimic. Poate, vreodată, când va fi beat şi necăjit. Atunci o să mă-njure, ştiu eu, dar atât; el mă iubeşte mult… Mi-e tare grijă de tine, mi-e frică să nu-ţi facă Spirea vreun rău, să te bată. O să vină mai mulţi. Au să sară la tine, noaptea, când pleci de la mine. Mi-e frică! Tu ştii că toţi au cuţite. Şi dau cu ele la beţie, sau din răzbunare. Să te fereşti! Am să merg totdeauna până la Frumuşica. În prăvălie e lumină şi arde şi felinarul de peste drum. De acolo, n-au ce să-ţi mai facă. Eşti aproape de casă…

Poate un timp e mai bine să nu întârzii mult. Să pleci când e încă lume pe stradă. Până o să-i treacă. O să-şi găsească repede alta şi are s-o aducă pe maidan, s-o văd cu el, crezând că-mi va părea rău…

Tu să nu te superi pe mine! Să nu mă laşi! Nu vreau să mă mărit cu el. Mi-e teamă, mi-e silă de el! Numai gândul că sunt cu tine mă apără. N-am să-ţi cer niciodată

nimic… Să nu mă laşi singură!…

Şi Gina plângea. Lacrimi mari i se prelingeau pe amândoi obrajii. Se uita în ochii lui şi îi vorbea liniştit; ca o rugă spusă în genunchi.

— Să nu mă laşi până nu-ţi vei termina şcoala. Nu mai ai mult. Atunci ai să pleci d-aici, din mahala. Am să plec şi eu, să mi se piardă urma. Fără tine n-aş putea să mai trăiesc pe maidanul nostru. De când suntem împreună mi se pare că-s stăpână peste toţi. N-ai văzut că fac ce vreau? N-ai văzut că nu le place să se joace fără mine, că le este teamă când sunt supărată? Eu însă ştiu că toate sunt aşa, pentru că te am pe tine. Pe tine ei te iubesc şi te ascultă. Şi fetele şi băieţii. Dacă aş rămâne singură, de mine n-are să le mai pese. Poate o să râdă de mine…

Se auzea numai foşnetul uşor al plopilor. Din freamătul lor se desprindea un zvon duios, plecat să aline sufletele nevârstnice peste care se abătuse amarul.

Mircea i-a luat capul în mâini, i-a şters lacrimile de pe obraz şi a sărutat-o. Gina s-a lăsat moale pe braţele lui, cu îndoiala în inimă.

— Nu, draga mea. Să n-ai teamă. N-am să mă despart niciodată de tine. Numai împreună vom fi fericiţi. Când voi termina studiile o să ne facem o căsuţă aici, în fundul maidanului. În locul bălăriilor să punem numai trandafiri; mulţi, ca o pădure, şi numai roşii. Şi printre ei, mese şi scaune mici, şi pe toate mesele bomboane. Toată puştimea o să alerge la noi. Tu ai să le cumperi ursuleţi mari cât Grivei şi mingi colorate, care sar până-n înaltul cerului, aşa cum au copiii în centru, iar fetelor păpuşi gătite ca domnişoarele, cu rochii scumpe. Pe Năică o să-l îmbrăcăm ca pe un Făt-Frumos, cu pantaloni noi şi lungi, lungi până-n pământ, cum n-a avut el niciodată…

Gina nu mai plângea. I se părea că visează. S-a strâns lângă el, fericită.

Irina citise repede cartea împrumutată de la Titi, o terminase a doua zi. Se grăbise, îi era dor de el. Toată după-masa se frământase în grădiniţă. Dar se stăpânise, se ţinuse tare. Şi tot timpul crezuse că-i va face el un semn. îl

auzea întorcând paginile de la cărţi, se găsea doar la câţiva paşi. De ce aştepta ca ea să-l cheme?! îi era necaz.

În ziua următoare, cum l-a simţit în curte, la locul lui, i-a şi bătut în gard. După ce i-a mai mulţumit o dată pentru cărţi, l-a rugat să-i împrumute altele şi l-a poftit în grădiniţă.

Titi nu se aşteptase să-l cheme atât de curând. Noroc că gardul era înalt şi fără crăpături în el; altfel l-ar fi văzut că se roşise. De când Irina „îi dăduse aţă”, se gândise mereu la ea. Pe Comica o cam dăduse uitării. Nu de tot, dar locul i-l lua repede vecina.

Irina îl aşteptase pe bancă, nerăbdătoare, i se părea că întârzie. Nu mai aşteptase pe nimeni, de mult. Aproape că şi uitase. Trecuseră şi mulţi ani de atunci. Patru, cinci… Nu-şi mai aducea bine aminte. Pe urmă viaţa i se schimbase, fusese obligată să şi-o schimbe. Mary alegea, iar Frosa veghea ca nimic să nu-i tulbure planurile. De aproape trei ani i-l băgase în aşternut pe Costi Krisoghelos, vestitul bogătaş. Crezuse că în curând avea să fie liber, urma să divorţeze. Aşa arătau lucrurile la început, aşa crezuse Mary. Dar vremea trecea şi ea rămânea tot în strada Maidanului, unde Grecu îi făcuse o casă. Locul îl alesese Mary înadins, să fie sub ochii Frosei. O mişcare nu mai putuse să facă, un bărbat nu-i călcase pragul.

La Titi se gândise în primele zile cu zâmbetul pe buze.

O luase ca o joacă. Să treacă timpul. Acum o cuprinsese teama şi îndoiala. „Nu-i prea tânăr? Abia a împlinit douăzeci de ani. Va înţelege că-l doresc, că m-am prins de el?!”

I-a mai dat prin minte c-ar putea afla vecinii şi surorile ei. Pe grec nu-l mai socotise. Dar şi-a alungat repede gândurile negre, i le-a risipit dorul. Căta spre gard.

I se părea că-i mai aproape de el. Şi l-a închipuit stând cuminte la măsuţa de lucru, l-a mângâiat, şi-a lipit obrazul de al lui. Când era mai duioasă, prin inimă i-a străbătut un fior. „De n-ar veni iar Frosa, tocmai când o fi el aici!” şi-a zis cu frică.

Titi era cu cărţile în faţă, dar cu ochii în oglindă; şi furios. Părul îi sta pe loc, nu crescuse nici c-un milimetru. Aşa i se părea. Apăsa cu mâinile de-a lungul cărării, dar firele rămâneau cu vârful în sus, nu voiau să se culce deloc. Şi-a pus şapca, a aplecat-o pe-o sprânceană. Parcă arăta altfel; cu capul gol semăna a recrut.

„Am să stau cu ea-n cap”, s-a hotărât liceanul, şi a plecat.

De ce-i fusese frică Irimei, n-a scăpat. Abia intrase Titi pe poartă, şi soră-sa trecea drumull. Parcă dăduse cu bobii. A rămas înţepenită pe bancă. Nu de teamă, de necaz. Coana Frosa s-a arătat însă veselă, ca de obicei. Nici măcar cu o privire nu i-a dat a înţelege c-ar avea ceva de zis. L-a întrebat ce cărţi a mai adus şi cum o duce cu şcoala. Irina îşi mai revenise. Nu ştia însă ce să facă, s-o vadă mai curând plecată. A chemat fata şi i-a spus să servească dulceaţă.

Când Veta a sosit cu tava, coana Frosa a rugat-o:

— Fă-mi şi o cafea, Vetuţo, dar cu apa rece, cum îmi place mie.

Auzind-o, Irina a amuţit. Titi a mai stat câteva minute, apoi şi-a luat rămas bun.

— Trebuie să iau un rezumat de la un coleg, s-a scuzat, şiret.

Ieşise în stradă, când coana Frosa, uitându-se după el, a zis:

— Drăguţ băiat, numai că nu se prea ţine de carte. I-e gândul numai la fete. Toată ziua e sub balconul profesorului.

Irinei i-a intrat un cui în inimă. Dar soră-sa schimbase vorba, trecuse la ce o durea, la grec, o întreba ce mai crede, dacă speră să-i dea un semn de viaţă, când bănuieşte c-o să poată ieşi din casă şi aşa mai departe. Nu-i tăcea gura o clipă.

Surioara-gazdă şedea ca pe ace. Să scape de ea, i-a spus că se simte obosită şi s-a scuzat că trebuie s-o părăsească.

Abia intrase în dormitor, şi Titi era în dreptul curţii.

De cum ieşise pe poartă, îşi făcuse planul să se întoarcă. Spera s-o găsească pe Irina tot în grădiniţă, iar pe coana Frosa plecată. Numai că socoteala nu s-a potrivit. A dat câteva târcoale şi s-a înapoiat pe maidan.

A doua zi, Irina s-a trezit devreme. S-a sculat cu frică; i s-a părut că se înnorase.

„O să plouă şi n-are să iasă în grădină!” se temuse, întristată.

O înşelase spaima.

Ca să treacă vremea mai repede, s-a hotărât să se vânture prin oraş. Gătită de plimbare, a trecut şi pe la coana Frosa.

— Rău faci! Tocmai acum te-ai găsit să ieşi singură, când el e bolnav?! Dac-o să afle? a dojenit-o îngrijată soră-sa.

Vorbele i-au intrat pe-o ureche şi i-au ieşit pe cealaltă. Nici nu i-a răspuns. Nimic n-ar fi oprit-o. A luat prima trăsură întâlnită în drum. Birjarul a pornit-o în trap mic, spre centru. Când a ajuns pe lângă Palat, a întors capul s-o întrebe încotro s-apuce. Atunci s-a dezmeticit şi Irina şi i-a poruncit s-o ducă la „Papagal”. Legănată de arcurile trăsurii, visase. Ajunsese departe, era cu Titi în braţe.

La „Papagal” a cumpărat nişte fleacuri, a mai intrat şi prin alte magazine şi timpul a trecut.

La întoarcere, s-a gândit să-l aştepte pe drumul şcolii, să facă în aşa fel, ca şi cum din întâmplare l-ar fi întâlnit. Pe Romană îi şi spusese birjarului să oprească. Dar s-a răzgândit, i-a fost frică să n-o simtă colegii lui.

După-masă a ieşit numaidecât în grădiniţă. Spera să fie şi el mai devreme afară. Şi nu s-a înşelat. L-a auzit răsfoind cărţile cu zgomot. „Cum să-l chem?” se întreba. S-a dus în casă de unde a luat un creion şi câteva hârtii de scris din plicuri. „Ce să scriu?” Inima o îndemna să-i spună că-i e dor tare de el şi că s-ar simţi bine în braţele lui. Nu i-a scris după placul inimii. A plăsmuit-o însă şiret, în aşa fel, încât să-i dea curaj.

„De ce ai plecat atât de repede?! Nu-ţi face plăcere

să mă vezi?”

Apoi a înfăşurat o pietricică în bilet şi l-a azvârlit cu grijă peste gard, spre locul unde-l bănuia. Şcolarul a văzut ghemotocul căzând; şedea cu ochii mai mult într-acolo. L-a luat repede, l-a desfăcut cu emoţie. După ce a citit, şi-a zis încrezut: „Nu-i prost Mandea! Am simţit eu că mă place!” A rupt o foaie dintr-un caiet şi după ce i-a răspuns, a aruncat-o şi el peste gard. Pic! a făcut pietricica la picioarele Irinei. Vecina l-a desfăcut cu surâsul pe buze. Era încântată de ideea ei; era şi nerăbdătoare să afle ce-i scrie.

„M-am gândit tot timpul la tine. Pot să vin să te văd?”

Titi C.

„Prostuţule, nici nu ştii cât m-am gândit eu la tine!” l-a certat şi l-a mângâiat în gând. Dar imediat a tresărit. „Dacă o să apară iarăşi Frosa? Ce-o să zică lumea văzându-l mereu la mine?” s-a întrebat.

Îşi căuta singură temeiuri, să-şi facă curaj. A luat altă bucată de hârtie şi a pus în ea ce plănuise cu o noapte înainte.

„Cred că e mai bine să vii diseară. Te aştept la mine. Vom putea sta în linişte de vorbă. Îţi las poarta şi uşile deschise. Dacă vii la zece e şi Veta culcată. Să nu întârzii”.

După masa de seară, ieşind în stradă, Titi şi-a văzut colegii adunaţi la felinar. S-a dus la ei, dar de la nouă îl tot întreba pe Bujoi cât e ceasul. Când acesta i-a spus că-i zece fără zece, a strigat:

— Salve, băieţi!

— De ce nu mai stai, mă? Poate iese nepoata moaşei.

— Mă duc să mă culc. Mi-e somn, le-a răspuns şi, căscând, a plecat.

S-a oprit la el, în poartă; şi-a scos şapca, s-a aplecat să vadă dacă nu e cineva prin apropiere; apoi s-a strecurat pe lângă gard şi a intrat pe furiş, ca un boţ, la Irina.

Lina nu se dusese la spălat. Avusese însă grijă s-o înştiinţeze de cu seară pe madam Buduretti să nu pregătească cazanul. Obosită nu era, dar n-avea chef să spele. Vrusese să stea acasă. Făcuse însă ochi mai

devreme ca de obicei şi se răsucea în pat. De teamă să nu trezească copilul, s-a sculat şi a ieşit în curte. Întâi s-a uitat pe cer, din obicei. Pe urmă s-a apropiat încet, cu paşi mărunţi, de stratul de flori înşirat de-a lungul gardului. Pusese de toate: cârciumărese, părăluţe, cerceluşi, busuioc şi vreo două rădăcini de trandafiri. S-a aplecat ici şi colo, unde vedea o frunză uscată, a prins între degete un boboc şi s-a uitat lung la el de parcă ar fi vrut să ştie câte zile avea; până a izbit-o mirosul de busuioc. S-a dus într-acolo, a rupt un fir, l-a mirosit adânc, de câteva ori şi l-a pus în păr, lângă ureche. Rămăsese însă cu gândurile în gol, căuta ceva şi nu ştia ce. Şi-a adus aminte, s-a întors în casă, de unde a luat doniţa cu apă şi o cană, şi le-a udat pe toate, de-a rândul. S-a mai uitat o dată peste ele şi a ieşit în poartă. Nici ţipenie de om. Strada dormea dusă, cu geamurile ferecate de frica hoţilor. S-a întors, a luat un scăunel şi s-a aşezat lângă flori. Privea la ele, le simţea cum se desfac, cum cresc.

Soarele se ridica peste case roşu, mare şi aprins, pus de dimineaţă să dea foc oraşului.

Bătută în spate de căldură, a aţipit. Din fundul curţii, căţelul a venit lângă ea, i-a mirosit rochia şi papucii, i-a dat câteva labe, apoi se întinsese agale alături, cu botul pe labe, şi, cât ai zice în a închis şi el ochii.

A trezit-o uruitul obloanelor de la Frumuşica. Parcă dormise o noapte întreagă. I-a părut bine că nu se dusese să spele. S-a înapoiat în odaie fără zgomot, a luat sticla şi a plecat la cârciumă, cu căţelul după ea.

Nae Fântânaru era în uşa prăvăliei. Lina s-a apropiat de el, cu lumina dimineţii pe faţă şi-n priviri. Negustorul a tresărit, i-a trecut prin minte că venise să-i dea veşti despre Frumuşica. O ştia isteaţă. Se uita în ochii ei, aştepta să-i vorbească. Spălătoreasă i-a dat bună dimineaţa, l-a întrebat de sănătate şi se îndrepta spre Tudor să-i pună o litră de ţuică.

— Da’ ce-i cu tine, Lino?! Ţi-au fătat ploşniţele de eşti aşa de bucuroasă? a-ntrebat-o Fântânaru cu ciudă.

— Nu, domn Nae. Am visat că dădeai pe gratis, i-a

întors-o Lina, şi a plecat cu sticla de ţuică ascunsă sub şorţ, bombănindu-l de zor.

S-a dus drept la Marinica. Bărbatul camionăresei era în fundul curţii, la grajd. S-au cinstit cu ţuica cumpărată de ea. La prima ceaşcă, gazda s-a strâmbat, s-a scuturat ca de friguri; la a doua i-a părut rău că se terminase. Tocmai atunci nea Radu ieşea cu camionul. Marinica a alergat să deschidă porţile. Cum s-a întors, spălătoreasă a început s-o descoasă.

— Ei?! Cum a ieşit cu Spirea? Batem papucii la nuntă?

— A ieşit ca dracu'! Şi Spirea zice că-s eu de vină dacă şi-a întors vorba Oancea.

— De! N-ai avut minte. Nu trebuia să te-amesteci. Doar auziseşi că Gina nu se uită la el. Trage şi ea alte nădejdi. Să rămână cu Mircea al croitoresei.

— Crezi?!

— De ce nu?! N-ai văzut-o? Parcă-i o porumbiţă. Mi se umple inima când o văd. Da şi ea, din săru-mâna, mamă Lino, nu mă scoate şi se gudură ca un căţel pe lângă mine.

— Asta-ar mai trebui, să nu recunoască. Câte ai făcut tu pentru ea, mai rar.

— E! O lingură de mâncare din când în când şi câte o vechitură cerută de la nevasta profesorului. Da-mi pare bine de norocul ei. Aşa, şi Ionică al meu, când vine duminica acasă de la prăvălie, aduce vorba de ea. Dar i-am tăiat-o. „Fugi, mă, că nu-i de tine! S-a făcut mare. Până te-oi face tu de însurat, îmbătrâneşte!" Nu zic, mi-ar fi plăcut şi mie să am o noră ca ea, frumoasă şi cuminte…

— Eh! Cuminte!

— Că n-ai vrea să se uite la ziduri, dacă-l iubeşte. Şi parcă noi am fost mai breze, i-a amintit Lina.

Apoi şi-a luat sticla şi, tot cu ea sub şorţ, a plecat. Trebuia să-şi scoale copilul, să-l pregătească de şcoală.

Ajunsă acasă, a făcut focul la maşină, a pus cratiţa deasupra şi l-a trezit să se îmbrace.

Săndică îşi bea ceaiul, când spălătoreasă o zări pe madam Gomba. Fuma pe treapta scării. N-a vrut s-o scape,

a plecat repede spre ea. A ajuns la timp.

— Săru-mâna, coniţă.

— Bună dimineţ, Lină.

Şi, dintr-una-n alta, au ajuns să vorbească de Irina.

— Coniţa Irina e aşa, ş-aşa. D-o parte, chestia parcă a venit taman la ţanc. Îi cam fuge ochii după Titi. Pe de altă parte, de ştiu eu dacă nu-i pare rău de grec?! O mai găsi altu' tot atât de procopsit? Da eu cred, coniţă, că nu mai vine. Prea n-a mai dat niciun semn de viaţă. Şi doar nu-i aşa greu, că n-o fi stând la capătul pământului. I s-o fi strâmtorat însă chimirul. Ce-i joacă? 11 costa bănet, nu glumă. Numai muscalul ăla cât l-o fi plătind!

— Vine, Lină! Ascultă-mă pe mine. Eu cunosc bărbaţii! Ea e foarte tânără şi el e bătrân. Dacă vine de trei ani, are să vină pân-o fi cu piciorul în groapă. I-a găsit ea merchezul şi asta-i mai mult ca orice; e cum i-ar pune ea, de câte ori vine, o pungă cu aur în mână. Vine, Lino, vine şi pe sârmă! a încredinţat-o madatn Gomba în limba ei stâlcită.

— De, coniţă, poate că aveţi dreptate, dar dac-o da peste Titi?

— Eşti o proastă! El vii zio şi Titi vii la nopte.

Spălătoreasă a rămas cu ochii la madam Gomba. Ar fi vrut s-o întrebe dacă aşa ceva este cu putinţă, dar tot ea şi-a zis repede că se poate. N-a mai iscodit-o nimic de Irina, a întrebat-o ce mai crede de Frumuşica. Până să-i răspundă i-a spus ea, mai în taină:

— Zice, c-a văzut-o unii, nişte negustori, pe bulevardul ăl mare, în trăsură c-un bărbat.

— Zigur, n-ai să stai numai în caz! a găsit firesc Gomboaia, cătând în lungul străzii.

Umbra din faţa caselor se subţia văzând cu ochii. Soarele bătea în luciul pietroaielor din caldarâmul străzilor, aprinzând nisipul dintre ele. îi dăduse viaţă, tremura uşor, se resfira sclipind, părea că pleacă pe un drum presărat cu stele mici de aur.

Madam Gomba îşi terminase ţigara. Lina a socotit că-i timpul să-şi ia tălpăşiţa; se apropia şi ora de şcoală. I-a

zis „săru-mâna” şi s-a întors acasă. Copilul o aştepta. L-a întrebat cu grijă dacă băuse ceaiul, apoi a vârât mâna până în fundul buzunarului de la fustă, a scos un ban de cinci şi i l-a întins. Nici nu-l apucase bine şi Săndică l-a azvârlit cât colo, ţipând şi plângând de parcă cineva îl bătea de un ceas. Mamă-sa l-a măsurat, s-a mai gândit, şi până la urmă i-a pus în palmă o monedă de zece, zicându-i:

— Na! Du-te focului! Că semeni cu pârlitu ăla de tac-tu, că orice-i dădeam nu era mulţumit!

În alte zile l-ar fi lăsat să plângă până s-ar fi săturat, ba poate îi mai trăgea şi-o bătaie.

Săndică a mai scâncit o clipă şi a plecat spre stradă.

— Stai, mă, bată-te norocul!

După ce i-a şters nasul cu fusta, i-a luat capul în mâini şi l-a sărutat pe amândoi obrajii, cu zgomot.

„Of! Frumuseţea mamii

Cu el de mână, au plecat spre stradă. Cum au ieşit ps poartă, puştiul a rupt-o la fugă. Îşi văzuse colegii.

Lina a rămas în mijlocul trotuarului cu ochii după al ei.

De cu seară îşi pusese în gând să se ducă şi pe la Veta. Ştia că la vremea aceea o găseşte singură, stând degeaba; stăpână-sa se scula târziu şi nu da niciodată pe la bucătărie. A plecat într-acolo, şi, odată ajunsă, s-a strecurat în vârful picioarelor înăuntru. Fata a primit-o bucuroasă şi a pus numaidecât de cafea. Servitoarea Irinei ţinea la ea pentru că de la Lina afla multe, era totdeauna veselă şi ghicea şi-n cafea. Când avea un necaz, întâi spălătoresei i-l spunea.

Până să fiarbă cafeaua, Lina i-a povestit spaima ce trăsese.

— Ştii că m-a chemat Cârchhi la Secţie. Zicea că eu am spart duba hingherilor cu toporişca. Şi nu şi nu, să-mi facă proces. Da până la urmă n-a avut ce să-mi facă. Toţi martorii au fost cu mine… îl chemase şi pe nea

Gheorghe. Credea c-o să-l înfunde, să se răzbune pe eE pă chestia cocoşului. Da şi-a găsit cu cine. Cu nea Gheorghe Puiaru!

— Scriţi ce vreţi, dom’le şef. Da’ o să mergem la judecată, să vedem cine a dat întâi, i-a spus şefului care mâzgălea nişte hârtii.

Cârchiu se uita la el să-l mănânce. Norocul lui nea Gheorghe c-avea numai un ochi…

— Da’ de ce n-o chemaţi şi pe coana Frosa şi pe domnul Paraschivescu, că şi ei au dat o mână de ajutor? l-a luat din scurt nea Gheorghe.

— Nu-i treaba dumitale! s-a oţărât Cârchiu.

— Dacă-i aşa, să fiţi sănătoşi, a încheiat-o nea Gheorghe şi a plecat de unde venise.

După ce şi-a terminat povestea, i-a luat ceaşca şi a început să-i ghicească:

— Veto, să nu-ţi fie de deochi! Ce bine îţi cade, fato! în trei zile, trei săptămâni sau trei luni, ai să ai o mare bucurie. Să ţii minte. Şi schimbare în casă. Parcă pentru tine, parcă pentru casa de care ţii, în care te hrăneşti, ghicea Lina, cu ochii în zaţ. Dă-i de bine, i-a spus la sfârşit, cu ochii în ochii ei.

Trecuse mai mult de o săptămână şi trăsura cu muscal pe capră nu se mai vedea. Nu mai fluturau în vânt capetele brâului de moar de culoarea cerului şi lat cât palma, când birjarul întorcea la trap colţul străzii. Degeaba pândea Veta cu şorţuleţul curat la-ndemână.

„Nici azi n-a venit!” s-auzea din poartă în poartă.

Coana Frosa nu mai era în apele ei. Toată ziua sta cu gura pe Ancuţa, i se părea că o pişcă mai tare ficatul şi nu mai avea somn. Nici pianistul nu-l mai chemase după-amiezile, să-i cânte.

Irina, care ieşea rar din casă înainte, acum era toată vremea în grădiniţă.

— Degeaba aşteaptă! O să i se lungească gâtul uitându-se, îi spunea Linei, zilele trecute, Marinica camionăreasa.

— De, fetico! Numai că tu nu prea le nemereşti.

O iscodise pe Veta.

Coana Frosa nu se lăsase. Într-o dimineaţă a plecat în oraş şi până la prânz a tot dat târcoale prin faţa curţii unde

locuia amantul soiă-şi. Cum n-a putut dibui nimic, s-a dus la Mary, şi i-a povestit că Grecu nu mai venea pe la Irina şi că se zbătuse în zadar să afle ce s-a întâmplat.

— Am fost chiar unde stă el, pă Dionisie, dar Dumnezeu să vă înţeleagă, că pe la voi prin centru parcă n-ar sta oameni în casă. Înăuntru să vezi, nici vorbă! Ferestrele sunt puse sus şi bătute-n fundu' fundului, nu ca la oameni, la stradă. Două ceasuri m-am învârtit pe acolo, pe nimeni n-am văzut. Se vede că şi servitorii e ca boierii, nu scot nasu afară.

Mary s-a alarmat, şi împreună au făcut fel şi fel de presupuneri.

— O fi simţit că are pe cineva şi s-o fi supărat, a bănuit la început Mary.

Coana Frosa s-a opus cu îndârjire.

— Nici vorbă! Nici pasărea din cer n-o vede! Nu-i sub ochiul meu?

— Sau poate şi-o fi găsit alta?

— Aş! Nu pot să cred. Mai răbdătoare ca Irina greu de găsit. Şi ţinea la ea. Era căzut rău.

— O fi pierdut averea în vreo afacere proastă.

— Să ştii, dragă, c-aşa o fi! i-a trecut şi ei prin cap şi coana Frosa s-a făcut mai neagră la faţă.

După ce s-au mai sfătuit o bucată de vreme, a rămas ca – Mary să se intereseze prin prietenul ei de soarta grecului şi să vadă apoi ce hotărâre să ia.

Lina mai era la Veta când a sosit Mary. A văzut-o coborând în grabă din automobil şi a auzit-o spunând şoferului să se ducă peste drum, la coana Frosa, s-o poftească la Irina.

— Să vie imediat! adăugase, când intra pe poartă.

Coana Frosa prinsese din fundul curţii zgomotul automobilului şi o luase spre stradă. Cum a zărit şoferul, aşa cum se găsea, în capot, a pornit-o la fugă. Când trecea drumul i-a ieşit un papuc din picior. Drăcuind, l-a pus din goană la loc şi a dat năvală pe poartă. Mary intrase la Irina, o ţinea în braţe şi o săruta de zor. S-a sărutat şi cu coana Frosa, cioc-cioc într-un iureş, şi i-a dat drumul la

noutăţi:

— Am aflat! A fost greu, dar am aflat. Să vedeţi…

…Grecu se găsea în oraş, pe Doamnei, la Banqa Speranţei, unde trata nişte afaceri. A stat până pe la unsprezece şi de acolo a plecat singur. Trebuia să se ducă numai câţiva paşi, la un alt bancher. Încet, încet, traversa strada, era gata să urce pe trotuar, când, deodată, buff! L-a lovit damblaua şi a căzut la pământ…

— Ah! a oftat coana Frosa, dar suferinţa ei n-a tulburat pe niciuna din surori.

— Într-o clipită s-a strâns lumea ca la urs, că la ora aia gemea strada de lume! a continuat Mary.

— Vezi, Irino! Să mai zici ceva! Ţi-aduci aminte cum cădea în cafea? Cădea-n lume. Uite, parcă văd şi acum ceaşca, s-a amestecat în vorbă coana Frosa.

— Mai dă-o-ncolo de cafea! i-a retezat-o soră-sa, şi a povestit mai departe: Noroc c-au ieşit cei din Bancă, care-l cunoşteau. Unu-a alergat la telefon şi a chemat Salvarea; vreo câţiva l-au luat binişor de cap şi de picioare, că era ţeapăn, şi l-au băgat în Bancă; şi din Bancă, Salvarea l-a dus acasă. Patru zile a fost între viaţă şi moarte!… îl şi grijise. Acum însă e ceva mai bine.

Nici nu terminase ce avea de spus şi se pregătea de plecare. Era grăbită.

— Mă duc să-l iau pe Bébé de la şcoală. Nu vreau să vie pe jos acasă în cârd cu toate haimanalele.

După ce s-a sărutat cu Irina, s-a dus spre coana Frosa să o îmbrăţişeze şi să-şi ia la revedere. Abia atunci a putut şi sora mai mare s-o întrebe:

— Dar nu ne-ai spus ce zice doctorii! Crede c-o să scape?

— Dac-o muri, treaba lui. Dar să s-aleagă mai repede într-un fel. Să n-o mai chinuiască pe biată fată, i-a răspuns şi a plecat zorită.

Se înnoptase, nu mai recunoşteai omul decât la câţiva paşi. Gina ieşise în stradă, îl aştepta pe Mircea. Lina spălătoreasă se întorcea acasă după ce colindase toată ziua, de la vecină la vecină. Era mulţumită, dibuise multe.

Se strecurase încă o dată la Veta, să afle ce-o adusese pe Mary; ştia că de obicei nu venea decât duminica. Trecuse şi pe la madam Gomba, a doua oară. Când s-a apropiat, Gina a recunoscut-o, i-a ieşit înainte.

— Ei, bată-te norocu! Nici nu te vedeam! s-a bucurat femeia.

După ce a întrebat-o ce face Oancea, i-a povestit că venea de la nevasta lui Ionescu, aprodul de la Justiţie. Nu mai fusese la ea de când era lehuză. Se dusese să vadă cum îi mai merge copilului.

— A scăpat! Greu! Cât p-aci să-l piardă. Noroc de coana moaşă. Două nopţi nu s-a mişcat de lângă el! Ar fi fost păcat, că-i băiat şi ăsta. Are acum trei.

Pe urmă s-a dat lângă ea şi i-a vorbit în taină:

— Am aflat că te-a cerut Spirea, dar bine faci că nu-l iei. L-am văzut şi acum, era la Amărâtu, eu d-ai lui. O ţine numai într-o beţie, o să-şi piardă minţile!

Se auzeau paşi. Lina a bănuit că-l aştepta pe Mircea, a mângâiat-o pe obraz şi, plecând, i-a spus:

— Treci într-o zi pe la mine, fetiţa mamei. Îţi dau eu de ştire când oi fi acasă, îl trimit pe Săndică.

Mircea nu fusese pe maidan de câteva zile. Avea mai multe meditaţii şi nu se întorcea decât seara din oraş.

Peste câteva săptămâni şcolile luau sfârşit. Fierberea printre elevi era mare, mai ales printre cei ce pregăteau liceul în particular. Huzuriseră tot anul; acum, la spartul târgului, îi apucase frica examenelor, încercau să câştige timpul pierdut, plătind meditatori.

— Ce târziu vii! Credeam că te-a furat vreo fată, l-a certat Gina în glumă, când Mircea ajunsese lângă ea.

— Mie mi-a fost teamă să nu mă ia Ielele, aşa-i de întuneric.

Braţ la braţ au plecat spre cocioabă. Pe măsuţa de pe prispă, unde Gina îşi repetase lecţiile, ardea o lampă cu gaz, le lumina calea. În drum, l-a întrebat dacă nu-i obosit şi i-a povestit ce era să păţească Năică; fusese gata-gata să dea o căruţă peste el. Nu i-a spus că Spirea era la Amărâtu. Ştia că nu i-ar fi fost de niciun folos. În ziua când

flăcăul o ceruse şi plecase înjurând şi spumegând de mânie, îl rugase să se ducă mai devreme acasă, dar el nici nu voise să audă; râsese de ea. Şi mai târziu, în câte-o noapte, în care încerca să meargă cu el, se supărase. Ba o ameninţase că nici nu mai trece pe la ea dacă nu-l lasă să se întoarcă singur.

Ajunşi pe prispă s-au aşezat amândoi la măsuţă, alături. El începuse să-i citească o lecţie nouă.

Gina nu era de loc atentă. Spusele Linei o neliniştiseră. Se gândea că Spirea e în preajmă, nici la o sută de paşi. Ştia că numai atunci când bea peste măsură intra în câr – ciumile din apropiere. Altfel, se ducea departe, să nu-l mai vadă vecinii, să n-ajungă la urechile ei. Şi spălătoreasă îi mai spusese că nu era singur sau cu băieţi de treabă.

„De nu l-ar întâlni la plecare!” se temea.

Din stradă nu mai venea niciun zgomot, nu se mai auzeau nici paşi de trecător.

O mantie uriaşă, neagră şi greoaie stăruia peste lume. De la un capăt la celălalt, cerul se închisese. Era întuneric beznă. Încremeniseră şi plopii. Numai o frunză a tremurat cu zgomot, dar s-a oprit ca gâtuită.

Pe maidan bălăriile prinseseră icontururi ciudate; o dihanie cu coadă lungă cât lumea alerga cu gura căscată pe lângă nişte mogâldeţe strânse în mare taină.

Departe, urla un câine, scheunând ca o cobe.

Pe Gina au trecut-o fiorii.

„Poate unul dintre ei e la pândă, ascuns undeva!” i-a trecut prin minte.

La o margine, bălăriile au tremurat; târându-se printre ele, o mogâldeaţă s-a oprit cu capul afară, i-a văzut ochii lucind în beznă. A luat-o spaima, inima i s-a zbătut. Ar fi vrut să strige, dar strigătul i s-a oprit în gât. L-a apucat pe Mircea de braţ, abia a fost în stare să-i spună cu voce gâtuită:

— E cineva în bălării! Uite! Colo, în buza lor! Să nu fie Spirea! Mi-e frică!

El a sărit în picioare. Primul gând i-a fost cum să se

apere cât mai bine. S-a uitat şi spre locul arătat: i s-a părut că Spirea şi prietenii lui şedeau gata să dea buzna, în aceeaşi clipă, Gina năvălise pe uşa cocioabei, ţipând:

— Tată! Tată!

Nea Oancea dormea dus, dar ţipătul l-a trezit, a ieşit într-un suflet afară. L-a găsit pe Mircea lipit de peretele cocioabei. Se retrăsese acolo, să nu fie lovit pe la spate. După ce fiorul spaimei se mai risipise, începuse să-şi dea seama că nu era nimic adevărat, că-l speriase spaima ei.

— Ce s-a întâmplat?! i-a întrebat butarul buimăcit de somn.

— I s-a părut Ginei că-i cineva în bălării şi ne-am speriat, l-a lămurit băiatul ruşinat.

Nea Oancea nu i-a dat crezare. A coborât de pe prispă, s-a dus până-n inima bălăriilor. A căutat cu grijă, aplecându-le într-o parte şi-n alta; le-a luat aproape pe rând, dar n-a dat peste nimeni. S-a întors înapoi. Răcoarea nopţii îl înviorase.

— Bată-vă norocu de copii! Bezna asta-i de vină!

Ginei îi mai trecuse spaima, dar tot căta pe furiş spre bălării. Se uita şi la Mircea; îi părea rău, se simţea vinovată; ar fi vrut să-l roage s-o ierte. Ca să se dezvinovăţească le-a povestit ce-i spusese Lina, ce o făcuse să-i fie frică.

— Dacă-i aşa, hai să ducem băiatul ăsta până la el.

Socotise că fata ar putea să aibă dreptate.

El nu s-a opus, dar nu de frică. Nu se temea de Spirea; văzuse că Gina se întristase.

Au plecat împreună. Mergeau tăcuţi. La Frumuşica şi-au dat bună seara cu Tudor, care sta de vorbă cu vardistul în pragul cârciumii. Întâlnirea cu alţi oameni şi luminile de la prăvălie le-au gonit gândurile rele ce mai stăruiau. Aproape de casa lui, Mircea s-a oprit, a luat-o pe Gina de umeri, a strâns-o lângă el. Nea Oancea s-a tras încet, mai la o parte.

Pe urmă i-a mulţumit lui nea Oancea şi i-a spus Ginei că va trece pe la ea de dimineaţă, înainte de a se duce la şcoală.

— Să nu crezi c-ai scăpat de lecţie! a ameninţat-o, pe când intra la el în curte.

— Bine c-am scăpat de Spirea, a glumit ea.

La întoarcere, tată-su o întrebă:

— Da cum de te-ai speriat, tu, care eşti atât de curajoasă?!

— Am fost o fricoasă, tată. Dar nu m-am gândit la mine. Mi-a fost teamă să nu i se întâmple lui vreun rău.

Nea Oancea tăcea. Era pe gânduri. S-a încruntat, şi-a încetinit pasul, să poată vorbi desluşit.

— Să-mi spui mie dacă Spirea nu te lasă-n pace! auzi? O să-i moi într-o zi oasele, d-o să ocolească d-o poştă maidanul! Haimanaua!…

Cum au ajuns acasă, s-a aşternut pe ploaie. Gina se ghemuise în pat; asculta picăturile căzând pe acoperiş.

— O să-l ude până la piele pe Spirea, dac-o fi în bălării…

Şi îi părea bine.

Pe urmă gândurile i-au fugit la Mircea. îl ştia la el. Nu avea de ce să-i mai fie teamă.

„Ce tare se speriase!” şi-a amintit surâzând, şi a adormit fericită.

Când madam Gomba a ieşit de dimineaţă în uşă, forfota din curtea văduvioarelor creştea. Deşi s-a uitat mai atentă, n-a reuşit să înţeleagă ce se petrece. A trecut drumul şi a intrat în ulicioară. În faţa porţii celor două bătrâne, mai multe femei şedeau în jurul Linei. Madam Gomba i-a tăiat vorba, întrebând-o ce s-a întâmplat. Spălătoreasă a luat-o de la început:

— Să fi fost la trei noaptea. Dormeam dusă, că spălasem la madam Binău; a avut o groază de cearşafuri şi le vrea curate ca zăpada, de le dau în cinci ape. Şi cum vă spuneam, pe la trei, aud cioc! cioc! în geam. O fi bătut de mai multe ori, nici eu nu ştiu, că eram frântă, dar ştiu că m-am trezit. „Cine-i” am întrebat. „Ieşi, te rog, până afară” mi-a răspuns un glas de femeie. „Aşteaptă niţel, să pui ceva pe mine” i-am spus, şi pe când mă îmbrăcam îmi făceam fel de fel de idei. „Ce-o fi?! Ce s-o fi întâmplat?!”

Am ieşit binişor, cu frica, să nu se trezească Săndică. Când, afară, de cine dau?! Una din văduvioare. Aproape că nici n-o vedeam. „Fii bună şi vină până la noi. A murit sor-mea”. Atâta mi-a spus. Am plecat amândouă. Pe drum n-am scos o vorbă. Când zicea nimic şi nici mie nu-mi venea s-o tulbur. Mergea încet, cu ochii pă cer; părea că vede ceva acolo, sus în casă, am găsit-o pe moartă-n pat. Am spălat-o şi i-am făcut tot dichisul singură. Parcă aveam în mâini un copil. La un timp, am întrebat-o pe soră-sa:

— Da’ de ce a murit? Ce boală a avut răposata?

— Inima! A lăsat-o inima! a zis, şi pe urmă şi-a văzut de treabă. Pregătea rochia moartei.

Lina nu avea de gând să-şi curme spusele, dar, uitându-se către maidan, a văzut soarele-n plopi.

— Hii! M-am luat cu vorba şi o să se facă foc madam Binău; mă duc să-i întind cearşafurile.

Şi n-a mai zăbovit, şi-a luat drumul sprintenă, de parcă toată viaţa ar fi huzurit.

— Dar care din ele a murit? ţinu să ştie madam Vulescu.

Venise şi ea să afle de ce se strânseseră atâtea femei în ulicioară.

— A mai bătrână, a zis una.

— Nu, soro, a» mai tânără, s-a împotrivit alta.

— Da’ de unde! A mai tânără e mai vânătă la faţă şi am văzut-o eu acum lângă moartă; trăieşte.

— Aş! A mai bătrână avea faţa mai închisă, mai posomorâtă.

Madam Vulescu a plecat nelămurită.

De la biserică, Săndică, copilul camionăresei, venea cu praporele pe umăr.

Abia îl ducea, dar era mândru. Nu ştia că poartă steagul morţii.

A doua zi, nu trecuse mult după prânz, şi ulicioara se umpluse. Veniseră mai toate femeile de pe cele trei străzi, în aşteptarea părintelui Radu, şedeau la umbra pomik>r şi o căinau pe moartă.

Venise şi Mitică Villan, c-un bucheţel de flori. Se

oprise lângă madam Vulescu; pe ea o cunoştea mai bine, era prieten bun cu bărbatu-su.

— Ce zici, coniţă? S-a dus, săraca!

— S-a dus, domn Mitică, da moare cine nu trebuie.

Nevasta perceptorului era supărată foc. Domnul Vulescu nu dăduse de trei zile pe acasă. O ţinea într-un chef, din cârciumă-n cârciumă. Artistul a tăcut; ştia unde bătea femeia. Fusese două zile şi două nopţi împreună, dar îl pierduse pe drum, rămăsese cu alţii, bine nu ştia cu cine.

Coana Frosa s-a oprit întâi în capul ulicioarei de unde a privit un timp la mulţimea de femei strânse la umbră. Printre ele a văzut-o pe madam Măgureanu şi s-a îndreptat spre ea.

— Dumnezeu s-o ierte!

— Dumnezeu s-o ierte!

— Săraca! Putea să mai trăiască, că nu era aşa bătrână, a plâns-o madam Măgureanu.

Mama lui Gheorghiţă sta s-o sufle vântul; suferea de înecăciune. De multe ori se speriase, crezuse că-i gata, că-şi lasă papucii.

— De, madam Măgureanu. Aşa-i lumea, trecătoare! filosofă coana Frosa. îi da mâna, îi plesneau obrajii de sănătate.

A trecut drumul şi madam Gomba, îmbrăcată-n negru şi înmănuşată, urmată de Ilonca, servitoarea ei. Fata privise la ea pe când se îmbrăca.

— Trebui faci onor la pierzon mort; nu mergi ca la piaţ! o învăţase stăpână-sa.

Când a ajuns în curtea băbuţelor, nu s-a amestecat cu celelalte femei, a stat mai la o parte. Cum se oprise în soare, arăta ca o păpuşă îmbătrânită într-un galantar.

Mitică Villan simţea că nevasta perceptorului fierbe. S-a strecurat printre lume, s-a dus la madam Gomba.

„Numai ei lipseau de la mort!” a mormăit madam Vulescu, măsurându-i pe sub ochi.

În faţa ulicioarei se strânseseră toţi copiii. Unii priveau tăcuţi şi miraţi, alţii se înghionteau şi ţipau cât îi ţinea gura.

— Mai tăceţi, mă, bată-vă Sfântul! C-aici nu sunteţi la „Moşi”! s-a răstit, cu glasul strâns între dinţi, Gherghina, nevasta lui nea Gheorghe Puiaru.

S-a arătat şi părintele Radu. Toată lumea a tăcut. Amuţiseră şi copiii. Rând pe rând, femeile i-au ieşit înainte şi i-au sărutat mâna. Unora, la două, trei, le-a spus un cuvânt de îmbărbătare, pe alta a întrebat-o ceva în taină. Le cunoştea pe toate, pe de rost, cu toate necazurile şi bucuriile lor.

— Dacă nu vă e oboseala prea mare, eu aş zice să o slujim afară pe răposata; e loc mai mult şi aude toată lumea sfânta slujbă, le-a rugat cu blândeţe preotul.

— Gata, sfinţia ta. Acuşica! a sărit Marinica din uşă.

Era de mult înăuntru, împreună cu Lina. Nu le chemase nimeni, dar veniseră mai devreme, să dea o mână de ajutor.

Au pus mâna şi alte vecine, au scos-o afară, în grădiniţă Nici nu le-a fost greu. Era aşezată pe patul adus de la biserică.

Băbuţa, sora răposatei, sta stingheră, nu scotea niciun cuvânt; parcă nu era d-a casei.

Slujba a-nceput. Citea popa Radu rar şi desluşit; se ruga. Un ceas întreg s-a rugat pentru Păuna. Femeile ascultau, cu capul în pământ. Când i-a cântat *Veşnica pomenire* toate au plâns.

De ce au plâns? La ce s-or fi gândit? Cu Păuna numai câteva din ele schimbaseră cândva o vorbă, două; poate nici atât.

A plâns şi madam Gamba. S-a văzut copil, îmbrăcată în alb, pregătindu-se să meargă la biserică, pentru prima comuniune; şi şi-a văzut mama, mândră de ea, sărutând-o pe amândoi obrajii, iar la plecare aşezându-i încă o dată codiţele pe umeri, cu grijă.

Când slujba s-a terminat, patru bărbaţi, tocmiţi cu plată, au apucat de braţele lungi ale patului, l-au ridicat în sus şi l-au pus pe umeri. Înainte, a pornit dascălul, ducând praporele. Pe lângă el se ţinea Săndică, credea c-o să obosească şi o să i-l dea şi lui să-l poarte. La câţiva paşi,

mergea preotul. În urma patului, Alexandrina, sora răposatei, Lina, Marinica şi Ilonca. O ţineau încet, pe mijlocul străzii. Soarele ardea. Părintele Radu era tot o apă; îl încălzea şi sutana închisă până-n gât. Şi până la cimitirul Pătrunjel, era un drum bun. Abia mergea, dar ţinea capul sus.

Tot drumul, femeile au bocit, cu rândul. Numai Ilonca a plâns fără oprire. îi murise de curând mama şi n-apucase să se ducă la Săcele, la înmormântare. O ajunsese vestea prea târziu.

După masa de seară Titi ieşise de acasă, dar nu se dusese la „felinar”. Se târâia pe străzile din apropiere, umblând fără rost. Se vedea pierdut. Cu tot arsenalul de fiţuici, cu ce mai ciupise de la vecini şi cu tot ajutorul dat de colegi, era ameninţat să rămână din nou repetent. N-avea notă de trecere la trei materii. Luase la lucrarea scrisă un patru mare cât un scaun, la fiecare. Urma să fie ascultat, dar dacă la teză nu reuşise să ia o notă mai bună, la oral se ştia dinainte pierdut. Se vedea în faţa tablei, uitându-se ca viţelul la poarta nouă; îşi dădea seama că era clei la toate cele trei materii: matematică, chimie şi franceză. Pe trimestrele trecute abia scosese media cinci, copiind la lucrările scrise.

Cum s-a întunecat bine, s-a întors din drum şi a intrat la Irina. Sosind mai devreme ca de obicei şi arătând tare întunecat la faţă, vecinei nu i-a fost greu să înţeleagă că i se întâmplase ceva rău şi s-a speriat. Îngrijată, l-a întrebat ce păţise. Văzând-o speriată, liceanului i-a fost mai uşor să-şi spună păsul. A început de-a dreptul, fără ocol.

— Sunt ameninţat să rămân repetent. Nu ştiu ce să mai fac. Îmi vine să-mi iau zilele!

Auzindu-l, Irina a îngălbenit. Era însă nedumerită, parcă nu-i venea să creadă. Mirată, şi cu glasul aproape pierdut, a zis:

— Cum se poate?! Tu toată ziua înveţi! Mereu eşti cu cărţile în faţă! De ce? Spune-mi, Titişor!

— Au necaz câţiva profesori pe mine. M-au văzut mai altfel decât ceilalţi şi nu le-a venit bine!

— De ce nu i-ai reclamat?

— Cui? Directorului?! Corb la corb nu-şi scoate ochii!

— Atunci ce-i de făcut? Trebuie să găsim ceva! Cum aş putea să te ajut?

Întrebarea i-a adus din nou apă la moară. Aici vrusese să ajungă.

— Dacă vrei să m-ajuţi, du-te la Mary. Mi-ai spus că-i prietenă cu atâţia oameni mari. Să vorbească unul din ei cu directorul. E o nimica toată, în fond, dar du-te chiar mâine.

— Mă duc, cred că mă va ajuta. Suntem doar surori.

Titi rămăsese însă tot cu frica-n sân. Promisiunile Irinei îi dăduse speranţe, dar teama de o nouă repetenţie nu-l părăsea. Înfricoşat, a mai rugat-o o dată, cu desperarea pe faţă.

— Numai tu poţi să mă salvezi! Dacă rămân repetent, n-am să mai pot veni la tine! îmi încuie tata ghetele, aşa mi-a făcut şi-acum un an.

Irina a simţit că-i stă inima. Gândul că n-ar mai veni la ea a zguduit-o. Cum? Să se năruie totul? Acum când i se părea că se născuse a doua oară? Când număra minutele, aşteptându-l în dormitor? Când toată ziua cânta, fericită? Ar fi fost în stare de orice…

— Mă duc chiar mâine de dimineaţă! Mary mă iubeşte. Am s-o rog ca niciodată! Trebuie să ne salveze! l-a asigurat înlăcrimată.

Titi a prins mai mult curaj. Se vedea scăpat. I-a luat mâinile şi i le-a sărutat cu căldură, recunoscător. Irina şi-a împletit braţele-i lungi şi frumoase peste umerii lui, şi-a lipit încet, parcă cu frică, obrazul de el şi i-a susurat:

— Scoate-ţi haina, că ţi-e cald, Titişor drag.

Marinica îşi făcea de lucru pe lângă gard. Gura însă nu-i tăcea, bombănea întruna. La început vorbise mai mult ca pentru ea, încet. Din când în când rostea şi câte un cuvânt mai tare.

De cealaltă parte a gardului, Gherghina, nevasta lui nea Gheorghe Puiaru, terminase de dat boabe la găini, când a auzit-o bodogănind. S-a dus mai lângă gard.

Marinica a simţit că s-a apropiat; asta şi voia. S-a uitat printr-o crăpătură să vadă dacă nu se înşelase. Acum putea să-i dea drumul. Tare, să înţeleagă bine vecina.

— A dracului lume! Cum de nu-i ia Dumnezeu gura?!

— Ce vrei să spui, Mar nico? Că de un ceas te-aud ocărând! întrebă vecina, cu arţag.

În timp ce-i vorbea, se apropiase mai mult de gard.

— Spui şi eu s-audă lumea, s-audă alea la care le stau în ochi.

— Te-i fi vârând în ochii lor!

— Li se pare! Că cine e nebun, e nebun şi-n biserică!

— Mai nebună e aia care se bagă peste bărbaţii altora!

— Cine, femeie?! Şi peste cine, Gherghino?! s-a stropşit a camionarului de s-a auzit până în vecini.

— Mar nica! Cine alta?! Ce faci pe niznaia!

— Eu?! M-am băgat eu peste bărbată-tu?! s-a minunat, ca şi cum în viaţa ei nici nu-l văzuse.

— Tu, Mar nico! Cine alta? Nu te-ai proţăpit tu la masa lui, la Amărâtu, şi te-ai izmenit un ceas pe lângă el?

— Eşti nebună! M-a poftit omu’ să stau. Îmi trimisese Spirea vorbă prin copil să viu la Amărâtu.

— N-o mai încurca! De mult de tot te dai pe lângă el! Faci ce faci şi-i ieşi în drum! A văzut şi lumea! Vuieşte toată mahalaua!

— Te-i fi smintit la cap, femeie! Altu’ nu găseam?! Ţi s-o fi părând ţie că-i brânzos, că-i al tău.

— Că n-o fi ca bărbată-tu care s-a hodorogit pe capră. Nu-l vezi?! Stă să se ducă!

— Radu, fă?! Să nu mai zici o vorbă de el că viu la tine şi te târnuiesc toată curtea! auzi?! a ţipat cealaltă de a pus în picioare strada întreagă.

— Haida, de! Vino, dacă vrei să te pupe fi-tu rece! Sfrijitura dracului!

Femeile sculate la cearta celor două vecine ieşiseră în stradă şi ascultau. În faţa curţilor cu pricina se opriseră câţiva bărbaţi. Nea Gheorghe Puiaru se întorcea de la piaţă; în dimineaţa aceea nu sosiseră păsări de la ţară.

— Da ce-i bâlciul ăsta aicea? s-a minunat, ajuns în preajma porţii.

— E! D-ale femeilor, l-a lămurit unul dintre bărbaţi. Nici nu-l văzuseră bine la faţă. Cum l-au auzit, s-au oprit din ceartă şi au intrat fiecare în casa ei, grăbite.

Pe la opt dimineaţa, Irina a trimis-o pe Veta să-i aducă o trăsură. Era gata îmbrăcată de plecare. Cum s-a întors servitoarea, s-a urcat în birjă şi a dat poruncă vizitiului să mâne repede. Nici n-a mai trecut pe la coana Frosa, i-a lăsat doar vorbă că se duce la sora lor.

Mary nu s-a mirat văzând-o venind atât de dimineaţă, ar fi jurat că-i cere noutăţi despre grec. Şi avea ştiri bune. Cu o zi înainte aflase că era în afară de orice pericol; totuşi, trebuia să mai stea două-trei săptămâni în pat.

— Eşti bine venită, Irinel! Am veşti care au să te bucure, a întâmpinat-o veselă, îmbrăţişând-o şi sărutând-o pe amândoi obrajii.

Până ce feciorul le-a adus cafeaua, îi povestise mai tot ce aflase de grec. Irina o ascultase, gândindu-se însă cum să-şi spună oful ce-o purtase la ea. Nu ştia cum să înceapă. Abia acum îşi dădea seama cât de greu avea să-i fie. Ce va zice Mary? Ce interes o mâna să-şi pună obrazul pentru Titi? Numai că erau vecini?

Şi timpul trecea. Sora ei terminase ce avusese de spus, o întrebase de coana Frosa, de domnul Paraschivescu, n-o uitase nici pe Veta şi ea tot nu găsea calea de apucat. Trebuia însă să-nceapă. Titi o făcuse să înţeleagă că nu-i timp de pierdut.

— Nici nu bănui de ce am venit la tine, a început-o cu greu.

— Am crezut că pentru grec.

— Pentru altceva. Am o mare rugăminte! E vorba de copilul vecinului meu, Cornea.

— Dar ce i s-a-ntâmplat?

— Rămâne repetent.

— Şi e aşa o mare nenorocire?!

Irina a amuţit, n-a ştiut ce să răspundă. O luase pe drum greşit. În gând, i-a apărut Titi, înfricoşat. S-a făcut

albă ca varul şi a izbucnit în plâns. Mary nu înţelegea nimic, a privit-o o clipă nedumerită. Apoi s-a apropiat de ea şi a întrebat-o îngrijorată:

— De ce plângi? Ce se întâmplă cu tine? Spune-mi!

Printre sughiţuri şi lacrimi, atât a putut să spună:

— Ajută-mă, ţaţo! Te rog, ajută-mă!

Nu-i mai spusese „ţaţo” de multă vreme, de când avea vreo treisprezece ani. Nu-i mai îngăduise Mary. Trebuia să-i spună pe nume şi ei şi Frosei. Ca-n familiile bune.

Norocul bătuse la poarta lor şi intrase cu mâinile pline. Nu trebuia însă supărat. Întâi călcase Frosa cu dreptul. La început, paşii fuseseră mai mici, mai nesiguri; câteodată greşiţi. Dar o urcau de zor. În drumul ei tot mai sus a tras-o şi pe Mary. Fiind mai tânără şi mai frumoasă, paşii ei au fost mari şi fără opinteli; au ajuns repede de uriaş. Urma să-i facă drum Irinei. Şi n-a fost greu.

Fundătura de unde plecaseră rămăsese mult în urmă; nu voiau nici să-şi mai amintească de ea. Le era frică să se gândească la odăiţa cu geamul cât o farfurie în care copilăriseră şi la droaia de vecini înşiraţi de-a lungul ulicioarei în camerele lipite una de alta. Uitaseră că după fiecare ploaie erau silite să iasă cu ghetele în mână, până la trotuarul străzii. Acum, Mary avea unul din cele douăzeci de automobile din Bucureşti, Irina aştepta să se mărite cu un mare bogătaş, iar coana Frosa, care trăsese singură o bună bucată de vreme la carul norocului, se odihnea lângă soţul ei legitim, inspectorul Paraschivescu.

Câteodată îşi mai dădeau în petec, dar numai când erau între ele. În lume ştiau să facă pe cucoanele şi le sta bine.

Plânsul Irinei a răscolit-o. Pricepuse de ce era vorba. Suferise şi ea. La coana Frosa nu găsise destulă înţelegere. I-a şters lacrimile de pe obraz şi i-a jurat că va face orice îi va cere.

Cu sfială, sora mai mică i-a povestit că Titi, copilul vecinului, avea douăzeci de ani şi că s-a îndrăgostit de el.

— E barem frumos? a întrebat-o, privind-o cu coada

ochiului, surâziind în sinea ei.

Irina a dat din cap, cu un zâmbet uşor la coada gurii. Văzând că Mary nu se supără, i-a mai spus că de la un timp Titi rămâne la ea în dormitor până după miezul nopţii.

Când a ajuns din nou la repetenţie, a luat-o iar spaima, a început să plângă şi cu greu a lămurit-o de ce era vorba. Noroc că liceanul, grijuliu, îi dăduse un bilet cu toate însemnările de trebuinţă. Şi-a terminat rugămintea în lacrimi cu vorbele lui:

— Dacă rămâne repetent îi încuie ta-su ghetele.

Mary izbucni în râs. Apoi, pe când o îmbrăţişa, o sfătuia, îi da curaj:

— Nu mai plânge. Du-te în buduar şi te aranjează. Ai să mergi cu mine.

Irinei nu-i venea să creadă, se uita în ochii soră-sii, tot îi era teamă.

— Fii fără grijă! Am salvat eu oameni din pragul puşcăriei! Ce-mi ceri tu e un fleac, a încredinţat-o, sigură de puterea ei.

Au plecat amândouă în automobil. Din al doilea loc de unde intrase, Mary a ieşit cu izbânda scrisă pe faţă.

— S-a făcut! i-a dat de veste în franţuzeşte, să nu înţeleagă şoferul.

Irina i-a luat mâna, a ţinut-o într-a ei; o copleşise emoţia. De bucurie, a rugat-o să facă un tur la Şosea. Pe urmă au trecut pe la şcoală de unde l-au luat pe Bébé, iar de acolo au venit în strada Maidanului. A coborât şi Mary, dar s-a dus la cealaltă soră.

— Ei, ce zici de Irina?! mai acum câtva timp i se năzărise iarăşi, şi acum aleargă la tine cu noaptea-n cap. De! Rău cu rău, dar mai rău fără rău! a întâmpinat-o coana Frosa, atotştiutoare.

— D-aia m-am şi abătut pe la tine, să-ţi spun că dacă vrei să-i treacă mai repede, s-o laşi în apele ei, să n-o sâcâi.

— Ce vrei să spui? Nu te pricep.

— Tot n-ai înţeles, Froso?! *L'amour*, *ma petite chéri*! Am ferit-o noi, dar degeaba!

Îndată s-a pregătit de plecare. Nu i-a dat răgaz să

mai întrebe ceva. I-a făgăduit c-o să vină duminica s-o ia la plimbare, a sărutat-o şi a ieşit pe uşă, în grabă.

Coana Frosa a rămas pe gânduri.

Într-o dimineaţă, madam Gomba, auzind cum gălăgia copiilor creştea, deşi trecuse ora şcolii, a ieşit afară şi a întrebat pe unul dintre ei:

— Az nu mergem şcola?

— Nu mergem, ne-a dat vacanţă.

A rămas opărită în pragul uşii, parcă i-ar fi dat una în cap. Avea şi de ce. De acum înainte, trei luni, adio linişte de dimineaţă. îi şi vedea sub ferestrele ei, câte cinci, câte zece, poate şi mai mulţi. Până-n noapte n-avea să se mai termine hărmălaia.

Şi părinţilor le părea rău că venise vacanţa. În timpul anului îi ştiau la şcoală, scăpau de ei, îi trimiteau pe capul profesorilor. Cei mai mulţi le dădeau bani să „rămână la prânz”. Cu de zece bani halva sau magiun, de cinci parale dovleac copt şi de alte cinci lipie, le plesneau burţile de mâncare. Acum trebuia să le poarte de grijă toată ziua, să-i apere de pumnii celor mai mari; să-i adune de pe stradă la masă, să tresară de câte ori trecea o căruţă sau o trăsură, de frică să nu-i calce, şi să le cârpească mereu hainele.

— Ce-ai făcut, mă, cu pantalonii?! Parcă i-ai mâncat cu dinţii! avea să se minuneze în fiecare săptămână mama lui Iliuţă, uitându-se în turul lui spart de o palmă.

Copiii erau fericiţi. Scăpaseră de lecţii, de şcoală, de şorţul de uniformă; puteau să umble desculţi cât le poftea inima; să se joace pe maidan sau să se ducă la Tei, la scăldat.

Cei din liceu mai aveau de trecut un hop. Aşteptau cu înfrigurare afişarea rezultatelor. Niciunul dintre cei care locuiau în preajma Frumuşichii, afară de Mircea Andreescu şi de Bujoi, nu era sigur de soarta lui. Fiecare mai spera în indulgenţa profesorilor, într-o rotunjire de medie, într-o minune.

Lui Titi Cornea, Irina îi spusese să n-aibă nicio grijă. Ga să-l convingă făcuse şi prinsoare: dacă rămânea repetent se obliga să-i dea cincizeci de lei, iar dacă trecea,

o sută. Şi Titi se învoise. Fusese ascultat la cele trei materii la care era ameninţat. E drept că-l întrebase uşor; pe ici, pe colo, nimerise un răspuns mulţumitor, dar profesorii nu-i spuseseră nimic. Se gândea însă mereu la cel de chimie, care la stfârşitul interogaţiei ridicase din umeri.

Câteodată îl treceau căldurile; îşi amintea însă de asigurările Irinei şi se mai răcorea.

Şi fetele profesorului erau sigure că vor trece clasa. Se şi pregăteau să plece la băi. Madam Buduretti cumpărase hârtie albastră de pus la ferestre, o şi chemase pe Lina să spele rufele.

„Păi dacă ele n-or trece, cine altele?” îşi zicea mama lui Titi, gândindu-se cu frică la ziua în care bărbatul ei urma să se ducă la liceu, să citească în listele lipite pe peretele de lângă cancelarie ce ispravă le făcuse copilul cel mare.

Comica nu era deloc bucuroasă. O lună întreagă n-avea să-l vadă pe Mircea, iar la Monteoru, unde se duceau, nu-i plăcea.

— De ce nu mergem la Sinaia, mamă?

— N-avem bani! La Sinaia e foc de scump!

— Atunci, de ce nu rămânem în Bucureşti?

— Ca să-ntrebi tu!

N-a vrut să-i spună că se duceau de ochii lumii, de ai rudelor şi prietenilor, să nu zică că s-au copt toată vara în Bucureşti.

Şcolăriţa nu s-a lăsat.

— De ce, mamă? Monteoru e băi?! O văgăună în care e mai cald ca aici. Ziua înoţi în praf, iar noaptea îţi scoţi ochii de întuneric. Fiindcă te asurzeşte o muzică militară, care cântă într-un chioşc, le-a zis băi?

Madam Buduretti a tăcut. I-au venit în minte baligile de vacă pleoştite de-a lungul drumului, spre parc, care o sileau să calce întortocheat. Fata ei avea dreptate, dar nu trebuia să afle şi cunoştinţele lor. Anul trecut, la întoarcerea de la Monteoru, spusese la toată lumea că staţiunea este nespus de frumoasă şi că petrecuse de

minune. O după-masă întreagă i-a turuit gura la madam Binău, povestindu-i de echipagiile văzute, de toaletele vizitatoarelor şi de seratele de gală din fiecare vineri.

— La ultima, tot guvernul a fost, *ma chère*!

Nu minţise sută la sută. Fusese şi un ministru: proprietarul moşiei pe care se aflau băile.

Comica a intrat îmbufnată în casă. În faţa oglinzii s-a oprit însă, şi-a aranjat bluza şi coafura şi a ieşit în balcon, cu o carte în mână.

De-a lungul străzii, copiii se îndreptau spre maidan. Mergeau în pas iute, zoriţi să nu scape o clipită din joacă, povestind de-ale lor în gura mare şi aprinşi de parcă erau speriaţi.

„Mai bine de Gina, că ea nu pleacă nicăieri!” şi-a zis, cu necaz, uitându-se într-acolo, către căsuţa ei.

A auzit-o şi pe madam Binău ţipând la Pişcot:

— Und-te duci? *ZJiens à la maison*!

— Lasă-mă în pace, *maman*! Ce?! Nu sunt în vacanţă?! s-a răstit copilul şi şi-a văzut de drum.

Fusese o zi lungă, cât una de post. Soarele apusese, dar lumina mai stăruia. Cerul nu mai avea culoare; i-o mâncase văpaia.

Cu greu, de ia pământ, a apărut un tiv lat de-o palmă, bătând în galben. Când a prins a se mări, bolta cerului s-a albăstrit.

Se-nsera.

La madam Gomba aştepta de mult o trăsură. Birjarul se dăduse jos de pe capră, trecuse lângă zidul casei, şi se odihnea, stând pe vine.

Peste drum, la Frumuşica, Tudor stropea trotuarul. De căldură, apa se strângea în broboane mari, apoi se usca văzând cu ochii. Pe locul broboanelor rămânea o dâră de praf jilav, arătând opturile făcute cu stropitoarea numai cu o gaură.

În curţile lungi şi înguste căldura zăcea; o ţinea dogoarea tinichelei de pe acoperişurile joase, de le atingeai cu mâna. Istovite de zăduf, femeile ieşeau în faţa porţilor, la răcoare. O porniseră şi câinii, fără ţintă şi blegi.

Numai pisicile nu se mişcau. Stăteau întinse pe lângă zidurile calde; dormeau de la prânz şi nu se mai săturau.

— Iad, nu altceva! se văită coana Ioana către Anuşca, care trecea spre Frumuşica, să cumpere vin şi sifon de la gheaţă.

— Coniţa mea a stat goală, cum o făcut-o mumă-sa şi toată ziua s-a jeluit! Da' pe curând pleacă la băi, la munte, pe treizeci de zile.

— Nu te ia şi pe tine?

— O zis să rămâi, să păzesc casa şi căţelul.

Dinspre Viitor venea în goană o trăsură. Era încă în mers, când subcomisarul Cârchiu s-a sculat în picioare şi i-a arătat ceva birjarului. Trăsura s-a oprit la madam Gomba. Cârchiu sărise înainte să oprească, se încurcase în sabie şi era gata-gata să cadă. După el s-a dat jos o cucoană, cu aer îngrijat. La urmă, a descins un domn tânăr, cu figura gravă. Subcomisarul ajunsese în faţa uşii şi aştepta.

— Intră! i-a poruncit domnul repezindu-şi degetul arătător într-acolo, spre antreul casei.

Poliţaiul a pus mâna pe clanţă, a apăsat din ce în ce mai cu putere. Dar uşa rămânea închisă.

— Bate-n geam şi spune formula!

Gârchiu a bătut de câteva ori cu degetul în fereastră.

— Spune formula, domnule! N-auzi?! s-a răstit domnul cel tinerel.

Sta în buza trotuarului, încruntat.

— În numele legii, deschide, madam Gomba!

Din casă nu s-auzea niciun zgomot, nu răzbea niciun răspuns. Doamna care venise cu ei îşi subţia buzele şi îşi frângea mâinile înmănuşate. Lumea din preajmă arăta din ce în ce mai nedumerită. Se uita la Gârchiu cum se căznea să deschidă, se uita şi la cucoană, îl măsura şi pe junele încruntat, dar nu înţelegea ce se petrece. Şi Tudor se oprise din stropit; pusese un deget în gura stropitoarei şi privea mirat.

— Aici e procurorul! în numele legii, deschideţi! a poruncit cu glas tare domnul cel tânăr, apropiindu-se

mânios şi ţanţoş de intrare.

Au auzit şi vecinele, au aflat şi copiii îngrămădiţi în jurul trăsurilor. Vestea a mers ca fulgerul de-a lungul celor trei străzi.

— Procurorul! Procurorul! repeta toată puştimea, cu spaima pe faţă.

— E procuroru la madam Gomba! s-auzea din poartă-n poartă.

Tineri şi bătrâni au pornit-o în grabă într-acolo.

— Ieşi, femeie! A picat procuroru la Gom boaia! i-a strigat coana Ioana când a ajuns în dreptul porţii moaşei Târâianu.

Între timp, madam Gomba deschisese uşa, procurorul dăduse buzna înăuntru, intrase şi doamna ca o furtună. După ei o luaseră liniştiţi subcomisarul şi madam Gomba, care avusese grijă să închidă din nou uşa cu cheia.

O parte din lume s-a strâns repede în jurul intrării; alţii au apucat loc lângă ferestre; cei mai mulţi rămăseseră în mijlocul drumului. Au făcut însă linişte, s-audă ce se petrecea înăuntru.

— Dar ce s-a întâmplat?! a întrebat nea Gheorghe Puiaru, într-un grup de femei unde se oprise.

Venea din oraş, unde dăduse aldămaşul la nişte marfă.

— Şi-a prins una bărbatu cu alta la madam Gomba, şi a venit cu procurorull, l-a lămurit o vecină.

— Măăă! Da ăştia trebuia dicoraţi, nu arestaţi, dacă nici pe zădufu ăsta nu se astâmpără!

— Păi sigur! Ţi-o fi lăsând gura apă! i-a trântit-o, oţărându-se, moaşa Târâianu.

— Bine i-ai zis, coană moaşă. Că toţi sunt la fel! Umblă după toate târcoaţele, nevestele nu mai e bune! a sărit cu gura şi femeia tramvaistului.

Nea Gheorghe s-a făcut că n-aude, s-a dat în vorbă cu Tudor. O ştia pe moaşă supărăcioasă tare şi nu vrea să se pună rău cu ea; se ştia şi cu musca pe căciulă.

Cei din apropierea uşii auziseră cheia învârtindu-se în broască.

— Iese! Iese afară! au dat de veste.

N-a apărut însă decât Cârchiu. Când văzu atâta lume adunată, sau i-a venit deloc bine. S-a gândit la madam Gomba, de la care primea lunar o atenţie fixă şi nu-i convenea să afle procurorul. Supărat, se răsti la cei de lângă el:

— Ce staţi şi vă zgâiţi aici?! mai plecaţi acasă!

— Vrem să vedem şi noi mireasa, domn şef, i-a răspuns Tudor.

— Mai bine venea s-o vadă stăpân-tu, că acum tot e văduv! i-a strigat domnul Măgureanu tocmai din mijlocul străzii.

Lumea se strângea în jurul casei făcând haz. Subcomisarul şi-a dat seama că o greşise. S-a întors bosumflat înăuntru.

— Ce-or fi zăbovind atâta! se miră Veta, cu părere de rău.

Vrea s-o apuce pe Irina în grădiniţă, să-i povestească ce a văzut. Dacă întârzia, n-o mai găsea afară şi de un timp îi spusese să nu mai intre la ea în dormitor seara, înainte de culcare.

— Stă să nască! a glumit unul din bărbaţi.

— Păi atunci de ce n-o cheamă pe coana moaşă? a întrebat Vasile sacagiul, şi le-a făcut cu ochiul.

— O să viu să-ţi pui ţie mâinile pe piept, obraznicule!

— N-o să ai parte, coană moaşă! Am să las cu limbă de moarte să mi le aşeze Lina, că-i mai bună la suflet.

— Aş veni, mă Vasile, da’ tu o să mori departe, într-un şanţ.

A râs şi sacagiul. Numai coana moaşă a plecat blestemând.

Cei dinăuntru întârziau. Subcomisarul Cârchiu ştia să-şi apere interesele şi morala publică. Mulţi din vecini plecaseră acasă; alţii mai aşteptau pe aproape. Bărbaţii intraseră la Frumuşica şi de acolo căutau, din când în când, peste drum.

În sfârşit, uşa s-a deschis din nou. Au ieşit pe rând: întâi „omul legii”, apoi un alt domn, urmat de două

cucoane: nevasta şi ibovnica; la urmă stăpâna „casei” şi Cârchiu, şi s-au îndreptat spre trăsuri. În a doua s-au urcat procurorul, Gomboaia şi subcomisarul. Cel dintâi se aşezase comod, pe perna din fund. Madam Gomba l-a privit de sus, cu aer mustrător.

— Faceţi loc la mine, fa rog, tom procuror! *Ich bin cine Dame*! i-a cerut, înţepată.

Tânărul procuror s-a pierdut, s-a strâns într-un colţ; ea s-a instalat de parcă se ducea la bal, iar Cârchiu şi-a făcut loc, cu grijă, pe muchia scăunelului.

Când îi văzuseră ieşind, lumea rămasă dăduse fuga. N-au apucat însă mare lucru să vadă. Cei cu pricina o şterseseră îndată; birjarul pusese de pe loc caii la trap, era şi întuneric. După plecarea şi a celorlalţi, în uşă a apărut Ilonca.

— Mi se pare că aţi păţit-o! a întâmpinat-o Marinica.

— Da’ n-a fost nimica! Domnişoara era singură, iar domnul şedea de vorbă cu coniţa mea. Umbla după o odaie mobilată, pentru un prieten. Aşa i-a găsit poliţaii.

— Păi ce caută la Secţie?

— O purces numai coniţa, să facă procestul, că la noi nu era cerneală. Ăi de s-au aflat lân vrajbă au plecat la ei acasă, în oraş.

Lumea a înţeles, s-a dus să se culce.

Cei mai mulţi dormeau afară. Aruncau peste pământ o ţoală, puneau la un căpătâi pernele, se înveleau c-o haină şi adormeau ca în paradis.

— Că bine le-a aranjat treburile Cârchiu! Al dracului om! Şi c-un singur ochi se pricepe! se tot minuna nea Gheorghe Puiaru.

Nevastă-sa nu i-a mai răspuns; adormise. El a rămas cu privirea pe cer. Stelele îi furase gândurile. Parcă le vedea prima oară.

„Da multe mai sunt! Şi ce frumos sclipesc! Cum or fi stând acolo, sus?!”

Dintr-un pom a picat, plesnind pe pământul tare, o corcoduşă coaptă.

Toată şcolărimea plecase de dimineaţă la serbarea de

sfârşit de an; mai târziu s-au dus şi părinţii. Nea Gheorghe Puiaru a rămas acasă, îi era ruşine să mai dea faţă cu directorul. De doi. ani îi tot spunea că amândoi băieţii nu învăţau nimic şi că treceau pe acolo o dată la trei zile. Era convins că rămăseseră din nou repetenţi. De altfel, se şi hotărâse să-i ia de la şcoală. Pe unul se gândise să-l bage ucenic la un meşter electrician, cu care şi vorbise şi unde mai avea un copil; celălalt rămânea pe lângă el, să-i fie de ajutor. Se făcuseră băieţii mari.

Domnul Tase Vulescu s-a făcut că nici nu ştie; socotea că profesorii îl persecută pe Gică.

Cei din clasele primare se zbrângeau la şcoala „Clemenţa" de pe strada Rosetti. Tot aici veneau şi elevii de la „Vasile Alecsandri" şi de la alte două şcoli. Se duceau bucuroşi; le cânta muzica militară şi copiii de la „Clemenţa" jucau totdeauna o piesă de teatru.

La începutul serbării, un inspector şcolar ţinea o cuvântare; apoi, fiecare director împărţea premiile şi citea listele cu cei promovaţi. Când a venit rândul şcolii celor din Tirchileşti un freamăt s-a iscat printre părinţii lor.

— Clasa întâi! Premiul întâi cu cunună: dlevul Măgureanu Gheorghe! a citit cu glas tare directorul.

— Brava!

— Uite, Gheorghiţă!

— Buni copii are Măgureanu!

— Noroc de mă-sa. Cât despre ta-su!... şi-au şoptit în ureche cei de pe strada Maidanului.

Mama lui l-a împins de la spate. Roşu ca focul şi nesigur pe picioare, Gheorghiţă s-a strecurat printre scaunele ocupate de părinţi şi copii, şi s-a prezentat în faţa profesorilor. În timp ce muzica militară îi cânta „Mulţi ani trăiască", directorul i-a pus pe cap o coroniţă de frunze, pe piept o medalie aurită, şi în braţe un maldăr de cărţi.

Madam Măgureanu se uita printre capetele celor din sală, ţinea să-şi privească copilul în momentele solemne. Pentru că era mai în fund şi nu putea să-l vadă bine, s-a ridicat în picioare.

— Staţi jos, vă rog, i-a suflat un bătrânel din spate.

— Păi e copilul meu!

— Tocmai d-aia! Dumneavoastră îl vedeţi şi-acasă!

— Da’ de unde! Toată ziua e pe maidan!

După ce a împărţit premiile celor din clasa întâia, a început să-i înşire pe cei promovaţi. Marinica, nevasta camionarului, era numai urechi. Aştepta să-l strige şi pe Săndică. Directorul citea de zor, dar alte nume. Cu fiecare alt elev strigat femeia se întrista mai tare. Aproape că se sfârşise lista.

„Să ştii c-a rămas, bată-l nevoia”, a oftat.

I se părea că-i vâjâie urechile, nici nu mai auzea bine numele anunţate. Când îşi pierduse speranţa, l-a citit *şi* pe Săndică.

„Mânca-l-ar mama! A trecut!”

A răsuflat, s-a aşezat mai bine pe scaun şi din buzunarul fustei şi-a scos batista; o trecuse năduşelile.

Venise la rând clasa a doua.

— Colţan Tudor, menţiune!

— Prezent! a strigat Lina, din mijlocul sălii.

Îi fusese teamă că Tudorel nu-şi auzise numele.

Cei mai mulţi dintre băieţi învăţau la un liceu din centrul oraşului. Nu se duceau la cel din apropiere, le era frică de domnul profesor Buduretti.

Tot drumul Titi a mers cu frica-n sân. Cum a ajuns, colegii i-au ieşit înainte, l-au primit cu alai.

— Ai scăpat, Titi!

— Bravo, mă Titi!

Acum nu mai avea nicio îndoială. Scăpase, era fericit. Ultimele zile fuseseră un chin; nici în braţele Irinei nu-şi găsea linişte. Gândurile i-au fugit la Comica. „Ce-o să spună când o auzi c-am trecut? N-o să mai facă pe isteaţa cu mine! Acum sunt şi eu într-a opta, cum era Mircea”. Şi-a adus aminte şi de Irina. „Săraca! îi era frică mai tare decât mie”.

Aştepta deschiderea serbării stând de vorbă într-un grup de colegi, când a apărut domnul Cornea. Citise lista, era într-al nouălea cer.

— Bravo, Titi! Vezi, mă, dacă anu’ ăsta ai învăţat? i-a

spus şi l-a luat deoparte, l-a mângâiat şi i-a strecurat o monedă de doi lei. La serbare n-a stat. A plecat la „Caru cu bere”; spera să-ntâlnească cât mai mulţi cunoscuţi şi colegi de la alte ministere, să le spună că Titi, băiatul lui cel mare, trecuse într-a opta.

Gică Vulescu rămăsese corijent. Nu era însă trist, ştia că-n toamnă va trece. Aşa se întâmpla aproape în fiecare an.

— Îl scapă Ghemănescu la corijenţă. Că p-ormă Gică nu mai cântă. Cine i-a dus corul tot anu-l? vorbeau şcolarii între ei.

Directorul liceului şi-a încheiat cuvântarea, elogiindu-l pe Mircea Andreescu.

— Ţin să amintesc că în timpul celor opt ani ai fost mereu primul în clasă, dar mai ales să relev că ai fost, de la început „un foarte bun coleg. Liceul nostru se mândreşte cu tine. Noi, profesorii tăi, suntem siguri că pe drumul luminos al cărţii vei străluci din ce în ce mai tare.

Şi acum, la despărţire, ne facem o ultimă datorie. Omenirea îşi caută un drum nou, a pornit-o pe el. Drumul luminii şi al progresului. El e greu, e adevărat. Ca tot începutul. Dar la capătul lui e atâta adevăr încât nu se poate să nu ajungă acolo.

Darurile cu care eşti înzestrat n-ar găsi un ţel mai frumos decât acest crez. îmbrăţişează-l cu toată căldura inimii şi tinereţii tale.

Aproape de prânz, serbarea de la şcoala „Clemenţa” se terminase. Madam Măgureanu şi-a luat copilul şi-au plecat acasă, Gheorghiţă a mers tot drumul cu coroniţa pe cap, într-o mână ţinând şapca, în cealaltă cărţile primite ca premiu. Când trecea pe lângă alţi copii, nu ştia ce să facă să i se vadă mai bine medalia; şi atunci îşi umfla pieptul.

Mai târziu s-au întors şi liceenii.

— Ce-ai făcut, mă? l-a întrebat coana Ioana, când Duţulescu intra în casă.

Elevul tăcea; rămăsese repetent

— Sigur! Taci! Ştiam eu că n-ai să faci nicio scofală! Toată vremea pe maidan! Nimic n-ai învăţat!

— B-am învăţat. Da’ pe mine m-au persecutat. Eu n-am neamuri la Ierusalim, ca alţii.

— Dar Mircea-l croitoresii cum e mereu premiant, mă?

Duţulescu a tăcut din nou, n-a mai avut ce să zică.

După ce Titi a intrat în curte, s-a oprit cu faţa la gard, şi-a dres vocea şi a început să cânte:

— Am trecut, tra-la-la-la! Am trecut, tra-la-la-la!

Aşa se-nţelesese cu vecina; era nerăbdătoare să afle rezultatul, să n-aştepte cu sufletul la gură până seara toarziu.

Irina stătea pe bancă, în grădină; rămăsese afară numai să-l audă cântând. Rezultatul îl aflase.

— Ştiţi, coniţă, a trecut clasa şi domnişorul Titi; i-am auzit pe băieţi vorbind cu fetele profesorului, s-a grăbit să-i spună Veta venind iute din stradă.

— Şi ce ne interesează pe noi?

— De, coniţă! Aşa, ca vecini.

Seara fusese ca pe Calea Victoriei. De la Frumuşica şi până la tramvai, grupuri-grupuri de liceeni se plimbau veseli, glumind şi cântând. Printre ei se aflau şi corijenţii şi repetenţii. Cei care rămăseseră repetenţi scăpaseră deocamdată cu ameninţări.

— Leneşule! Te învăţ eu minte! Am să te dau la cizmărie! Eu îmi iau de la gură să te ţiu pe tine la carte!…

Rămânea destulă vreme să mănânce şi bătaie. Nu numai o dată. De câte ori părinţii erau în toane rele. Atunci fără greş îşi aminteau şi-i pocneau. La cizmărie însă nu-i dădeau.

Se plimbau şi domnişoarele Buduretti cu întreg statmajorul după ele. Gică Vulescu, în voce, mergea lângă Maria şi cânta înfierbântat. Credea c-o dă gata. Maria asculta tăcută. Pe Mircea îl uitase. Primea scrisori de dragoste, printr-o colegă, de la un licean, şi se hotărâse să-i răspundă; o îndemnase şi colega ei. Când Gică cânta, îşi compunea scrisoarea cu cuvinte luate din stihurile melodiei.

Titi Cornea trecea de la un grup la altul. Era fudul

nevoie mare. Ar fi vrut să rămână mai mult pe lângă Corniea, dar se ţinea tare. De când dormea în braţele Irinei se gândise mai rar la ea, iar ultimele săptămâni trăise numai într-o spaimă. Acum, când totul se terminase cu bine, iar i se deschisese pofta inimii. Mai pe toţi prietenii îi iscodise; ţinea să ştie ce zisese, aflând că a trecut.

— Mă Titi, mai bine nu-ntrebai.

— De ce, mă Gică?

— A zis că tot prost eşti, şi-ntr-a opta.

— Scârboasa!

— Fugi, mă, c-am glumit.

Când au apărut Mircea şi Gina, liceenii s-au strâns pe lângă ei.

— Ura! Ura! Trăiască studenţii noştri! a strigat Gică Vulescu.

— Şi Gina?! Ea în ce e studentă? l-a-ntrebat Cornica, în şoaptă.

Lumina din salonul Irinei se stinsese. Era semnalul că poate veni. Dar Titi nu se-ndura să plece. Norocul ei a fost că pe domnişoarele Buduretti le-a chemat mamă-sa acasă. A mai rămas câteva minute şi a şters-o pe nesimţite.

Gică i-a făcut semn lui Bujoi, s-au tras deoparte.

— E tot aşa cum am vorbit noi.

— Fugi, mă Gică! Nu te cred!

— Mâine o să ştiu tot. Mi-a cerut cuvântul de onoare că n-am să spun la nimeni şi când începuse să se spovedească, a venit Cornica şi a schimbat vorba.

Trecuse de mult de miezul nopţii. Cerul era nemăsurat de mare şi de sus. Deasupra capului îl luminau stelele, îl pătrundeai cu ochii. În depărtare arăta vânăt, greoi, scoborând în beznă, în nesfârşit

Pe străzile din Tirchileşti îşi făcuse culcuş întunericul; şi luna dormea dusă. Numai de la Amărâtu ieşea o dâră de lumină. Ca să facă economie, negustorul stinsese toate lămpile; lăsase numai una, deasupra mesei unde beau Floarea, Niţă Şişu, Spirea şi unul Dângă, din Tei.

O începuseră de la prânz, la Grecu, pe Viitor, de unde plecaseră certându-se cu rârciumarul. Se mai opriseră într-un loc, dar nu le plăcuse vinul; la Amărâtu erau de pe la zece seara.

Floarea îi tot îndemnase să termine. Se ţinuse bine, băuse puţin, cu toate că Niţă o îmbiase mereu umplându-i paharul. N-avusese nici chef şi trebuia să-i poarte de grijă, să nu facă vreo poznă.

Dar prea avea Dângă gura frumoasă şi vorba ademenitoare. De la o vreme, i se părea că se tot uită la ea, că-i jucau poftele în ochi. I-a dat prin minte să-l încerce, s-a tras mai aproape de el.

Spirea a simţit-o. O ştia bine pe Floarea. La fel îl momise şi pe el. De mai multe ori. Numai că nu trăsese de el. „Acum face mamururi cu ăsta, cu Dângă. Şi el se ţine mare spiler. O aiureşte pe şest, crede că nu-l gineşte nimeni”, mustăcea.

Floarea i-a înţeles gândurile, îl trădase privirea. Şi s-a aţâţat. Şi-a luat garoafa din păr, i-a pus-o lui Dângă după ureche. Când şi-a tras mâna înapoi, a lăsat-o moale pe obrazul lui. Aşa era Floarea, când îi plăcea vreunul. În zadar o bătea Niţă, degeaba o ameninţa c-are s-o omoare. Scotea chiar şişul, îl trăgea din brâu. Alta ar fi înlemnit de frică, dar ea ştia bine că erau vorbe goale. Când se lăsa noaptea, uita totul, se ghemuia lângă ea răpus, fericit.

Dângă n-avusese niciun gând rău. Era bucuros că întâlnise un vechi prieten. De Floarea ştia că-i poznaşă; ştia însă şi că e amanta lui Şişu. Dar a ghicit că i se zbăteau sânii sub bluză. A privit-o întrebător, pe ascuns. Fata l-a îndemnat din ochi şi s-au lipit mai mult unul de altul.

Niţă Şişu se lăuda cu o ispravă: bătuse pe unii în „Moşi” şi n-o mai termina. Lui Dângă îi povestea. Şi bea mereu.

— Mă Spireo, ţi-am văzut mireasa. Frumoasă de pică! Da era cu zmeul ei, a zis Floarea, aşa, ca din senin.

Îl văzuse mustăcind şi uitându-se chiondorâş la Dângă; şi a vrut să-l zgândărească mai tare. Spirea s-a

făcut că n-aude, i-a cerut lui Niţă Şişu tutunul, să-şi facă o ţigară, dar, când a luat pachetul, mâna-i tremura, abia se stăpânea. Floarea nu s-a lăsat. L-a întrebat tare, s-audă toţi:

— Când faci nunta, mă? Sau mai-nainte ne cheamă ea la botez?

Să nu-l tulbure din povestit, Şişu a încercat s-o domolească.

— Astâmpără-te, Floareo! Că p-ormă ne face capu' călindar. Ştie el ce face, că-i băiat deştept.

Negustorul îi urmărise tot timpul de dinapoia tejghelei. Sta eu frica-n sân, îi era teamă de scandal şi de bătăi. N-avea nici curajul lui Nae Fântânaru şi nici puterea lui. Rămăsese şi singur; băieţii de prăvălie, sculaţi cu noaptea-n cap, îi trimisese la culcare. Mai înainte, îşi adunase pe nesimţite banii din tejghea, şi-i pusese la loc sigur, în odaia de dormit.

Dându-şi seama că se vor încăiera, s-a dus la ei la masă, i-a rugat să plece. A-ncercat, deşi era convins că nici n-au să-l ia în seamă.

— Ar fi bine s-o încheiaţi, băieţi. V-ajunge. Gândiţi-vă şi la mine. Sunt obosit frânt! i-a rugat, cu glasul şi figura văicăreaţă.

Cei de la masă s-au uitat la el. Părea că l-au înţeles, că li s-a făcut milă. Cum nici nu bănuise c-ar putea scăpa atât de repede de ei, a prins curaj şi, crezând că-i va hotărî şi mai uşor, a adăugat:

— Uite-o şi pe Floarea. Pică de somn!

Atât aşteptase Spirea. De când căuta un prilej să-i deschidă ochii lui Şişu, să-i pârască pe amândoi. Ea era de vină, ea îi căutase râcă. Adusese vorba de Gina. De atunci fierbea. Nu-i mai ieşea fata lui Oancea din gând. O avea în faţă, şi pe Mircea mereu alături. I se strângea inima, îl durea. Şi amanta lui Niţă Şişu îşi bătuse joc de el. „Cum mai râdea! Şi Dângă! Ca să-i ţie isonul! O să-i strivesc gura cu tocul ghetei!"

— Dacă-i de Floarea, ai greşit-o! Cum stă ea, ar rămâne până mâine! i-a răspuns Spirea negustorului, şi

privirea i-a căzut peste ibovnica lui Şişu şi peste flăcăul din Tei.

Floarea a tăcut, dar l-a şi fulgerat. Pe Dângă l-a năpădit ruşinea; s-a tras de lângă ea, uşor, crezând că Şişu nu va băga de seamă. Ţinuse şi capul în jos, făcându-se că-şi caută prin buzunare cutia de chibrituri. Niţă Şişu îl văzuse însă. Videan, chiar când era beat, s-a prefăcut.

— Mai dai, mă Dângă, un chil? C-aş sta cu tine toată noaptea. Pă libertatea mea!

— Ce mai întrebi?! Da eu pentru cine stau? Pă viaţa mea! De când ţineam să te-ntâlnesc! şi a şi cerut negustorului să aducă vinul.

Spusese adevărul, dar i s-a părut că minte.

„De ce nu-şi văzuse de treabă? De ce se lăsase amăgit de Floarea?" se căia. Spera însă că nu va fi nimic. Erau doar prieteni şi încă de multă vreme. „Nici n-a înţeles ce-a vrut să-i vândă Iuda asta1". L-a măsurat pe Spirea i-a pus gând rău.

Numai Floarea îşi cunoştea bine amantul. Era sigură că se hotărâse să se răzbune. Nu pe ea, pe Dângă. S-a apropiat de el, cu gând să-l liniştească.

— Târfă! i-a şuierat printre dinţi.

Fata nu s-a pierdut. Ştia cum să-l ia. Şi-a încolăcit braţele după gâtul lui, s-a strâns lângă el şi, cu ochii în ochii lui, i-a cerut cu patimă:

— Sărută-mă!

Niţă s-a împotrivit; o clipă numai. Ar fi vrut să-l mai roage. Floarea i-a prins gura şi l-a sărutat. Ce gură caldă avea! Şi cum îi frigeau braţele! Părea că o mână moale i se pusese pe suflet. Din alintarea ei pornea ceva neînţeles, ce-i stăruia în inimă.

Dar Spirea nu s-a lăsat; s-a aplecat şi i-a suflat la ureche, a încercat din nou să-l vândă pe Dângă. Şişu privea în gol, îl auzea ca prin vis; mai simţea gura iubitei; ar fi vrut să plece acasă, s-adoarmă cu ea în braţe.

Nu s-a stăpânit însă Dângă. Scos din fire, a ţipat:

— Ce tot îi vrăjeşti, bă?! Bagi numai zâzanii! Eşti mai rău ca o muiere! Toată noaptea ai stat ca un popândău şi

ne-ai stricat chefu! Ai noroc că eşti prieten cu Şişu!

— Ia nu te răţoi aşa! Ce! Te crezi la tine în Tei? Vezi să nu te fac una cu pământu'! s-a stropşit Spirea şi s-a ridicat ameninţător.

Nici Dângă nu era crescut la pension. Ştia că cine dă întâi şi, dacă loveşte cu sete, poate s-o sfârşească bine. I-a şi repezit un pumn între ochi. Spirea s-a clătinat, dar n-a căzut. îi luase însă piuitul. Buimac, cu căutătura vraişte, a pus mâna pe sifonul de pe masă. Dângă l-a plesnit din nou, mai înainte să dea, l-a zăpăcit mai tare.

Floarea încremenise, o furase bătaia. îi părea însă bine că-l muiase pe Spirea. „De ce s-a amestecat?! Ce-l privea pe el?! Cu ce drept? Şi prea e zurbagiu! în timpul din urmă, mai toate scandalurile sunt din cauza lui!" La Şişu nu se mai gândea.

Amantul pândea. Aşteptase, crezând că Spirea o să-şi revină şi dintr-o lovitură să-l pună jos. îl ştia iute şi dibaci. Flăcăul nu era însă ca-n zilele lui bune. Trebuia să-i sară în ajutor. Şi el îl scăpase de multe ori. Mai ales că acum păzise să nu-l înşele ibovnica. Dângă umblase după Floarea. „Ce i-a tot vrăjit?! Poate sau şi înţeles. Să vie la ea când n-oi fi eu" – ri-a fulgerat prin cap. A văzut negru, l-au prins furiile. Pe ascuns şi-a tras şişul din brâu, s-a repezit printre iubită şi masă şi a dat cu putere. L-a lovit în plin.

În fierbinţeala bătăii, Dângă uitase de el. A auzit doar ţipătul Floarei şi a simţit sângele cald scurgându-i-se pe sub cămaşă. L-a văzut pe Şişu fugind: şi, după el, ieşind în grabă şi ceilalţi doi.

Negustorul înlemnise când Spirea luase sifonul. „Să nu nemerească într-un galantar!" se temuse. Nu bănuise că Şişu ar da cu cuţitul. Zăpăcit, a alergat în casă, a sculat pe unul din băieţii de prăvălie şi l-a trimis repede la Secţie. I-a spus să anunţe de acolo, la telefon, şi Salvarea. S-a reîntors în grabă. Nu ştia ce să facă. I-a trecut prin minte că Dângă ar putea să moară la el în prăvălie. S-a speriat mai tare. A dat fuga şi a dhemat şi nevasta.

Dângă căzuse pe un scaun. Gemea, îl sfâşiau durerile, îl luase frica morţii; se uita, pierdut, cum sângele

i se scurgea şiroaie.

L-au pansat cum au putut şi l-au strâns tare cu un brâu vechi. îi dădeau şi curaj, îl minţeau, cum şi cât se pricepeau şi ei în ale doftoricitului. La un timp, s-a auzit cornul Salvării. Amărâtu a răsuflat. Până atunci, la fiecare geamăt, credea că se duce.

— A avut noroc. S-a oprit cuţitul într-o coastă, l-a lămurit internul când îl aşeza pe brancardă.

Pe coana Frosa o munceau gândurile; Mary o lăsase cu un ghimpe în inimă.

„Cine o fi? Unde l-o fi cunoscut? O fi vreun pârlit. Când dracu' s-or vedea? Sigur, numai noaptea. Ce? Altfel n-aş fi mirosit eu?!"

Nu ştia cum să facă: s-o întrebe pe Irina sau să afle pe de lături. Se temea că soră-sa n-are să-i spună. I-a trecut prin minte s-o iscodească pe Veta, dar tot ea şi-a zis: „Dacă habar n-are? îi mai bag şi ăsteia în cap cine ştie ce idei!"

Trecea drumul mai des, se ducea de câte trei, patru ori pe zi, căuta să descopere o urmă, un fir, care s-o scoată la lumină. De câte ori Irina umbla prin dulapuri, era numai ochi; cerceta pe furiş până în întunericul lor să vadă vreo cămaşă de noapte, în afară de ale grecului. Când rămânea singură, scotocea prin cutiile de la noptieră şi prin cărţi, se uita prin scrumiere, doar de-o găsi vreun muc, altul decât de ţigară Intim Club, de care, din când în când, soră-sa fuma. În zadar însă; nici urmă de alt bărbat.

A încercat-o când îi ghicea în cafea.

— De la o vreme s-arată mereu că sufletul ţi-e deschis, c-ai o bucurie mare, aşa ceva, cum să-ţi explic eu, e ceva în sufletul tău care te face fericită.

Irina o privea pe sub gene şi zâmbea.

— Da mai e un semn aici care nu-mi place, care e contra…

— Ce semn? a sărit cealaltă cu spaima pe faţă.

— Nu-i tocmai aşa, că-i răsturnat, e pe dos, adică ceva care a fost, care nu mai e… a încurcat-o coana Frosa, de frică să nu-i încolţească gânduri negre, zicându-şi în

acelaşi timp: „E amorezată rău sor-mea!”

A doua zi, a mers cu ghicitul mai aproape de ţintă.

— Uite-te şi tu, Irinel drag. Vezi aici, în fund? Şade în mijlocul inimii tale. Uite, asta-i inima ta. Ce bine se vede! Parc-ar fi scrisă! Şi uite-l şi pe el. Un bărbat bine pus… să tot aibă treizeci şi cinci de ani, înalt, cu sprâncene arcuite, cu trăsături tari… Cine-o fi, dragă?! se mira, uitându-se în ochii soră-sii.

Irina fredona un vals şi se gândea la Titi. O sâcâiau însă întrebările şi, ca să scape, a adus vorba de grec. Primise o scrisoare de la el. I-a citit-o. „Logodnicul” se făcuse bine, spera s-o revadă în curând, o ruga să nu plece încă la băi şi îşi cerea iertare c-o făcea să rămână pe căldura asta în Bucureşti; la sfârşit, o săruta de o mie de ori.

— Ce te faci?! a sărit coana Frosa speriată.

O şi văzuse prinsă de grec în pat cu celălalt.

— Ce să fac! O să-l aştept. Parcă văd c-o să stau toată vara-n Bucureşti! s-a plâns, şireată.

Coana Frosa nu mai înţelegea nimic. Rămânea s-o întrebe pe Mary, dar când a venit să le ia la plimbare cu automobilul, ca de obicei, sora ei a intrat întâi la Irina. În timpul plimbării n-a fost chip un cuvânt să-i sufle, au vorbit de pregătirile pentru băi. Mary se ducea la Sinaia, iar pe doamna inspector Paraschivescu o încerca ficatul şi doctorul o trimitea la Călimăneşti. Tot povestind câte rochii îşi luau şi care dintre pălării le lăsau acasă, plimbarea se sfârşise. Spre casă, Irina i-a spus şi lui Mary că-i scrisese grecu, s-a văitat şi ei că trebuie să rămână în Bucureşti. Pe ascuns îi făcea semne, o strângea de braţ. Se mai destăinuise o dată, cât fuseseră singure; atunci îi mărturisise că e în al nouălea cer.

Când au ajuns în strada Maidanului, Mary nu s-a mai dat jos. Coana Frosa făcuse planul s-o cheme la ea, dar, ca totdeauna, fusese grăbită. Timpul îi era împărţit cu minutul. Dejunuri, ceaiuri, dineuri, toate sorocite cu săptămâni înainte.

— *Au revoir*, Frosi, *au revoir*, Irinel! şi automobilul a

plecat hârâind, cu toţi câinii după el.

Coana Frosa s-a uitat lung după ea. Apoi a intrat în casă şi, în timp ce-şi scotea mănuşile, ocăra înfuriată:

— Parcă a înnebunit şi asta! Nu-mi spune nimic! Şi cine ştie ce prostie e în stare să facă! O să-l piardă pe grec! S-o vedem atunci! Nu-i păcat de grija ce-am avut?! Numai eu ştiu cât am păzit-o!

A doua zi de dimineaţă, abia intrase în dormitorul Irinei şi soră-sa a luat-o în braţe, a sărutat-o şi a întrebat-o cu ce s-o trateze. Era nespus de veselă.

„Acum e momentul!” a socotit coana Frosa. Şi a început aşa:

— Bine, Irino! Se poate ca tocmai de mine să te fereşti?! De mine care te iubesc atât de mult! Mie nu-mi spui nimic! Să aflu de la Mary! Ce! Eu nu-ţi sunt soră?

— Ce-ai aflat? a întrebat-o râzând.

— Eh! Lasă!

— Spune-mi! Spune-mi! Te rog!

— Că eşti amorezată.

Irina râdea în hohote.

— Şi vrei să ştii de cine? Ţii mult? Mult de tot?

Soră-sa a făcut bot, cum fac copiii când se supără.

— Eu îţi vorbesc serios, şi tu te ţii de glume, s-a plâns necăjită.

— Dar îl cunoşti! Gândeşte-te bine cine ar putea să fie.

O tot amâna, ştia că moare de curiozitate.

Coana Frosa îşi făcuse fel de fel de închipuiri, una mai năstruşnică decât alta, dar nu găsise niciun bărbat la care să se oprească mai cu temei.

— Spune-mi tu. Nu-mi trece acum nimeni prin cap. Zău!

Irina şi-a tras scaunul mai aproape, i-a luat mâinile într-ale ei şi, privind-o cu un surâs subţire în coada ochiului, a zis cu curaj:

— De Titi.

— Eşti nebună! a răbufnit coana Frosa buimăcită.

Mama lui Spirea a lăsat să mai treacă o zi şi s-a dus

la Amărâtu. A cumpărat întâi d-ale băcăniei, a luat mai mult decât avea nevoie, să-şi facă mână bună pe lângă negustor. Pe urmă s-a dat în vorbă cu el, i-a spus cine era şi l-a rugat să-i povestească ce se întâmplase. De la lume auzise ea multe!

Amărâtu i-a repetat cuvânt cu cuvânt toată cearta şi i-a arătat, chiar de la masa unde chefuiseră, cum Niţă Şişu se repezise pe furiş şi-l. Înjunghiase pe Dângă.

„M-am dumirit! Tot fata lui Oancea! Parcă-i vrăjit! Nu i-o mai scoate nimeni din cap!” şi-a zis, cu amar.

Întoarsă acasă, toată vremea s-a socotit. „S-o ia! Treaba lui! Da ce am vrut eu şi ce a găsit el! O sărăcie! Goală puşcă. Şi eu cuscră cu Oancea! Ce-o să mai râdă lumea! Şi cu spatele! Ba mai face şi nazuri! E căzut rău. Nici să audă de altele nu vrea!… Ce?! Fata lui Şotrocea nu era bună? Mai e vorbă! Şi fată mare, nu ca asta d-a zăpăcit tot maidanu! Dacă i-am spus, ce-a folosit?! mai rău s-a înverşunat. Eu nu-l văd?! Parcă nu mai e în toate minţile! De-l opresc s-o ia, cine ştie ce-i mai dă prin minte… Doamne, fereşte…!”

Şi mama lui Spirea s-a cutremurat, au trecut-o căldurile: inima i s-a strâns. Era singurul ei copil.

Pe seară a pornit-o înaintea lui nea Oancea. Aflase că scotea nişte butoaie la un negustor, pe Făinari. L-a aşteptat în colţul străzii. Se cunoşteau.

— Da’ ce-i cu tine p-aici?

— Belele, Oanceo!

— Am auzit şi eu. Da’ n-a dat el.

— Nepricopsitu ăla de Şişu!

— Mai ţine-l şi tu din scurt şi spune-i şi omului tău să-l mai scuture din când în când. Că-i păcat de el!

— Ba, m-am gândit la altceva.

— La ce?

— Să-i punem la casa lor.

Nea Oancea a tăcut. De cum o zărise aşteptând, bănuise ce o aducea. Crezuse însă c-o să-i dea de înţeles că ea n-ar fi împotrivă dacă Spirea ar vrea să trăiască cu Gina. Nu-şi închipuise că venise să i-o ceară; o ştia

ambiţioasă.

Mama băiatului se gândise mult. Văzându-l că tace, a dat drumul la sacul cu laude.

— Frumoasă tare, bat-o norocul! îmi place şi mie. Şi eu n-am fost niciodată contra. Am vorbit şi cu bărbatu-miu. Se lasă el cam greu, da-l hotărăsc eu.

— Ştiu şi eu ce să zic? Că ea n-are de nici unele şi nici eu n-am cu ce să-i fac. Şi…

— Nu-ţi mai bate capu'. M-am gândit eu la toate. Le ridic şi nunta.

Nea Oancea iar a tăcut. Mama lui Spirea aştepta să-i răspundă, se uita la el, nerăbdătoare.

— P-ormă, zisei că ibărbatu-tu se lasă greu.

— Ei! Trăncăne şi el, aşa, ca să se afle în treabă. Dacă vreau eu, vrea şi el. Că doar mă ştii.

— Să mai vorbesc cu fata, a fost ultimul cuvânt al lui nea Oancea.

Ajunseseră la o răscruce de străzi. El s-a oprit şi şi-a luat rămas bun, spunându-i că se duce la un cârciumar pe strada Vaporului, să tocmească un scos de butoaie. A făcut un ocol şi a ieşit din nou în Ghica Vodă.

„Acum ar vrea şi cu nuntă. Şi mai zicea că ea n-a fost contra. Da de! Poate o fi minţit băiatul ăla! Mai ştii!" gândea nea Oancea. Şi tot drumul a avut-o în faţă. Înţelesese că era în stare să facă orice pentru copilul ei; îi fusese milă să-i spună că-şi pierde vremea, că Gina nu-l ia pe fiu-su.

„De! Inimă de mamă!" şi-a zis butarul pe când intra la Frumuşica.

Pe Niţă Şişu îl arestase Poliţia; dăduse într-o noapte peste el la Floarea. Spirea se ascunsese la nişte neamuri, în Colentina, dar sta cu frica în sân. Într-o seară a venit Tingirică şi l-a liniştit. Primejdia trecuse. Trei zile se zbătuse mama lui să-l scoată basma curată. De îndată ce-a aflat, voia să se întoarcă acasă, dar prietenul lui l-a sfătuit să mai aibă răbdare câteva zile.

Vestea îl scăpase de teamă; paraponul contra lui Dângă îi mai trecuse; se gândea însă toată ziua la Gina.

Îşi aducea aminte cum, în urmă cu un an, stăteau de vorbă în fundul maidanului, o vedea ieşindu-i înainte. Când i-a spus să meargă cu el la „Complet”, primise fără nazuri. Noaptea, la întoarcere, încercase s-o ducă pe un loc viran. Gina s-a împotrivit. Văzând că nu o poate lua cu forţa, a început să-i îndruge la braşoave. Nici el nu-şi mai amintea câte îi înşirase.

— Dacă te laşi, rămânem împreună, îi spusese la sfârşit.

— Nu te cred. Mă minţi.

— Pă libertatea mea!

Fata i-a cerut răgaz, să se mai gândească. Lângă cocioaba ei a mai încercat o dată, dar Gina s-a lăsat numai sărutată.

Când s-a abătut pe maidan, s-a încurcat la rişcă şi a uitat de ea. Pe urmă a trecut mai rar, era mereu pe Făinari, în dragoste cu altă fată. Iarna şi-a făcut-o în cafenea, la Spânu. Abia târziu, în primăvară, a întâlnit-o într-o dimineaţă pe stradă. A rămas înmăimurit. Atunci a văzut cât era de frumoasă. A doua zi devreme, a căutat-o acasă. Gina era în fundul maidanului cu copiii. A scos-o dintre ei, i-a spus că pentru ea venise. Nu o mai minţea. Îi fusese dor, o purtase în gând, îl aţâţau sânii tari de sub bluză, îl urmăreau ochii ei catifelaţi şi trişti.

Fata lui nea Oancea a râs şi a fugit la joacă.

Un timp, cam o săptămână, lucrase pe căruţă. Îşi scrântise tată-su un picior. Cum a scăpat, a alergat la ea. Dar a găsit-o cu Mircea şi Gina s-a făcut că nu-l vede. Se hotărâse să-i caute lui o pricină, cu gând să-l facă una cu pământul. A rămas până seara pe maidan şi tot timpul s-a uitat pe furiş la ei. Veniseră şi alţi liceeni şi nu s-a mai încumetat să-i caute râcă. Noaptea a băut cu Tingirică. Era pus pe gâlceavă, nimeni nu-i intra în voie. S-a bătut cu nişte băieţi de la altă masă, s-a întors acasă cu hainele rupte şi cu capul spart. Cât a stat bandajat, n-a mai dat pe acolo, îi era ruşine de Gina. Cu câteva luni înainte, nu-şi mai încăpea în piele de mândru ce era, mergând cu mâna dreaptă bandajată; se încăierase cu unii din Obor şi se

dusese vestea că-i snopise. Acum îl rugase pe Tingirică să o urmărească. Prietenul lui o vedea mereu cu Mircea, dar n-a vrut să-i facă sânge rău.

De îndată ce s-a vindecat, s-a dus pe maidan. Era într-o dimineaţă. A zărit-o pe prispă. De frică să nu fugă de el, i-a dat bună dimineaţa de departe. Când se apropia de cocioabă, a simţit că-i bate inima. A luat-o cu binişorul, i-a vorbit mieros şi s-a jurat că o iubeşte. Gina l-a ascultat rămasă pe gânduri. Cum a văzut, însă, primii copii întorcându-se de la şcoală, l-a lăsat singur, a fugit înaintea lor.

De atunci, încercase mereu să-i vorbească, dar fata se ferea de el. Mai târziu, a aflat că se ţinea cu Mircea; începuse lumea să vorbească. S-a ascuns şi i-a văzut ieşind noaptea din bălării. Rămăsese ca mort, îl apucase o sfârşeală. Dacă nu l-ar fi oprit Tingirică, nu ştia ce s-ar fi întâmplat; se repezise la ei. Pe urmă, i-a fost silă de el, s-a jurat că n-o să mai umble după ea niciodată. A plecat să se îmbete, s-o uite. I-au cântat lăutarii şi a plâns; parcă se mai uşurase; i-a apărut însă din nou în minte; o strângea în braţe, ca atunci când o sărutase. Şi a doua zi s-a dus devreme pe maidan, să o vadă măcar.

La urmă a-ncercat şi cu nea Oancea, dar ieşise mai rău.

Acum se căia că nu o luase acasă la el, în urmă cu un an.

„Gina ar fi primit bucuroasă. Ne-am fi cununat. Ar fi fost femeia mea. Aş fi muncit să-i cumpăr rochii frumoase. Ce bine i-ar fi stat! Niciuna n-ar fi fost ca ea!”

Dar gândurile i se schimbau repede; şi-o închipuia cum era: fugind din drumul lui şi mereu lângă Mircea.

„Cum se ţinea de gâtul lui când ieşeau din bălării! Şi-l bagă şi-n casă, când nu-i nea Oancea!…”

Şi o vedea cu sânii goi striviţi sub el.

Când lumea începuse s-o uite pe Frumuşica, Nae încă o căuta. îi luase rudele în şir. Pica la ore când bănuia că nevastă-sa ar fi la ele, se făcea că venise după câte o afacere mai veche, dar lăsa lucrurile baltă şi-i întreba dacă

nu dăduse Frumuşica vreun semn de viaţă. De la una din mătuşi, aflase că un prieten de-al lor, care auzise de fuga ei şi o cunoscuse pe când era fată de liceu, o văzuse intrând într-o curte, pe strada Arionoaiei, la numărul 26 sau 28.

A doua zi, cu noaptea-n cap, Nae şi ajunsese în partea cealaltă a Bucureştiului, pe dreapta gârlei. Niciodată nu-i călcase piciorul pe acolo. Casele de care era vorba şedeau cocoţate pe vârful dealului. La 26 era o găzărie; la celălalt număr, o curte lungă, cu un şir de odăi, una după alta. A intrat în vorbă cu proprietarul găzăriei. Acesta i-a spus că de curând în curtea vecină se mutase o cucoană tânără şi brună, de care nimeni nu ştia de unde venise. Negustorul a tresărit.

— Da' ce ochi are, dom'le? Nu cumva verzi-închis?

— Să-ţi spun drept, nu ştiu. Nici nu m-am uitat bine la ea. Îmi aprind paie-n cap cu nevastă-mea. Şi aşa, toată ziua mă bodogăneşte. Dar, vorbeşte dumneata cu chiriaşii care stau în faţă, ei te-or lămuri mai bine.

Nae Fântânaru a intrat în curte şi a bătut la prima uşă. De acolo a ieşit o servitoare. N-a avut nevoie s-o iscodească, i-a spus ea, repede, că în a treia odaie locuia de câtva timp o cucoană brună şi mică de statură.

— Mică tare?

— Nu aşa mică.

Citise pe faţa negustorului că înălţimea nu-i convenise.

— Cum aş putea s-o văd?

— Păi e cam greu, că se scoală târziu.

S-au înţeles să aştepte pe afară şi, când cucoana s-o scula, să-l cheme. Se făcuse aproape zece şi Fântânaru se tot plimba prin faţa casei furat de gânduri. „Să ştii că ea e! Doarme mult, să-şi scoată din pârleală".

Servitoarea ieşise în poartă şi-l striga cu jumătate de gură, făcându-i şi semne.

— Domnule! Domnule!

În stradă apăruse o cucoană mică de stat şi uscăţivă; numai că era brună. Cât a coborât dealul, a înjurat-o Nae pe mătuşa Frumuşichii.

Într-o dimineaţă, Tudor se tot învârtea pe lângă el. Când n-a mai fost nimeni în prăvălie, cu glas domol şi cu capul în pământ, i-a spus:

— Jupâne, m-am dat ieri în vorbă cu domnul Ionescu, după Răsuri; îl ştii dumneata. Venise să bea o ţuică, dar cred că venise lânadins. M-a luat deoparte şi mi-a spus c-a auzit în cârciuma lui Amărâtu nişte clienţi zicând că coana Frumuşica ar sta la un hotel. I-am scris numele: hotel Kiriazi.

— Bine! Vezi-ţi de treabă.

A doua zi, negustorul a lăsat vorbă că se duce după marfă; s-a dus însă de-a dreptul la hotel. Acolo, l-a făcut pe portar să înţeleagă că i-ar fi recunoscător în bani, dacă-i dă o mână de ajutor. Acesta s-a lăsat repede convins şi i-a descris cum arătau la faţă toate pasagerele din hotel, cu şi fără bărbat.

Două dintre ele erau leite nevastă-sa. Ca să le vadă, a stat până aproape de prânz pitit în cuşca lui.

Niciuna n-a fost însă Frumuşica.

A colindat pe la neamurile lui. Soră-sa mai mare l-a îndemnat să se ducă la cărturăreasă. Cunoştea ea una grozavă. I-a dat şi adresa. Sta tocmai la dracu-n praznic, dincolo de Teiul Doamnei. S-a tot gândit vreo trei zile. La urmă, s-a hotărât şi a apucat-o într-acolo. Pe lângă Baia comunală, a întâlnit nişte cunoscuţi.

— Încotro, coane Năicã?

I-a fost ruşine să le spună unde se ducea, a rămas cu ei şi a băut până seara.

Peste două zile a plecat din nou. A nimerit uşor. Pe peretele de la stradă era bătută o tinichea, zugrăvită cu trei cărţi, în evantai. La mijloc, birlicul de cupă, în stânga, dama de pică, iar în dreapta, zecele de care.

„Nu cred să-i fie din femei. Prea e sanchiu!” îl cântări cărturăreasa, în timp ce desrânta cărţile.

Pe urmă le-a înşirat pe masă, în rânduri de câte opt, le-a privit lung, şi-a făcut gura ţugui şi a scos un of.

Negustorul se uita la ea.

„Urâtă-i ca dracu’!” gândea.

Cărturăreasa era măslinie, slinoasă la faţă şi cu un neg în bărbie mare cât o para.

— Dumneata ai o supărare, te ridici c-o pagubă în interesele dumitale…

Ştia bine că altfel n-ar fi cotrobăit omul prin tot praful Teiului.

— Uite, ăsta eşti dumneata, popa ăsta de ghindă. Valetul ăsta e gândul dumitale; şi uite şi şaptele de treflă. Vezi cum se leagă? îl ţii în faţă, parcă l-ai lua în braţe.

Fântânaru rămăsese cu ochii pe şaptele de treflă, i se părea mai mare şi mai negru.

— Aşa e? Spune-mi dacă e aşa, că mie aşa-mi cad cărţile.

— Cam aşa e…

Cărturăreasa a crezut că-i pe drumul cel mai bun.

— Da-n chestia asta a dumitale, cu pagubă de bani, sunt mai multe persoane amestecate. Cine e în casa dumitale un bărbat de tobă, mai plinuţ, mai gras?

— Sau poate în afaceri, în treburile dumitale.

Nae sta pe gânduri. Cărturăreasa a văzut că n-o nimerise.

— Da’ cine-i o femeie de verde, o femeie brună, cu faţa deschisă?

„Nevastă-mea!” i-a fulgerat prin cap lui Nae, şi a tresărit.

— Ei! Femeia asta e şi ea amestecată, dar nu-i singură. Are lângă ea un bărbat înalt şi uscăţiv. P-ăsta de roşu. Uite cum îl ţine lângă ea!

Cărturăreasa a strâns cărţile, le-a amestecat din nou şi iar le-a înşirat pe masă. De data asta, în cruce. Nu i-a mai spus însă un cuvânt de bărbatul de tobă, ăl plinuţ; i-a tot dat cu cel uscăţiv şi cu dama de verde, iar la sfârşit l-a asigurat că paguba o s-o dea la spate, adică o să se despăgubească. Aşa cădeau cărţile.

Întors la prăvălie, negustorul l-a chemat pe Tudor, fl-a tras lângă el.

— Cată-l pe artist! Roagă-l din partea mea să treacă p-aici.

Tudor a dat să plece. Nae l-a oprit şi i-a spus mai în şoaptă:

— Vezi! Tacă-ţi gura! Ţine-o numai pentru tine!

Nici n-apuca să se închege bine întunericul şi soarele răsărea mai mare şi mai roşu. Sta un timp, privind de la muchia pământului, apoi se ridica scăpărând şi da foc cerului. Când ajungea sus, se pironea deasupra capului şi nu cobora până ce nu da foc şi pământului.

Femeile erau o apă. Se coceau la maşina de gătit, întorcând pe plită puzderia de ardei graşi şi de pătlăgele vinete. Bărbaţii care mai umblau după treburi mergeau cu capul în jos, pleoştiţi de căldură.

Numai Vasile sacagiul era voios. Abia mai pridideа.

— Araooo! Araooo! apuca să strige în capul străzii şi gospodinele ieşeau cu doniţele în poartă.

Cum trăgea cepul din fundul sacalei, aşezată într-o rână, pe două roate, apa ţâşnea ca o vână lăptoasă; pe minut doniţele erau pline-vârf şi cepul pus la loc. îl mânuia Vasile cu atâta dibăcie, de parcă tăia apa c-un brici. O picătură nu se risipea.

— Trei la ban! Să bea toată lumea! striga vesel văzând butoiul pe sfârşite.

— Mare zăduf, mă Vasile!

— Las să fie! Destul o să tremurăm la iarnă!

Cât mai schimba o vorbă, două, sacaua se şi golea. Bucuros sărea pe scândura bătută în faţa butoiului, peste hulube, da gură căluţului şi o pornea în goană înapoi, la pompa din piaţa Tunari.

Sâcâiţi de căldură, copiii se îngrămădeau pe locurile cu umbră, unde se înjurau fără pricină. Cum simţeau că mâncarea a dat în fiert, se duceau acasă, înghiţeau fără să mai facă nazuri orice li se punea în farfurie şi plecau la Tei.

De câteva ori pe vară se duceau să se scalde şi oamenii mari. Luau cu ei şi câinii şi luau şi de-ale mâncării. Cei care aveau servitoare o luau şi pe ea. O porneau cum terminau masa, cu soarele-n cap. Pe malul lacului se despărţeau. Femeile se scăldau mai departe, lângă un grup de paltini crescuţi ca o pădurice. Intrau în apă câte două-

trei, ţinându-se de mână. Când apa le trecea de genunchi, le lua frica, ţipau; tremurând se lăsau în jos pe vine, se afundau până sub umeri. Partea de sus a camizolului cu care erau îmbrăcate se umfla ca un balon. Mai făceau câţiva paşi spre adânc, se mai afundau de câteva ori, se spălau cu săpun şi ieşeau repede afară. Nu şedeau mai mult; le era teamă să nu răcească în apa călâie şi stătută a Teiului.

Dacă se întâmpla ca vreun băieţandru să se apropie de ele în gârlă, strigau la el şi-l ocărau cum le venea la gură. Ai fi jurat că nu văzuseră bărbat gol în viaţa lor.

Bărbaţii n-aveau nimic pe ei, se scăldau aşa cum îi născuse mama lor. Până să intre în apă, o tot încercau cu vârful piciorului, friguroşi nevoie mare. După ce intrau, zburdau. Se dădeau la fund, se stropeau unii pe alţii, se apucau de picioare înotând ca şerpii; făceau mare haz. Dar oboseau repede, rămâneau cu ochii peste Tei.

Ce mic e Iacul! Şi cât de aproape sunt grădinile de zarzavat! La o palmă de loc! Uite şi stăvilarul! Patru buşteni bătuţi în apă şi peste ei o mână de scânduri!

Se vedeau mici de ani, când lacul se pierdea în nesfârşit, când cei cincizeci de pomi de pe margine arătau ca o pădure plină de întuneric şi de taine, când grădinile sârbilor li se păreau departe, în altă ţară.

— Hai, mă omule! Ajunge! O să te tragă apa! ţipa Gherghina de pe mal, la nea Gheorghe Puiaru care nu se mai îndura să iasă afară.

De gura lor se îmbrăcau şi se strângeau la umbra pomilor, unde nevestele întinseseră masa. Mâncau cu poftă toate chiftelele prăjite, înmuindu-le în sarea pusă pe un petec de jurnal, şi nu se mai săturau înfulecând la pepeni verzi, cumpăraţi de la sârbi, şi lăsaţi în apă, să se răcească.

Pe marginea lacului se simţea o adiere răcoroasă, venită din grădinile de zarzavat. Soarele pălea. Nemaiavând ce să mănânce, se sculau alene de jos şi cu burţile pline o porneau spre casă. Cum ajungeau în capul suişului, îi plesnea căldura. Parcă intrau în foc. De-a lungul străzilor, fără trotuare, nu se înălţa un copac, o casă mai

răsărită, care să azvârle o pată de umbră. Şi cu cât intrau mai adânc în oraş, cu atât zăduful se făcea mai înăbuşitor. Pe jos, praful şedea de un lat de palmă. Numai copiilor le plăcea s-alerge prin el: îl simţeau cald şi mătăsos, sub talpa piciorului gol. Când ajungeau în şoseaua Ştefan cel Mare, erau tot o apă şi plini de praf şi-n gură. Bărbaţii se opreau la prima cârciumă.

— Da' de unde veniţi aşa-ncălziţi?! se mira negustorul.

— De la Tei! Am făcut o baie pă cinste!

Femeile îşi vedeau de drum; mergeau mai departe, zorite. Se grăbeau să ajungă acasă, să-ncălzească mâncarea de seară pentru copii.

De câteva zile se tot căznea să plouă. Din toarta pământului urcau nori negri şi grei, cerul se întuneca. Câteva picături mari şi repezi plesneau în praful străzii. Dar atâta tot. La o margine norii se spărgeau. Mai sus, îşi făcea loc soarele; întâi răzbeau razele, trecând ca printr-o pânză neagră; pe urmă apărea şi el, strălucitor şi mare. Şi zăpuşeala creştea.

„Nu vrea Dumnezeu!"

Într-o dimineaţă, din senin, au început să cadă stropi mici cât vârful de ac. Lumea s-a uitat pe cer; deasupra capului atârna un nor alb.

Pe nesimţite, picăturile s-au înteţit, burlanele au început să ţârâie, s-a iscat şi vântul şi ploaia s-a pornit de-a binelea.

„Dă-i, Doamne!" se ruga Marinica, umblând prin curte după găini, să le bage la coteţ.

Copiii au rupt-o de fugă şi, cum au ajuns în stradă, şi-au dat capul pe spate. Le plăcea să simtă picăturile mărunte şi calde plesnindu-le în obraz.

Nevestele lăsaseră toate treburile şi se uitau din pragul uşii la ploaia care năpădea.

Madam Gomba s-a tras speriată înăuntru. N-a mai fost chip să stea pe treapta scării şi nici în prag; stropii băteau până-n antreu. S-a dus într-una din camere, a dat perdeaua la o parte şi s-a aşezat la fereastră.

Afară se vedea ca prin sită; turna cu găleata. Prins pe stradă, un trecător da fuga spre Frumuşica să se adăpostească. Pe scara prăvăliei s-a oprit o clipă, cu privirea în fereastra de peste drum. Madam Gomba a tresărit, şi-a simţit mâinile încălzindu-se. Apa care izbea în geam îi ştersese din sulimanul de pe faţă; îi întinsese obrazul; îi spălase părul năclăit şi tocat de vopsele; îi luase douăzeci de ani. Şi culoarea capotului părea mai gingaşă. În clipa următoare ploaia n-a mai bătut până în geam şi trecătorul a văzut-o aşa cum era. S-a strâmbat şi a intrat înăuntru. Madam Gomba a rămas cu ochii în gura prăvăliei.

Şi ploaia cădea mereu.

Spre ora prânzului se mai potolise. Începuse să apară şi lumea. Dar peste tot locul erau numai bălţoace. La capul străzii Răsuri apa trecuse peste trotuare şi se scurgea în curţile oamenilor.

Nea Gheorghe Puiaru venea din Obor cu ghetele în mână şi cu pantalonii suflecaţi până peste genunchi; Lina înota prin mijlocul drumului, în picioarele goale, ou fustele agăţate-n brâu şi cu şorţul în cap. În faţa porţii camionăresci s-a oprit. Marini că se căznea, c-un târn, să dea afară apa din curte.

— Ce-i cu tine, femeie?!

— Azi trebuia să-ntind, dar aşa-i norocu meu! Nu putea să mai aştepte o zi!

— Dacă s-ar lua după fiecare n-ar mai ploua niciodată!

Lina a măsurat-o; a vrut să-i răspundă, dar s-a ţinut.

O văzuse şi pe Veta făcându-i semne şi a plecat spre ea.

— Ce face stăpân-ta? a întrebat-o în şoaptă.

— Doarme! i-a suflat Veta şi amândouă s-au îndreptat tiptil spre bucătărie.

Cum au văzut că ploaia o să stea, copiii au ieşit de sub streşini şi au fugit la casele lor. Acolo fiecare şi-a făcut un vapor din hârtie, tot în fugă au ieşit cu el în stradă şi l-au pus pe apă, pe rigola din lungul trotuarului. Şi mergeau

în urma lui. Dacă se oprea, îi făceau vânt de la spate împingând apa cu piciorul.

Vaporaşul lui Săndică s-a scufundat primul; şi-l făcuse din jurnal. A încercat să-l dreagă, l-a pus din nou pe apă, dar s-a lăsat pe o coastă, fleaşcă. De necaz, da cu pietre în vapoarele celorlalţi copii. Gheorghiţă Măgureanu îşi croise unul cu două coşuri, cu hârtie din caietul de desen. Tot ţinându-se după el, ajunsese la tramvai.

Vrabie, Tudorică al spălătoresei, băieţii tramvaistului şi ai domnului Buduretti se strânseseră în Răsuri şi umblau de colo până colo după vapoarele lor, prin apa până la genunchi.

Pişcot îşi lăsase ghetele pe trotuar şi se bălăcea unde băltoaca era mai adâncă. Madam Binău l-a zărit pe fereastră, şi-a pus repede nişte ghete vechi, a luat umbrela şi a plecat să-l aducă acasă. L-a strigat de departe:

— Pişcot! *Venez*! Pişcot!

Copilul s-a făcut că nu aude. Mamă-sa s-a apropiat răstindu-se:

— Ieşi din apă! Ai să te îmbolnăveşti!

— Lasă-mă, *maman*! Nu ies!

Ce să mai încerce!? Pişcot era în mijlocul băltoacei, iar ea pe trotuar. N-avea cum să ajungă la el. A plecat înapoi, hotărâtă să-l spună domnului Binău.

— Du-te, mă Pişcot, l-a sfătuit Vrabie.

— Ia nu mai face pe deşteptu'! Parcă tu te duci când te cheamă mă-ta!

Nae Fântânaru ieşise în pragul prăvăliei şi după el se luase şi Tudor.

— Ploaia asta-i aur, jupâne, nu altceva.

Negustorul nu i-a răspuns. Se uita de-a lungul străzii Maidanului după moaşa Târâianu. O văzuse mergând grăbită şi din când în când întorcând capul. Era furioasă; îşi certase căţeluşa; se ţinuse după ea, până-n poartă, şi se temea să nu iasă afară. Când să treacă drumul, s-a oprit. Strada zăcea-n apă. A plecat mai departe, pe trotuar, căutând un loc mai bun. Cu cât mergea însă spre strada Răsuri, cu atât era mai adâncă. S-a întors. În dreptul

Frumuşichii a pus piciorul într-un loc unde i s-a părut că-i un bolovan mai la suprafaţă, dar a intrat cu toată gheata în nămol. Speriată, s-a tras repede înapoi.

— Stai, coană moaşă! Să te treacă Tudor! i-a strigat Nae Fântânaru.

Tudor n-a mai aşteptat; şi-a scos repede ghetele, şi-a suflecat pantalonii şi a dat fuga la ea. Coana moaşă nu ştia ce să facă. Până să se hotărască, flăcăul a şi luat-o în spate. Slabă cum era, nici n-a simţit c-o duce. A trecut-o într-o goană şi a lăsat-o nevătămată pe trotuar; numai pălăria îi căzuse pe ochi, din hâţâneală.

— De ce n-ai mai aşteptat, coană moaşă, să se mai fi scurs apa? a întrebat-o negustorul.

— Nici gând! M-a chemat. Naşte nevasta lui Burtă basistu …

— Păi ăla-i bătrân!

— De ce, ţi-am spus eu că naşte el?!

Şi fără să le mulţumească, a plecat prin ploaia măruntă, potrivindu-şi de zor pălăria pe vârful capului.

De pe prispa cocioabei, Gina privea la copiii din stradă. Apa îi făcea cu ochiul. Cum s-ar mai fi descălţat şi ea şi s-ar fi bălăcit, dar îi era teamă să n-o prindă Mircea. L-a auzit pe Năică strigând-o. Scăpase de acasă şi venea c-un petec de jurnal în înă. Când a intrat pe maidan, a alunecat, i-au fugit picioarele pe iarba udă şi, deodată, pleosc, la pământ. Un vaiet n-a scos însă, niciun scâncet măcar; numai când şi-a văzut jurnalul rupt a început să plângă în hohote. Într-un suflet Gina a ajuns la el şi aşa, ud leoarcă cum era, l-a luat în braţe şi l-a dus pe prispă. Acolo i-a scos pantalonii şi l-a şters cu un prosop. Printre lacrimi, Năică i-a spus că venise să-i facă un vapor.

— Şi din ce vrei să ţi-l fac?

El i-a întins bucata de gazetă de care nu se despărţea.

— Off! Mânca-l-ar mama!

I-a luat capul, i l-a strâns cu nesaţ în palme şi l-a sărutat de mai multe ori pe amândoi obrajii. Apoi, a adus din odăiţă un caiet, a desprins două file de la mijloc şi a

început să le meşterească. Puştiul nu-şi lua ochii de pe mâinile ei, i se părea că nu mai termină. Când era aproape gata nu mai ştia ce să facă de bucurie. Se uita când la vapor, când în stradă, la copiii din băltoacă. A plecat ţinându-l pe palme. După ce a făcut câţiva paşi s-a oprit, i-a fost frică să nu cadă iarăşi şi să-l rupă; noroiul îi aluneca sub picioarele goale.

— Du-mi-l tu până afară, a rugat-o.

Gina atât a aşteptat. S-a dus la el, i-a luat vaporul şi pe el de-o mână, şi l-a scos la trotuar. Acolo i-a dat drumul. Năică a mers atent, pas cu pas, s-a apropiat de şanţ şi l-a pus binişor pe firul lui. Apa îşi găsise loc, se scurgea spre Viitor. Când şi-a văzut vaporul plecând, a făcut ochii mari, a ţipat de bucurie şi s-a luat după el.

— Unde ţi-ai lăsat pantalonii, mă Năică? i-a strigat madam Măgureanu, de la ea din poartă, de unde se uita după Gheorghiţă al ei.

Copilul nici n-a vrut s-audă. Se ţinea după bucata de hârtie; apa o ducea din ce în ce mai repede şi el da fuga, fuga, după ea.

Când abia mai picura, au ieşit şi liceenii. Mergeau pe sub streşinile caselor, călcând cu mare băgare de seamă, îşi fereau de noroi ghetele şi pantalonii.

Titi Cornea ajunsese până la Frumuşica şi de acolo vorbea cu Gică Vulescu, care se oprise peste drum.

— Ce facem după masă, mă Gică, dacă tot plouă?

— Vino la mine, că l-am chemat şi pe Duţulescu.

— Ce să facem la tine?

— Jucăm o maca, i-a răspuns cu jumătate de gură.

Nu vrea s-audă lumea.

— Cheamă-l şi pe Mircea.

— Îl chem.

Deodată s-a pornit un uruit ca de căruţă. Şi creştea mereu. Năpădise o răpăială, stropi mari cât corcoduşa se spărgeau cu zgomot în tinicheaua caselor. Pomii s-au aplecat, greoi. Cerul s-a făcut negru ca de smoală, a întunecat străzile. Şi s-a aşternut din nou pe ploaie.

Alerga la ea, i se părea că n-o să mai ajungă; nici nu-i

păsa că-l făcuse ciuciulete. Chibzuia cum să-i spună, să se bucure mai mult. A intrat repede, abia bătuse la uşă.

— M-a numit! şi a luat-o în braţe.

Uitase de toate planurile făcute.

Gina n-apucase să se gândească la vestea ce-i adusese, se lăsase moale în braţele lui; îi era de-ajuns, nu-i mai trebuia nimic; doar s-o ţină lângă el, strâns, să-i audă inima.

S-au aşezat pe pat. I-a luat mâinile într-ale lui, se uita la ea, căuta să-i citească pe faţă mulţumirea; a mângâiat-o, lăsându-şi degetele să-i alunece încet peste tâmple, peste obraji.

— O să avem bani mulţi, mulţi de tot! Tu ai să-i păstrezi. Să faci ce vrei cu ei. Să-ţi cumperi de toate; să-ţi iei rochii şi pălării frumoase. Am văzut în oraş, la un magazin mare, la „Pomul de aur”, o pălărie de pai galben, cu calota toată-n trandafiri roz, mărunţi şi puşi unul lângă altul, crescuţi din ea parcă. Ce bine are să-ţi stea! O să-ţi înveselească ochii! O să pară mai negri! Să-ţi cumperi şi o umbreluţă! Ba, nu! Două! Una de soare şi una de ploaie, s-o ai pentru vreme ca asta. Şi ştii ce să-ţi mai iei? Mănuşi. Lungi, cum poartă Irina. Dar nu negre. Aprinse, ca purpura!

Copiilor am să le cumpăr eu bomboane. Nu de la Frumuşica. O să le iau din oraş, în cutii mari de metal, pline până-n vârf cu caramele umplute…

Pe nea Oancea îl prinsese ploaia acasă şi nu mai plecase. Sătul de somn, ieşea pe prispă, să se uite la cer; s-ar fi dus să bea un vin. Trecând pe lângă uşă a văzut-o căscată şi i-a auzit vocea lui Mircea. S-a oprit în gura săliţei şi-a ascultat, cu ochii la ploaie. A prins şirul vorbelor; rămăsese u uit.

„Băiatu’ ăsta visează! Nu-i în toate minţile!”

S-a întors şi i-a întrebat prin crăpătura uşii:

— Da ce planuri vă faceţi?

— M-a numit, nene Oanceo! i-a răspuns vesel Mircea.

— Ce?

— Copist la Ministerul de Finanţe.

A rămas pe gânduri. Minister… copist… finanţe, toate i se învârteau în cap, se amestecau. „Minister… finanţe!… O fi! mai ştii! Norocul ei! Păcat că n-a trăit şi mă-sa s-o vază!”

I-a lăsat şi a plecat prin ploaie la Frumuşica.

— O să fim mai bogaţi chiar decât Frumuşica? a întrebat Gina încă nedesmeticită, cu gândurile fugite vraişte, luate de potopul de minunăţii.

— Decât Frumuşica?! s-a întrebat şi el, căutând să prindă în minte câtă avere putea să aibă negustoriţa.

Numai că Mircea Andreescu nu se pricepea să numere banii altcuiva. După cum nu se gândise niciodată să ajungă bogat. El nesocotea banii. Când îi avea, câştigaţi cu meditaţiile, îi prăpădea repede, cheltuindu-i sau pierzându-i la jocurile de noroc. îl pasiona riscul, i se părea că se ia la trântă cu destinul, voia să-l doboare; şi în ciuda nenorocului mereu mai vădit, miza mereu mai mult. Până la ultimul cinci.

Ion Frumosu şi Dode o luaseră spre strada Maidanului. Spirea şi Tingirică au vrut s-o ţină înainte, pe Viitor.

— Ce, sunteţi nebuni? Cădeţi peste curcanu de la şcoală! a ţipat la ei Ion Frumosu.

Tingirică s-a întors din drum. Spirea n-a avut încotro, s-a întors şi el; altfel, ar fi rămas singur.

Cum au trecut de colţul străzii, prietenii lui au rupt-o la fugă. Voiau să ajungă mai repede pe Vespari, la ei acasă, şi la nevoie, la un pas – câmpul mare.

Spirea rămăsese în urmă; aproape de maidan a mers şi mai încet, uitându-se pe sub borul pălăriei. A văzut copiii alergând spre trotuar, cu ochii după tovarăşii lui, a zărit-o şi pe Gina. I-a fost ruşine, a pus capul în pământ, s-a roşit la faţă şi a strâns din dinţi. „Mai bine nu plecam din cafenea! Să mă fi bătut cu toţi! Putea să tragă şi cu revolverul!”

Mintea i se întunecase, nu mai ştia ce face.

— Spireo! a strigat cu disperarea pe faţă Tingirică. Din Viitor veneau în goană prin mijlocul drumului doi

vardişti, cu revolverele în mână şi dând mereu ţignale.

În urma lor se ţinea lumea şi o droaie de copii cu privirile rătăcite. Credeau că vor vedea ceva nemaipomenit, ceva de care auziseră doar povestindu-se; să tragă cu revolverele, să bubuie strada, să cadă pe jos ¡morţi şi răniţi…

Fugeau de la cafeneaua >lui Spânu. Ion Frumosu, Spirea şi Tingirică fuseseră de la prânz acolo; se încurcaseră la stos. Dode numai se uitase, fiindcă n-avea bani. Mai fuseseră şi doi inşi din Colentina. Aceştia, la început, făcuseră o partidă de chegle; trăseseră însă tot timpul cu ochii la jocul de cărţi. Până la urmă au lăsat biliardul şi s-au aşezat şi ei la stos. De la joc s-au luat la ceartă şi din ceartă la bătaie. Unul dintre cei doi, cel bătut mai tare, luat de furie, a plecat din cafenea şi, după câteva minute, s-a întors c-un vardist. Fără să încerceteze a cui era vina, vardistul a vrut să-i ducă la Secţie, cu forţa. Pusese mâna în gâtul lui Tingirică şi-l trăgea afară. îl alesese pe el, i se păruse mai pirpiriu.

— Ia mâna din gâtul lui, dom’le! i-a spus Spirea încruntându-se.

Gardianul era de curând la Secţia din Viitor.

— Piei d-acilea! s-a stropşit, vorbind ca pe la el, pe Jii.

Dar Spirea i-a pus şi el mâna în gât.

Aşa ceva nu i se întâmplase niciodată în Secţia de unde fusese mutat. Şi-a pierdut cumpătul, a umblat la tocul revolverului, a vrut, poate, numai să-l sperie. Nu ştia cu cine are de-a face. Într-o clipă toţi patru au sărit pe el. A încercat să se apere, dar n-a apucat decât un pumn să dea. Cu o piedică, Ion Frumosu l-a şi trântit jos, Tingirică l-a încălecat şi s-a aşternut să-i care la palme şi la ghionţi. Zăpăcit de lovituri şi înfuriat peste măsură, a scos revolverul. Spirea i-a dat un picior peste mână şi i l-a smuls cu şnur cu tot.

Abia atunci s-a amestecat cafegiul.

— Lăsaţi-l!

Au ascultat ca la o comandă. Nea Spânu le-a luat revolverul şi i l-a dat înapoi zicându-i:

— Ţine-ţi sărăcia asta şi pleacă d-aici!

„Sticletului” nu-i venea să creadă; îşi scutura hainele, privind buimăcit. A plecat înjurând şi amenințându-i.

Cei doi din Colentina dispăruseră de mult. Spirea şi prietenii lui se aşezaseră din nou la stos.

Nu se ştie ce a raportat vardistul la Secţie, dar un băieţandru a intrat în goană, cu sufletul la gură.

— Căraţi-vă! Vine toată Secţia!

Cafegiul a stat o clipă pe gânduri, apoi l-a întrebat:

— Eşti sigur, mă cârlane?

— Sigur, nea Spânule! I-am văzut venind!

Spânu a ieşit în uşa cafenelei, s-a uitat înspre Secţie, s-a mai chibzuit, ca la sfârşit să-i povăţuiască:

— Mai bine duceţi-vă. Dar pe şest. Să nu faceţi baiu mare.

Ajunşi în strada Vespari, Ion Frumosu şi Dode s-au oprit în dreptul casei lor. Din urmă veneau Spirea cu Tingirică. Toţi aşteptau să vadă „curcanii” apărând.

Dând cu ochii de cei după care alergau, vardiştii s-au oprit. Au stat un timp şi s-au socotit; s-au uitat şi la cei din jur. Nu prea erau hotărâţi ce să facă. Până la urmă au plecat spre ei. Mergeau liniştiţi; în drum, şi-au băgat şi revolverele în tocuri.

Lumea se ţinea pe aproape; îi cântărea cu ochi răi.

Între timp, în faţa casei lui Ion Frumosu se strânseseră mai toţi vecinii; văzuseră vardiştii şi, bănuind de ce era vorba, veniseră să-şi apere prietenii. Doi dintre ei scoseseră şi câinii mopşi afară.

— Intraţi în curte! i-a sfătuit unul priceput.

L-au ascultat, dar nu s-au dus în fund au rămas lângă gard.

— Să mergeţi la Secţie! le-a poruncit vardistul mai în vârstă când a ajuns în dreptul lor.

Mulţi îl cunoşteau; îl cunoşteau bine şi împricinaţii.

— De ce, nea Stoico?

— Aţi dezarmat poliţia!

— Ba l-aţi şi bătut! O să vă ridicăm pe toţi! s-a răstit celălalt, uitându-se urât, să-i sperie.

— Da cine ţi-a spus dumitale că l-am bătut? l-a întrebat Dode.

— Cine să ne spuie? El!

— Păi pe noi nu ne-ntrebi?! Dumneata ştii că era să ne-mpuşte? Dacă ne-mpuşca, răspundeai dumneata?

— Ce mai tura-vura! Să mergeţi la Secţie!

— Fii serios, dom'le! Ai vreun mandat? Cum o să-i arestezi?! l-a luat din scurt unul din vecini.

Şi toată lumea a sărit cu gura; ba l-au şi amenințat:

— Ia vezi! Să n-o iei şi dumneata după ceafă!

După ce-au mai zis şi unii şi alţii câte ceva, s-au potolit. Nea Stoica vardistul a băgat mâna-n buzunar, şi-a scos tutunul şi cărticica, a desprins o foiţă şi a aşezat-o de-a lungul degetului cel mare şi a celui arătător de la mâna stângă; a pus apoi pachetul cu gura-n jos, la mijlocul foiţei şi l-a scuturat; dar n-au căzut decât câteva firişoare. L-a întors cu gura-n sus şi s-a uitat în el. Pachetul era gol. Şi-a ridicat ochii pe deasupra gardului la Ion Frumosu şi i-a spus:

— Barem dă tutunul, să fac o ţigară.

Veta s-a fâstâcit. A văzut trăsura cu muscal pe capră în faţa casei şi pe grec căznindu-se să coboare. N-a ştiut ce să facă mai întâi: să-şi pună şorţuleţul şi să-i iasă înainte, sau s-o anunţe pe stăpână-sa. Până la urmă, a dat fuga la Irina.

— Coniţă! Ieşiţi! A venit conaşu!

— Şi, ce ţipi aşa?

Şi mai zăpăcită, s-a întors în grabă. N-a apucat să facă decât doi paşi, că grecul şi intrase pe poartă. Când l-a văzut mai bine s-a speriat; şi căţeluşa l-a lătrat, ca pe un străin. Era slab să-l sufle vântul, iar la faţă se făcuse ca o moşmoană uscată.

— Ei, Veto… Ce mai faci? Cum o mai duci?… Ţi-a fost dor de mine? a întrebat-o, cu vocea pierdută, ca vorbind din alte lumi.

— Ne-a fost, conaşule, săru'mâna! Cum să nu ne fie! şi servitoarea i-a sărutat mina, prefăcută şi plângăreaţă de parcă numai la el se gândise.

Irina ieşise în marchiză.

— *OI Mon cher*! *Quelle surprinse*! şi-a cântat glasul, pierdută, şi s-a oprit o clipă în uşă, ca împietrită de emoţie.

Rămăsese şi grecu pe loc, sprijinit în baston.

Domnişoara logodnică a păşit spre el vioaie şi l-a îmbrăţişat. A luat-o şi el cu mâna stângă pe după spate, şi binişor, şi-a lipit obrazul osos de al ei.

— *Ma petite chérie*! Ce splendid arăţi! Eşti mai frumoasă! i-a şuierat cu glas gâtuit şi s-a uitat la ea cu nesaţ.

„De!” şi-a zis în gând Veta.

Au pornit-o încet, spre marchiză. Grecu rotea priviri peste grădină, peste casă; crezuse că n-o să mai apuce să le vadă. Servitoarea i-a lăsat, s-a dus să pună de cafea.

În stradă, din spatele porţilor şi al ferestrelor, una câte una, femeile scoteau capul.

— Ai văzut? S-a făcut bine!

— Păi, cu banii lui cum nu era să scape!

Pe alte două le râcâia gelozia.

— Ale noastre, ale mai multe, ziceau că n-o să se mai întoarcă la ea.

— Îi vine mai lesne aşa… cunoaşte drumu’!

Muscalul nu plecase. Aştepta pe capră privind drept înainte, peste cai. Găsea că nu i se cade să se uite la lumea din strada Maidanului, mai ales c-o simţise vorbind de conaşul lui.

Cum a fost gata cafeaua, Veta le-a adus-o bucuroasă, cu gândul la bacşiş; dar a ieşit pleoştită, cu ibricul tot plin. Conaşul nu mai bea cafea, îl oprise doctorii. Dar îi lăsase gura apă la caimacul adunat deasupra, numai băşici, rămăsese cu nasu-n ea, îl îmbătase aroma.

— Fugi d-aici! Pleacă! Pleacă repede! îi poruncise înna arătându-se grijulie.

Grecu n-a stat mult; ieşea prima oară din casă şi se simţea slăbit. Femeile din porţi au lungit mai mult gâtul.

— Da devreme a plecat! i-a spus nevasta tramvaistului, Marinichii.

— Ei! Nu s-a pus el încă pe picioare…

Reîntoarcerea grecului o luase pe Irina pe neaşteptate. De mult nu se mai gândise la el. Când l-a văzut plecat, a oftat uşurată. „Ce-o fi zis Titi? s-a întrebat de cum a intrat în casă. Poate n-a văzut trăsura. Ce bine ar fi!”

Pusese stăpânire teama pe ea. Se mişca de colo până colo prin salon, nu-şi găsea astâmpăr. A ieşit afară, în grădiniţă, s-a uitat printre zăbrelele grilajului, spera să-l vadă trecând. Ar fi vrut s-o întrebe pe Veta dacă nu-l zărise, dar fata nu bănuise că grecu va pleca atât de repede şi se dusese până în Făgădău, să cumpere o testea de ace. Trudită, s-a întins pe bancă; şi gândurile o frământau.

Titi ieşise din casă. Aproape de poartă, pe deasupra ulucilor, zărise muscalul. „A venit”! îşi zisese liceanul roşindu-se la faţă, şi s-a oprit, s-a uitat mai atent în stradă. A văzut femeile: în poartă şi pe toate eu privirea îndreptată spre curtea Irinei. Nu mai avusese curaj să plece. Se trăsese binişor spre fundul curţii şi intrase înapoi în casă.

Era dis-de-dimineaţă. La Frumuşica duduiau podelele, fusese chef mare toată noaptea. La început luaseră parte mai mulţi; spre dimineaţă rămăseseră numai doi, cu lăutarii lângă ei bând şi jucând de mama focului.

Lina şi Marinica se-ntâlniseră în mijlocul drumului.

— I-auzi?

— Cine-s?

— Burtă basistu, cu încă unu. O ţine numai într-un chef de când i-a născut nevasta.

— A-nnebunit la bătrâneţe!

— Nae-i înăuntru?

— Aş! De câteva zile nu mai stă în prăvălie. Tudor mi-a spus că-i foc. A venit artistu pe la el. Nu mai pusese picioru’ din noaptea fugii Frumuşichii. A stat la o masă, în fund. Ce-or fi vorbit nici Tudor nu ştie, dar el crede că de ea au vorbit.

— O fi dibuit-o. Mai ştii?

— Nu cred, Mar nico! S-ar fi aflat, ar fi spus Nae, că nu se ţine. Nu-l ştii, când se-mbată!? Spune şi ce-a mâncat!

Lina se grăbea şi la vrut să plece. Marinica a ţinut-o.

— Stai, Lino. Ce vream eu să te-ntreb?... A, da. Mi-am adus aminte. Aşa e. De Veta. Te-am văzut intrând la ea, în ziua când a plouat. E, ce-a zis de grec? Şi cum a rămas cu Titi?

— Păi ce să zică? Ea ce ştie?

N-a vrut să-i mai spună ce aflase; că Titi vine în fiecare noapte la Irina şi stă până spre ziuă; că la început pleca pe întuneric, cu ghetele-n mână, să nu-l simtă Veta. dar că de curând, chiar după ce grecu se însănătoşise, a dat peste ei, dormind tun, la nouă dimineaţa.

— Ştie ea, da' n-o fi vrut să-ţi spuie ţie, a-ncercat s-o stârnească Marinica.

Nu bănuia ce-avea să audă.

— S-o fi-nvăţat fata minte. Nu ca mine, de mi-am găsit beleaua, de se uită Gherghina să mă mănânce, a început pe departe cealaltă.

— De ce?

— Ce mai întrebi? A umplut lumea că-ţi ţiu parte, că te acopăr. Şi eu ce-am făcut? Am spus ce auzisem de la tine, c-ai fost în târg să-i iei de cămăşi lui Radu. Şi când colo, tu ai fost cu nea Gheorghe!

— Eu, Lino!? s-a mirat cât a putut Marinica, dar se făcuse roşie ca racul.

— Tu, Mar nico! Că nu ştii să le faci. Ce mai trebuia să vă cinstiţi?! Şi unde!? La Ion Sp înzuratu! Ce-i Ghioceii? O palmă de loc. V-a văzut careva şi v-a pânât. Degeaba te-ai întors tu pe la tramvai şi el prin Vespari!

— Da' de unde, Lino! Veneam de la cămăşi.

— O nimerişi! Cămăşi în Ghiocei! Nici de poveste nu-i bună. Şi acum te las, că spăl tocmai pe Corăbiei, da ascultă-mă pe mine: dacă-ţi dă inima ghes, fă-le! Că nu-i nimeni sfânt pe lumea asta. Dar mai cu perdea. Pentru el, e totuna. Bărbat! Da' tu eşti femeie şi încă cu copii!

Lina a plecat mai mult alergând, cu fustele jucându-i în tactul papucilor; Marinica a rămas în mijlocul drumului, privind prostită-n pământ.

De multă vreme subcomisarul Cârchiu nu mai

trecuse pe la Frumuşica. Găsea că nu avea niciun rost. De când negustoriţa fugise, prietenii şi cunoscuţii lui se întâlneau prin alte cârciumi. Cum a aflat însă că Mitică Villan fusese pe la Nae şi-a făcut altă socoteală. „Sigur, pentru ea l-a chemat! O fi pe urmele ei! Sau, poate or vrea să se-mpace. Să mă duc să văd de ce e vorba şi să mai schimb un cuvânt, două, cu el, să nu spună că nu mi-a călcat piciorul p-acolo cât n-a fost ea”. Şi cum a terminat treburile la Secţie, a luat-o spre Frumuşica.

Prăvălia era goală, băieţii moţăiau cu capul pe mese. Auzindu-i sabia zdrăngănind, s-au trezit şi i-au ieşit amândoi înainte. Tocmai îi întreba de negustor, când Nae a apărut în uşă. Venea din oraş.

— Ce-i cu dumneata, domn şef? Dar rar ne faci cinstea, de la o vreme…

— Să-ţi spuie băieţii. De dumneata întrebam. E drept, n-am mai fost cam de mult, c-am fost tare necăjit!

Şi Cârchiu a scornit la iuţeală o minciună, s-a văitat că i-a fost nevasta bolnavă. Negustorul nu l-a crezut, ba i-a şi spus:

— N-am aflat de la nimeni aşa ceva.

— A făcut-o pe picioare, domn Nae. Da e greu! E greu fără femeie! Mereu mă gândeam la dumneata, cum ţi-o fi fără coana Frumuşica, a întors-o din răspuns subcomisarul.

Nae s-a făcut că nu-nţelege. L-a întrebat pe Tudor de nişte marfă, pe urmă l-a întrebat şi pe Cârchiu cu ce să-l cinstească.

Un pahar, şi încă unul, s-au pus pe băutură. Subcomisarul i-a vorbit de toate, numai de Frumuşica nu i-a mai pomenit. Aştepta să se cherchelească negustorul, să-i vină mai uşor să-l descoasă. Când a crezut că-i timpul, a zis:

— Uite! Zău, domn Nae! Când mă gândesc câtă veselie era-n prăvălia asta, mi se rupe inima. Nicăieri nu era ca la dumneata! Şi, crede-mă, am umblat şi eu prin multe locuri. Că nu sunt nici eu de ieri, de azi. Păcat! Zău!

Negustorul s-a uitat la el pe sub gene şi-a oftat.

Cârchiu a crezut c-ajunge la ţintă şi-a mers înainte.

— D-am auzit c-a fost artistu pe la dumneata şi bine a făcut. De ce să staţi supăraţi!? Mai ales că el ţinea la dumneata şi la coana Frumuşica. Era, să zic aşa, omu' dumneavoastră.

Ca ars, Nae a sărit:

— Ce omu' meu, domnule?! Vorbeşti ca după altă lume! Poate al ei, aşa da! Şi face mereu pe niznaiul! Da' o să se căiască! Aveţi niţică răbdare! Iar pe ea, o să-i plângeţi de milă! Am s-o rad în cap, dom'le! Şi ce bătaie o să-i dau! Maamă, Doamne! Şi pe urmă, afară pe uşă!

Subcomisarul rămăsese cu mâna pe pahar. Ce auzise, îl ungea pe suflet. Pe loc a schimbat-o, ba a pus şi paie peste foc.

— Te cred, dom'le, doar te ştiu! Dacă nu te-aş cunoaşte, m-aş îndoi. Şi bine le faci, altceva nici nu meritǎ. La fel sunt şi eu, să ştiu omu'. Ori cu mine, ori contra mea! Nu aşa, cu şacărmacăr.

În timp ce vorbea, se sculase de pe scaun; apoi şi-a tras ceasornicul din buzunărelul de la pantaloni şi, după ce s-a uitat la el, s-a făcut a nu-i veni a crede.

— Ptiu! Iute trece timpul, dom'le! Şi eu care venisem numai să te văd, că mi-era dor de dumneata.

A plecat grăbit. Se ducea la Grecu, să spună la toată lumea c-aflase prin oamenii lui că artistul aranjase fuga

Frumuşichii, că Nae l-a dibuit şi că în curând o s-o păţească.

— Haide, mă! Vino mai repede! îi strigau, de departe, copiii.

Gând Pişcot a ajuns lângă ei, Vrabie tot l-a mai amenințat:

— Dacă nu veneai, noi o-ntindeam.

— Nu mă mai înnebuni şi tu! Abia am scăpat, că *papa* n-adormise.

Au plecat să se scalde, la Tei.

— Mă Săndică, ai văzut ce bine-not c-o mână?

— Te-am văzut, da degeaba. Nu-noţi tu ca Vrabie. Ca vântu se duce pe-o parte.

— Atunci nu m-ai văzut.

— Ce zice Pişcot?!

— Zice că-noată mai bine ca tine.

— El, mă?! Vara asta a mai învăţat niţel, dar acum un an înota ca toporu la fund.

— Auzi, Gheorghiţă! Nu m-am dus eu data trecută de două ori până la nuferi şi-am venit cu trei, mari? Abia i-am smuls din apă, aşa cozi groase aveau. Spune şi tu!

— Lasă, bă, nu mai minţi, c-am văzut eu când ţi-a dat florile Cele mutu', că mi-a dat şi mie una şi-a râs când mi-a dat-o, şi-a zis: „Na, mă Vrabie, şi ţie un nufăr, să le faci râcă".

Aşa au dus-o tot drumul; într-o ciorovăială şi-o laudă. Aproape de bragageria din şoseaua Ştefan cel Mare, Vrabie a trecut de partea lui Pişcot. Îşi amintise c-avea totdeauna bani.

— Mă Pişcot, cumpără nişte bigi-bigi.

— Nu acum. Când ne-om întoarce.

Vrabie s-a mulţumit şi aşa.

În Drumul Teiului i-au ajuns din urmă câţiva nisipari. Treceau în goană, cu căruţele uruind, abia zărindu-se din praful ce-l ridicau. Au sărit şi ei în cea din urmă, unul după altul. Căruţaşul i-a văzut, dar nu le-a zis nimic. Lor le-a crescut inima, pe dată s-au înveselit. Ajungeau mai repede şi încă pe sus. Cum au tras la mal, nisiparii şi-au azvârlit hainele şi papucii de piele în căruţe, au deshămat caii şi, călări, au intrat în lac. Vrabie s-a apucat de coada unui cal, se ţinea bine de ea.

— Ai văzut, mă?! Al dracului Vrabie! se minunau trei copii, uitându-se după prietenul lor, care ajunsese pe malul celălalt.

Când s-a întors, au ieşit şi ei afară.

— Măă! Ştiţi ce bine era? Pe la mijlocul lacului mă ţineam numai c-o mână, şi mă ducea de nici nu simţeam.

— Dacă azvârlea calu cu picioarele şi-ţi plesnea o copită? Ce te făceai? l-a întrebat Săndică.

— Cum o s-azvârle?! Nu înoată cu picioarele? Să vrea el şi tot nu poate s-azvârle! Nu-i aşa, Pişcot?

Pişcot n-a apucat să-şi spună părerea. Gheorghiţă Măgureanu le propusese să facă leapşa. Au primit repede, au început să se alerge. Erau însă şi cu ochii pe haine. Când s-au încălzit, au intrat din nou în apă. Pişcot i-a chemat lângă el să le arate cum înoată pe-o parte şi numai c-o mână. A înotat şi Vrabie, le-a arătat şi el. Pe urmă s-au despărţit. S-au luat la vorbă cu alţi copii, s-au risipit printre ei.

Pe mal şi în lac, lume de peste lume. În pădurice şi mai multă; se umpluse de camizoale şi de turbane albe. Aproape de mal, numai pepeni; îi pusese lumea în apă, să se răcească, dar să stea şi lângă ei, de pază.

Săndică şi Gheorghiţă Măgureanu ieşiseră din nou afară, se mai învârtiseră pe lângă haine şi intraseră iar să se scalde. După un timp i-a luat cu frig şi n-au mai stat mult. S-au aşezat pe iarbă, cu cămăşile pe spate, şi priveau la cei din jurul lor. Mai târziu a ieşit şi Vrabie, a venit lângă ei.

Lumea începuse să plece. În apă se mai vedeau, ici, colo, câţiva înotători.

— Unde-o fi Pişcot? a-ntrebat Vrabie.

Câteşitrei s-au uitat peste lac. Gheorghiţă s-a şi sculat, s-a apropiat de apă, să vadă mai bine. Niciunul din cei care înotau nu era Pişcot.

— Unde-o fi, mă? s-au mai întrebat o dată, mai miraţi.

După un timp, au hotărât să-l caute. Vrabie şi Săndică au pornit-o printre oamenii care se mai aflau de-a lungul malului. Spre pădurice, au zărit un copil. S-au bucurat, crezuseră că-i Pişcot, l-au chemat strigând cât au fost în stare:

— Pişcooot! Hai, mă, că noi plecăm!

Copilul către care strigau n-a mişcat, se uita peste gârlă. Când s-au mai apropiat, au văzut că nu era prietenul lor. Au plecat mai departe. Ţinuseră drumul păduricii. Din marginea ei l-au strigat de mai multe ori, dar n-au primit niciun răspuns. Păduricea se golise, ieşeau ultimele femei. Le-au întrebat dacă nu zăriseră un copil, pe Pişcot. Ele au răspuns că n-au întâlnit în drum pe nimeni şi că de acolo

toată lumea plecase. Atunci s-au gândit că ar putea să fie în partea cealaltă a lacului şi că poate s-a şi-ntors. Au luat-o la fugă înapoi, credeau să-l găsească lângă Gheorghiţă, rămas pe loc să păzească hainele. Pişcot n-apăruse. Îngrijoraţi, au alergat spre stăvilar, până la o geană de pământ care le împiedica vederea. Şi în muchia ei, i-au dat gură amândoi deodată, să se audă mai bine.

Auzindu-i cum strigau şi văzându-i speriaţi, un om de prin partea locului s-a apropiat de ei şi le-a spus:

— Eu am văzut mai acum un ceas un puşti, colo lângă nuferi, în brădiş… Mi s-a părut că da să se-nece, dar l-am văzut pe urmă dând din mâini… Am crezut că se joacă, că n-a ţipat… Eram pe marginea gheţăriei, l-aş fi auzit… Dar dacă nu mai vine, el o fi fost, săracu' de el!…

Pe malul lacului rămăseseră numai ei. Stăteau trişti, lângă o grămăjoară de haine; pantalonii, cămaşa şi pantofiorii lui Pişcot. Din când în când, ridicau ochii, căutau de-a lungul malului, credeau că tot o să apară.

Departe, mult peste stăvilar, soarele cobora. O fâşie de nor negru stăruia în drumul lui. Lângă nuferi apa s-a mişcat, cu bolboace, trestiile s-au aplecat fâşâind prelung.

Copiii au întors capul într-acolo, au rămas cu privirea pe locul cu nuferi; li s-a părut vânăt, întunecat; s-aşteptau să-l vadă pe Pişcot, ieşind cu capul din apă. I-a prins frica, s-au uitat unul la altul, s-au speriat mai tare.

— Hai să plecăm! le-a spus Gheorghiţă cu glas gâtuit.

Vrabie i-a luat hainele lui Pişcot şi i-a dat lui Stănică să-i ducă pantofii. Au plecat repede, fără să se mai uite înapoi, şi tot drumul au mers tăcuţi.

Se apropiau de bragagerie. Vrabie şi-a vârât mâna stângă uşor, printre hainele lui Pişcot. Căuta buzunarul pantalonului. Ochii îi fugeau când la Stănică, când la Măgureanu; i-era teamă să nu-l simtă. Cu mâna tremurată, a dat peste ce căuta: un ban de aramă. I s-a părut mare cât un capac de ceas. Acum vedea bine şi galantarul bragageriei. Şiruri, şiruri de bigi-bigi, cu miez de nucă prin mijloc, atârnau ca o draperie roz; borcanele erau pline vârf cu acadele roşii. Şi parcă niciodată gura nu-i fusese atât de

uscată. A apucat mai bine banul, îl ţinea strâns. Încă un pas şi încă unul; a mers mai încet; ajunsese în uşa bragageriei; şi-a tras mâna, cu banul în ea, dar nu de tot; privirea o avea aţintită în galantar. Cum mai sclipeau acadelele! încă un pas, doi paşi. Trecuse de uşă.

— Să i-l lăsăm, mă Vrabie! E banul mortului! l-a sfătuit Gheorghiţă.

Când s-a uitat la ei, amândoi erau cu ochii pe mâna lui.

Vrabie şi Săndică au intrat în curte şi au bătut în geamul de la marchiză. A ieşit afară mama lui Pişcot.

— Săru'mâna, madam Pişcot.

— Bună ziua! Ce-i cu voi?!

— I-am adus hainele lui Pişcot.

Mitică Villan venea de-acasă. Dichisit şi proaspăt bărbierit părea cu zece ani mai tânăr. Pe lângă toţi mustăcioşii cu care bea, ai fi zis că-i copilul lor. Mircea Andreescu şi Bujoi îl văzuseră şi se îndreptau spre el. Cu cât se apropiau, cu atât artistul arăta mai mirat.

— Bată-vă norocu, drăguţilor!

Nu-i venea să creadă, avea în faţă doi domni. Niciunul nu mai purta şapca de liceu. L-a luat pe fiecare, l-a privit din faţă, l-a răsucit; şi se tot minuna. I-a resfirat lavaliera lui Mircea, a zâmbit şi l-a mângâiat pe obraz. Pe urmă şi-a cerut iertare că-i felicita atât de târziu şi le-a mai strâns o dată mâna. S-a gândit să-i invite la un şpriţ, dar i-a venit în minte cârciuma lui Amărâtu, întunecoasă, cu mesele pătate de băutură; l-a văzut şi pe negustor, soios şi acru. S-a uitat din nou la ei; la obrazul trandafiriu, de copil, al lui Bujoi; la ochii visători ai celuilalt. S-a răzgândit. A întrebat dacă se duceau să se plimbe şi i-a rugat să-l ia şi pe el. Cei doi prieteni au primit bucuroşi. Pe drum i-au spus ce aveau de gând să urmeze. Mircea se hotărâse pentru Litere şi Filosofie, Bujoi pentru Politehnică.

De-a lungul străzii bătea un vânt plăcut. Plouase pe undeva, pe aproape. Soarele se făcuse mic şi aluneca spre asfinţit.

Ajunseseră în dreptul maidanului. Zgomotul copiilor i-a dat îndemn lui Mitică Villan să-l întrebe pe Mircea:

— Ce-au să se facă fără dumneata?

Fostul elev s-a oprit o clipă, a privit pe maidan şi i-a răspuns domol, cu glasul învăluit:

— Voi rămâne mereu lângă ei, domnule Villan. Mi-este prea drag râsul lor; numai ei ştiu să râdă; şi numai ei ştiu să plângă; o fac din tot sufletul, dar zdrobiţi, crezi că s-a rupt ceva în ei, că se vor prăvăli; şi deodată, ca din senin, se-nveselesc şi râd…

Ei nu sunt ca noi. Ei se caută şi cu cât sunt mai mulţi, vin şi alţii. Lângă un copil apare, te miri de unde, altul şi tot aşa mereu mai numeroşi. N-aţi văzut cum se strâng pe maidanul nostru? Abia se ţin pe picioare şi se strecoară pe lângă calcanul casei, dornici să ajungă cât mai curând la ceilalţi. Când te uiţi bine, sau şi împrietenit, deşi atunci se vedeau prima oară.

— Da, în general, oamenii sunt sociabili, i-a spus artistul.

— Nu, domnule Villan! Oamenii fug unul de altul. E goana cea mai mare a lumii. Alergăm cât mai departe de celălalt pentru că suntem lipsiţi de dragostea de semeni. Se întâmplă uneori, dar la prea puţini, ca-n fuga lor oarbă să se-ntâlnească, şi atunci, treziţi, să meargă mână-n mână. Drumul li se luminează; tot ce fac capătă culoarea luminii, lumina prinde viaţă şi viaţa se preface într-un cântec sublim, asemenea cântecului unei orgi într-o catedrală cu bolţile înalte…

— Şi cine sunt fericiţii?

— Fericirea unuia stă în bunătatea dumneavoastră. Cred că ştiţi, e vorba de profesorul de fizică, care v-a lăsat repetent. De multe ori m-am gândit să vă întreb dacă mai vine să-i daţi veşti.

— M-a căutat şi săptămâna trecută.

— Îmi amintesc că-l socoteaţi oropsit. Atunci am tăcut, mi-a fost teamă că mă consideraţi copil. Acum, vă rog să nu vă supăraţi dacă am să spun că greşiţi. El este unul dintre cei puţini cărora li s-a deschis sufletul şi merg

pe drumul luminos, cred în iubire.

— Dar ea habar nu are de el!

— Oricare ar fi purtarea ei, domnule Villan, sufletul lui va rămâne veşnic luminat, va spera fără-ncetare, o va purta mereu în el; la urmă, îi va rămâne amintirea şi va trăi fericit, prin ea.

Se depărtaseră de maidan. Mircea s-a oprit. Asculta atent, căuta să prindă larma copiilor; le-a spus că iei sentoarce şi i-a rugat să-l ierte.

După ce s-a depărtat, Mitică Villan l-a întrebat pe Bujoi:

— Ce crezi? Se duce la copii sau la fata lui Oancea?

— Se duce pe maidan. Acolo sunt şi copiii şi Gina.

Irina terminase masa de seară şi, pentru că Veta intima cu cafeaua, s – a dus în dormitor, a tras sertăraşul de la noptieră şi a luat scrisorile să le mai citească o dată. Primise de la amândouă surorile.

Le silabisea şi Veta, când făcea curat în dormitor, dar sta cu sufletul la gură, de frică să n-o prindă.

După ce le-a recitit, s-a gândit că ar trece timpul mai uşor, până venea Titi, şi s-a hotărât să le răspundă.

Goana Frosa îi scrisese:

„Dragă Irino.

Cum am ajuns aici în Călimăneşti ţi-am trimis o vedere. M-am dat jos repede în parc şi am cumpărat o ilustrată ca să ai şi tu o idee de cum e băile Călimăneşti. Nu ştiu dacă ţia plăcut? Eu când le-am văzut întâi nu mi s-au părut grozave, pentru că eram învăţată să mă duc la băi la Sinaia dar să ştii că nu-i aşa Irino. Hotelu e chiar mai frumos cu paturile bune cu somiere de metal. Paraschivescu zice că-s mai bune decât la Sinaia că doarme bine în ele iar madamele sunt foarte stilate şi nu ştiu cum să te servească.

Aeru e foarte curat numai că plouă cam des. P-ormă ce e frumos aici, sunt excursiile. Eu nu m-am dus da sa dus Paraschivescu cu un grup şi mi-a povestit că e splendid. Eu am jucat cu cucoanele mele maus. Cu ce nu mă împac e cu apele. Doctoru’ mi-a dat să beau No. 2 şi ce să-ţi spui e

tare scârboasă. Urmez şi regim de mâncare, da' e bine că toată lumea urmează că dacă aşi vedea o varză cu carne aşi leşina. Ficatul tot mă mai pişcă da toţi zic că e semn că apele lucrează şi că e bine aşa.

Tu ai primit ceva de la Mary că mie mia trimis o ilustrată? De câte ori stau aici la răcoare mă gândesc la tine Irinel şi la zădufu din Bucureşti da la ce mă gândesc mai mult e dacă el s-a făcut bine de tot că şi aici în Călimăneşti se ştie de căzu lui. Vorbeau doi într-o zi pe bancă lângă mine şi am auzit tot cum i s-a făcut rău şi cum la dus cu salvarea acasă, data tu trebuie să te îngrijeşti de el, se iei cu binişoru să nu se obosească că numai e şi el aşa tânăr iar tu acum cred că slavă Domnului n-ai de ce să te mai plângi. Eu îţi scriu ca o soră mai mare ce sunt şi mă gândesc la viitorul tău că altfel e când eşti măritată. Mă uit şi aici care e prima dată că am pus piciorul. Madam

Paraschivescu în sus madam Paraschivescu în jos. Altfel ştiu eu, în faţă îţi râde şi în spate te vorbeşte, da măritată e degeaba. Şi ce mai vream să-ţi scriu din capu' locului, vezi şi atentă să nu-i treacă cine ştie ce prin cap. Veta ce mai face? Să mai ia şi ea seama la casa mea.

Te sărut dulce Irinel

Frosa".

De la Mary primise:

— Irinel drag.

Aseară a fost o serată splendidă şi m-am hotărât să-ţi scriu. Am ales ziua de azi ca să-ţi povestesc numai lucruri amuzante. Sinaia *bat son plein*. Dacă n-ar fi munţii ai crede că eşti tot la Bucureşti. Toată lumea bună e aici şi e un lues nemaipomenit. La serată am avut un succes nebun, n-am stat un dans, toţi erau în jurul meu.

Prinţul Bogdan nu m-a slăbit o clipă, îmi propunea să plec cu el la Paris şi să ne cunună acolo. Se ambalase tare dar cred că şi champagnia era de vină că tot timpul a fost cu paharul în mină, M-a întrebat şi de tine, de surioara cu mâini diafane şi cu surâs de copil! I-am spus că vei veni la sfârşitul lunii, ca să nu mă mai plictisească. Irinel tu îţi mai aduci aminte de una Zozo, fata aia cu gură frumoasă

care se îmbrăca foarte chic de îţi plăcea ţie foarte mult. Era anu' trecut cu Radu Kalimachv. A placat-o chiar aici pentru una tânără, nu ştiu dacă are 16 ani, una Monique Ralet din lumea lor, dar îi joacă ochii în cap de mică. Şi mai sunt o mulţime de chestii aici care mai de care mai amuzante. Să vedem ce are să se mai întâmple la serata de vinerea viitoare.

Lui Bebe îi prieşte grozav Sinaia are poftă de mâncare şi toată ziua aleargă, c-a zăpăcit-o pe săraca guvernantă, da şi ea e prea caţă. Jean mi-a scris de la Haga aici, îi dădusem adresa în ultima scrisoare pe care am pus-o la Bucureşti. Tot aia şi tot aia, că şi-a cerut concediu şi cum o primi aprobare de la Externe vine numai decât, drept să-ţi spun că m-am plictisit. Tu ştii că deşi suntem împreună de aproape 4 ani eu niciodată nu l-am iubit cu adevărat. Mie dor de ceva care să mă facă să simt că trăiesc. Toţi ăştia daici mă agasează cu curtea lor nu-i niciunul care să-mi placă. Aşi vrea să cunosc pe unu care să fie altfel, care chiar dacă nu m-ar iubi şi el pe mine la fel, să-l doresc, să sufăr pentru el, să mă facă să plâng aşa cum plângeai atunci când ai venit la mine. Mă simt tare singură şi tristă Irinel drag.

Tu ce faci? Eşti fericită? Tare aşi vrea să fii. Nu ştiu ce am azi da o să-mi treacă.

Amuse-toi bien

Mary".

Irina le-a răspuns:

„Draga mea soră.

Am primit c.p. ilustrată şi scrisoarea ta şi mi-a făcut plăcere că te gândeşti la mine. După ilustrată nu pot să-mi fac o idee cum sunt băile Călimăneşti, că tu mi-ai trimis hotelu nu o vedere. Sper să mi le descrii mai bine când vei veni în Capitală, dacă o să renunţi într-o zi la partida ta de maus şi ai să faci câteva excursii. Cred că ţi-ar face bine şi la ficat niţică mişcare şi nu te-ai mai gândi la mâncări picante şi la altele tot aşa de picante. Mă refer la sfaturile care mi le dai în calitate de soră mai mare şi pe care era mai bine dacă le păstrai la Călimăneşti. Nu te supăra, dar

aşa ai fost tu totdeauna să zicem prea, prea grijulie şi mai ales cu surorile tale mai mici. Asta e şi părerea lui Mary şi te rog să fi liniştită.

Domnul Krisoghelos e bine sănătos şi m-a rugat de mai multe ori ca atunci când ţi-oi scrie să transmit şi doamnei Paraschivescu omagii şi respectuoasele lui sărutări de mâini. Aici e o căldură insuportabilă, noroc de grădiniţa mea unde seara e mai plăcut. Nu plec nicăieri, deşi el m-a rugat în genunchi să mă duc la Sinaia pentru că nu vreau să zică că el este încă bolnav, iar eu mă distrez. N-am făcut bine? Poate să mă duc o zi două la Mary dar să mă mai gândesc.

Deocamdată îi scriu şi ei de-aceia trebuie să termin scrisoarea ta. Uitasem să-ţi spui că a venit Anuşca şi mi-a cerut 1/2 kg. de zahăr, că tu i-ai lăsat pe o lună doar câteva bucăţele şi bine înţeles i-am dat.

Te sărut pe tine şi pe Paraschivescu

Irina”.

„Mary draga mea.

Chiar dacă nu mi-ai fi fost soră te-aş fi iubit, dar pentru că eşti şi sora mea te iubesc nespus de mult. Nici nu poţi să-ţi imaginezi ce plăcere nespusă mi-a făcut scrisoarea ta pe care am citit-o şi recitit-o. Mă întrebi dacă sunt fericită, cât de drăguţă eşti cu mine! îţi răspund cu toată gura da, sunt fericită, sunt foarte fericită, mai ales că am şi cui să-i comunic starea mea sufletească. Mă simt ca şi cum aş fi scăpat dintr-o închisoare întunecoasă în care am stat multă vreme plângând de dor.

Mary drag, când sunt cu pana în mână constat că sufletul mi se deschide mai uşor, decât când suntem faţă în faţă amândouă.

Draga mea soră, toată ziua îi spun în minte numele şi îmi sună ca o muzică plăcută, sună a ceva mic şi drăguţ. Spune şi tu în gând: Ţi-ţi… Ţi-ţi… Nu-i aşa că am dreptate?

Am constatat că nu mi-ai cerut nicio noutate despre Krisoghelos. Îţi scriu în treacăt că se întremează pe zi ce trece şi că ieri a băut chiar o cafea, deşi doctorii i-au interzis cu desăvârşire. Eu nu l-am lăsat dar n-am avut ce

face, îmi adusese o mulţime de cadouri şi mi-a dat să înţeleg că n-are să mai treacă mult şi vom fi la casa noastră. Tu ce zici, nu-i povestea cu cocoşu roşu?

Frosei nu i-am scris nimic relativ la aceasta. Ea mi-a trimis de la Călimăneşti o c.p. ilustrată şi mi-a scris şi o scrisoare în care a fost foarte nedelicată cu mine. I-am răspuns şi eu cu vârf şi îndesat, făcând pe supărata, da' o să-mi treacă când o veni înapoi.

Încă o dată îţi scriu că sunt tare fericită şi poate să viu şi eu câteva zile la tine, numai ca să-ţi dezvălui starea mea sufletească.

Te îmbrăţişez şi te sărut de multe ori

Irinel".

Lina apucase să iasă în pragul cârciumii, când Tudor a chemat-o înapoi, a luat-o de mână şi a dus-o mai în fund. Acolo s-a mai uitat o dată în jurul lui, cu grijă, şi apoi i-a şuierat:

— S-a-ntors cucoana!

Spălătoreasă a rămas ca înţepenită. Mâna ce o ţinea sub şorţ, cu sticla de ţuică, i-a căzut moale, în jos. Nu-i venea să creadă, ar fi vrut să-l întrebe, să-i mai spună încă o dată, dar n-a fost în stare să scoată un cuvânt.

Tocmai atunci, uşa care da din casă în prăvălie s-a deschis. Tudor s-a speriat, a plecat repede de lângă ea, s-a aplecat peste un galantar, a pus mâna pe o sticlă şi a mutat-o din loc. Cu un ochi căuta să vadă cine intrase. Văzând că era celălalt băiat de prăvălie s-a liniştit, dar i-a făcut semn să plece.

Când a ajuns din nou în pragul cârciumii, Lina n-a ştiut ce să facă mai întâi, încotro s-o apuce. S-a gândit că madam Gomba nu se sculase încă. Şi nici Veta. A luat-o spre coana moaşă. Să n-o simtă căţeluşa, a intrat binişor în curte, s-a apropiat de fereastră şi a tras cu urechea. Dar n-a auzit niciun zgomot, n-a simţit paşi prin casă. A mai aşteptat, dar degeaba. S-a întors în stradă; se uita de-a lungul ei după un cunoscut, după o vecină. I se părea că se-ntâmplă ceva neobişnuit, pus la cale de mâna diavolului. Cum se putea ca lumea să mai doarmă?! Crezuse că îi va

vedea ieşind grămadă, punând din fugă o hanţă pe ei, alergând la ea să le spună că-i adevărat, să le spună că Frumuşica s-a întors. Era însă prea de dimineaţă; şi-n stradă – nimeni. N-a avut încotro, a plecat tot spre Marinica. Pe când intra în curte, Radu da pe gât ceaşca cu ţuică. Lina a bănuit că aflase şi camionăreasa; fusese doar la prăvălie să cumpere de băut. S-a gândit să tacă, s-o lase pe ea să vorbească. Bărbatu-su ieşise cu camionul pe poartă, dar prietena ei nu scotea niciun cuvânt despre întoarcerea negustoriţei. A-nţeles că n-aflase. Tot ea era prima, numai ei îi spusese Tudor! I-a trecut necazul ce-i purta din ziua când plouase. „E! Un fleac. O fi fost necăjită!” şi-a zis spălătorească, a scos sticla de sub şorţ, a turnat pentru amândouă. Dusese ceaşca la gură, dar s-a oprit şi a prevestit-o:

— Mar nico! Ţin-te bine!

— Ce?!

— Nici nu bănui.

— Şi spune, femeie!

Lina şi-a băut ţuica încet, din trei înghiţituri, a mai lăsat să treacă o clipă şi apoi ca speriată, a răbufnit:

— S-a-ntors Frumuşica, Mar nico!

Ici una, dincolo alta, femeile începuseră s-apară în muchia porţilor şi la ferestre. Care cum ieşea, se uita spre prăvălie, li se părea că Frumuşica trebuia să fie în prag. Şi îşi făceau una alteia semne, arătând cu capul într-acolo. Erau însă somnoroase, nu li se dezlegaseră limbile. Au stat ce-au stat şi s-au întors să-i mai tragă un somn.

Frumuşica şi-a pus peste rochie şorţul alb şi, cu mâinile în buzunare, a intrat în prăvălie. Aşa făcuse atâţia ani, aşa a făcut şi acum. Băieţii s-au uitat la ea, pe furiş; şi şi-au văzut de treburi. S-ar fi dus, bucuroşi, să-i sărute mâna, dar se gândeau la jupân. Nu ştiau ce să facă. Mai şiret, Tudor şi-a găsit de lucru pe lângă ea.

— Săru’mâna, cucoană, şi bine aţi venit…

— Bună dimineaţa, Tudore.

Numai atât i-a răspuns, şi, după ce şi-a pus ordine în casă, a ieşit în pragul uşii.

Madam Gomba o aştepta de mult. Cum a văzut-o, a salutat-o aplecându-se din talie cât a lăsat-o grăsimea şi zâmbindu-i; dar în gând a făcut-o de ocară: „Spus eu, eşti prost!” i-a zis.

Lina nu se mai dusese la spălat, îşi făcuse socoteală c-o să născocească o minciună, c-a fost bolnavă. Umbla de colo până colo, fără rost. Când una dintre femei i-a spus c-o văzuse pe Frumuşica în prăvălie, nu mai zăbovi o clipă. În drum îşi simţea inima bătând, i se părea că nu mai ajunge.

Negustoriţa era la casă. Lina se ducea glonţ la ea. Câte n-avea să-i povestească! Deschisese gura să-nceapă, dar l-a văzut pe Nae alături; deşerta în sticle o damigeană de vin. A cumpărat de zece bani zahăr bucăţele, s-a întors acasă şi s-a culcat.

Gina s-a pomenit cu Spirea înăuntru. Era aplecată, mătura pe sub pat. Simţise că intrase cineva, dar crezuse că-i vreun copil. Când a ridicat capul, a dat cu ochii de el; se oprise lângă uşă şi se uita la ea.

— De ce nu m-ai aşteptat afară? O să-ţi umpli hainele de praf.

I-a vorbit blând. 11 şi uitase. Altele îi luau acum timpul. Ziua întreagă îşi făcea planuri peste planuri. Câteodatăse-ncurca în ele. Se vedea în oraş, umblând din magazin în magazin şi niciodată nu uita să-şi deschidă umbreluţa de soare, când ieşea afară, cu negustorii după ea, salutând-o până la pământ. Visa cu ochii deschişi. În fundul maidanului se înălţa casa lor. Fiindcă alta mai frumoasă nu-i era la îndemână, o născocea ca pe a Irinei. O încurca numai grămada mare de pietre rămasă acolo. Câteodată îi apăreau copiii tăbărâţi pe cutia de bomboane. Ca să le ajungă, şi-o croia în minte mare cât un cazan.

Spirea o ascultase şi ieşise pe prispă. Văzând bălăriile se încruntase, îi aduseseră aminte de Mircea. Ca să mai uite, scosese pachetul de tutun şi făcuse o ţigară. Fuma şi-şi răsucea mustaţa. De câteva luni i se legase mai bine şi de atunci era mai mândru, şi-o răsucea mereu.

Într-o margine a maidanului, câţiva ţânci, printre

care şi Năică, se jucau cu o minge de cârpă. Tot dând-o de pământ, i s-au desfăcut ochiurile de sfoară cu care era legată şi, cum niciunul din ei nu se pricepea să le pună la loc, Năică a luat-o spre cocioabă. Se ducea la Gina, s-o împletească din nou. A dat însă peste Spirea şi s-a oprit; n-a mai avut curaj să intre în casă. L-a cercetat iscoditor, ca vulpea la pândă, şi îmbujorat, a luat-o la fugă înapoi.

— Măă! E Spirea mardeiaşu!

Copiii s-au apropiat tiptil şi l-au privit. Întâi le-a luat ochii brâul lat de-o palmă. Pe urmă s-au uitat cu jind la pălăria lui mică, nici cât o jucărie, pe care flăcăul o purta pe-o parte şi abia sprijinită de frunte, de părea proptită pe nas.

„Când oi fi mare, una la fel o să-mi cumpăr!” şi-a pus în minte fiecare dintre ei.

Gina n-a întârziat mult. Şi, cum a ieşit pe prispă, s-a apropiat şi l-a întrebat:

— Ce vânt te-a adus pe maidan?

— A zis bătrâna să treci pe la noi, c-are o vorbă cu tine.

— Păi eu nici n-o cunosc pe mama ta.

— N-are a face!

— Şi pentru ce să trec?

— Pe chestia noastră. C-a vorbit şi cu nea Oancea.

Gina a rămas mirată; tatăl ei nu-i spusese nimic. Dar n-avea inimă să se certe cu nimeni. S-a aşezat pe margiginea prispei, i-a spus şi lui să stea jos lângă ea. I-a vorbit apoi liniştit, ca unui prieten.

— Tu ştii că-l iubesc pe Mircea. De ce-mi vrei rău?

— Da’ el nu te ia.

— Ba da, mă ia.

— S-o crezi tu. Te minte!

— Ba-l cred.

Spirea se uita la ea pe sub borul pălăriei şi strângea din dinţi.

— Spune-i mamei tale că te-ai răzgândit, că… ţi-ai găsit altă fată, a legat Gina vorba.

El tăcea, încruntat; azvârlise ţigara în iarbă, cu

necaz, îşi frământa mâinile.

Gina s-a ridicat, s-a dus la fereastra cocioabei, a rupt din ghiveci o garoafă şi i-a pus-o binişor la ureche.

— Uite ce bine-ţi vine! O să te placă mai mult fetele!

Spirea sta cuminte, ca un copil pe care îl îmbracă în haine noi mama lui; îi simţise mâna moale şi caldă pe lângă obraz; fruntea i se descreţise; ar fi rămas acolo, nemişcat, cu floarea la ureche; i se părea că-i mâna ei…

— De ce nu vrei să fim prieteni? Mircea n-are nimic cu tine. Nici nu ştii ce băiat bun e.

— Lasă astea! Vii sau nu vii?

Gina n-ar fi vrut să-l mâhnească. A lăsat ochii în jos şi i-a spus încet, abia s-auzea:

— Nu viu… dar să nu te superi…

— Cum o să te căieşti! a ameninţat-o, uitându-se la ea vrăjmaş şi a plecat mergând ca fără ţintă, cu capul în pământ.

Mitică Villan venea din oraş beat. În dreptul maidanului s-a oprit. Se sprijinise în baston şi se uita printre copii; din timp în timp se clătina gata să cadă. Da doar în nas, îl ţineau zeii beţivilor. Deodată, s-a smucit, ca şi cum ar fi fost scuturat, şi cu paşi mari a pornit-o spre fundul maidanului. Găsise ce căuta, îl văzuse pe Mircea pe stiva de pietre.

— *Evvviva la Brenda*, *la Brenda evvviva*! a strigat când a ajuns aproape.

Mircea l-a primit râzând şi l-a poftit să stea alături. Mitică Villan s-a împotrivit. A rămas în picioare şi se căuta de zor prin toate buzunarele. Cu gândul era, poate, la ce nu găsea, dar ochii-i ţinea pe licean. După un timp a uitat să se mai caute; s-a proptit în baston, s-a aplecat spre el. Şi a început să-i vorbească. Rar, cu opriri şi opinteli; din când în când, năvalnic:

— Îmi pare bine că te-am găsit, drăguţule! Aveam o vorbă cu dumneata… mda! M-am gândit la ce spuneai zilele trecute… mi-a stat în cap… mda! Şi vream să-ţi spui că n-ai dreptate. Spuneai… mda! că viaţa e o goană… că fugim unii de alţii. Aşa mi-aduc aminte! E o copilărie ce

crezi. Alta e goana lumii, drăguţule!... Ne-mpinge pe toţi, ca un vânt. Nu!... n-am zis bine., ca o furtună. Abia deschidem ochii asupra lumii şi alergăm pe acelaşi drum... mda... pe singurul drum, nu cum crezi dumneata... Ne prinde şuvoiul... şi şuvoiul creşte mereu. Din spate vin alţii, zbătându-se mai tare, alergând fqră răgaz pe drumul care duce la fericirea visată de om... Pentru noi, pentru bărbaţi, ştii ce e fericirea? E femeia dorită... La celălalt capăt al drumului e ea... mda!... Către ea ne duce şuvoiul. Toată lumea asta, mare cât e pământul, o poartă-n gând. Ea e totul, drăguţule!... Pentru ea e tot zbuciumul... toată truda!... mda!... Restul, o amăgire... De cealaltă parte a lumii e drumul lor în goană după bărbatul iubit... Şi aleargă şi ele... mda, şi-n goană se rostogolesc şi cad... ca noi... drăguţule!

Ascultă-mă pe mine... eu am văzut multe... mda!... Dumneata încă n-ai deschis ochii bine... Vrei să te lămureşti? Pleacă d-aici... în centrul oraşului. Acolo... mda! ... în inima lui, unde aleargă căleşti lăcuite, unde palatele se pierd în mijlocul grădinilor, unde o pungă de aur e o nimica toată... Acolo să te avânţi... mda!... Să le iei palatele, să le smulgi din mâini femeile!... Femeile lor... mda!... mai frumoase ca visul, mai pornite ca vijelia, mai pătimaşe ca beţivii şi mai înşelătoare ca vinul... Eu n-aş fi rămas aici, cu fata lui Oancea de gât... Nu, drăguţule... E păcat!... Eu am încercat, dar n-am avut mintea şi chipul dumitale... frumos, mda!... de înger. Şi n-am avut nici noroc. D-aia sunt p-aici! Eu sunt un ratat... drăguţule...

A tăcut. Nu se mai uita la Mircea. Privea peste casele din spatele maidanului. Pe urmă a bolborosit ceva neînţeles. Şi-a întors capul şi a căutat departe, către inima oraşului. O clipă, faţa i s-a luminat. S-a aplecat într-acolo; a vrut să plece, dar s-a clătinat. A rămas cu ochii în pământ.

— Nu te supăra... dar... drăg...

S-a lăsat încet, pe o parte, în iarbă. Mircea şi-a scos repede haina şi i-a pus-o sub cap. Nici nu-l aşezase bine şi a adormit. La colţul gurii i s-a ivit o cută, ca o strâmbătură;

se încrunta, încerca să spună ceva. Visa.

Nu era într-unul din palatele Bucureştilor azvârlind pungi de aur la picioarele femeilor. Când bei, n-ai vise frumoase. Se vedea, poate, la examenul de corijenţă, încercând să răspundă la întrebările profesorului de fizică; şi se frământa, dar nu găsea deloc răspunsul salvator.

Aflaseră şi copiii de întoarcerea Frumuşichii. Când treceau prin faţa prăvăliei se uitau lung, s-o vadă. Aflaseră şi toţi bărbaţii şi în sinea lor se bucurau. Nu pentru că negustoriţa s-ar fi dat în vânt după vreunul din ei, sau ar fi fost mai galantoană, dar le plăcea s-o vadă în prăvălie. Frumuşica era prietenoasă cu toată lumea, gusta şi o vorbă de duh. Când râdea, o făcea din toată inima, dar veştile rele o întristau cu adevărat. Câteodată, prinsă în treburi, îşi sufleca mânecile până sus. Atunci bărbaţii se-nviorau, deveneau guralivi şi nu-şi mai luau ochii de la braţele ei rotunde, cu pielea lucioasă şi albă.

Întoarcerea negustoriţei le adusese şi apă la moară. Găsiseră prilej să-şi înmoaie nevestele, să le facă să mai tacă, să le treacă cu vederea unele păcate.

— Văzuşi, Gherghino? S-a întors! Credeaţi c-a rupt inima târgului, şi când colo, tot la el a nemerit, i-a spus nea Gheorghe Puiaru nevesti-sii.

Gherghina n-a găsit ce să zică şi a tăcut. Până şi Vasile sacagiul nu s-a lăsat. Câteva femei se adunaseră în jurul sacalei, cu doniţele-n faţă şi vorbeau de ea. S-a amestecat şi el în vorbă, ba încă le-a luat de sus:

— Ce mai ala-bala! S-a întors că n-a avut încotro, că femeia singură e ca paiu pe apă!

Abia pe înserat s-au scornit şi femeile. În timpul zilei nu prea avuseseră răgaz. Treceau una la alta şi i-au luat la forfecat. Pe Frumuşica mai puţin, că era de-a lor, femeie.

— Şi-aşa, dragă! A picat pe neaşteptate!

— Aia-i, vezi! Trebuia să-ţi bată ţie telegramă!

— Da’ de ce s-o fi întors?

— S-o fi săturat de ea.

— Ba bine că nu. Şi aurită să fii, tot degeaba e. Aşa-i pielea de pe ei, a dracului!

— Da de Nae ce ziceţi? Se lăuda c-o omoară!

— Numai ce-a văzut-o şi s-a răzgândit.

— Ce ştim noi! O fi bătut-o.

— Păi se şi vede. Stă ca un mieluşel pe lângă ea.

— A iertat-o, dragă! Ce? Noi nu le trecem d-ale lor?!

— A iertat-o! Ba s-a şi bucurat, că fără ea se ducea de râpă şi el şi prăvălia.

Şi aşa a rămas pentru toată lumea: c-a iertat-o.

Era lumină ca ziua. Se vedea casă cu casă, pom cu pom, până-n capul străzilor, şi lumea din gura porţilor ieşită la taifas. Cum sta, cu faţa-n lumină, lui nea Gheorghe Puiaru i se vedea şi mustaţa, mare cât vrabia.

Era lună plină.

Liceenii se strânseseră la felinar. Câţiva cântau în surdină pe lângă Gică Vulescu, ceilalţi vorbeau de fete.

— Măă! Să vă spun una grozavă! Azi după-masă ieşeam de la Lupu, că mă trimisese mama să cumpăr un mosorel cu aţă. Când să trec drumul, o văd pe una de la „Carmen Sylva” care se tot ginea la mine de câte ori o-ntâlneam. Să vă spuie şi Titi, că ştie şi el. Era tot în uniformă, da cu bereta pusă la mare oţie. Mă iau după ea. Simţise, dar făcea pe niznaia. Am lăsat-o să se mai depărteze, că era lume multă prin Făgădău şi numai babalâci. Pe urmă m-am apropiat şi am început să-i vrăjesc. Se făcea că n-aude. Atunci trec chiar în dreptul ei şi dă-i cu gura. Că sucită, că-nvârtită, că de mult ţineam să vă cunosc, domnişoară, şi, taman când era să-mi răspundă, mă pomenesc în faţă cu o cucoană grasă cât un butoi. O văzusem eu pe puştancă făcând feţe-feţe, dar nu ştiam de ce. Era mă-sa! Se-nfige în mine şi-mi zice scurt şi apăsat: „Ce, mă măgarule, altă treabă n-ai decât să te legi de fete”?

Măă! n-am ştiut cum să mă car mai repede! Mă făceam că mă uit în sus, pe cer, să nu bunghească lumea pe cine ocăra. Da tot n-o las! O să-i scriu un bilet şi o să-i dau întâlnire, că m-am dat după colţ şi am văzut unde stă.

— Ce te faci dacă prinde mă-sa scrisoarea şi te pomeneşti iar cu ea? l-a întrebat Titi.

— Lasă că nu sunt eu aşa de prost! îi dau întâlnire în biserică, la Tirchileşti, duminică dimineaţa. Să vedem, o să-i convie mă-sii să facă gălăgie în biserică?

— A.i văzut, mă Titi?! Te pui tu cu Duţulescu?! s-a făcut că-l laudă Măgureanu.

— Degeaba îţi faci planuri, că nu vine! I-au mai scris vreo doi şi au tot aşteptat, a zis Gică Vulescu oprindu-se din cântat.

— Aşaa! D-ăştia-mi eşti, Gică!? Umbli cu scrisori pe la altele! O să te afle Maria şi o să te frece mai rău, l-a speriat Bujoi.

A vrut s-aducă vorba de surorile Buduretti. Şi la toţi gândul le-a zburat la ele, le-au apărut în faţa ochilor, înalte şi şui, cu sânii îmboldindu-le uniformele. Şi amândouă blonde. Comica cu ochi negri; ai Mariei verzi ca frunza tânără când abia a dat. Le-au ţinut lângă ei pe amândouă, şi le-au alintat cu vorbe de îndrăgostit.

— Când se-ntorc? a-ntrebat, după un timp, Gică.

— Peste câteva zile.

— Hai să le facem o primire cu alai.

— Să nu ne-njure ta-su!

— Lasă-l, mă, că n-o să zică nimic. N-ai văzut? Face sluj în faţa lor! Nu scoate o vorbă!

Bujoi s-a întors către lieanul de lângă el şi i-a spus:

— Are dreptate. Numai la liceu e liam, cu copiii altora. Eu l-am avut profesor trei ani şi-l cunosc bine. În clasă, se uita să te înghită prin sticlele ochelarilor cu ramă de aur. Atât are frumos: ochelarii. Altfel, când prindea un elev cu lecţia nenvăţată sau când reuşea să-l încurce, era fericit. Îşi bătea joc de el şi rânjea de i se vedeau toţi dinţii lungi ca de cal. Când m-am făcut mare şi am văzut cum se poartă cu copiii lui, mi l-am închipuit totdeauna ca pe un lup. Fiară cu alţii, rob cu ai lui.

În timp ce Bujoi îl descria pe profesor, ceilalţi liceeni puneau la cale primirea surorilor Buduretti. Fiecare avea o idee. Duţulescu era de părere să facă un arc de triumf din frunze, să-l prindă deasupra porţii, iar pe un carton agăţat dedesubt, să scrie: „Bine-aţi venit! S-aprinseseră băieţii de

dor!” Alţii propuneau să le aştepte în faţa porţii, cântându-le *Mulţi ani trăiască*.

— Atunci de ce nu i-am făcut la fel şi Frumuşichii, că şi ea s-a întors? Eu zic să potrivim la iuţeală nişte versuri, să le punem pe muzică – le-a spus Gică Vulescu – şi de peste drum de cârciumă să i le cântăm pe patru voci. Cam aşa să fie începutul:

Vino din Liban, *mireasă*, *Că te-aşteaptă Hae-n casă*…

— Vezi-ţi de treabă! Vrei să iasă Fântânaru şi să ne cotonogească? Şi te pui rău cu tac-tu, că toată ziua îi pică mucu pe lângă Frumuşica, l-a sfătuit Duţulescu.

Numai Titi Cornea rămăsese mut cât timp se vorbise de surorile Buduretti. N-o mai iubea pe Cornica, dar îi părea rău că ceilalţi se gândeau la ea, că se bucurau de întoarcerea lor. Vremea cât nu mai pomenise de ele, se simţise cu sufletul liber; i-l dăruise în întregime vecinei. Acum parcă-l ciupea ceva de inimă.

Fără să vrea, s-a uitat spre casa Irinei. Lampa din salon nu mai ardea, semn că putea să vină. Strada era însă mai luminată decât centrul oraşului în seara de Zece Mai şi lumea întârzia în faţa porţilor.

Din depărtare s-a auzit cântec de armonică. Câinii de pe lângă maidan au început să latre. N-a trecut mult şi dinspre Răsuri a apărut Spirea, cu Floarea de gât. În urma lor veneau Tingirică, Ion Frumosu şi Dode; între ei, Petrică Ţapu. Cum au intrat în strada Maidanului, Floarea a dat un chiot lung, de parcă fluiera moara Assan. Văzuse lumea de pe trotuare şi pe liceeni strânşi grămadă şi a vrut să se mândrească, să le arate că era cu chef.

În faţa Frumuşichii s-au oprit. Armonistul cânta o sârbă iute; i-o ceruse Floarea şi o juca pe loc, de una singură, cu ochii-n papuci. Ceilalţi, afară de Spirea, se aşezaseră pe una din mesele puse pe marginea trotuarului. Când Petrică Ţapu a-ncheiat sârba, fata s-a apropiat de Spirea, s-a lipit de el, şi i-a murmurat:

— Trăi-te-ar mă-ta care te-a făcut!

Aşa era vorba, dar spunea multe.

Tudor se îngrijea de clienţii de la mese. Cum i-a

văzut, a intrat repede în prăvălie, s-a dus la Fântânaru şi i-a vorbit la ureche. Negustorul şi-a încruntat sprâncenele, s-a mai gândit, şi la urmă a spus să-i servească, dar să le ia banii înainte. Învăţase de la tatăl lui că negustoria nu se face cu arţag şi cu ambiţii; mai greşea câteodată, când nu era în toate minţile.

După niţică ciorovăială, Spirea s-a învoit, se simţea cu musca pe căciulă. A plătit băutura comandată, s-a aşezat lângă Floarea şi i-a spus lui Petrică Ţapu să cânte ceva de inimă albastră.

Fata căuta să-l prindă-n mrejele ei. Jucase, frângându-şi mijlocul şi ridicându-şi fustele sus, peste glezne, să i se vadă picioarele mici, ascunse-n papucii vişinii; cântase chiuind şi oftând; băuse, să-i fie pe plac. De mult pusese ochii pe el, dar Spirea se oprea la jumătatea drumului; mai mult o-ntârâta. Acum credea c-o să fie amantul ei. Pe ascuns, îl cântărea.

„Ce tânăr e! Poate nici anii mei nu-i are. Să mă atârn de gâtul lui! Să stau cu ochii ridicaţi la el! Ce uşor o să mă ţină-n braţe! Ca pe un copil!”

Armonistul cânta o romanţă tristă, plângând pe notele de sus. Spirea bea mereu, dar rămânea îngândurat. Pe Floarea o vedea ca prin sită; i se părea că-i Gina.

„Cât de mult îi seamănă! Are obrazul ca al ei… mic… şi părul ei, negru, cu sclipiri albastre… şi ochii închişi, ca tăciunele, şi mari… numai uitătura e mai altfel, mai luminoasă, mai cu foc… nu tristă”.

Se uita la ea şi o vedea jucând.

„… Ce mici îi sunt picioarele!… Să i le ţii într-un pumn… cu pielea albă şi subţire… Gina n-a jucat niciodată… Ba da… la Complet… atunci era puştancă… Dac-ar juca acum lângă Floarea?!… Asta-i îndrăcită, fierbe pământul sub ea… Gina ar fi uşoară… ca un mânz”.

Ion Frumosu, Tingirică şi Dode beau şi vorbeau între ei. Îşi amintiseră de bătaia de la nunta la care fuseseră cu o duminică înainte. Deodată, au amuţit; au rămas cu privirea de-a lungul meselor înşirate pe trotuar. Printre ele, coteau să-şi facă loc Gina şi Mircea; veneau de pe

maidan şi se duceau la liceeni. Tingirică şi-a dat seama c-ar putea să iasă rău, a încercat să-i ţină atenţi; a adus vorba de naş, care fugise lăsând nunta baltă. Dar Spirea întorsese capul. La început a văzut-o numai pe Gina. I s-a părut că visează. L-a văzut îndată şi pe Mircea, mergând în urma ei.

Se apropiau de masa lor. Un cuvânt n-a mai scos nimeni. Nu ştiau ce-o să se-ntâmple. Floarea făcea feţe-feţe.

Mai aveau doi paşi şi ajungeau în dreptul lor. Spirea nu-şi lua ochii de la Gina. Încă un pas... Au crezut că-i va lăsa să treacă, dar flăcăul s-a sculat alene de pe scaun şi a oprit-o întinzând mâna în drumul ei.

— Stai. Să bei un vin cu noi.

Se silea să surâdă, să-i arate că-i un gest prietenesc.

Gina nu s-a pierdut; i-a dat mâna la o parte, încercând să treacă înainte.

— Nu pot. îl aşteaptă băieţii pe Mircea.

— Rămâi numai tu. P-ăsta al tău să nu-l văd!

Îşi pierduse repede firea; îi năvălise-n minte bătaia de joc a Floarei din noaptea în care Şişu îl tăiase pe Dângă. Şi acum era de faţă, iar avea să-i râdă-n obraz.

— Las-o să treacă! s-a răstit Mircea, gata la nevoie să-i facă drum cu forţa.

În acelaşi timp se ridicase în picioare şi Ion Frumosu şi se vârâse între amândoi. Se afla în mare încurcătură. Cu Spirea era prieten şi încă la toartă, dar şi pe Mircea îi venea greu să nu-l apere. Avea un frate mai mic care intrase în liceu numai mulţumită lui. El îl îndemnase şi tot el îl pregătise pentru examenul de admitere. De atunci, nu trecea o zi în care părinţii săi să nu-l laude. Dacă nu i-ar fi luat apărarea sau dacă ar fi trecut de partea lui Spirea, n-ar fi scos-o bine la capăt cu cei de-acasă. Pe deasupra şi el se mândrea cu frate-su.

De peste drum, liceenii şi-au dat seama că Mircea era în primejdie. Au alergat în ajutorul lui, au înconjurat masa lui Spirea.

— Plecaţi d-aici! Vi s-a urât cu binele? s-a răţoit Dode

şi l-a îmbrâncit pe Titi.

Dăscălescu n-a pregetat şi i-a dat o palmă. Titi a prins curaj şi l-a cârpit şi el. Ceilalţi şcolari şedeau cu pumnii strânşi, gata de bătaie. Tingirică s-a băgat între ei şi i-a despărţit împingându-l pe Dode înapoi.

— Ce, eşti nebun? A dat boala peste tine? i-a şuierat printre dinţi; îl văzuse ducând mâna la brâu, să scoată cuţitul.

— Să nu daţi în băieţi, că-i rău de voi! a ţipat şi nea Ghteorghe Puiaru.

Venise ca o vijelie să-i scape pe liceeni, ridicase şi pumnul, mare cât o ciozvârtă de miel. Stătea gata să lovească. Noroc că nu era zurbagiu.

— Du-te de te culcă, mă nea Gheorghe, că nu se-ntâmplă nimic, l-a liniştit Tingirică.

— Dar nu de frica matale, a ţinut să adauge Ion Frumosu.

— Să nu te pocesc, mă Frumosule! i-a-ntors-o nea Gheorghe.

Mai mult în glumă însă; i-a făcut cu ochiul şi a râs la el. Voinic era nea Gheorghe, dar nici cu cuţitarii nu era de joacă.

Nu s-a mai întâmplat nimic. Gina şi Mircea au plecat împreună cu liceenii, ceilalţi au rămas la masa lor.

— Sunteţi mai fricoşi ca muierile! Şi-a bătut joc puştii ăştia de voi! Dacă era Şişu, ar fi fugit ca potârnichile! i-a batjocorit Floarea cu dezgust în vorbă.

— Tacă-ţi fleanca! i-a scurtat-o Spirea încruntându-se la ea.

Lumea se culcase de mult. La Frumuşica nu rămăsese decât ei şi Vasile sacagiul, dormind dus, cu capul pe o masă. Armonistul cânta în surdină. Floarea l – a oprit.

— Să-mi zici, Petrică, cântecul lui Şişu! Să-l zici să-mi rupă inima! S-ajungă pân'la el… în deal… La Văcăreşti. Poate nu doarme!…

Petrică Ţapu şi-a întins armonica până la capete; pe urmă a strâns-o încet, scoţând un vaiet sfâşietor; de-a lungul lui, a înşirat începutul melodiei. Suna ca o chemare

zadarnică, tânguitoare, bolnavă.

Cu privirea în înaltul cerului, spre un Dumnezeu neîndurător, strâmbându-şi faţa, Floarea cânta, chinuită, frântă:

O, mamă, dulce mamă, din negura de vremi Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi; Deasupra criptei negre a sfântului mormânt, Se scutură salcâmii de toamnă fi de xnnt. Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău… Mereu, se vor tot bate, tu vei dormi mereu…

Tot urcându-se, noaptea se subţiase mult; şi la vremea asta, prinsă între stele şi-ntre felinarele de pe pământ, vedeai prin ea.

Irina a auzit zgomot de trăsură. Era trează. îl aşteptase pe Titi numărând minutele pe pendula din perete. După ce trecuse de unsprezece, nu nădăjduia să mai vină, dar tresărea la orice zgomot. Se gândea în toate felurile, nu ştia ce să mai creadă. La fel păţise şi în noaptea în care Mircea era să se bată cu Spirea. Aflase de la Veta şi până-n ziuă se frământase. Cum aţipea, îl visa urât. Ba călcat de trăsură, ba sub roţile tramvaiului sau cu pieptul străpuns de cuţit. Dimineaţa nu mai avusese răbdare şi trimisese servitoarea să-l cheme d-acasă. Până să se întoarcă fata, stătuse cu sufletul la gură.

— L-ai găsit? E sănătos? Ce făcea? a-ntrebat-o cu spaima pe faţă.

— Ce să facă, coniţă?! Dormea dus!

Când trăsura a ajuns aproape-n dreptul curţii, cais încetinind trapul, a bănuit că-i coana Frosa. Şi s-a bucurat. S-a sculat repede din pat şi a intrat în salon, să se uite în stradă. Se gândise să-şi arunce ceva pe ea, să treacă drumul la soră-sa şi s-o pună să-i povestească cum petrecuse la Călimăneşti. S-ar fi scurs mai uşor timpul, şi-ar fi schimbat gândurile. A deschis repede o fereastră. Trăsura nu oprise la coana Frosa, se dusese mai departe, în faţa casei profesorului. Şi nu era numai una, cum i se păruse, ci două. S-a aplecat şi a privit într-acolo. A auzit-o pe Cornica ţipând că nu-şi găseşte cutia cu pălării; pe urmă a auzit-o şi pe madam Buduretti amestecându-se în

ceartă. Numai domnul profesor nu scotea o vorbă; l-a zărit ajutând servitoarei la căratul bagajelor. După ce birjarii au plecat, toată familia urcă în casă. Cornica rămăsese la urmă. Îşi scosese pălăria, o ţinea în mână. Când a ajuns în capul scării, a văzut-o mai bine şi a tresărit. În mintea ei fata profesorului era o şcolăriţă cu ifose de domnişoară. Acum i s-a părut mai înaltă, mai formată; lumina care cădea de sus, din cer, s-adunase toată în părul ei blond. Fără să vrea i-au venit în minte spusele coanei Frosa şi l-a văzut pe Titi cu şapca-n mână şi cu ochii-n balcon. A închis încet fereastra şi, tristă, s-a dus să se culce.

În stradă, rămăseseră numai fluturii; se învârteau în jurul felinarelor aprinse într-o goană fără liman.

Dimineaţa, Titi a trecut ca vântul prin faţa curţii Irinei. Se gândise s-o ia la stânga, să iasă la tramvai şi de acolo să se întoarcă prin strada Răsuri, pe maidan; dar i-a fost lene.

Când a ajuns în dreptul ferestrelor, a întors capul. Ca pe loc să tresară; o văzuse pe Cornica în balcon. A tăiat numaidecât drumul şi-i vorbea din mers tare şi înflăcărat, să-i arate rât de mare plăcere îi făcea.

— O! Bine-aţi venit! Sărut mâinile! Când v-aţi întors?

— Azi-noapte.

— Ştii, ne hotărâsem să vă facem o primire triumfală. De ce n-aţi scris? Gel puţin ziua când vă-ntoarceţi.

— V-am uitat adresa, i-a răspuns domnişoara cu zâmbetul pe faţă şi îndată l-a întrebat: Dar băieţii ce mai fac?

— Ce să facă?!… Bujoi e toată ziua la Tei… Gică face repetiţii cu corul de la Tirchileşti… iar Duţulescu a păţit una nostimă de tot. Era să-l facă praf mama unei fete după care se ţinea. Noroc c-a şters-o repede. Acum umblă cu Zoica. Coana moaşă e foc! A auzit-o lumea c-o dezmoşteneşte… A! Şi am uitat să-ţi spun că s-a înecat Pişcot.

— Vai! Săracul! Când s-a înecat?

— Acum vreo două săptămâni.

— Şi… ce-a zis Mircea? Ştiam că ţinea la el.

— Ce să zică… a plâns.

Nu i-a venit deloc bine că-l întreba de Mircea. Degeaba îl ocolise. Chibzuise să schimbe vorba, dar s-a pomenit întorcându-se şi uitându-se înapoi. Un deget n-a mai mişcat, a rămas împietrit. Irina sta în poartă, pitită; îl phidea. De frică, n-a ştiut ce să facă. Şi-a scos şapca, a salutat-o cuviincios, ca pe un profesor, a salutat-o şi pe Cornica, şi a dat s-o şteargă.

De sus, din balcon, domnişoara Buduretti îi fusese uşor să-nţeleagă ce se petrece.

— Ţi-a fost dor de noi, domnule Titi? l-a luat fără de veste privindu-l galeş.

— Da… ne-a fost… la toţi băieţii şi, înecându-se cu răspunsul, a plecat fâstâcit.

N-a întors nici capul; mergea zorit. Îl ardeau în ceafă ochii Irinei.

Pe la prânz se-ntorsese şi coana Frosa. Venise cu „Fulgerul”. Birjarul sta pe marginea caprei, cocoţat peste un cufăr, aşezat într-o rână, că drept nu-ncăprea. Alături de el era şi o legătură mare, înfăşurată într-o pătură. Pe podeaua trăsurii un cufăr mai mic, nişte coşuri şi trei cutii de pălării, toate puse în dreptul lui bărbată-su. Noroc c-avea picioarele scurte. Lângă casă, domnul Paraschivescu a întins bastonul şi l-a apăsat cu vârful pe spatele birjarului; semn să oprească.

Numai caii a apucat să-i vadă Anuşca şi, din fundul curţii, de unde era, a rupt-o de fugă, cu Azorică după ea. De trei zile îi tot aştepta, i se arătase şi semne c-aveau să vină. A ocolit prin spatele trăsurii şi, bucuroasă de parcă o văzuse pe mumă-sa ce-o făcuse, i-a luat mâna coanei Frosa, i-a sărutat-o şi le-a făcut urări de bun venit.

Căţelul încerca să-şi facă loc printre fustele fetei, alerga de colo până colo în jurul ei.

— A! Uite băieţelu! Ce face băieţelu mamei? I-a fost dor lu’ băieţdlu? s-a pripit coana Frosa cum l-a văzut, îndulcindu-şi vorbele.

Azorică îşi găsise drum, se ridicase cu picioarele de dinainte pe scara trăsurii şi da din coadă uitându-se în

ochii stăpână-sii. După ce l-a mângâiat, a întrebat:

— Ai avut grijă de el? I-ai dat să mănânce?

— I-am tot dat, tună-l nevoia, da cin l-o prins p-acasă cât a fost în călduri căţeaua coanei moaşe?

Birjarul a întors capul, s-a uitat şi el la căţel. Domnul inspector sta nemişcat; să şi îl vrut să facă altceva, i-ar fi fost peste putinţă c-avea în faţă tot calabalâcul.

— Bine, Anuşca. Rămâi acum cu conaşu, să căraţi bagajele-n casă, că eu mă duc un pic la coniţa Irina; coana Frosa a trecut drumul în grabă.

— Irinel!

— Frosi drag!

S-au îmbrăţişat şi s-au sărutat de vreo şapte ori. Venise şi Veta şi aştepta să termine îmbrăţişările.

— Ce-i cu tine, fă!? a făcut coana Frosa, uitându-se lung la pântecele ei, după ce fata îi sărutase mâna.

Pe servitoare au podidit-o lacrimile.

Irina i-a luat apărarea:

— Las-o şi tu acum! A făcut-o, a făcut-o! I-am promis că i-l botez eu, dacă o fi fată.

Veta apucase un colţ de şorţ şi-şi ştergea obrazul. Coana Frosa nu-şi lua ochii de la pântecul ei gogoneţ. Nimeni însă nu bănuia încotro îi fugeau gândurile.

…Era tânără, tare tânără. La început, o treceau apele; câteva nopţi în şir nu dormise. După un timp, se trezea cu grijă din somn şi-şi punea încet palmele peste pântecul cald; şi în gând cu copilul ei, adormea din nou. Au dezmeticit-o însă nevoile; a trebuit să se scape de el. O moaşe lacomă şi nepricepută i l-a smuls, şi odată cu el i-a rupt şi culcuşul.

Nea Gheorghe Fuiaru nu se da bătut. Era duminică, avea timp destul. îi punea în faţa ochilor palma cu bucăţica de zahăr pe ea; cocoşelul întindea gâtul şi vrea s-o ciugulească. Nea Gheorghe îşi ridica repede mâna mai sus, să-l silească să-i sară-n palmă.

— Hai, mă băieţaş! Hopa sus!

Cocoşelul se uita după mâna lui, cu capul pe-o parte; dar atâta tot.

— Te fac eu să-nveţi! Nici câinele pădurarului n-a mâncat de plăcere mere pădureţe! îl ameninţa.

Şi iar îl momea.

La aceeaşi vreme, Marinica îşi găsise de lucru pe lângă gard; aduna cu târnul frunze uscate răsfirate sub pom. Cu urechea era la el, la ciripelile lui. Se trezea zâmbind, oprindu-se din măturat; apoi da repede dirs târn, de frică să n-o simtă Gherghina.

De-o bucată de vreme îl ocolea, să mai astupe gura lumii. Dar nu ştia cât o să mai ţină; îşi pusese în gând să-şi facă drum, într-o dimineaţă până la el în Obor.

În stradă ieşise numai madam Gomba. Sta pe treapta scării şi fuma. Se sculase devreme, o trezise pe Ilonca şi o pusese la dereticat.

Servitoarea îşi băuse ceaiul somnoroasă, dar, pe urmă, s-aşternuse cu nădejde. Trebuia să termine toate patra odăile până-n prânz şi să-i rămână timp să se gătească. O aştepta după masă caporalul ei în „Moşi”. El ţinea s-o întâlnească în alt loc, zicea să meargă la o rudă de-a lui, care locuia prin Filantropia. O ruga cu cerul şi pământul. Numai că, de un an, de când venise d-acasă şi slujea la madam Gomba, Ilonca învăţase pe de rost cum e pe la „rude”. Şi-n ruptul capului nu vrea să-l vadă decât în „Moşi”.

„Când oi da gata cu cătănia, merjem la tata acasă să mă ceri şi p-ormă ţi-oi vedea toate neamurile”, îl amâna Ilonca, ţinându-l strâns de mijloc şi trăgându-l prin faţa panorămilor.

Abia se despărţeau şi i se făcea dor de el. Că-i era drag. Şi, de dorul lui, cânta. Duminica dimineaţa, mai ales, îi zicea mai cu foc. Lua la rând tot ce ştia. Când ajungea la cel învăţat de la caporal, îşi întărea glasul; ştia că-i place şi stăpâni-şi. O mai pusese o dată să-l repete:

Barca pe valuri saltă uşor Inima-mi bate plină d-amor.

Madam Gomba a prins a-l îngâna, stricat şi miorlăit, îi aducea aminte… Se vedea pe Dunăre. De o parte, Buda; de cealaltă, Pesta şi sute de luminiţe presărate de-a lungul

malurilor. O invitase la o plimbare cu barca. El vâslea şi cânta; ea îşi vârâse o mână în apă, că-i plăcea s-o simtă alunecând călduţă printre degete, şi-l asculta.

Tot plutind la vale, au ajuns afară din oraş, la – casa lui. Ce putea să mai facă? A rămas la el şi cât a fost vara de mare a plimbat-o pe apă şi i-a cântat cântece marinăreşti. Dar pe la începutul toamnei i-a spus să se-ntoarcă acasă la ea, că vine iarna, că viaţa e grea şi el n-are cu ce s-o ţină. Şi a dus-o înapoi, pe locul unde o urcase în barcă prima oară şi cum a pus-o pe mal, a vâslit cu putere şi s-a depărtat cântând.

Lângă cocioaba lui nea Oancea copiii jucau rişca pe nasturi. Vrabie avea noroc, dar şi curaj: „mergea” oricât

I se ponta. Îşi umpluse amândouă buzunarele câştigând şi o mulţime de „sidefari”, ba şi doi „plăpumari”.

— Dă-l să se-nvârtească mai bine! ţipau la el cei care pierdeau.

— Naa, mă! şi Vrabie zvârlea nasturele-n sus de trecea de două ori de cocioabă şi se-nvârtea mai abitir ca o morişcă.

Avea însă noroc, şi pace! Când venea jos, cădea pe „luat”.

— Nu e bun, că l-ai dat flutureşte! a scornit-o Nicuşor, unul din băieţii tramvaistului şi, repezindu-se, şi-a luat de jos nasturii pontaţi.

— Lasă nasturii, Nicuşor! i-a poruncit Vrabie.

— Să-i spui lu’ mutu’! Nu l-ai dat bine!

— De ce n-ai oprit jocu când era sus?

— Ţi-am spus!

— A spus, mă? i-a întrebat Vrabie pe ceilalţi. Copiii tăceau. N-au vrut să ţină nici cu Nicuşor, dar n-au ţinut nici cu dreptatea. Aveau necaz pe Vrabie; îi „curăţase”, le câştigase mai toţi nasturii.

— Dă nasturii, Nicuşor! Că de nu îţi dilesc una de-o să mă ţii minte! l-a ameninţat Vrabie.

— Cui, mă?

— Ţie, bă!

Şi Vrabie a şi tăbărât pe el, i-a ars doi pumni. Cu unul

l-a nimerit în umăr, dar pe celălalt i l-a proptit drept în nas d-a văzut Nicuşor stele verzi. Zăpăcit de lovitură, a dus mâna la nas, să vadă dacă nu-i curge sânge; pe urmă, luat de furie, s-a năpustit să-l mănânce de viu, nu altceva, dar s-a ales tot el cu un ghiont zdravăn între coaste.

Ceilalţi copii nu s-au amestecat. Mai ales că pierdeau şi le-a fost frică să nu strice jocul.

— Haide, mă Vrabie, că s-a pontat! i-au strigat nerăbdători când el se mai apăra de pumnii daţi la întâmplare de Nicuşor.

Jocul a reînceput. Trecuse un timp. Pe când Vrabie sta aplecat şi lua de jos nasturii câştigaţi, a simţit o lovitură năprasnică. Ameţit, s-a prăbuşit. îl plesnise Nicuşor; venise pe la spate, ţinând în mână o piatră, şi-l lovise cu ea în cap, lângă tâmplă.

Văzându-l în nesimţire, copiii s-au speriat. Câţiva au şters-o repede strecurându-se printre ceilalţi. Cei mai mulţi se strânseseră în jurul lui, înspăimântaţi, nu ştiau ce să facă. Vrabie se albise la faţă şi nu mai mişca.

— Ce facem, mă?! s-a-ntrebat Bică – abiavine, mai speriat ca toţi.

— Să dea fuga unu la coana moaşă! a fost părerea lui Tudorică.

— Du-te tu, Vasilică!

— Eu nu pot să mă duc, c-am înjurat-o ieri.

În timp ce se tocmeau, Vrabie deschisese ochii, dusese mâna lângă tâmplă, unde-l durea, şi strânsese din dinţi. Pe urmă, repede, îşi pipăise buzunarele. Le-a simţit pline şi s-a înviorat. S-a sculat singur. Era încă buimac, cu privirea pierdută.

Copiilor le trecuse spaima, se uitau la el cu milă; le trecuse şi necazul, uitaseră că le câştiga mai toţi nasturii.

Cum s-a dezmeticit, Vrabie s-a uitat după Nicuşor. Credea că mai e pe maidan, dar băiatul tramvaistului fugise, drept acasă se oprise.

— S-a cărat! I-a fost frică! l-au vândut ceilalţi.

Vrabie şi-a pus din nou mâna la tâmplă, că-l mai durea, a stat apoi un timp pe gânduri şi la urmă le-a spus:

— Lasă-l, mă, că-i arăt eu! O să mă fac că n-am nimic cu el şi o să-l joc pân-o fura şi nasturii de la izmenele lui tac'su. Şi pe urmă o să-l bat... maamă-Doamne!

S-auzeau clopotele de la biserică, le purta vântul, aninându-le de sufletele tirchileştenilor. Lumea rămăsese cu urechea la ele. Femeile ascultau smerite; bărbaţilor le-aduceau o clipă aminte de Dumnezeu.

De-a lungul străzilor stăruia o lumină galbenă aprinsă, pătată doar de umbra pomilor. Soarele era sus, dar nu mai frigea. Luna lui Cuptor trecuse.

„Băbuţa" se oprise în capul ulicioarei. îi fusese teamă că a lăsat poarta deschisă. S-a liniştit însă îndată şi a plecat, cu paşi mărunţi şi iuţi. Când să treacă drumul, iar s-a oprit. S-a uitat în stânga şi-n dreapta străzii. Nici urmă de căruţă sau de trăsură, dar a stat pe loc şi a aşteptat.

Parcă se făcuse şi mai mică. Poate la trup nu, că nici nu se cunoştea bine din rochia neagră şi creaţă de sus până jos, dar îi scăzuse capul, cât un pumn ajunsese.

Prin mijlocul drumului a mers cu băgare de seamă, îşi ridicase fustele de i se vedea vârful ghetelor. N-apucase bine să se urce pe trotuar şi le-a dat drumul, ca speriată. Şi a pornit-o repede. Într-o mână ţinea strâns portofelul, îl făcuse ca pe o cârpă, c-avea înăuntru doar o batistă mică, de damă. În cealaltă ducea cu grijă turta de luminări.

— Bună dimineaţa, coană Alexandrine! a întâmpinat-o din poartă nevasta tramvaistului, când băbuţa ajunsese aproape în dreptul ei.

— Bună dimineaţa! Ce mai faci?

— O aştept pe mama să mergem la biserică.

— Dar n-ai băgat de seamă? O fi trecut părintele Radu?

— Păi nu mai trece. N-ai auzit?

— Ce? Nu ştiu nimic! şi, îngrijorată, s-a oprit, un pas n-a mai făcut.

— O! S-a certat rău cu ginere-su. Nici nu-l mai lasă să slujească. Zice să şadă acasă, că-i bătrân tare, şi că i-a băgat formele să-l scoată la pensie.

Băbuţa rămăsese mută.

— Zău, coană Alexandrino! s-a jurat vecina.

A plecat. Nu mai era zorită. Prin dreptul Irinei a început să vorbească singură.

„Ei, iacă! îi spuneam eu Păunei! Da ea, nu! Că părintele Nicu nu iese din vorba părintelui Radu. E! Acum să vie să vadă c-a făcut ce-a făcut şi s-a descotorosit de ăl bătrân”.

I s-a părut că-şi umpluse fusta, în faţă, de praf. Speriată, a rămas pe loc. Şi-o scutura cu grijă şi vorbea mereu.

„De, Păuno! Aşa ai fost tu toată viaţa! N-ai vrut să m-asculţi! Ca şi cu boeru tău. Eu ţi-am spus, să nu zici că nu! Să se cunune cu tine, dacă zice că te iubeşte. Da’ tu, nu. Cum să-i spui, Alexandrino?! şi te-apuca plânsul. Ai văzut? Nicio ilustrată nu ţi-a scris!”

După ce şi-a potrivit cutele de la fustă, a pornit-o încetişor; şi gura nu-i sta.

„Dar şi părintele Radu cum s-o fi lăsat?! Nu imaş fi învoit nici moartă! Au rămas creştinii cum e mai bine! Ce fel de slujbă o să facă? îi lucesc ochii-n biserică. Eu ca eu, dar Păuna nu putea să-l sufere!”

Ajunsese la colţul străzii. Mergea din ce în ce mai încet. Tăcuse. S-a uitat spre biserică. A mai făcut câţiva paşi şi s-a oprit, dusă pe gânduri. S-a întors şi a pornit-o» cu paşi mici şi iuţi, înapoi, acasă.

Întâi s-a dat jos Bébé şi a luat-o la fugă. Pe urmă a coborât şi Mary din automobil, şi a intrat tot la coana Frosa. Nu s-a dus, ca de obicei, la Irina. Trecuse mult timp de când nu se văzuseră şi se cădea s-o viziteze pe sora mai mare.

Coana Frosa nu era sigură că Mary o să vină. Se aranjase doar pe jumătate, se făcuse numai la cap şi aştepta. Stând pe sofa o furase somnul.

Domnul inspector era-n domnitor, în jiletcă. Îşi citea gazeta. Auzind hârâitul automobilului, şi-a pus haina, s-a privit în oglindă şi a intrat şi el în Salon.

— *Oi*! *Monsieur Paraschivesco*! *Quel plaisir*!

— Plăcerea e pentru mine, scumpă doamnă! şi soţul

coanei Frosa i-a luat pe rând mâinile înmănuşate şi i le-a sărutat.

— Arăţi din ce în ce mai bine. V-au priit Călimăneştii.

— Sub scutul plăcut al surioarei dumneavoastră…

— Şi cu ochii la nevasta maiorului de jandarmi! Numai că majoreasa îl cam lua în zeflemea, i-a servit-o coana Frosa.

— Tachănări, doamnă. Aşa-i soţia mea. Glumeaţă.

Mary trecea cu privirea de la coana Frosa la domnul inspector. Ea, înaltă, în carne, plină de viaţă şi încă frumoasă. El, mărunt şi rotofei, lipsit de vlagă şi aproape spân. „Ce-o fi găsit la el?” se crucea în gând. Uita mereu ce-i spusese soră-sa: „O fi cum o fi, dă-i manierat”! Nici nu putea să ţină minte; cu ea toţi bărbaţii fuseseră manieraţi, erau la picioarele ei. Cum uitase că Frosa făcuse începutul în viaţa lor şi n-avea de unde să ştie că tot începutul e greu.

— Lasă-ne niţel acum, Paraschivescule. Avem de vorbit nişte chestii de-ale noastre… femeieşti, l-a rugat nevastă-sa.

— Mă rog, mă rog! s-a scuzat domnul inspector, a făcut o plecăciune şi s-a îndreptat spre uşă. Înainte de a ieşi, i-a amintit. Fii bună şi vorbeşte-i de ce te-am rugat.

— Ce mai vrea? a întrebat-o Mary, după ce cumnatu-su ieşise pe uşă.

— Bine că mă-ntrebi, că poate uitam, a potrivit-o coana Frosa, trecând de îndată la ce o durea. Zice să vorbeşti tu să-l mute la Finanţe, la Direcţia Vămilor.

— Păi nu-s nici şase luni de când l-am mai mutat o dată.

— Ştiu, dragă Mary. Da, vezi, aici poate să avanseze mai repede şi să-i mărească şi leafa, că nu ştiu cum, dar niciodată n-are bani. Zilele trecute iar i-am mai dat nişte bonuri d-ale mele să le vândă… Nu-mi plaoe să-l aud văitându-se…

— Bine, bine! O să-i fac. Să-ţi dea o-nsemnare scrisă.

Lui Mary nu-i plăcea să vorbească de grijile vieţii, schimbă repede vorba.

— Irina ce face?

— Eh! Irina a cam păţit-o! M-aşteptam eu la una c-asta. Eu am vrut să-i spun din capul locului, d-am zis că dacă tu nu eşti contra, să-şi facă şi ea un gust…

— Dar ce s-a întâmplat? Nu cumva o bănuieşte?

— Nici vorbă d-aşa ceva! Eu unde sunt? O duce rău cu mucosul ăla al ei, c-aşa e de totdeauna: dacă-i dai nas lui Ivan se suie pe divan.

— S-a plâns?

— Ea nu zice nimic, dar o simt eu că nu-i în apele ei. Şi aduseşi vorba taman la ţanc: vream să-ţi spun c-a început lumea să clevetească.

— Of! Ce naiba! De la o vreme, tot cu lumea îi dai! Nici atâta n-ai învăţat! Face sau nu face, cât o fi tânără şi frumoasă, lumea o să tot vorbească. În părul fără pere nu dă nimeni cu pietre, dragă Froso!

— Aşa e! Da eu i-am spus altfel, mai pe departe.

— Ce?

— Că nu-i dă ea. I-am spus: Irinel drag, ascultă-mă şi pe mine. Bărbatu bun e ca pepenele, trebuie să fie copt; altminteri, nu face două parale!

— Da’ nici prea copt, Frosi drag!

A lăsat-o să se îmbrace şi a trecut drumul la Irina. Bébé nu s-a dus cu ea: îi plăcea mai mult la coana Frosa, că-l răsfăţa. Nici în stradă n-a mai ieşit, deşi văzuse pe fereastră copiii adunaţi în jurul automobilului. îl speriaseră tirchileştenii, îi intrase frica-n oase.

Veta o aştepta în muchia porţii. Sta însă ferită. Trecând pe lângă ea, Mary a ciupit-o de obraz, ba a şi lăudat-o:

— Ptiu! Bată-te norocu! Să nu te deochi, da frumoasă te-ai făcut!

Veta s-a roşit; pe urmă s-a uitat peste şorţ şi i-au râs şi ochii.

Şi Irina o aştepta; se uita printr-o crăpătură lăsată de perdea, s-o vadă ieşind de la coar a Frosa. Mary a intrat ca o vijelie, a luat-o în braţe, şi la urmă a întrebat-o:

— De ce n-ai venit la Sinaia? Te-am aşteptat în fiecare

zi.

— N-am vrut să-l las singur.

— S-ar fi supărat?

— Nu. Am stat pentru mine, i-a mărturisit Irina roşindu-se uşor în obraji.

Mary a privit-o întâi cu coada ochiului. Pe urmă s-a uitat lung la ea, din tălpi până-n creştet; părea că o cântăreşte, ca un bărbat. Moleşită, s-a lăsat într-un fotoliu; căta pe fereastră, în gol. Venise veselă şi deodată gânduri negre o năpădiseră. Le purta în ea, le adunase de mult, de cine ştie când. Din nopţile în care se silise să fie drăgăstoasă, numărând clipele, rugându-se să treacă timpul mai repede. Şi ziua venea greu!

Aflase în răspunsul Irinei viaţa după care jinduise? Cu privirea dusă departe, de-a lungul cerului, a dat drumul vorbelor:

— De multe ori m-am gândit la mine; şi la alte femei. Mai la toate. Nu facem decât să alergăm după chiverniseală, după măritiş. Tot alegem şi tot socotim care partidă e mai bună. La altceva nu ne mai gândim. Şi ne trezim luate în braţe când nici n-am vrea să-l vedem, ne lăsăm sărutate strângând din dinţi. Ce viaţă!… Şi numai din vina noastră, sorocită de noi. În loc să ne-o aşternem altfel… să ne ascultăm inima… să ne legăm zilele de omul iubit… Să fii numai cu gândul la el! Să-l aştepţi neliniştită, temătoare! Să tremuri la orice semn rău; să-ngheţi bănuind că l-ai putea pierde! auzindu-i paşii, să-ţi bată inima; pe urmă să n-o mai simţi; să nu te mai gândeşti la nimic; să uiţi totul; să ţi se pară că te-ai rupt de lume; să te stingi în braţele lui… S-a oprit, trezită, speriată; a întors capul spre Irina, smucit: Da ce-ţi vorbesc eu! Visez!

Câteodată, simt în mine sângeie mamii. Tu n-o ştii. Erai prea mică când a murit. Nu era frumoasă, dar avea un trup mlădios, ca de şarpe. Avea şi pe vino-ncoa’ Şi-o inimă cam buclucaşă. Ce-o mai bătea tata! Dar sâmbăta seara nu ştia ce să-i mai aducă, îi punea în mână tot ce ccâştiga.

— Ai iubit vreodată aşa tare? a-ntrebat-o Irina, pe gânduri.

— Da, o singură dată.
— Şi a durat mult?
— …Puţin.
— De ce?
— Era sărac.

Până pe la zece şi jumătate, Gina stătuse pe lângă Mircea; apoi se dusese în casă să se gătească. Era poftită la prânz la Lina. Trecuse chiar spălătoreasă cu o seară înainte şi ea primise bucuroasă. Nici nu putea să cadă mai bine. Avea o rochiţă nouă şi punea pentru prima oară pălărie. Mircea îi dăduse banii, ea o rugase pe Zoica, şi amândouă fuseseră în târg. Două ceasuri răscolise rafturile negustorilor şi tot nu se hotărâse ce material să-şi ia pentru rochie. îi fusese şi greu. Prea multe erau aidoma visurilor ei şi ea nu putea să-şi cumpere decât una. În zadar se trudeau vânzătorii. Când credeau c-au hotărât-o, ochii îi fugeau la alta. I-o arătau şi pe aceea, pe-ndelete, că le dădea inima ghes, le plăcea să se uite la fată. Până la urmă şi-a ales una roz, cu dunguliţe albe, care-i plăcuse şi Zoichii.

Plecase încântată din magazin, o luase pe nepoata coanei moaşe la braţ, mergea strânsă lângă ea. Nici nu ştia pe unde călca. Era prima rochie cumpărată în oraş; până atunci i le aducea nea Oancea de la stămbării din Obor şi i le cususe Lina.

La ¡modistă a mers mai uşor. Şi-a ales o pălărie mare, de pai crem, garnisită cu un bucheţel de trandafiraşi roz, prins în stânga, într-o latură. Când s-a uitat în oglindă, şi-a surâs.

Acasă nu le-a arătat la nimeni, le-a ţinut ascunse. Seara dusese materialul la mama lui Mircea şi-n trei zile rochiţa fusese gata.

Acum ieşise în marginea prispei. Era altă fată, era o domnişoară. Rochia îi venea ca turnată, iar pălăria şi-o pusese aplecată puţin pe o parte, cum văzuse la Dorina. Se muncise mult până şi-o aşezase, că nu se pricepea; umblase numai în capul gol.

Primele care s-au dus la ea au fost fetele.

— Vai, tu, ce bine îţi şade!

— Nici nu te mai cunoşteam!

— Tu, ce frumoasă eşti!

Şi nu mai încetau cu laudele.

S-au strâns şi liceenii; au lăsat jocul şi au venit în fugă şi care mai de care îi făcea un compliment. Gina se roşise în obraz, aşa că-i sta şi mai bine.

Copiii îşi vedeau de joc. Numai Năică s-a uitat lung, mirat. Era mai departe, pe lângă bălării. A plecat de lângă ei, se apropia cu paşi mărunţi şi înceţi, cu privirea într-acolo, spre ea. Între timp, în jurul Ginei se strânseseră mai toţi băieţii şi fetele. Dacă n-ar fi stat pe muchia prispei, n-ar mai fi văzut-o.

„E Gina?!... Ba nu. E o cucoană cu pălărie, care seamănă cu ea...”

Ajunsese mai aproape, făcuse ochii şi mai mari; şi deodată faţa i-a luat foc:

— E Gina! Gina! a ţipat, şi rupând-o de fugă nu s-a mai oprit decât în braţele ei.

— Hop şi domn Năică! a râs de el Bujoi; dar îi părea bine că-l vede.

— Dă-te jos, mă, că eşti ditai măgaru! s-a răstit o fată.

Năică nici n-a vrut s-audă; se ţinea strâns şi se uita când la ea, când la trandafiraşii din marginea pălăriei.

— Tuu, ţi-a mototolit colerieta! s-a speriat sora lui Vrabie.

— Au! a ţipat Gina, dar până să-l lase jos pe prispă l-a mai sărutat, cu poftă.

Odată cu ceilalţi elevi, venise şi Mircea. Privea la ea fără să scoată un cuvânt. Ar fi vrut să fie ascuns undeva, să-i urmărească de acolo în linişte gesturile, să-i pătrundă gândurile. De aproape, de lângă ea, i se părea că-i mereu aceeajşi, ca în ziua când îi spusese c-o să împlinească şaisprezece ani.

— Mircea, eu o să-l iau şi pe Năică.

— Ia-l. Cavaler ca el mai rar!

A plecat cu el de mână. Ea gătită; Năică-n picioarele

goale şi cu pantalonii sparţi în tur. Nu se auzea ce-şi spuneau pe drum, dar se prăpădeau de râs.

De la tramvai, veneau domnul şi doamna Binău. Mergeau tăcuţi, unul lângă altul, în pas domol. Ea îmbătrânise mult, parcă trecuseră zeci de ani şi era ca amuţită; el sufla şi mai greu, obosit de timpuriu de viaţă.

De dimineaţă fuseseră la cimitir. Au stat acolo mult peste prânz. Pe urmă s-au dus pe undeva într-un restaurant. De când murise Pişcot, le era urâtă casa. Au intrat aproape în silă, dar au mâncat; îi mai uşurase plânsul.

Tudorică, băiatul Linei, se juca în faţa porţii lui, îşi întărâta căţelul, c-un ghemotoc de hârtie şi se topea de râs. Când au ajuns aproape, copilul s-a oprit din joc şi le-a spus „săru’mâna”.

Doamna Binău şi-a încetinit mai mult paşii, l-a privit lung, a rămas lângă el.

— Ce mult seamănă cu Pişcot! Acum văd…

— Da, are gura lui, a zis şi domnul Binău, îngânat abia, şi a băgat mâna în buzunarul pantalonului, a scos câţiva gologani, i-a dat lui Tudorică.

Nu se mai îndurau să plece; ei îi dăduse lacrimile. Acum, când pe-al lor îl pierduseră, le erau dragi toţi copiii, rămâneau cu ochii după ei; nu-i mai supăra gălăgia lor, ar fi vrut să-i audă mereu jucându-se sub ferestrele casei.

— Să nu uiţi să vii, Tudorică, când i-om face parastasul de şase săptămâni, să-ţi dăm şi ţie din hainele lui, i-a amintit madam Binău.

— Da să-mi daţi mie şapca aia nouă! O s-o ceară şi Bică – abiavine, că mi-a spus, da lui nici nu-i vine, c-are capul mai mare ca al lui Pişcot

La marginea maidanului, Mircea sta de vorbă cu Bujoi.

— Ai văzut ce grăbit trece artistul?

— Ştiu eu de ce ne ocoleşte, dragă Bujoi.

— Ce s-a-ntâmplat?

— E fără importanţă. Îmi pare însă rău că nu s-a oprit. I-am rămas dator un răspuns, dar intenţionat. Voiam

să i-l dau într-o zi… cu toane bune, ca să nu zic altfel.

— Te-a supărat cu ceva?

— Nici vorbă. Un schimb de păreri. Aş vrea să-ţi povestesc şi ţie. Tu ai fost în excursie cu liceul, acum doi ani, în Delta Dunării?

— Da.

— Îţi aduci aminte că-ntr-una din zile ne-am oprit cu remorcherul la nişte cherhanale, aşezate pe marginea bălţilor. După masă voi vă duseserăţi să vedeţi cum se prinde peştele cu prostovolul. Eu am rămas în urmă, mă furase liniştea bălţilor. Ştiam că pe-nserat urma să vă-ntoarceţi şi hotărâsem să v-aştept acolo. Plimbându-mă pe marginea uneia din ele, am dat de un canal prin care balta se lega de Dunăre. La începutul lui apa era curgătoare, forma un şuvoi. Am mers o bucată de timp de-a lungul canalului; pe urmă, m-am întors. Soarele începuse să coboare. Când m-am uitat din nou pe baltă, am rămas înmărmurit. Se adunaseră mii, zeci de mii de libelule. Erau atât de multe, încât apa se vedea ca prin cetină. Şedeau deasujtra, la o palmă, cu aripile întinse; aşteptau tremurând din toată fiinţa. De dincolo de stufăriş veneau în stoluri altele. Puzderie! Se roteau în zbor iute, se prăvăleau peste ele. împreunate, o porneau ca într-un iureş, spre soare, spre şuvoi, zburând în cercuri din ce în ce mai mici, mai strânse, cât mai aproape de apă. În beţia dragostei se pierdeau, se rostogoleau. Cu sutele, cu miile! Rămâneau în apă, se lăsau în voia ei. Nicio încordare să se salveze! Niciun zbucium înaintea morţii! Le lua şuvoiul, le-neca împreunate…

— Minunat spectacol! Dar ce legătură are cu schimbul de păreri dintre tine şi artist?

— Uite care e legătura. Zilele trecute m-a găsit pe maidan. Era cu chef. Dar mă căuta. Nu se simţea deloc împăcat cu părerile mele asupra lumii.

— Acum înţeleg de ce e vorba, am fost doar împreună atunci.

— Ei bine! Prietenul nostru a încercat să mă convingă să văd lumea altfel, alergând spre un singur ţel,

dragostea, şi în goana după ea omul se pierde, îl ia şuvoiul, asemenea libelulelor din Deltă. Voiam să-i spun că pe oameni iubirea nu-i pierde, ci, dimpotrivă, îi ocroteşte, îi face mai buni. Ba, mai mult, ea aduce în dar omului generozitatea, îi dă puterea să-şi înţeleagă semenul, să-l ajute, să-i fie de folos! Desigur, dragă Bujoi, acestea sunt unele din feţele dragostei. Raportate, bineînţeles, la ce ne preocupă acum.

— Cred că n-ar trebui să generalizezi. Cunoaştem amândoi cazuri în care sentimentele născute de dragoste sunt total contrarii. Să nu ne gândim decât la Spirea. Mai-nainte nu căuta cearta nici unui licean. Avea stimă, ne simpatiza pe toţi care purtam şapcă de liceu. Acum se uită să ne mănânce. Ai văzut seara trecută? Era pus pe bătaie. Nu s-a schimbat deloc, ba s-a înrăit. Poţi spune că dragostea lui pentru Gina l-a făcut mai bun?

— Să vezi unde nu ne înţelegem. Spirea numai o doreşte pe Gina, vrea să fie a lui, crede că e ceva care i se cuvine. Se luptă în el un amestec de pofte şi de mândrie. Dacă ar ajunge s-o iubească cu adevărat, atunci s-ar produce schimbarepe care o aduce în sufletele noastre dragostea. Mândriei şi răutăţii, le-ar lua locul speranţa şi bunătatea. Abia atunci ar înţelege că el este cel fericit.

Pe maidan liceenii erau strânşi mai la o parte. Puneau la cale o reprezentaţie teatrală. Şi în vara trecută jucaseră o piesă; ca şi acum, tot Gică fusese iniţiatorul.

De dimineaţă, de când Gina ieşise gătită, elevul îşi văzuse visul împlinit. Până atunci, la ea nu se gândise. Văzând-o alergând pe maidan cu droaia de fete şi de copii după ea, nu-i trecuse prin minte că ar fi cea mai nimerită pentru piesa ce-l frământa. Şi mai era ceva. Ar fi vrut, din toată inima, să joace Maria Buduretti. Vorbise cu ea, îi citise piesa şi îi lăudase cât putuse de mult rolul. La început crezuse că se-nvoieşte, dar peste câteva zile şcolăriţa îl anunţase că nu poate să joace. Zicea că n-are talent. Atunci i-l propusese Cornichii.

— Chiar dac-aş vrea, nu mă lasă tata, găsise scuză domnişoara.

Alta era însă pricina. Tatăl lor le lăsa să facă orice, puteau să dea foc şi casei. Ele erau însă fete cuminţi.

Aveau doar un păcat: se credeau moţul protipendadei tirchileştenilor.

— Vai, Maria! Cum de nu te-ai gândit?! Să joci pe maidan? Spune-i orice, dar nu primi.

Aşa o sfătuise Comica pe Maria, când Gică Vulescu era sigur că o convinsese.

Cu piesa aleasă de Gică, liceenii s-au învoit repede. A rămas să joace *Piatra din casă* de Vasile Alecsandri. Cei care susţinuseră că ar fi avut mai mult succes *Cinel-Cinel* se convinseseră că ei n-aveau unde să găsească atâtea costume ţărăneşti. La împărţirea rolurilor a mers mult mai greu. Toţi ar fi vrut să-l joace pe vărul Leonil, băieţandru frumuşel şi dezgheţat, nu pe Comisul Nicu, prostănac şi molâu. După multă ciorovăială, au fost nevoiţi să i-l dea lui Titi Cornea; altfel, Titi n-ar mai fi jucat. De talentul lui s-ar fi lipsit, dar acum avea bani şi le făgăduise cinci lei, cu care se acopereau din plin toate cheltuielile. Şi se mai obliga s-aducă şi rochia pentru rolul boieroaicei, şi ei ştiau că numai de la Irina puteau să facă rost de toalete frumoase şi scumpe. Dintre rolurile femeieşti mai rămăsese nedistribuit cel al coanei Zamfira, boieroaica.

— Vorbeşte tu, mă Duţulesoule, cu Zoica, l-a rugat Gică.

— Vezi-ţi de treabă! Şi-aşa moaşa a venit c-o falcă-n cer şi una-n pământ la mama şi i-a spus să-i las nepoata-n pace. Ca să nu mai afle, mă-ntâlnesc cu ea tocmai pe la Grădina Icoanei.

La fetele la care s-au mai gândit ba unul, ba altul, le-au găsit cusururi, aşa că nu s-au înţeles. Cum nu au găsit ceva mai bun, i-au dat mână liberă lui Gică şi au sfârşit treaba hotărând ca repetiţiile să înceapă cât mai curând. Două pe zi; una la zece dimineaţa, cealaltă la patra după-masă.

Printre liceeni se afla şi Mircea. El nu mai juca, era ocupat cu serviciul. Cum îl auzise pe Gică spunând c-a ales-o pe Gina pentru rolul Marghioliţei, fata boieroaicei,

dăduse s-alerge la ea, s-o vestească. A rămas însă pe loc; i-a fost frică să nu se opună vreunul din băieţi şi până la urmă Gică să-şi schimbe părerea şi să pună o altă fată în locul ei. Numai când totul fusese definitiv stabilit şi erau gata să se despartă, le-a amintit:

— Dar pe Gina n-aţi anunţat-o.

Liceenii s-au uitat după ea. Au văzut-o pe prispa cocioabei, de vorbă cu alte fete. S-au dus acolo.

— Uite, Gina, i-a spus Bujoi, băieţii vor să joace o piesă de teatru şi te-au ales pe tine să faci pe-o fată de care mama ei vrea să scape mai repede şi-o mărită. Primeşti?

Ea s-a uitat întâi la Mircea şi i-a citit pe faţă că-i părea bine. De prisos mai da uşor din cap, să primească. Apoi i-a întrebat:

— Cu cine se mărită?

— Cu Duţulescu.

— Vai ce bine s-a nimerit! O să se liniştească şi coana mOaşă! a glumit Gina, le-a făcut şi cu ochiul.

Până atunci numai de Zoica şi de Duţulescu vorbiseră între ele fetele, pe prispă.

— *Evviva la Brenda*, *la Brenda evviva*! şi-a strigat urarea Mitică Villan, din pragul cârciumii. Era cu chef, faţa-i râdea. S-a uitat pe rând la clienţii din prăvălie şi pe urmă i-a salutat pe toţi, începând cu Frumuşica şi terminând cu subcomisarul, dintr-o înclinare a pălăriei de la stânga la dreapta.

— Bine c-ai venit, dom'le! l-a primit perceptorul în gura mare.

— Am venit, dar ce bem?

— Lasă, c-o să bei ce ţi-o pofti inima! Da de alta te-aşteptam! Uite, spune şi dumneata, n-am spus eu din prima seară că se-ntoarce coana Frumuşica şi că-i plecată la nişte rude?

— Ai spus, nu zic nu!

— Vezi, domnule Cârchiu?! Da dumneata nici n-aveai cum s-auzi, că erai cu chestia cu ochiu' dumitale.

Înadins i-a adus aminte de năpasta ce-l lovise. A vrut

să-l amărască. De câte ori erau la un pahar cu vin, se ciondăneau. Întâi, pentru că subcomisarul nu era getbeget tirchileştean. Se pripăşise p-acolo, venit cu slujba. Asta i-ar mai fi iertat-o perceptorul; îl râcâiau însă ochii dulci ce-i făcea Frumuşichii.

Poliţaiul şi-a tras chipiul mai pe sprânceană; de când pierduse ochiul, sta mai mult acoperit.

— Oi. fi zis, dom'le. Iaca, te cred. Dar pe urmă, la Amărâtu, când vă spuneam eu că se-ntoarce, ce ziceaţi? Unu nu credeaţi!

— Termină odată. V-aude femeia şi nu-i frumos, le-a şoptit artistul.

Negustoriţei nu-i cădea bine gâlceava; îşi găsise de lucru prin fundul încăperii, ajutând băieţilor să deşerte un sac cu orez.

În faţa cârciumii oprise o trăsură. Crezând că venise cu clienţi, Tudor a ieşit în prag, dar s-a întors repede, plouat la faţă, şi i-a suflat stăpână-sii cu amăreală în vorbă, să-i dea a-nţelege că nu-i a bună:

— Coană, vedeţi, că-i jupânu'…

După întoarcerea negustoriţei, Nae nu mai era de recunoscut. Sta mai tot timpul în prăvălie şi vedea de muşterii. Rareori, şi numai după mari rugăminţi mai bea un şpriţ, două, cu vreun vecin. Clienţii îşi făceau cruce şi fiecare avea de zis câte ceva. Ba că nevastă-sa l-a ameninţat că pleacă iarăşi şi n-are s-o mai vadă niciodată* dacă mai bea; ba că aşa le-a fost învoiala, la întoarcerea ei, şi acum Nae trebuie să se ţină de cuvânt. Alţii, care se lăudau că-l cunosc mai bine, îşi răspândeau teama în taină: „Cloceşte el ceva…"

Cei ce se aflau în prăvălie îl crezuseră prin curte* ori în pivniţă cu treburi. Nimeni nu aflase că era plecat de vineri dimineaţa şi că Frumuşica trimisese pe Tudor, cu noaptea-n cap, să-l caute prin toate cârciumile unde bănuise că l-ar găsi.

Când Nae s-a ivit în uşă, vânăt şi cu barba de un deget, li s-a părut c-au vedenii. Negustorul i-a privit lung.

În prima clipă părea că se-ndreaptă spre ei, bucuros

că-i vede; dar, pe loc, s-a schimbat şi la drum şi la faţă. „S-a făcut mai vânăt de cum venise. A trecut pe lângă masa lor, moţăind din cap, şi a intrat în casă. La Frumuşica nici nu se uitase. Nici ea nu i-a ieşit înainte, se dusese şi mai în fundul prăvăliei.

Clienţii îşi făceau semne sau îşi spuneau unul altuia, cu glasul scăzut, să n-audă negustoriţa:

— L-ai văzut?!

— Da ce-o fi băut, nene, de era atât de cătrănit?

— O fi început-o pe nemâncate.

Numai artistul a-ncercat să împace lucrurile.

— A cam scăpat caii jupânu', dar e duminică şi i se iartă. Nu-i aşa, coană Frumuşico?

— Aşa-i, dom'le Mitică! i-a răspuns negustoriţa, mai mult oftând, când pe uşă intra servitoarea.

Cum a văzut-o, fata s-a strecurat în grabă printre mese până la ea, şi, cu îngrijorare pe faţă, i-a şuierat ceva la ureche. N-a apucat să termine şi Frumuşica a plecat în casă încruntată.

Atunci şi-a dat drumul subcomisarul, a răbufnit ciuda în el.

— N-o văd bine!

— De ce, dom'le?

— O s-o jumulească rău!

Dinăuntru veneau zgomote surde. Servitoarea a intrat din nou, l-a chemat şi pe Tudor. Toţi clienţii au tăcut, ascultau cu urechea făcută pâlnie.

— E de rău! a prevestit unul dintre ei.

Zgomotele se făceau mai puternice, mai auzite, părea că-i o bătaie pe înfundate. Speriat, domnul Vulescu s-a adresat subcomisarului:

— Haide, dom'le, s-o scăpăm! Dumneata ai dreptu!

— Fii serios! Să ştiu c-o omoară şi nu m-amestec. E-n casă la ei. Dacă erau aici, alta era povestea! Local public; articolu' unşpe i

— Dar putem să-i dăm noi o mână de ajutor, ca prieteni, i-a îndemnat Mitică Villan; şi s-a sculat de pe scaun.

Tocmai atunci intra Tudor, roşu la faţă, cu părul ciufulit şi cu hainele răvăşite.

— Ce-i, Tudore?! l-a întrebat perceptorul, mai speriat.

— E! D-ale jupânului. La-nceput se dezbrăcase să se culce şi p-ormă îi venise gust să se-mbrace. Zicea să bea un şpriţ cu domn Mitică. Abia l-am dezbrăcat toţi trei. Tare om, dom'le!

De un ceas şi mai bine dansul era în toi. Vals după vals! Domn Lică schimbase cinci fete şi tot nu obosise. O ţinea cât mai pe margine, să aibă loc mult, să simtă pulpanele de la jachetă fluturând. Se adunaseră şi mai mulţi dansatori ca de obicei; pe lângă cei din apropiere veniseră şi câteva grupuri de pe Ghiocei şi din Făgădău. Şi lăutarii se înfierbântaseră, se sculară-n picioare şi cântau cu foc. Din când în când, şeful tarafului îl căuta cu ochii pe domn Lică. La el era comanda.

Dar, a obosit şi el, le-a făcut semn să oprească şi dansul a-ncetat. Deşi toţi erau o apă şi plini de praf până la genunchi, le-a părut rău.

— Păcat c-a oprit!

— Niciodată n-am dansat cu atâta plăcere!

Ca să se mai odihnească, se rezemau de pomii din grădină.

Domn Lică plutea într-al nouălea cer. Fusese în casă să-şi schimbe gulerul, de unde ieşise cu mintea plină de întrebări. „Ce să urmeze? Un cadril sau o polcă? Să reînceapă numaidecât sau să lase o pauză mai mare?" Şi la toate întrebările trebuia să răspundă numai el. Nu cerea nimănui părerea, singur chibzuia, singur hotăra.

Dansatorii aşteptau. Lumina lampioanelor, înecată în praful ce se ridicase mai sus decât pomii, era prea slabă să se poată citi pe feţele tuturor; era şi prea tare, s-ascundă înfiripările de dragoste. Dacă domn Lică merita laude, apoi tot de la el se născuse şi pricina. Nu din voia lui; prea lungise însă valsul. Fetele şi băieţii se schimbaseră între ei, nu dansaseră numai cum veniseră de acasă. În vârtejul valsului inimile slabe n-au putut rezista, s-au lăsat

legănate; aripile melodiei le-au urcat lin, pe nesimţite, şi le-au dus sus, cât mai sus, până au ajuns cu capul în nori; după ce muzica încetase, se strângeau de mână pe după pomi şi-şi vorbeau din ochi. Numai că ochiul celor din Ghiocei sta la pândă şi cu cât desluşea mai bine, cu atât se răscolea arţagul în ei.

Domn Lică se hotărâse pentru polcă, şi ca să nu se piardă buna dispoziţie, a comandat o polcă pe frunte. Parc-ar fi făcut înadins. Fetele din Ghiocei treceau în braţele băieţilor din Făgădău, aşa fiind dansul, pe furate, şi se lăsau duse cât mai departe şi mai la întuneric, c-aşa le plăcea.

Se mai întâmplase să fie la bal şi Tincuţa cu Ion Frumosu, şi se făcuse că şi pe ea pusese ochii unul de pe Vrăjitoarei, şi nici fata nu se da în lături.

În inimile celor din Ghiocei râca scormonea din ce în ce mai tare. Se lăsaseră de dans şi tăinuiau. De altfel, veniseră pregătiţi, de când plecaseră d-acasă. Abia aşteptau să găsească o pricină. Aşa erau toţi, puşi pe bătaie. O începeau de cum ajungeau să se ţină bine pe picioare şi nu se linişteau decât spre bătrâneţe.

Începutul l-a făcut Ion Frumosu. S-a dus înfipt la Tincuţa şi a smuls-o din braţele cavalerului Atât aşteptaseră cei din Făgădău. De mult erau înţeleşi. Au lăsat şi ei fetele şi s-au strâns pe latura cealaltă a curţii.

Lăutarii cântau mai departe, dar se făcuseră la faţă ca de ceară. Câteva perechi dansau încă, şi printre ele şi domn Lică! Habar n-avea de ce avea să vină.

Deodată, s-au auzit şipcile pârâind, smulse din gard, şi taberele au năvălit una contra alteia. Cât ai clipi, încăierarea a fost în toi. Bastoanele, şipcile, pumnii şi palmele curgeau. Dădeau cu sete şi numai în cap. Nu s-auzea niciun strigăt de durere, nicio văicăreală; din când în când, un icnet sau un geamăt înfundtt şi oasele trosnind.

Aşa cum a început, ca din senin, aşa s-a şi sfârşit. Ca la o comandă, taberele s-au desprins. Cei din Făgădău, cu câţiva de prin Ghiocei, au plecat cu fetele lor; ceilalţi au rămas. S-au strâns şi ibovnicele pe lângă ei, făcând pe

spăsitele; şedeau cu capul în pământ, fără să scoată o vorbă. Nici Tincuţa n-a avut curajul să se apropie de Ion Frumosu. Băieţii nu le-au luat hi seamă; puneau la cale o nouă răfuială.

— Duminică e nuntă la ei. Se mărită Vasilica a lui Dascălu.

— N-o să fie prea mulţi?

— Ei şi!

Pe măsură ce fierbinţeala scădea, începeau să simtă durerile loviturilor. Se pipăiau în cap, şi unde puneau mâna dădeau peste un cucui. Câţiva îl aveau spart de-a binelea. În toiul încăierării nu simţiseră nimic; acum se mirau. Niciunul însă nu s-a speriat; li se mai întâmplase. Cunoşteau şi leacul: rachiu de drojdie şi o strânsoare din dinţi. Bine că nu se vedea fulgerătura prin păr.

Pe domn Lică îl îngrijeau câteva fete. îl întinseseră pe prispa casei şi-i spălau rana de lângă ochiul stâng şi picăturile de sânge de pe jachetă. Se băgase în mijlocul lor, cu gând să-i despartă. îl împinsese desperarea, i se strica balul. Când mai trăgea nădejde, se pomenise cu o muchie de şipcă peste faţă şi mai mult de spaimă căzuse jos, de unde-l culeseseră fetele. Cu ochiul scăpat neatins, privea cu jale la lampioanele făcute praf. Nu-i mai venea să se scoale de jos, ar fi vrut să moară acolo întins pe prispă.

Nu se încinsese bine bătaia, şi femeile, care şedeau strânse în ulicioară, dăduseră buzna în curte, scoseseră fetele lor aferă şi cu ele de mână şi tot ocărind, plecaseră spre casă.

Auzindu-le, câţiva vecini care beau la mesele de pe trotuarul Frumuşichii, s-au dus grăbiţi într-acolo. N-au întârziat mult şi se-ntorceau.

— Ce s-a-ntâmplat? îi întrebă cineva de la altă masă.

— A spartără baiu la Lică.

— Săru’mâna, coniţă.

— Nu speli azi?

— Nu, coniţă, că şi-a scrântit picioru’ Tudorică.

— Cum aşa?!

— Cu dracii de copii!

Era adevărat, dar Î & timp ce-i oblojea piciorul, se gândise să se ducă mai degrabă la cârciumă. Ştia că de dimineaţă nu era mai nimeni în prăvălie, aveau să stea de vorbă pe îndelete. De la întoarcerea negustoriţei schimbaseră numai câteva cuvinte, şi acelea de faţă cu altă lume.

A găsit-o singură. Lina era numai ochi şi urechi. O rodea curiozitatea; o aţâţau şi toate femeile şi cucoanele din vecini.

— Cum e, Lino? I-a mâncat banii şi a trimis-o înapoi? o iscodeau femeile.

La început, ţinuseră cu ea. Văzând-o iar în pragul cârciumii, cu şorţul alb ca laptele dinainte, de vorbă cu bărbaţii lor veniţi să se cinstească, le râcâia pe suflet. Aveau şi de ce să se teamă: tânără, frumoasă şi pe deasupra şi poznaşă.

— Şi-aşa, coniţă! Veniră̆ţi! a început-o Lina ca şi cum Frumuşica venise de-o zi; şi s-a dat mai lângă ea.

Negustorita s-a prins, furată de şiretlicul spălătoresei.

— Da, Lino!

— Ei, coniţă! Cât v-am dus grija! Parcă tot nu-mi vine a crede că vă văd! Da' pe altă parte vă fericeam, că nu plecaseră̆ţi de bine!

Frumuşica s-a întristat. A lăsat capul în jos şi numai ca pentru ea a zis:

— Aşa a vrut Dumnezeu; dar a şi schimbat vorba: Ce-ai mai făcut? Cum o duci?

— Greu, coniţă! Abia m-ajung!

— De ce nu te măriţi? Eşti femeie încă tânără. Caută-ţi şi tu pe cineva.

În ochii spălătoresei s-a aprins o flacără, faţa i s-a luminat.

— Păi da, coniţă, că ţineam să vă spun, să vedem ce-o să ziceţi şi dumneavoastră. Mă tot bate la cap unu din oraş. Mare brânză nu-i de el, dar are leafă bună.

— Şi, de ce nu-l iei?

— Zice că să se mute la mine, dar să trăim

necununaţi.

— Ia-l şi aşa.

— Păi aşa suntem noi de mult, dar vream să fiu şi eu în rândul lumii.

În prăvălie intrase nevasta tramvaistului. După ce i-a zis săru' mâna Frumuşichii, a stat deoparte. Lina a înţeles că venise să cumpere pe datorie, a scurtat vorba şi, luându-şi rămas bun de la negustoriţă, a plecat degrabă, să pară zorită.

Cum rămânea singură, pe Frumuşica o năpădeau amintirile.

…Către sfârşitul iernii fusese împreună cu Nae la balul comersanţilor. El ţinuse mult să meargă, cumpărase bilete înainte. Frumuşica se codise. De când era măritată se mai dusese de câteva ori şi ştia ce păţise. Nae şezuse tot timpul proţap lângă ea, ca pe urmă să se aşeze la masă cu alte familii de negustori, de unde nu se sculaseră decât la plecare. I-a făcut însă pe plac şi s-a dus. În salonul de dans, bărbată-su a întâlnit nişte prieteni cu care nu se văzuse de mult şi, bucuroşi de revedere, s-au întins la vorbă şi la băutură. Frumuşica rămăsese într-alt grup de cunoştinţe.

Prin ele l-a cunoscut. Venise într-o doară, c-avea bilet gratis şi mai venise pentru că se simţea tare trist. Nu era negustor, se vedea numaidecât după fason. Era funcţionar la Camera de Comerţ. Frumuşica nu-şi mai amintea bine cum se întâmplase, dar se pomenise stând de vorbă cu el. îi plăcuse de la început să-l asculte, o atrăgea vorba lui aleasă şi moale. Printre altele, îi spusese că-i dintr-un târg din Moldova, unde părinţii lui au o casă pe o muchie de deal şi că acolo, primăvara, la înfloritul cireşilor, e frumos ca-n rai. I-a mai povestit că-i place să se plimbe pe străzi când se face linişte şi se lasă întunericul, şi că în timpul verii, duminicile, se duce până la apa Colentinei unde rămâne ziua întreagă ascultând la ciripitul păsărilor şi la gălăgia broaştelor, şi se uită pe el privind norii de pe cer.

Frumuşica îl asculta ca îmbătată. Din când în când îl cerceta pe furiş, i se părea făcut altfel, coborât din altă

lume. Avea părul negru pieptănat peste cap; nu frezã, ca toţi negustorii din sală. Şi ochii îi avea tot negri, dar cu cearcănele parcă prea adânci. Numai obrajii îi erau albi, ca de copil. În timp ce valsau, a prins şi ea curaj, i-a spus că i-ar plăcea şi ei să colinde câmpiile, dar că era nevoită să stea toată ziua în prăvălie. Nu i-a mărturisit că de ani visa la un om aidoma lui şi că era ca vrăjită. Şi nici el nu s-a priceput să citească repede în sufletul Frumuşichii. Se simţea bine lângă ea, i-a povestit întâmplări şi triste şi cu haz şi a dansat-o toată noaptea. Vraja îl furase şi pe el.

Abia când lumea începuse să plece, Frumuşica s-a trezit, atunci şi-a adus aminte că nu-i singură, că Nae se afla acolo. S-au înţeles să se mai vadă; ea avea să-i scrie.

Şi din noaptea aceea, aproape în fiecare săptămână se plimbau ore întregi pe dealul Filaretului, feriţi de ochii „lumii. Pe înserat, Frumuşica se întorcea acasă cu capul în lună, nu mai vedea de clienţi, uita să dea restul şi cum avea o clipă de răgaz privea la reclama săpunului de toaletă.

„Leit el! Şi la mâini! Cu degetele subţiri şi lungi!” îşi zicea negustoriţa şi tot cu ochii în reclamă se ruga: „Doamne! Fă ca Nae să întârzie cât mai mult!”

Venise şi vara cu cerul mare şi albastru, cu zilele fără sfârşit. Acum se întâlneau mai des şi totdeauna se opreau la poalele unui dâmb cu iarbă înaltă, unde rămâneau până spre asfinţit. Acolo şi-au jurat să nu se despartă niciodată.

Când căldura se mai potolea, ieşeau de acasă la braţ şi o luau spre câmp. Locuiau la marginea oraşului, unde sta el de vreo doi ani; îl sfătuise doctorul să se mute din centru şi era şi chiria mai mică.

„Frumoasă nevastă şi-a găsit domnişoru nostru!” şuşoteau în urma lor femeile din vecini.

Într-o zi, pe când se întorceau de la plimbare, lui i-a venit rău. Speriată, Frumuşica l-a dus până la prima bancă şi l-a rugat să stea liniştit, în vreme ce alerga să ceară o cană de apă unor femei aflate pe afară.

— Nu te trece aşa cu firea, măicuţă dragă! I-e din zăpuşeala asta! a încurajat-o una din ele mergând cu ea să-

i dea o mână de ajutor.

Între timp, el se mai înviorase, îi făcuse bine ştergarul muiat în apă rece pus pe frunte. Frumuşica n-a ştiut cum să le mulţumească şi a plecat ţinându-l strâns de braţ. A mers numai cu ochii pe el. La fiecare pas o lua frica, i se părea că iar i se făcea rău. De teamă să nu-l obosească, nu l-a întrebat nimic. Când au intrat în casă, era istovită.

La plecare, doctorul îi şoptise să iasă după el. Cumpănindu-şi vorbele, i-a dat a-nţelege că boala e foarte înaintată. A şi încurajat-o, la sfârşit i-a spus că, dacă l-o îngriji bine şi cu ajutorul lui Dumnezeu, o să scape. Frumuşica a rămas uluită. Ce-i spusese doctorul?! auzise bine?! îl găsise rău bolnav? Da, aşa zisese, cu părere de rău în glas. După un timp abia a înţeles totul, mai tare au pătruns-o temerile doctorului. S-a întors în casă deznădăjduită, cu teamă în suflet. „Cum să-l mint dacă mă va întreba?” N-avea curaj nici să-l privească. L-a găsit însă adormit. Şi-a tras scaunul, fără zgomot, mai lângă pat, s-a uitat la el întristată. îi auzea respiraţia grea, ca smulsă din adânc. A rămas pe gânduri. Acum înţelegea… l-a auzit tuşind mereu, aceeaşi tuse seacă, fără început, fără sfârşit… i-a apărut în faţă batista înroşită de sânge, ascunsă într-un colţ… şi-a amintit cum îi frigea trupul noaptea… şi ea se bucurase şi se strânsese lângă el. Au podidit-o lacrimile şi a plâns înăbuşit, în palme, de frică să nu-l trezească.

Când şi-a ridicat capul, nu i-a venit să creadă. Dormea liniştit, respiraţia i se uşurase. A aşteptat un timp, îngrijorată. Nu se înşelase, somnul i se făcuse uşor. A prins nădejdi; o fărâmă. Şi-a adus aminte că doctorul îi dăduse speranţe, o sfătuise cum să-l îngrijească şi îi scrisese o reţetă. Uitase de ea. S-a sculat de pe scaun şi a căutat-o. În zăpăceala ce o cuprinsese, o pusese pe pervazul ferestrei. Ca s-o citească, s-a dus lângă lampă, să vadă mai bine; atunci l-a simţit mişcându-se, deschisese ochii. S-a apropiat, l-a întrebat cu grijă cum se simte. El i-a zâmbit, i-a luat mâinile în ale lui şi i-a vorbit. La început cu vocea

mai slabă, apoi ca orice om sănătos. A întrebat-o dacă se speriase, a glumit pe socoteala spaimei ei, i-a spus că se simte foarte bine şi i-a cerut de mâncare. În timp ce Frumuşica îi pregătea masa, şi-a adus aminte că a doua zi avea probă la croitor şi a rugat-o să meargă cu el, să vadă cum îi vin hainele.

Pe urmă a rămas cu gândul departe.

— M-am hotărât, a zis după un timp, să-mi iau concediu şi să plecăm la tata, la Moldova. O să-ţi placă tare mult. Nicăieri pe lume nu-i mai frumos ca la noi! Când se lasă seara şi s-aprind luminiţele pe dealuri…

S-a oprit. A deschis ochii mari, a privit-o lung. Părea că ar fi vrut să-i spună ceva. A întors încet capul spre perete şi s-a stins.

Numai când ieşea pe poarta cimitirului, Frumuşica şi-a dat seama că rămăsese singură. Până atunci nu avusese timp să chibzuiască. Două zile şi două nopţi nu pusese capul jos. „Încotro să o iau?” S-a înapoiat în casa lor, dar i-a fost peste puteri să rămână acolo. Dacă ar fi fost numai ea, s-ar fi închis în odaie şi ar fi plâns; simţea nevoia să plângă, să plângă la nesfârşit. Erau însă şi ai lui, veniţi din Moldova, o cercetau pe tăcute şi cu duşmănie. Şi-a strâns lucrurile şi a plecat la hotel. Plănuise să nu întârzie acolo decât până şi-ar fi găsit o cameră mobilată, pe undeva, mai departe.

A treia zi de dimineaţă, când s-a trezit, i s-a părut că era la ea, în strada Maidanului. Şi gândul i-a rămas acolo. Se vedea la casă, privea la clienţii care intrau în prăvălie. I-au venit în minte domnul Tase Vulescu, domnul Măgureanu, nea Gheorghe Puiaru şi toţi ceilalţi. „Ce-or fi făcând?” îşi amintea de ei prima oară. „Dar artistul? îi vor mai fi dat pe datorie?” I-a apărut în faţă; pomădat, cu cărarea dreaptă ca trasă cu linia, proaspăt bărbierit şi râzând. „Ce păcat! De ce n-o fi vrând să se lase de băutură?”

Noaptea a stat cu ochii deschişi şi gândurile îi alergau când la cel ce murise, când la lumea de pe cele trei străzi.

A văzvrt-o pe madam Gomba făcându-i temenele de pe treptele scării şi pe coana moaşă trecând grăbită prin faţa prăvăliei, cu pălăria bâţâindu-i în cap; i-au apărut copiii, venind la ea, cu banul în mână, să cumpere bomboane şi plecând cu cornetul plin până în vârf…

A adormit sunându-i în urechi: „coană Frumuşico”… „La Frumuşica”… „Sărut în ăinile, coano Frumuşico”!…

S-a mai scurs o zi întreagă, au chinuit-o amintirile, şi întrebările, şi şovăielile; şi-a dat seama că-i va fi mai uşor, printre ai ei, să îndure moartea celui iubit. Singură, nu ştia ce ape ar fi luat-o! Hotărârea la care se oprise i-a dat curaj, a scris repede câteva rânduri şi printr-un băiat de la hotel le-a trimis lui Mitică Villan. îl ruga să vină la ea. Artistul a alergat degrabă, s-au sfătuit, şi după miezul nopţii s-a întors acasă.

Comica începea să-l uite pe Mircea. La băi, la Monteoru, se lăsase dezmierdată de adierile de vânt pornite din viile de pe dealuri şi de cântecele duioase, mai mult oftate, plecate din inima unui student de la Litere.

După ce se întorsese la Bucureşti, mersese la plimbare şi la teatru, în matineu, cu o colegă şi un frate al acesteia, mai mare de ani, şi odată, în actul al doilea, îşi lăsase câteva clipe mâna în a lui; nu şi-o trăsese numaidecât, când el, emoţionat de jocul de pe scenă, i-o aflase pe întuneric şi i-o strânsese cât se cuvine.

„Cui pe cui se scoate!” auzise Comica de la colegele ei, dar Mircea nu-i ieşea din gând.

…Era în urmă cu doi ani. Se întâmplase să stea de vorbă ide mai multe ori cu el.

— Îţi face curte? o iscodeau fetele.

Odată, aproape de casă, un copil îi dăduse o scrisoare. Când s-a văzut în mână cu ea, a vrut s-o azvârle, dar s-a oprit, i-a trecut prin minte că ar putea să fie de la Mircea, De ce se gândise la el?

Era pe vremea când începuseră liceenii să-i facă ochi dulci; câţiva, mai îndrăzneţi, deşi nu o cunoşteau, încercaseră să intre în vorbă. De ce nu bănuise că venea de la unul din ei? Ce o făcuse să vrea ca scrisoarea să fie

de la Mircea? spusele fetelor care nu mai încetau să vorbească de el? Sau goana copiilor, alergând, pe sub balconul ei, în calea lui?

Scrisoarea a rupt-o fără s-o citească. Rămăsese tristă, frământând în palmă bucăţelele de hârtie.

De aci înainte, Comica îşi amintea cu uşurinţă drumul făcut de inima ei tânără. Întârzia în curtea Externatului, căutând să-şi potrivească timpul la întors acasă cu al lui, iar când trecea grăbită înadins pe lângă grupul de elevi în care era şi el, îşi simţea inima bătând. Câteodată îi ieşea în întâmpinare, ca din întâmplare, sta un timp de vorbă, se arăta zorită şi pleca, cuprinsă de păreri de rău de la primii paşi. Pe urmă chibzuia la altă întâlnire, cu grijă, cu teamă să nu-i dea de bănuit. Nu ştia ce se petrecea cu ea. O cuprinsese neliniştea, era ca speriată. Era dragostea?

Vâlva făcută în jurul lui o sâcâia. Ea nu trecea printre primele din clasă şi nici nu ţinea să fie. Colegele ei, premiante, nu-i scorneau invidia.

— Mai sunt atâţia elevi piemianţi; în Bucureşti! răspundea Comica şcolăriţelor ce-l lăudau.

Se ştia şi frumoasă. Nu numai liceenii umblau după ea; «fi bărbaţii îi aruncau priviri grăitoare, ba o şi urmăreau câteodată până acasă. Dar, mai cu seamă, nu uita că e fată de profesor, nu ca celelalte. De ciudă, se hotărâse să-şi râdă de toţi băieţii. Se lăsa înadins curtată, lua în seamă pe câte unul, ca după un timp să reia acelaşi joc cu altul. Aşa făcuse şi cu Titi. Cu urechea, era la tot ce se vorbea de Mircea.

Şi fetele nu mai încetau!

Vestea se răspândise repede. Întâi au dus-o fetele. Peste câteva zile nu rămăsese nicio îndoială: Mircea o iubea pe Gina. Când Comica a aflat, a plâns toată noaptea, s-a rugat să se îmbolnăvească şi s-a văzut întinsă pe catafalc, îmbrăcată toată în alb. Pe urmă s-a gândit cu necaz la liceeni, care nu mai ieşeau de pe maidan, şi cu ură la Gina. După o bucată de vreme, s-a găsit vinovată.

„De ce am fost mândră? De ce n-am stat aproape de el, de joaca lor? De ce nu i-am mărturisit că-l iubesc?” se

întreba şi acum stând singură în balcon.

A tresărit la salutul lui Titi.

— Sărut mâinile, domnişoară!

— A?!

— Te-am trezit din reverie. La ce te gândeai?

— La dumneata.

— Zexe!

Se întorcea înfumurat, de la repetiţie. Mai avea în el din îndrăzneala „vărului Leonil”, altfel n-ar fi avut curajul să-i vorbească ca pe maidan.

Cornichii i-a stat pe limbă să-i răspundă: „Aşa să vorbeşti cu Irina”, dar a înghiţit în sec şi s-a stăpânit.

— De ce nu crezi? l-a întrebat.

— Lasă, domnişoară, ştiu eu ce ştiu!…

— Poate că acum te-nşeli, îi dă aţă şcolăriţia surâzându-i dulceag.

La vârsta lui, Titi n-avea de unde să ştie că femeile rănite în amor sunt ca ofticoşii – ar vrea să moară toată lumea odată cu ei – şi că domnişoara Buduretti îşi pusese în gând s-o facă pe Irina să sufere. S-a prins a doua oară în laţul ei. L-au trecut fiori. „Ce vrea Comica să spună?! I se împlinea visul?”

— Da… dar dumneata totdeauna… niciodată n-ai vrut să te plimbi cu mine.

— Să lăsăm trecutul.

— Aş vrea… Nici nu ştii cât m-am gândit la dumneata… Mereu… mereu!

— Şi eu m-am gândit…

— Sincer… domnişoară? a îngăimat Titi, din ce în ce mai buimăcit.

Comica nu i-a mai răspuns. A plecat din balcon privindu-l galeş.

Nu apucase să intre la el în curte, şi l-au trecut alţi fiori. îl străfulgerase teama de vecină. I s-a părut că e la gard şi se uită după el. S-a oprit şi a ascultat, i-a fost frică să întoarcă capul. Dar şi-a adus aminte că era cu grecu şi n-avusese cum să-l vadă. Şi cum s-a dezmeticit, a început să chibzuiască un plan.

„Am să le spun băieţilor că m-am stricat cu Irina. Chiar diseară o să rămân până târziu cu ei, n-o să mă duc la ea. O aiuresc eu iarăşi că m-a ţinut tata să-i transcriu nişte lucrări de la serviciu. Comica, deşi face pe niznaia, o să afle de la băieţi şi are să creadă că pentru ea m-am stricat cu Irina”.

Imediat însă, I-au năpădit întrebările.

„Unde o s-o văd? Are să vrea să ne întâlnim în oraş? Dacă ne-om plimba pe-aici, n-o să mă dibuie coana Frosa? Ce-o să-i spun Irinei? Că m-a pus să jur că n-am să mai vorbesc cu ea”.

La urmă, sigur pe el, şi-a zis:

„Ei şi! Chiar dacă s-o supăra, o să-i treacă”.

Ocolind la pas toată lărgimea străzii, muscalul întorcea trăsura. Mare cât o corabie şi aşezată pe arcuri împărăteşti, aduse tocmai de la Viena, se clătina ca pe valuri trecând peste bolovanii de pe strada Maidanului. Când a ajuns în linie dreaptă a pus caii în trap moale.

Răsturnat peste perne, grecu privea cu nesaţ în gura marchizei, de unde Irina îşi lua rămas bun, ridicându-şi braţul gol în sus ca cezarii de la Roma.

Femeile din porţi nu ştiau la ce să se uite mai întâi: cai, trăsură şi muscal, totul sclipea.

— Aşa viaţă mai zic şi eu, vecino!

— Numai că-i c-un picior în groapă.

Veta rămăsese în marginea trotuarului, cu ochii după trăsură. Încet, luciul lacului s-a şters şi în praful ridicat de trapul cailor şi-a văzut iubitul proptit pe picioare în buza căruţei, cu mâinile înfipte în hăţurile întinse şi cu cămaşa umflată de vânt. I se părea că aude şi huruitul căruţei, în goană spre gropile de nisip de la Tonolla. Cu gândul la el, a vârât mâna sub şorţuleţul tighelit cu dantelă şi şi-a strâns, uşor, în palmă, plodul din pântece.

Trăsura nu ajunsese la capătul străzii şi coana Frosa trecuse drumul. Aşteptase, pe după perdea, plecarea grecului, iar mai înainte îl pândise pe Titi din muchia porţii. Cum a dat de Irina, s-a şi aşternut să-l încondeieze:

— Iar l-am văzut! Uite, nu-i nicio jumătate de ceas de

când sta de vorbă, cu ochii zgâiţi în balcon.

— Treaba lui! Ce vrei să-i fac?

— Fă-i cum ţi-am spus eu! închide-i diseară uşa şi nu-l mai primi. Să vezi cum se face ca un mieluşel. C-aşa sunt toţi, de mici! Dacă te vede căzută, nu ştiu cum să-ţi facă viaţa mai amară!

— Ba m-am hotărât să mă descotorosesc de el. Adevărat, e frumuşel, dar cum să-ţi explic eu ţie, dragă Frosi… e încă prea tânăr… prea copil… nu înţeleg mai nimic de la el… Şi mai ales că Krisoghelos m-a anunţat c-a introdus acţiune de divorţ, şi în toamnă ne mutăm împreună.

Coanei Frosa nu-i venea să creadă, s-a repezit şi a luat-o în braţe.

— Nu mai spune, Irinel! Brava, Irinel! Vezi! Ţi-am spus eu să ai răbdare. A mers ca o mănuşă. Când o afla Mary! Dacă vrei tu, mă duc să-i dau de veste chiar mâine.

— Las că mergem împreună. Tot mai am eu şi altele de vorbit cu ea.

Irina se oprise în dreptul oglinzii, îşi potrivea o buclă în păr. Coanei Frosa i-a fugit privirea pe trupul ei, lin rostuit, şi, odată cu, ce-i trecea prin cap, i-a dat drumul şi vorbei:

— Bine! Cum vrei tu. Şi ştii ce mă gândesc, Irinel? Până te-oi muta, mai cheamă-l pe mucosu-ăla de Titi să-ţi ţie de urât în câte o seară. Aşa, d-un pamplezir!

A mai stat până a băut două cafele. Ar fi rămas mai mult, însă era nerăbdătoare să-i ducă şi domnului Paraschivescu vestea cea bună.

După plecarea ei, Irina ieşise în grădiniţă şi se întinsese pe bancă. Gândurile o purtau în inima oraşului.

Se vedea într-o casă mare. Mai şezuse cândva în una, aidoma. Prin draperiile de culoare mohorâtă lumina de afară abia pătrundea. A trecut dintr-o cameră într-alta cu grijă să nu facă vreo boroboaţă. În tot locul era o măsuţă încărcată cu fel de fel de nimicuri, iar prin colţuri zăceau vaze goale, negre ca umbra, cu gâtul subţire şi lung, gata să se frângă. Pe pereţi atârnau tablouri întunecate, cu

rama învechită. Din mijlocul unuia, doi ochi tăioşi pândeau; sub picioare, podeaua a trosnit. A luat-o frica, a deschis ochii.

Printre frunzele caisului de deasupra capului se mişcau bucăţi de cer. Coborâse jos, la câteva palme de pom, şi se făcuse fumuriu. Cum nu sta locului, părea că-i cernut prin sită.

O boare răcoroasă vestind căderea serii a alunecat de-a lungul străzilor tăcute; şi vântul a adus cu el ţipetele papagalului din Răsuri:

„Hoţii la struguri! Hoţii la struguri!”

Îndată s-a scornit şi strada; se întorceau copiii de pe maidan. Veneau zbenguindu-se şi zbierând cât îi ţinea, gura.

Din faţa Frumuşichii, Vrabie ţipa la Vasilică, ajuns aproape în dreptul casei coanei moaşe:

— Bă Vasilică, vii mâine mai devreme?

— Viu, mă!

— Să moară mă-ta?

— Să moară!

Pe maidan era fierbere mare. Veniseră mai toţi copiii şi niciunul nu sta degeaba. Lucrau pe prispa cocioabei, tăcuţi ca niciodată. Cei ce se credeau mai îndemânatici făceau lanţuri; tăiau fâşii hârtiile colorate, le îmbucătăţeau pe măsură potrivită, le ungeau la un cap cu cocă, le făceau cerc, apoi le prindeau unul după altul. Şi aveau grijă să nu greşească rândul culorilor. Roşu, galben, albastru; roşu, galben albastru… pe vreo două sute de metri. Mai la o parte, câţiva liceeni din cursul inferior aşezau luminările în lampioane.

Artiştii nu veniseră, se aflau încă la casele lor. Fetele mai repetau rolurile; băieţii, după ce se rugaseră de câte o soră sau de mama lor să le calce costumele, se potriveau mereu în oglindă.

Scena era gata. O făcuseră între cei doi plopi din dreptul cocioabei, cu faţa spre calcanul domnului Măgureanu. Nu o mai aşezaseră spre stradă, ca în anul trecut, de toată mahalaua privise de pe trotuar fără să

plătească. Şi artiştii ajungeau acum din cocioabă drept pe scenă, fără să-i vadă lumea.

Gică Vulescu se tot învârtea pe lângă ea. Sta ca pe ghimpi, aştepta să sosească băieţii cu garderobul coanei

Ioana. Aflase c-al ei avea două uşi şi numai în genunchi nu-i căzuse până să i-l dea.

După ce-l scosese din dormitor, unul din ei a întrebat-o, mai mult rugând-o:

— Nu ne cumperi, coană Ioana, două bilete?

— Ce să fac cu ele?

— Pentru diseară, la teatru…

— Ei drăcie! Care va să zică, să mai dau şi bani să-mi văd garderobu!

Când Gică i-a zărit, a răsuflat uşurat. De două săptămâni nu mai avea odihnă. Făcuse de toate; pe directorul de scenă, pe doctorul Franţ din piesă, umblase pe la toţi vecinii să găsească câte o haină sau un pantalon uitat care s-ar fi potrivit la un costum şi se gândise şi la Maria Buduretti.

„Ce proastă a fost că n-a vrut să joace! O să vadă ea! O să fie mai frumos ca la teatru, în oraş! Şi ce bine i-ar fi mers rolul!”

Era acolo şi nea Oancea, da şi el târcoale scenei, încercând o scândură sau bătând un cui zdravăn, unde i se părea mai şubredă.

„Bată-vă norocul de copii! Să nu se dărâme şandramaua asta pe voi!” se temea în sinea lui, uitându-se la droaia de băieţi care urlau garderobul coanei Ioana.

Pe la prânz, totul era gata. Mai rămăsese s-aducă scaunele şi băncile. O parte din copii şi plecau cu ele de acasă.

Coana Ioana ţipa la vinul din băieţii ei:

— Stai, mă! Und te duci d-acum cu ele?

— Ce, nu ţi-am spus?! La teatru.

— Da tac-tu pe ce-o să mănânce?!

Copilul nu i-a răspuns, şi-a văzut de drum.

— Te-nvăţ eu minte! Vii tu diseară la masă!

Aşa arăta; că cerul îşi pusese-n minte să joace şi el

teatru. Cum nu avea lampioane, până să apară stelele, trimisese vorbă să se aprindă norii. Şi din muchia pământului, unde-l găsise vestea, soarele le dăduse foc. Cei aflaţi răzleţi şi mai pe aproape se făcuseră roşii ca purpura; în suişul boitei ardeau fâşii rubinii.

Domn Lică venise primul! Pălărie tare, guler scrobit, manşete cauciucate, jachetă gri, pantaloni reiaţi, baston negru cu mâner de argint; gătit după ultimul jurnal şi cu capul pe sus.

Era gata-gata s-o păţească iarăşi. Cu câteva zile înainte liceenii se duseseră la el şi-i propuseseră să amâne balul, dar domn Lică nici nu vrusese s-audă.

— Ţi s-a urât cu binele! îl ameninţase Gică Vulescu, văzând că n-o scoate la capăt.

— Vă rog să nu fiţi mitocani! le răspunsese domn Lică imitând cu vorba lumea din oraş.

Ei, mitocani?! Ei, care citeau în franţuzeşte pe Zola şi pe Maupassant, şi-şi făceau ocheade cu fetele de boieri de la „Maici”? Nici nea Gheorghe Puiaru nu i-ar fi iertat-o, dar ei! S-au năpustit asupra lui şi cât ai clipi îl şi lipiseră de gard. Îngrozit, dom Lică îşi aştepta moartea cu ochii deschişi. Norocul lui a fost că de mici liceenii erau deprinşi cu lupta dreaptă. Li s-a făcut milă, l-au lăsat teafăr. Le fusese de ajuns că-l hotărâse să amâne balul şi cum nu era om rău, s-au împăcat, şi pe deasupra le-a împrumutat şi ştampila, iar ei l-au poftit pe gratis la teatru.

La casă se oprise un grup de băieţi şi fete de prin Ghiocei. Se îndreptau spre Completul din Făinari. Deşi dom Lică dăduse sfoară-n ţară, nu aflaseră că balul s-a amânat.

µm

— Ce jucaţi, mă puştiule? l-a întrebat unul din ei pe Vladimir Buduretti, pus casier de Gică.

— *Piatra din casă* de Vasile Alecsandri.

— Costumaţi ori în civil?

— Se poate, dom’le?

— Mă licealistule, vrei să ne păcăleşti?

— Dacă n-o fi aşa, vă dăm banii înapoi.

— Şi cât costă biletu?

— Depinde ce stal doriţi…

— Care stal, că-i pe maidan!

Copiii aprindeau lampioanele; vreo câţiva dintre ei, care se căţărau mai uşor, pe cele agăţate în plopi. Acolo puseseră numai galbene şi toate rotunde. Ascunse-n frunzişul pomilor, păreau că sunt departe, lipite pe cer. Săndică şi Vrabie le-au dat foc celorlalte. O boare colorată se legăna deasupra maidanului, prin seara care se lăsa încet.

Pe cei din Ghiocei îi furase jocul luminilor; rămăseseră cu ochii în plopi. Să plece nici nu se mai gândeau. S-au uitat la fetele lor, s-au înţeles dintr-o privire.

— Dă-ne, mă puştiule, de care vrei tu, pentru cinci perechi, i-a cerut unul, şi le-a făcut semn şi celorlalţi flăcăi să scoată banii.

Începuse să vină şi lumea. Domnul Tase Vulescu trecuse pe la Frumuşica, dar cum negustoriţa nu era gata, nu mai avusese răbdare şi plecase singur. De la prânz nu-şi mai găsea locul. Sta cu grijă. Că doar băiatul lui era totul. Pe deasupra îşi invitase şi şeful.

— Veniţi, zău, dom’le inspector! O să vă placă. Mai ales că dumneavoastră vă şi pricepeţi, c-aveţi băiat artist.

— Încă nu; abia e-n Conservator.

— Ce-ar-a face! Da veniţi negreşit. Am aranjat şi o gustărică, după reprezentaţie, la Frumuşica. Aţi auzit dumneavoastră de ea. Are nişte vin! Şi nişte ochi…

— Bine, Vulescule. Am să caut să-mi fac timp şi-ţi mulţumesc pentru bilete.

Când domnul Tase Vulescu a întors capul şi a văzut mai toate scaunele şi băncile goale, l-au luat ameţelile. S-a uitat repede la ceas. A răsuflat uşurat, mai era timp destul. Dar a rămas cu capul întors, numărând în gând lumea care intra şi rugându-se să se facă măcar o sută, cu copii cu tot.

Nea Gheorghe Puiaru venea cu toţi ai lui. Ca să aibă biletele mai la îndemână, le vârâse după panglica de la pălărie. Mergea tăcut. Nu era supărat stau pe gânduri; îi plăcea să-şi audă ghetele scârţâind. Mai în urmă păşea

nevastă-sa, cu broboada de mătase pe umeri, şi lângă ea copiii, grămadă, îmbrăcaţi curat şi cu fesul pe cap. Numai Răducu, băiatul cel mai mic, plecase de mult pe maidan, îl făcuseră liceenii plasator la stalul trei, îi dăduse post

Din urmă i-a ajuns coana moaşă.

— Hai, grăbiţi-vă, că-ncepe!

— N-avea grijă, coană moaşă! Nu-i dă drumu' fără noi!

— L-auzi, Gherghino? Parc-ar fi Vodă!

— Trăncăneşte şi el. Că d-asta a mai rămas bun.

Coana Frosa trecuse drumul să o ia pe Irina. A găsit-o în dormitor, lungită pe pat.

— Ce-i cu tine?!

— Dragă Frosi, eu sunt de părere să nu mai mergem.

— Cum vrei… dar tu ai fost cu ideea.

— Mă gândesc ce să căutăm noi, femei în toată firea, printre copii.

— Las, că n-o să fim numai noi.

— Da, dar ce-o să zică lumea?! C-am venit pentru Titi.

— Că dacă nu mergi, o să spună că nici nu-l cunoşti! Că lumea e proastă!

— Nu, da…

— Şi faci şi pe placul fetei profesorului. Atât aşteaptă, şi p-ormă să râdă. Să se laude că ea te-a făcut să rămâi acasă.

Irina s-a uitat lung la coana Frosa, a mai stat câteva clipe la îndoială şi deodată a sărit ca arsă de pe pat.

— I-arăt eu! se grozăvea, în vreme ce se gătea în oglindă.

Au plecat la braţ, în foşnet de mătase. Mergeau şuşotind şi râzând, să pară cât mai vesele. În urma lor se ţinea ca o îmbătare mireasma de parfum.

Din bălăriile răscoapte în buza maidanelor, întunericul trăgea cu el în stradă iz iute şi amar de troscot şi cucută.

Trecuseră şi Frumuşica cu Mitică Villan, şi Lina, şi Marinica; mai toată lumea. Madam Gomba sta pe treapta

scării. Peste drum, Nae ieşise în gura prăvăliei.

— Bună seara, madam Gomba!

— Bună seara, domn N-ai.

— Ce-i cu dumneata? Nu te-ai dus să vezi copiii?

— Dat voie la Ilonca. Eu am auzit Caruso, domn N-ai.

— E! ăla da! Cred că-l bate şi pe Julian!

Încet, ca la teatru, cortina s-a strâns într-o margine. O trăgea de sfoară Vasilică, ascuns pe burtă, jos la pământ, lângă colţul scenei. Lumea a tăcut, femeile nu s-au mai gândit la cearşafurile lor şterpelite d-acasă. S-au astâmpărat şi copiii îngrămădiţi în spatele băncilor croite de nea Oancea.

Pe scenă, Zoica, nepoata moaşei, în rolul Coanei Zamfira, boieroaică văduvă şi cu fată de măritat, sta pe canapea, încercând dulceaţa adusă de servitoare. Cum nu era din mahala, şi cu peruca ce-şi pusese, mai nimeni nu o recunoscuse.

— E nepoată-mea! şoptea coana moaşă, întorcându-şi capul şi la cei din spate.

Jocul începuse să se lege, intrase şi Gică Vulescu, făcând pe doctorul Franţ, „supirant” la mlâna Coanei Zamfira. Cei de pe strada Maidanului îi urmăreau fiecare mişcare, îl ştiau talentat. Numai Tudor se uita la lampa atârnată în mijlocul scenei, i se părea că niciodată nu luminase atât de puternic şi de frumos. El le-o dăduse liceenilor, o luase din magazie, fără ştirea jupânului. După masă făcuse ce făcuse şi alergase pe maidan, să mai cerceteze o dată dacă avea gaz destul şi dacă nu fila.

Coana moaşă se liniştise; sta înfiptă în scaun şi privea la nepoată-sa. Fetei îi trecuse frica şi începuse să joace mai bine, când, deodată, s-a încurcat.

— Hmm! a mârâit moaşa, a dat din cap în chip de dojană şi de necaz nu s-a mai uitat la ea.

Odată cu mârâitul ei şi surorile Buduretti şi-au dat coate.

Lumea nu prea luase în seamă greşeala. O furase coloritul lampioanelor luminate, dar mai ales costumele în care erau îmbrăcaţi Zoica şi Gică. Modă de cu şaptezeci de

ani înainte!

Abia când Gică a început să-şi cânte cupletul, a fost prinsă cu totul de jocul de pe scenă. Cui nu-i place muzica? Şi Gică cânta frumos, c-avea voce şi făcea comicării, că era la largul lui. La ultimul vers s-a aruncat în genunchi, la picioarele Zoichii.

Maidanul a răsunat de aplauze.

— Bravo! Bravo, Gică! Bravo, Franţ! strigau spectatorii din staluri.

— Bis! Biis! ţipau copiii de lângă calcan, învăţaţi de el în ascuns să strige aşa; şi ceilalţi s-au luat după ei.

Domnul Tase Vulescu nu-şi mai încăpea în piele. îi râdeau ochii şi faţa. Nici nu mai ştia ce să facă; ba aplauda, ba se întorcea la cei din jur.

— Biiis! Biis! strigau cât puteau de tare toată puştimea şi prietenii lui, dar Gică, făcând pe modestul, venea până în faţa scenei, mulţumea, înclinându-se, şi apoi da să plece, fără să mai cânte.

— Bis, mă Gică! Ce tot te foieşti atâta! s-a răstit la el tată-su sculându-se supărat în picioare.

Spectatorii au râs cu poftă, Gică s-a cam fâstâcit, a uitat să umble cu trucuri şi a cântat încă o dată cupletul.

Gina, Duţulescu şi Bujoi îşi aşteptau rândul, repetând în gând rolurile, cu ochii în tavanul cocioabei.

Titi făcea feţe-feţe, i se muiaseră picioarele; aplauzele pentru Gică îi luase tot curajul. Şi îi venea rândul să intre în scenă.

Nu se înţelegea bine ce se întâmpla. Se auzea o ceartă şi se zăreau băieţi şi copii alergând într-acolo, spre latura dinspre Viitor a maidanului. Cei din marginea stalurilor încercau să se lămurească, dar le sta întunericul în drum. Se vedea numai o pată mare de umbre, unduindu-se înainte şi-napoi şi prindeau frânturi de vorbă duşmană.

Deodată, pata de umbre s-a spart, a zvâcnit-o spre cocioabă; zarva a crescut şi peste ea a răsunat, ca o plesnitură, gura lui nea Oancea.

O încăierare scurtă, cu răbufneli şi ameninţări de moarte, cu măsurări piezişe şi cu scrâşniri de dinţi. Şi

linişte.

Înconjuraţi, Spirea, Dode, Tingirică şi Puştiu' se îndreptau spre casă. Vruseseră să intre de-a dreptul şi o făcuseră înadins. Erau puşi pe scandal şi pe bătaie, hotărâţi să nu-i lase pe liceeni să joace. Dode le purta pică, el îi scornise şi pe ceilalţi. îl rirâiau pe suflet palmele încasate în seara în care, la Frumuşica, pe trotuar, lui Spirea îi căşunase pe Gina şi pe Mircea. Noaptea se îmbătase, îşi muşcase pumnii, îşi dăduse singur palme şi plânsese de necaz. Se jurase să nu le-o ierte. Şi prilejul se ivise. Îşi făcuse planul şi-l împărtăşise prietenilor lui. Unii nici n-au vrut să audă, alţii îl sfătuiseră să-şi vadă de treabă, ba i-au şi prorocit c-o să iasă rău.

Cu o zi înainte, Spirea o văzuse pe Gina repetând pe prispa cocioabei, o urmărise pe ascuns, tupilat după o poartă, în colţ, pe Răsuri. Rămăsese uluit, nu-i venea să creadă. I se părea că aude tot ce spune: vorbe de dragoste, moi ca pluşul. Crezuse că-i prinsese privirea; şi-l îmbunase ochii ei catifelaţi. Uitase de el, era mândru de ea.

Seara însă, îl răscolise Dode. I-l băgase pe Mircea în sân. ca pe un şarpe veninos, îl făcuse să-i şadă în gât toţi liceenii.

Tingirică făcea ce zicea Spirea, că erau fraţi de cruce. Dode se înţelesese şi cu alţi băieţi din Colentina, dar nu venise decât Puştiu'. De cu vreme, băuseră la Grecu, şi întărâtaţi, plecase spre maidan.

Liceenii nu luaseră nicio măsură de apărare, nici nu le trecuse prin minte. Erau doar la ei, în buricul mahalalei, unde toată lumea îi răsfăţa, chiar mardeiaşii şi pierde-vară din cafeneaua lui Spânu. Ca să nu scape cineva fără bilet, Gică Vulescu pusese din loc în loc un băiat mai mare şi mai zdravăn.

Când Dode cu ai lui au vrut să intre pe maidan, aceştia i-au oprit şi i-au poftit la casă.

Le furase şi ochii şi mintea. În fundul maidanului lampioanele se legănau cu graţie, parcă valsau. Mişcate de vânt, lanţurile de hârtie lăcuită sclipeau mărunt în bătaia stelelor; şi, prin noapte, Gică cânta de dragoste.

Uitaseră de ce au venit. S-au trezit, când băiatul ce-i oprise i-a poftit din nou să cumpere bilete. În inima lor, le-a părut rău. Dacă unul dintre ei le-ar fi spus să amâne răfuiala, s-ar fi învoit şi Dode.

Dar Puştiu' o şi pornise, lovindu-l tare, c-un umăr, pe cel ce-i sta în cale. Îndată şi-au deschis drum şi ceilalţi. Mergeau însă în pas domol, nu cum chibzuiseră, să se năpustească în cocioabă. Poate că întrecuseră măsura la Grecu şi băutura îi făcuse prea încruntaţi; sau poate nu mai aveau chef de bătaie. Când s-au pomenit în faţă cu mai mulţi s-au dezmeticit; s-au repezit în ei cu pumnii, dând în dreapta şi în stânga, s-ajungă cât mai repede la ţintă.

Prinseseră însă de veste şi liceenii care şedeau prin spatele scenei. S-au chemat în şoaptă, au dat fuga înaintea lor. N-au apucat să le vorbească, să încerce să-i liniştească; s-au trezit luaţi în ghionturi. Pe Mircea Andreescu îl plesnise şi Spirea şi Dode, dar se stăpânise. Ar fi putut să dea şi ei şi, cum erau mai mulţi, să-i răpună de la început. Le-a fost frică de scandal, se temeau să nu-i tulbure pe artişti, să nu afle lumea de pe scaune şi din bănci ce se întâmpla. Încercau să-i oprească, aţinându-le drumul, crezând că până la urmă îi vor îndupleca cu vorba bună. Cu toată opunerea, erau împinşi înapoi, mai aproape de cocioabă. Când n-a mai fost nimic de făcut, s-au năpustit peste ei. Trei pe unul. Şi au dat unde au nimerit. Din câţiva pumni şi o piedică pusă iute, Mircea l-a şi trântit pe Dode la pământ. Cu loviturile ploaie peste el, dar apărându-se şi răspunzând cu sete, şi cu ochii pe

Dode, care cum apuca să se ridice de pe jos era tăvălit din nou, se retrăgea spre stradă.

Nu s-au lămurit nici mai târziu dacă nu i s-a părut, sau aşa a fost, dar Vasilică, băiatul lui Vasile sacagiu, a ţipat cât a putut:

— Feriţi, c-au scos cuţitele!

Spaima lui Vasilică, teama de cuţit şi mai ales bezna în care se băteau au băgat frica în liceeni; speriaţi, au rupt-o la goană înapoi.

De cum începuse bătaia, un copil alergase să-l caute

pe tatăl Ginei. L-a găsit cu greu, pe una din băncile din fund. S-a strecurat printre lume şi i-a şoptit, speriat, la ureche:

— Scoală, nea Oanceo, c-au venit să spargă teatru îşi mai mult trăgându-l de haină, l-a scos afară.

În drum spre cocioabă, se ţinuse mereu înaintea lui, mergând cu paşi mici şi iuţi, să-l facă să se grăbească, şi-i povestise, cu spaimă pe faţă, primejdia ce-i pândea. Numai când copilul a pomenit şi numele lui Spirea, nea Oancea a întins pasul; înţelesese ce-l mâna.

Abia dăduse ocol scenei şi s-a trezit în braţe cu unul din băieţii ce fugeau, l-a văzut şi pe Mircea oprindu-se, uluit, în colţul prispei. Ar fi fost de prisos să-l mai lămurească cineva. Şi-a înfipt privirea în întuneric şi i-a văzut; şi-a potrivit brâul cu amândouă mâinile, să se cumpănească, a strâns din dinţi şi s-a năpustit.

Ca lovit de trăsnet, Puştiu' s-a prăbuşit la picioarele lui.

— Staţi! Că de nu, pe toţi vă omor! a răcnit la ei brutal.

Tot sângele i se urcase în cap.

Lina n-a putut să se ţină şi-a zis tare, de-au auzit-o până în faţă:

— Ptiu! Bată-te norocu! Parcă-ai fi din poză!

Au lăudat-o între ele şi coana Frosa cu Irina; Frumuşica i-a trimis o bezea, în văzul lumii; bărbaţii s-au mişcat pe locurile lor, să o vadă mai bine.

Se juca scena a zecea. Sosise Comisul Nicu (Duţulescu, al coanei Ioana) împreună cu babacă-su, Căminarul Pâlciu (Gogu Niculescu, după Răsuri) şi Gina intrase din nou, de astă dată gătită ca pentru primit un candidat.

Nu se minunase Lina degeaba. Era frumoasă. Şi îi şedea bine în odraslă boierească, îmbrăcată în rochia Mariei, nepoată de Ban şi ctitoriţă la Madona Dudu.

O fi stat nepoata Banului seara întreagă cu ochii pe pământ şi şi-o fi adus aminte c-avea anii Ginei când i-a fost trimisă rochia de peste mări şi ţări, de la franţuji, şi o fi

zâmbit, acolo în cer. îi va fi trecut supărarea şi-ţi va fi şters din cartea neagră strănepotul ce cotrobăise prin toate lăzile din pod, de găsise rochia cu turniură mergând după ea cu o coadă mândră de păun, şi căzând în valuri bogate, de să îmbraci numai cu ele trei fete din Tirchileşti, şi i-o dăduse, pe furiş, lui Mircea. Ba, mai abitir s-o fi bucurat Maria. Deopotrivă cu Mircea. Cât mai alergase pe la foştii lui colegi de liceu, ştiuţi de neam mare şi avuţi! într-un suflet venise ou rochia acasă şi nu se liniştise până ce mamă-sa n-o potrivise pe Gina.

— *Vu parte frânse*, *monsiu Nico*?! îl întrebă Gina pe fiul Căminarului.

Aşa este în text. Duduia Marghioliţa ţine să-i convingă de la început că era educată, nu glumă. Bănuind efectul, Gică Vulescu o învăţase să se uite cu coada ochiului spre spectatori, la sfârşitul întrebării. Cum lumea începuse să-şi dea coate şi să râdă, Gina a înţeles de ce făceau haz. Fata lui nea Oancea vorbind franţuzeşte! Ca să arate că le ghiceşte gândurile, le-a făcut cu ochiul strengăreşte, nu cum o-nvăţase Gică.

Dacă le-ar fi dat la fiecare câte un pumn de bani, nu le-ar fi făcut atâta plăcere. Tirchileştenilor le mergeau la inimă oamenii „deştepţi” şi fata lui nea Oancea ştiuse să ocolească zeflemeaua. De la mic la mare s-au pornit s-o aplaude şi să strige:

— Aşa, neică! La oţie!

— Bravo, Gina! Bravo!

— Disteaptă eşti, fetiţo!

— Mânca-ţi-ar nen-tu ochii!

Se sfârşiseră aplauzele când Mircea ajunsese pe prispa cocioabei. Uitase de toate; de spaima prin care trecuse şi de bătaia cu Dode. Nu mai simţea nicio durere, deşi Spirea îi dăduse un pumn zdravăn lângă tâmplă. Din goana în care venise, l-a luat pe Gică în braţe şi l-a sărutat; la fel a făcut şi cu Bujoi şi n-a scăpat nici Zoica. Era fericit. Nu mai ştia pe unde călca, a dat fuga s-o vadă. Cunoştea o crăpătură între scândurile prin care putea să se uite la ea în voie, să-i urmărească tot jocul. În această scenă

rămăseseră numai Gina, Comisul Nicu şi vărul Leonil (Titi), ascuns în garberobul coanei Ioana.

I se părea sau era aievea? îl înşelase teama?! Sau acum îl fura închipuirea?

Graţioasă şi ademenitoare, Gina se rotea pe lângă Comis. Îşi îndulcise vorba şi da ochii peste cap. Şi în jurul ei, foşnet de mătase grea.

Numai cu privirea era Mircea pe scenă; gândul fugise. N-a stat o clipă la îndoială. Se hotărâse să o ajute. Trebuie să se facă artistă, îşi zicea. Altfel, i se părea că i-ar fura viaţa. Avea să îndure orice: să rămână şi nemâncat.

„Poate o s-ajungă mare! Cum nu sunt multe 1”.

Deodată, s-a scuturat ca prins de friguri. îi dăduse un junghi în inimă.

„Dac-am s-o pierd!?! Dacă atunci mi-o va lua-o altul?!”

A-nţepenit cu obrazul fierbinte apăsat în aspreala scândurilor.

Numai Spirea şi Tingirică rămăseseră la teatru; Dode şi Puştiu’ se răzgândiseră la casă.

Înfuriat, Spirea azvârlise pe masă un franc. Fără să-l mai întrebe, Vladimir Buduretti îi dăduse două bilete la stalul întâi. Aşa se întâmplase de le căzuseră locurile într-un şir de scaune goale din primele rânduri.

Până să se aşeze, s-au mai uitat în spate, au mormăit între ei; au şi scos pachetul de tutun din buzunar. Spirea şi apucase să răsucească ţigara, când, auzind vocea Ginei, a ridicat capul spre scenă.

— *Să-ţi cânt de dragoste*, *duducă*, o ruga a doua oară, fâsfcâcit, pretendentul.

— *Cântă*, s-a învoit cu greu Gina, făcând pe mironosiţa.

Coborâse ochii, întorsese pe jumătate capul de la el şi cu o mână, dar numai în vârful degetelor, îşi prinsese rochia învoaltă. De frică să nu leşine la ce avea să-i audă urechile, se agăţase de rochie jupâniţa.

Comisul şi-a dres glasul, a nimerit cu greu tonul şi a început să cânte:

Oricine trăieşte
Pe Amor slăveşte.
Oricare jivină
De amor suspină! *Gâscuşoara gâgâieşte Răţişoara măcăieşte Stăncuşoara cârâieşte Cocoşul cotcodăceşte…*

— *Ha, ha, ha*! a făcut Gina; *Ha-ha, ha*! a făcut şi Titi din garderob şi toată lumea de pe maidan a râs.

Mânioşi şi continuând să se certe, Coana Zamfira şi Căminarul Pâlciu reintrau în scenă. Pricina plecase de la zestre. În urma lor se ţinea doctorul Franţ, căutând să-i împace.

Spirea n-o vedea decât pe Gina. Îşi uitase de ţigară, o ţinea pe jumătate răsucită, între degete.

Cortina a alunecat peste istericalele Coanei Zamfira, rămasă „cu piatra în casă" şi peste plânsetele jupâniţei.

Prima parte se sfârşise. Lumea mai păstra surâsul pe faţă, se distrase cum nici nu-şi închipuise. Bărbaţii şi-au întins picioarele, s-au lăsat pe spatele scaunelor, şi-au scos tabacherea; femeile s-au întors una la alta, au început să vorbească pe şoptite.

Pe băncile din fund copiii răbufniseră. Trecuse prea mult timp de când şedeau cuminţi şi ascultau. Unii se luaseră la harţă, alţii se jucau „de-a teatru" şi se prăpădeau de râs.

— Ah! Leşin, neneacă! se maimuţărea Vrabie, imitând-o pe Gina şi răsturnându-se în braţele lui Tudorică.

— Şi eu, doctore! Dă-mi cu oţet pe la nas! miorlăia Nicuşor, subţiindu-şi vocea, să semene cu a Zoichii, şi se lăsa şi el să cadă peste ceilalţi copii.

Spirea rămăsese nemişcat, cu privirea pierdută. Tingirică l-a zgâlţâit de umăr:

— N-auzi, mă? D-un ceas îţi cer un foc!

Partea a doua a-nceput pe întuneric. Tirchileştenii au încheiat vorba, şi-au ascuţit privirea; s-au astâmpărat degrabă şi copiii.

În scenă intrase Gina, înotând în lacrimi. Plângea şi suspina. Venise să-şi ia „capela şi mantela" şi să se ducă unde-o vedea cu ochii. Se îndrepta spre garderob, când pe

bănci, dintre copii, Năică, speriat, a strigat cât a putut de tare:

— Păzea, Gina! E nea Titi-n garderob!

*

Reprezentaţia s-a sfârşit cu bine. Boieroaica şi-a măritat fata, toţi artiştii au scăpat cu faţa curată şi lumea s-a distrat.

Cortina fusese trasă, dar nimănui nu-i venea să plece. Până şi coana moaşă zăbovea; primea, înţepată, felicitări pentru nepoată-sa. Sta însă cu grija ei; s-o ia numaidecât acasă. În mijlocul unui grup mai mare, domnul Tase Vulescu, ţanţoş ca un cocoş, făcea critica artiştilor. Era şi nu era mulţumit de jocul lor. Aşa arăta şi o făcea înadins; ca ceilalţi să-l contrazică şi el să se bucure mai mult. Când era mai aprins, şi-a adus aminte şi s-a uitat la ceas. Şeful lui, domnul inspector, îl vestise că dacă n-o să poată veni la reprezentaţie, în tot cazul o să treacă pe la Frumuşica. Cei mai mulţi s-au luat după el şi au plecat la cârciumă; femeile îşi chemau copiii, se pregăteau să se ducă la casele lor.

Unul câte unul, lampioanele s-au stins; întunericul a dat năvală şi a înghiţit maidanul.

*

Spirea a plecat tăcut. În zadar încerca Tingirică să lege vorba, nici nu-l auzea. Când au ajuns în Viitor, a stat o clipă la gânduri; îi dăduse şi mâna să se despartă, dar s-a răzgândit. Au luat-o spre cârciumă, la Grecu. Acolo i-au găsit pe Dode şi pe Puştiu', la masă cu Ion Frumosu, cu Floarea şi cu Tincuţa.

— Cum a fost, mă Spireo? l-a întrebat Ion Frumosu.

— Cum să fie?

— V-a snopit nea Oancea!

Spirea l-a măsurat cu ochi răi. Tincuţa l-a tras pe sub masă de mână, semn să-l lase în pace, dar Ion Frumosu era cu chef şi nu s-a oprit.

— V-aţi luat după Dode! Eu v-am spus c-o să iasă rău! Şi vă puneţi în cârcă şi toată mahalaua.

Cât timp Ion Frumosu se ciorovăise cu Dode şi cu

Puştiu', Floarea tăcuse. Acum, că venise Spirea, a sărit ca arsă.

— Ia nu mai face pe grozavul! Zi, mai bine, că ţi-a fost frică. D-aia n-ai fost cu ei!

— Mie, fă?!

— Ţie!

Erau gata să se bată. Dode îi ţinuse parte Floarei, Puştiu' îşi ieşise din fire. L-a împăcat negustorul, a dat şi el un rând şi o gustare. Făcuse socoteala că-l costă mai puţin decât dacă s-ar încăiera.

A fost ca un iureş. De cum se trăsese cortina, băieţii şi fetele dăduseră fuga prin spate şi năvăliseră în scenă. Se luaseră şi copiii după ei, se înghesuiau pe prispă.

În jurul Ginei şi Zoichii, ifetele se strânseseră ciorchine şi nici uneia nu-i sta gura.

— Zoico, asta-i a Irinei?

— Nu, a coanei Frosa. O avea de mult.

— Au fost şi ele. Amândouă! Irina era într-o rochie superbă de mătase.

— Nu, dragă. De tafta.

— Şi tot timpul s-a uitat numai la Titi.

— Taci, că te-aude!

Băieţii s-au îmbrăţişat şi şi-au dat pumni în prietenie.

Pe Gică Vulescu l-au ridicat pe sus, că merita. Unul dintre ei, după ce l-a privit mai lung, i-a spus, păstrându-şi mutra cea mai serioasă de pe lume:

— Mă Gică, să ieşi mâine dimineaţă, aşa îmbrăcat, pe stradă.

— De ce, mă?

— Să te latre câinii!

Au făcut haz şi iar s-au înghiontit, până au dat cu ochii de fete. Printre ele erau şi două prietene de ale Zoichii. Le vedeau prima oară şi amândouă erau frumoase.

— Cine-s astea, mă?

S-au uitat la ele şi le-au cântărit; au simţit şi domnişoarele şi cătau pe furiş.

— Mişto sunt, mă!

— Mai ales aia mai durdulie. Ce bună ar fi de tăvălit

în bălării!

*

La Frumuşica, băieţii de prăvălie pridideau cu greu. În alte zile de sărbătoare servea şi Nae, mai punea mâna şi negustoriţa. Acum stau la masă, ca oricare alţi clienţi. Cu toată împotrivirea, nu scăpaseră de domnul Tase Vulescu. îi şi amenințase, în serios:

— Dacă nu staţi cu mine la masă, uite, mă jur în faţa domnului inspector, că nu-mi mai calcă picioru-n prăvălie! Ce! O dată am şi eu o plăcere!

Negustorului i-a fost frică să nu-l supere, că n-avea mulţi clienţi ca el; pe Frumuşica au muiat-o rugăminţile, din ochi, ale lui Mitică Villan.

Cum au băut ţuicile, a intrat şi Tudor cu ghiveciul. L-aducea ca pe un trofeu, ţinut sus, pe palme, în dreptul capului. îl pregătise chiar negustoriţa, într-o cratiţă mare de pământ şi toată după-masa îl scăzuse la cuptor, la un foc încet. Când l-au văzut în mijlocul mesei, au avut de ce să se minuneze şi să le lase gura apă. Sclipea. Toate neamurile de zarzavaturi se înfrăţiseră în pojghiţa prinsă deasupra cratiţei; pe margini, unele răsucite în sus din rumeneală te îmbiau să le iei cu mâna.

Perceptorul îşi purta privirea de la un invitat la altul; căuta să le citească pe faţă plăcerea. A lui fusese ideea cu ghiveciul. Dar tot ar fi greşit dacă s-ar mai fi servit şi altceva înainte, cum ţinuse. Până la urmă, se învoise însă cu sfatul negustorului.

— Ascultă-mă şi pe mine, coane Tase, îi spuse Nae, şi de n-o fi aşa, să ştii că-mi rad mustaţa. Înainte, ţuică rece şi o măslină; dar numai una. Cum oi începe-o cu gustări şi cu alte farafastâcuri, i-ai stricat tot chichirezu. O să râcâie prin el ca găina morarului. A! După ghiveci, da! Merge o bucată de brânză. Se cere: taie grăsimea. Şi p-ormă, să-mi spui dumneata dacă s-a mai sculat inspectorul dumitale de la masă.

Prăvălia era plină. Pe lângă clienţii obişnuiţi, venise şi domnul Cornea, tatăl lui Titi, cu un coleg de birou, se oprise şi domnul Secoşanu, din colţ, de la tramvai, şi

intrase şi coana Ioana şi domnul Duţulescu, să bea în fugă şpriţ; mirosise şi subcomisarul Cârchiu că-i rost de chilipir şi picase şi el, ca din întâmplare.

Peste drum şi cam în coasta prăvăliei, Lina şi Marinica şedeau la taifas, pe bancă. Spălătoreasă începuse să moţăie. Ca să-i gonească somnul şi s-o mai ţină afară, nevasta camionarului schimbase vorba, o lăuda pe Gina. Gândul şi ochii nu-i erau însă acolo. Şi, deodată, curmându-şi spusele, şi-a întrebat prietena:

— O avea dreptu să-l aresteze?

— Cine, şi pe cine?

— Cârchiu pe Gheorghe.

— Da ce-ţi veni?!

Marinica s-a frecat pe la tâmple, şi-a trosnit degetele şi s-a scuturat ca de friguri. Se speriase. îl ştia pe nea Gheorghe Puiaru înăuntru şi-l văzuse şi pe subcomisar când intrase. De atunci sta cu grijă, prin minte îi treceau fel de fel de închipuiri; îi şi văzuse certându-se şi încăieraţi. Bine că l-a zărit prin geamul de la galantar, sculat în picioare şi ciocnind paharull c-un prieten, că altfel ar fi murit de frică Marinica.

*

Ghiveciul făcuse minuni. Invitaţii domnului Tase Vulescu nu se mai săturau; mâncau cu poftă şi pe tăcute. Din când în când câte unul da din Cap a mare laudă şi îşi umplea din nou farfuria.

De câte ori Nae îi prindea privirea perceptorului, îl întreba din ochi:

„Ei! Ce zici? N-am avut dreptate?” şi, încântat, da roată privirea peste cei de la masă.

Despre băutură nici nu mai vorbiseră. Fântânaru alesese un vin uşor care mergea şi gol şi cu sifon. Bea domnul inspector de i se aburise ochelarii; bea şi domnul Tase, bea şi negustorul. Începuse să li se dezlege bine limbile.

Frumuşica şi Mitică Villan arau unul lângă altul; aşa căzuseră şi le părea bine la amândoi.

— Te-a distrat piesa, coană Frumuşico?

— Ca la teatru. Lume de vise, domnule Villan.

— Eu credeam că-ţi place să visezi.

Frumuşica a tăcut. Privirea i-a alunecat undeva, în van, ochii i s-au umbrit.

O bucată de vreme, la masa lui Ion Frumosu nimeni n-a mai adus vorba nici de bătaia de pe maidan, nici de nea Oancea. Pân-a venit Petrică Ţapu au însăilat, în silă, vrute şi nevrute, şi au băut. Pe Frumosu îl luase Tincuţa deoparte şi-l pusese să se jure să n-aibă parte de ea, dacă se va mai amesteca în socotelile lor cu liceenii. Ceilalţi abia se stăpâneau, scormoniţi de ciudă şi de ură. Nu voiau însă să se strice cu un prieten bun şi mai mare de ani ca ei.

Când Petrică Ţapu s-a încovoiat peste armonică şi sunetele melodiei au scăpat ca un vaiet ascuţit şi amar, Floarea nu s-a mai ţinut. S-a uitat la Dode şi, ca şi cum atunci îl vedea, l-a întrebat:

— Da-n tine cine-a dat, mă, că eşti numai vânătăi?

Ca să-l întărâte şi mai rău, a zis tot ea, cât mai apăsat:

— Mircea! Şcolaru Ginii!

A adus înadins vorba de Gina. Ştia că ori de câte ori se pomenea de ea şi de Mircea, pe Spirea îl apuca furia. Şi n-a dat greş. Clipe întregi n-a mai scos un cuvânt. Şi-au încrucişat numai privirile.

Floarea se întunecase la faţă. Îşi făcuse şi ei rău, îi râdea în nas fata lui Oancea, aşa i se părea. Înfuriată, a mormăit:

— Păi, da! Şi ăsta a mai rămas acolo şi l-a târât şi pe Tingirică după el! S-o Vadă maimuţărindu-se!

Spirea s-a uitat la ea, peste umăr; nu-i venea să-i răspundă. N-a lăsat-o Tingirică. Cu glas domol şi cu gând s-o lămurească i-a spus:

— Vorbeşti şi tu ca proasta, fă Floareo. Ce era să facem? Ei s-adunaseră vreo douăzeci, başca nea Oancea. Iar noi, patru! Şi cu Puştiu' năucit, de abia se ţinea pe picioare. A trebuit să facem de plan, că venisem la teatru…

— Aşa e, a îngânat şi Tincuţa.

— Nu-i aşa, Tincuţo! Alta e tărăşenia! Da eu n-am

vrut să i-o mai spui şi p-asta! s-a amestecat Dode.

Căuta prilej să-l aţâţe pe Spirea în contra liceenilor. Flăcăul s-a întors iute cu faţa la el. Dode l-a privit în ochi, să aibă crezare, şi-a zis:

— O să se-nfoaie şi mai tare puştiu-ălal şi-aşa s-a lăudat c-o să te târnuiască dac-o să te legi vreodată de Gina! Pă libertatea mea!

Floarei i-a venit apă la moară, a pus paie peste foc.

— S-a ajuns şi ea! întoarce capu' când mă vede! A uitat când umbla desculţă.

Ion Frumosu a căutat să schimbe vorba, iar Tincuţa a sărit s-o apere pe Gina. Şi Petrică Ţapu a încercat să-i îmbuneze, dând-o într-o sârbă săltăreaţă. A fost în zadar. Spirea a răbufnit. Nimeni nu-l mai văzuse atât de înfuriat. îi tremura buza de jos, îi tremurau mâinile. Se uita în gol. Părea că vorbeşte cu altă lume; sau numai cu el însuşi.

Armonistul s-a oprit din cântec şi atunci au auzit toţi:

— O să s-aleagă!... Ori el, ori eu!... Poate aşa mi-a fost scris!

— Ţi-a fost frică? Spune drept.

— Mi-a fost tare frică! Mă sculam cu noaptea-n cap şi învăţam. Da te păcăleam, vream să stai mai mult cu mine. Îmi venea să râd când mă făceam c-am uitat o replică, cum îi zice Gică. Pe urmă greşeam mai des, că tu mă sărutai... Şi acum, stai lângă mine şi spune-mi o poveste frumoasă.

— Despre ce?

— Despre mine.

— Atunci povestea o să fie cu o fată urâtă.

— N-o să creadă nimeni.

— Ei bine, ascultă: ...A fost odată...

— Nu. Mai bine spune-mi cât mă iubeşti.

— Mult!

— Cât de mult?

— Ca de aici, pân'la cer!

A doua zi, pe înserat, Mircea se întorcea de la serviciu. Venea ca de obicei, pe Răsuri; da mai de-a dreptul la Gina. Când să treacă drumul, i-a ieşit înainte Spirea. El s-a făcut că nu-l vede, a mers mai departe, dar celălalt a

iuţit pasul. A venit în faţă. S-au oprit amândoi şi s-au măsurat.

— Am o vorbă cu tine, bă! i-a spus Spirea, trăgând din ţigară, să-şi ascundă mânia.

— Vino pe maidan.

Înţelesese ce gânduri avea şi îi era ruşine să se bată pe stradă.

— Să te scape nen-tu Oancea?! O să se căiască şi el… că s-a amestecat.

În timp ce vorbea, furia creştea în el. Căuta să nu se dea de gol, dar picioarele începuseră să-i tremure, îşi auzea inima cum se grăbeşte. Se pregătea de bătaie. A azvârlit ţigara şi s-a tras, pe nesimţite, o jumătate de pas înapoi. Să poată lovi cât mai bine, cu sete.

Mircea era atent; îl simţise. A încercat să plece, dar Spirea i-a şi trântit un pumn, cât a putut de tare. Se potrivise să i-l repeadă între ochi, să-l doboare de la început; Mircea s-a ferit însă l-a izbit lângă ureche. Când a vrut să i-l dea şi pe al doilea, s-a pomenit el plesnit drept în bărbie. A simţit că i se clatină creierii. Înfuriat peste măsură, şi-a pierdut cumpătul, s-a năpustit cu pumnii peste el. Dădea la întâmplare, de aproape, fără mult folos. S-a dezmeticit însă repede, a vrut să se tragă iarăşi înapoi, să fie la largul lui. Nu i-a mai lăsat răgaz Mircea; l-a pocnit din nou şi din doi pumni i-a luat piuitul. îl „ghicise” şi bine, cu amândoi în nas. Şi nu l-a slăbit, i-a mai croit vreo cinci, şase, zdraveni de tot. Năucit, Spirea nu ştia ce să mai facă; încerca să se apere, retrăgându-se, vrea să şi dea. Nimerea însă mai mult în vânt. Tot dându-se înapoi, a ajuns în marginea trotuarului, unde a alunecat şi a căzut.

Lumea de prin curţile vecine prinsese de veste, alergase în stradă. Bărbaţii au dat fuga spre ei, femeile se minunau între ele şi-şi făceau cruce.

— S-au luat din fata lui Oancea!

— De, tinereţe!

După ce Spirea căzuse, Mircea l-a lăsat în pace, plecase spre maidan. Se apropiase şi lumea, începuseră să se strângă şi copiii. Nu făcuse decât cinci sau şase paşi,

când unul dintre bărbaţi a strigat speriat:

— Păzea! Că dă cu cuţitu!

Ca turbat, cu ochii ieşiţi din orbite, Spirea se sculase de jos, trăgându-şi cuţitul din brâu şi se repezise să i-l bage în spate. În aceeaşi clipă doi dintre vecini i s-au pus în drum; unul l-a şi apucat de mână.

Coana Caterina se trezise cu noaptea-n cap; avusese un vis urât. Nu-şi da bine seama câte ceasuri să fi fost, dar printr-o margine a transparentului lumina începuse să-şi facă loc. Cum ştia că n-o să mai adoarmă, s-a dat binişor jos din pat, cu grijă să nu-şi scoale bărbatul, şi s-a dus la bucătărie să facă o cafeluţă. Uitase c-o terminase. Ultima linguriţă o făcuse pentru „dumnealui”, după masa de seară. Şi prăvălia încă nu se deschisese.

Ca să-i treacă timpul şi s-audă uruitul oblonului de la Frumuşica, s-a hotărât să mătură curtea. A trecut drumul pe maidan, a rupt câteva bălării şi se întorcea agale. Din senin, i s-a întors visul în gând; şi parcă o luase cu frică; mai avea de făcut câţiva paşi să iasă la trotuar, când a tresărit; în stânga ei se vedeau urme de sânge închegat, înfricoşată, s-a dus cu privirea după dâră. Lângă cocioabă a zărit ceva, ca un om întins pe pământ. Nu se vedea bine, dar inima îi bătea să-i spargă pieptul. Cu ochii ţintă, a pornit-o într-acolo. Pe măsură ce se desluşea, iuţea pasul, ca împinsă de la spate; dâra de sânge se îngroşa, se oprea din loc în loc, în pete mari.

A crezut c-o să leşine, îi venise sufletul la gură. Abia a mai avut putere s-ajungă. Îngrozită, i-a luat capul în mâini, a strigat-o pe nume, a încercat să-i deschidă ochii; apoi a dat buzna în cocioabă şi a ţipat cât a putut de tare, gâtuită de groază:

— Oanceo! Sări, Oanceo, că ţi-a omorât fata!

— Da bine, Lino, cum de n-a auzit nimeni? C-o fi apucat să ţipe!

— O fi ţipat, sărăcuţa! Da cine era s-audă?! Că Oancea nu era acasă. A venit la ziuă, şi când a văzut-o moartă n-a zis nimic. S-a uitat niţel la ea, i-a trecut mâna prin păr şi a plecat nebun. Da’ n-a dat de el, că de-l găsea,

nu scăpa viu… Mă-sa îl acoperă, zice că-l ştie dus la o petrecere cu nişte băieţi, pe Colentina.

— Şi unde-a găsit-o? în casă?

— Nu. Pe maidan, lângă cocioabă, unde-i ş-acuma. Da' n-a înjunghiat-o acolo, că se vede bine dâra de sânge. A lăsat-o să păşească pe maidan, că-l petrecuse pe Mircea, şi el o fi stat ascuns. Şi-a dat pe la spate. Da ea s-a mai ţinut, sărăcuţa; o fi fugit, s-ajungă în casă, pân-a căzut, că se scursese sângele din ea.

Lumea nu sta s-audă tot şi alerga într-acolo. Lina povestea şi lacrimile îi curgeau şiroaie. Fusese printre cele dintâi, o sculase Tudor, înspăimântat. Şi acum se întorcea acasă, s-o plângă în voie, singură.

Pe nevăzute întunericul a ieşit din pământ şi s-a cuibărit în bălăriile din fundul maidanului. De acolo a pornit-o şi noaptea la drum şi s-a amestecat cu ziua; şi tot urcându-se, a decolorat cerul, l-a făcut gălbui.

Din senin, s-a iscat şi vântul. Un fâşâit prelung a plecat din inima plopilor, porniţi peste cocioabă. Dar atâta tot; vântul a stat; s-au liniştit şi plopii. Numai frunzele n-aveau astâmpăr; se răsuceau întruna, în sclipiri de cositor. Păreau că ţin tovărăşie lumânărilor de la căpătâiul fetei lui nea Oancea, tremurate în luciul ferestrei.

Strada era tăcută ca niciodată. Peste drum de coana moaşă, Vrabie şi Săndică jucau şotron. Lângă ei, o droaie de copii, stând jos, pe marginea trotuarului, priveau liniştiţi.

— Ce zici, mă Nicuşor, dac-apuca să nu i se scurgă sângele tot murea? l-a întrebat copilul de alături trezit din gânduri.

— Tot murea, mă, c-a dat cu şişu.

Câteva zile, maidanul a stat pustiu; când treceau prin apropiere, copiii se uitau cu teamă. Până în prima duminică. De cu dimineaţa băieţii s-au strâns lângă calcanul casei domnului Măgureanu şi au jucat rişca. Au prins şi ei curaj, şi curând maidanul vuia din nou de gălăgie. Cum apuca însă să se-nsereze, plecau. Dacă se întâmpla să-i fure joaca şi să-i ajungă întunericul prin

fundul maidanului, cum se dezmeticeau se opreau speriaţi, se luau de mână şi o ştergeau, cu inima cât un purice.

Într-o după-masă a venit şi Mircea Andreescu. Era ca pierdut, cu gândul aiurea. S-a dus de-a dreptul pe stiva de pietre şi a rămas cu ochii-n cocioabă.

Copiii spuneau că a trecut printre ei fără să-i vadă; se făcuse târziu, plecau acasă, iar pe el l-au lăsat tot acolo. Pe urmă, au aflat că în ziua aceea, mama lui a încărcat tot ce aveau într-un camion şi s-au mutat pe undeva, departe, în altă margine a Bucureştilor.

Redactor: ELIZABETA DONOIU Tehnoredactor: IONEL GHEORGHIU

Dat la cules 18.09.1968. Bun de tipar 19.04.1969. Apărut 1969. Hârtie tipar înalt tip B de 63 glm. Format 540 X840116. Coli ed. 14, 59. Coli tipar 20, 75. A. nr. 12.831/1968. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 859 – 31.

Infrept în „U O

„J Decembrie 1918”, Sfr. Grigore Alexandrescu nr. 89 – 97.

Republica Socialistă România.